

СМолодіжний

ЗМіСЛОВСЬКО

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ : СТУДЕНТСТВО
MAGAZINE OF UKRAINIAN YOUTH AND STUDENTS

Ліногравюра студента О. Тарасенка: "Біля пам'ятника Т. Г. Шевченкові". З серії "Харків".

“СМОЛОСКИП”

Журнал української молоді і студентства
Появляється раз на два місяці

Видає: Видавнича Комісія “Зарева”
405 Fairmount Street West
Montreal, Quebec, Canada.

Видавнича Комісія “Зарева”:

Лев Винницький — голова, Марко Антонович,
Богдан Гасюк, Павло Дорожинський, Осип
Зінкевич, Анна Процик, Марко Царинник —
члени.

Головний редактор: Осип Зінкевич
Заступник гол. редактора: Любомир
Бачинський

Мовний редактор: Марко Антонович

Адреса для редакційного листування:
SMOLOSYP

P. O. Box 6038 Patterson Station
Baltimore 24, Md. USA

Редакція застерігає собі право скорочувати
і виправляти рукописи. Підписані статті не
завжди відзеркалюють погляди Редакції чи
Видавничої Комісії. Передрук окремих стат-
тей дозволяється тільки за виразним подан-
ням джерела.

Адміністрація:

Оксана Винницька, Іван Гикавий, Рома
Квасовська

Передплати:

1.50 дол. на рік; 3.00 дол. два роки; 4.50 дол.
три роки. Поодинокі число 30 цент.

Чеки виставляти на: SMOLOSYP

405 Fairmount St. West, Montreal, Quebec, Canada

Фронтиспіс і заставки роботи студентамистецтва Ореста Поліщука, Балтімор, Мд.

“Smoloskyp”

Magazine of Ukrainian Youth and Students
Published bi-monthly by

SMOLOSYP PUBLISHERS “ZAREVO”

405 Fairmount Street West
Montreal, Quebec, Canada.

Publishing Board

Chairman: Leo Wynnycky

Members: Marko Antonowych, Bohdan Hasiuk,
Pawlo Dorozynsky, Osyp Zinkewych,
Anna Procyk, Marko Czarynnik.

Editor-in-Chief: Osyp Zinkewych

Co-Editor: Lubomyr Bachynsky

Language Editor: Marko Antonowych

Address of Editor's Office:

SMOLOSYP

P. O. Box 6038 Patterson Station
Baltimore 24, Md. USA

The Editor reserves the right to condense and
correct manuscripts. Signed articles do not neces-
sarily reflect the views of the Editor or the Pub-
lishing Board. Reprints are permitted only with the
express indication of source.

Administrative Officers

John Hykawy, Roma Kwasowska, Oksana
Wynnycka

Subscriptions

\$1.50 one year; \$3.00 two years;
\$4.50 three years; Single copy 30 cents

Make cheques payable to: SMOLOSYP

405 Fairmount St. West, Montreal, Quebec, Canada

З М І С Т

	Стор.		Стор.
А. Юриняк: Пам'яті Крутянців ..	1	О. З.: Олесь Лупій ..	9
О. Зінкевич: За відбуття світового конгресу українського студентства і молоді	1	Олесь Лупій: Вибір з поезій ..	10
Богдан Гасюк: Ідеологія чи сума догм? ..	3	Молода література в Україні (хроніка) ..	12
Відгуки на анкету “Смолоскипу”: Продовжуємо розмову (відгуки Л. Калинича, О. Гасюка, А. Шуля, В. Рудка) ..	5	Українське студентство на чужині вшановує М. Рильського (хроніка) ..	12
Марко Царинник: Розвиток української мови і її місце серед слов'янських мов (закінчення) ..	8	Молодь і освіта в Україні (хроніка) ..	13
		Українське студентське життя (хроніка) ..	14

Рік 17 СІЧЕНЬ — ЛЮТИЙ 1965 ч. 1 (110) JANUARY — FEBRUARY 1965 Vol. 17

ПАМ'ЯТІ КРУТЯНЦІВ

І сум, і жаль, де Круті —
І гордим треба бути.

Чорну вістку вітер котить,

Жили протина:

— Ой, лежить там цвіт покотом,

Зяють триста ран!...

В чорній тьмі зринає змєра —

Командирів кінь:

— Ой, згинає мене горе,

Вже не чую ніг...

Сумно ворон знявся угору,

Сумно криче: — Кру-у...

Хто посміє їх клювати?!
Ой, не сила вже літати —

Нині я помру...

Морок дуже налягає,

Сипле снігом тьма...

Важко бачить,

Трудно вчути —

Таке крига, лід пекучий,

Із сердець палних, жагучих

Воля вироста!...

Не наказ їх кликав на ворога йти —

Помликало серце гаряче.

Хай буде їх триста йти до мети,

Хай смерть жнжа свипче завсєм густим,

Вперед несуть серце гаряче.

І знявся Див сумом:

— Ой, буде жаль!

Та ж їх тільки горстка,

Напроти ж — вал:

Балтійські матроси —

Розлючені осн,

Балтійські матроси мчать учвал!

І кров полилася. В нерівному змагу

Багнетом прибито юнацьке життя.

Живий не схилив українського стягу,

А смерть їх значила державне буття.

Безсмертен народ, де за волю в боях

Юнацькою кров'ю позначеной шлях!

А. Юрніак

ЗА ВІДБУТТЯ СВІТОВОГО КОНГРЕСУ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА І МОЛОДІ

(Думки в Новому Році)

Знову вступаємо в Новий Рік. Знову за нами рік праці, рік успіхів і невдач. Рік, що приніс багато надій і розчарувань.

До наших, загальноукраїнських успіхів, слід безсумнівно зарахувати величавий здви́г українства, а в тому й нашої молоді, у Вашингтоні 27 червня, коли ціла наша громада здала іспит зрілості, виявивши свій патріотизм, жертвенність і відданість українській визвольній ідеї.

До наших невдач слід зарахувати загальну розчарованість у нашому політичному провіді в країні найбільшого скупчення українців — в США, де цей провід не стояв на висоті своїх завдань, ані під час Шевченківських святкувань, ані під час полагоджування тих чи інших справ, зокрема справ відношення до сучасного стану в Україні та відношення до активно - думуючої частини українського студентства.

На студентському відтинку як в Канаді, так і зокрема в США, наступив не лише застій, але й помічається повний занепад. Ще видно в окремих місцевостях більшу або меншу активність студентських ідеологічних організацій, чи всього — кількох студентських клубів або громад.

На відтинку організації і координування студентського життя — повний провал. Контакт між студентською централею в США і окремими громадами майже не існує. Рівночасно з цим сотні студентів взагалі не охоплені студентською діяльністю.

Вже два роки не появляються "Горизонти", а "Студентське слово", яке було колись цікавою трибуною обміну думками і розгляду студентської проблематики, не сповняє своїх завдань під жодним оглядом.

Міжнародню студентську діяльність і нашу участь в ній, яка ще так недавно давала такі прекрасні результати — сьогодні стягається до мінімуму, а студентська професійна централь в США втягається у співпрацю з ультра - консервативними та екстремістськими групами в Америці, а це йде на шкоду українському студентському рухові.

До комплексу цих справ долучається стан у світовій студентській централі — ЦЕСУС-і, який має, при добрій волі крайових студентських союзів, великі можливості розгорнути діяльність, зокрема на зовнішньому відтинку, — опинився в тупику і, ані його президент, ані теперішні студентські крайові союзи не виявляють належної зацікавленості його долею.

Це такий сумний стан в студентській дійсності 1964 року.

Чого ми повинні сподіватися і за що боротися в новому 1965 р.?

Насамперед українське організоване студентство, зокрема активно - думаюче, повинно поставити собі питання рубом: чи воно хоче бути активним співучасником і творцем студентського організованого життя (а згодом загально - українського), чи воно хоче стояти осторонь нього, як і в подавляючій своїй більшості воно зараз стоїть і стати погноєм для чужих націй?

І друга не менш важлива справа: чи теперішнє керівництво студентської централі в США і президент ЦЕСУС-у хочуть надалі затримати стан бездіяльності, чи вони, тим часом, може, навчилися чогось конкретного на своїх помилках, проаналізували свої невдачі і змагатимуться своїми вчинками за впорядкування та повернення справжнього обличчя студентському життю, притягаючи до нього не випадкових і безвільних одиниць, а справді творчих, активних і думаючих студентів.

А даліше перед нами у повну величність стає можливість відбутися **ПЕРШИЙ СВІТОВИЙ КОНГРЕС УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА І МОЛОДІ** в 1965 р.

Як відомо, в цьому Новому Році відбудеться в США Світовий Конгрес Вільних Українців (СКВУ). У зв'язку з цим напевно з усіх країн українського поселення прибудуть також численні делегати, серед яких напевно будуть і представники студентських і молодіжних організацій.

Це буде знаменита, небуденна нагода, щоб кілька днів перед чи після СКВУ відбутися Світовий Конгрес Вільних Українських Студентів (СКВУС), а так само, якщо не конгрес, то хоч Світову Конференцію Українських Молодіжних Організацій (СКУМО).

Які завдання ці конференції чи конгреси повинні б виконати?

Студентський світовий конгрес мав би відіграти чи не найважливішу роль. Запад студентської діяльності в США, країні його найбільшого скупчення, як і в інших краї-

нах, ставить усіх студентських діячів, колишніх і теперішніх, перед необхідністю прийти з допомогою та обговорити шляхи **ВІДРОДЖЕННЯ** української студентської діяльності.

Тут, в першу чергу, треба б розв'язати такі питання і проблеми, без яких майже неможлива буде діяльність українського студентства в світовому масштабі:

— Реорганізувати, оздоровити і відродити світову студентську централю — ЦЕСУС.

— Намітити шляхи для української участі в міжнародному студентському житті, де назріла пора винести на світовий форум студентства справи академічних свобод в УРСР, національної дискримінації у високому і середньому шкільництві, депортації українських студентів і молодих спеціалістів поза межі України, зокрема в Казахстан і Сибір.

— Обговорити і прийняти рішення в справах видавничих, зокрема в справі видання репрезентативного українського студентського журналу в англійській мові і есентуально загальностудентського — в українській.

— Провести облік українського студентства, середньошкільників та молодих фахівців на чужині, та запровадити студійне плінування і обмін студентами між американськими і європейськими країнами.

— Зревідувати українську студійну політику на чужині, пристосовуючи її до сучасного стану в Україні, потреб визвольної боротьби українського народу та спроможностей української політичної еміграції.

Не менш важливі завдання могла б мати світова конференція представників українських молодіжних організацій. Ми звернули б головну увагу лише на декілька з них:

— Обговорення виховних справ, які на базі дотеперішнього досвіду, були б якнайбільш ефективні в задержанні молоді при українстві.

— Намічення бази співпраці на виховному відтинку.

— Намічення шляхів і методів, при допомозі яких можна б охопити школами українознавства і українськими молодіжними організаціями якнайбільший відсоток молоді.

— Заплінування видання спільних виховних матеріалів, якими могли б користуватись всі молодіжні організації.

— Обговорення есентуального створення Світової Ради чи Центру українських молодіжних організацій, який мав би сприяти ефективнішій праці української організованої молоді та виведення її на форум міжнародної молодіжної діяльності.

Хоч часу для підготовки, відносно, зали-

шається небагато, але при добрій волі заінтересованих сторін ці речі можна здійснити. Тут, безсумнівно, треба очікувати становища і конкретних заходів зі сторони Підготовчого Комітету СКВУ.

Щоб улаштувати Світовий Конгрес Вільних Українських Студентів, треба насамперед впровадити в студентське життя атмосферу довір'я, толерантності, товариськості і дружньої співпраці.

На впорядкування студентського життя і на хід його праці мають великий вплив ідеологічні студентські об'єднання. Коли між ними панує толерантність (при цьому співпраця — не обов'язкова), тоді може існувати співпраця в професійних студентських організаціях.

Сьогодні безсумнівно повинно бути, що так, як важливою є діяльність ідеологічних об'єднань (оскільки вони не є екстремістські), так само не менш важливою є праця і діяльність професійних студентських організацій. Вони (ідеологічні і професійні) себе не виключають, вони себе не заперечують, а навпаки — вони себе доповнюють. Але, річ ясна, що СПІВДІЯЛЬНІСТЬ треба поставити у відповідну площину, навчившись у державно-зрілих народів Заходу толерантності між різними групами, платформами, про-

грамами і навіть ідеологіями.

З минулого українського студентства ми знаємо, що воно відіграло колосальну роль в українському політичному і культурному житті, в українській визвольній і революційній боротьбі.

Ми знаємо з сучасного, що студентство інших народів валить режими, руйнує або будує держави.

Ми знаємо, яку роль для свого народу може відіграти еміграційне студентство.

Але чи можна вповні позитивно висловитись про сучасну генерацію нашого українського студентства?

Чому цей дефетизм? Чому ця апатія? Незацікавленість?

Невже ж ми не знаємо і не можемо знайти відповіді на існуючий стан?

Зробім спробу в новому 1965-му році. Бо за два, три, за кілька років може бути запізно.

Постійно втрачених позицій не зможуть відискати нові покоління, які з кожним роком матимуть все більше і більше різних своїх специфічних труднощів. Нехай цей Новий 1965 Рік, буде роком повної ревізії всього нашого минулого життя і досвіду на студентському відтинку. Нехай він буде зворотним роком у студентській діяльності.

Чи дозріли ми до цього?

О. Зінкевич

ІДЕОЛОГІЯ, ЧИ СУМА ДОГМ?

Серед сучасної української еміграційної студіюючої молоді, принаймні тієї, що живе в США, слово "ідеологія" щораз частіше стає об'єктом дискусії.

Значення цього слова зараз ще не уточнене і кожний автор, що пише про ідеологію вживає такої дефініції, яка йому найбільше до вподоби, або як це часто буває, вживає такого пояснення слова "ідеологія", яке підтверджує його особистий погляд відносно твердження, що ідеологією можна називати, а що ні.

Ми виходимо з того, що ідеологія певної групи людей, чи навіть ідеологія цілої нації має свій корінь як в соціологічних так філософських положеннях даної групи людей чи даної нації. Іншими словами, ідеологія певної групи людей великою мірою узалежнена від психіки людей тієї групи. Беручи це на увагу, можна легко зрозуміти абсурд прищеплення ідеології одній групі людей другій, зовсім протилежній своєю ментальністю.

Через це і фашизм і комунізм, як ідеології, виворені людьми з психікою зовсім від-

мінною від психіки українця, не була і не є спроможні прийнятися, закорінитися й рости на українському ґрунті.

Хоч багато у нас написано про ідеологію, поставмо собі ще раз питання: що таке ідеологія?

На нашу думку ідеологія — це певна група вартостей й засад, що лежать в основі якоїсь дії і узалежнені від певної цілі. Найкраще повище твердження можна пояснити прикладом Організації Українських Націоналістів. Ідеологією цієї організації була — ідеологія українського націоналізму, що лежала в основі революційно-державницької дії (боротьби) й мала за свою найвищу ціль — українську соборну самостійну державу.

Отже бачимо, що насамперед є ціль, потім шукається шлях до досягнення цілі, а на підставі психіки (соціологічної і філософської закладення) даної нації шукається засад, щоб дані шляхи й дану ціль обґрунтувати.

З цього виходить, що остаточна ціль, ідеологія й тактика-дія — себе взаємно доповнюють і суттєво одні з одними пов'язані.

Тяжко собі уявити існування двох цих засад без третьої.

Щоб затримати гармонійність й зрівноваженість цих трьох моментів вищезгаданої системи з моментом змін одного складника системи — мусить мінятися другий. І якщо, наприклад, приходить до заключення, що шляхи (дія), які ведуть до остаточної цілі наприклад УССД в націоналістичній ідеології є невластивими й неправильними й радше віддаляють, а не зближують до остаточної цілі, а такі шляхи є логічним впливом з певних засад — аксіом ідеології, то треба чим дужче міняти не лише шляхи але, що важливіше, дані засади-аксіом ідеології. Бо аксіом є доти аксіомами, доки їх “хтось” або “щось” не заперечить. Заперечена аксіома — це абсурд!

І тут криється провідна думка цієї статті.

Ми вважаємо, що ідеологія, яка хоче бути ідеологією, мусить бути живою. Значить — вона мусить рости, розвиватися, усувати із свого лексикону ідей-засад ті аксіомы, що їх життя перекреслило або визнало фальшивими. З хвилиною, коли ідеологія перестає бути студією й розробленням ідей, а стає певною сумою незалежних правд (значить сумою догм), тоді вона (ідеологія) по суті перестає бути ідеологією а стає вірою. Якщо існує група людей, яка прийняла писання однієї людини, як відповідь на всі життєві питання, як остаточно незмінну правду, як альфу й омегу буття, то така група людей перетворилася б у “кружок віруючих”, які вивчили напам'ять “ряд заповідей”, вважають себе належно озброєними, щоб стати до бою з життям.

Очевидно, що загроза цілковитого замороження ідеології полягає у тому, що у послідовників даної ідеології-віри витворюється під впливом певного душевного піднесення фанатичний гін, щоб на кожну дрібничку життя дати остаточно, догматичну відповідь. У таких людей ідеологія, як шукання й студія ідей, завмирає, а на її місце приходить віра — як остаточно вняв всіх правд.

Організація, яка дає догматичні відповіді на всі навіть самі незначні прояви життя, в стадіях свого росту виявляє неабияку силу завдяки сліпій вірі і фанатизмові своїх послідовників (які вірять, що вони “відкрили” ключ до остаточної правди). Однак з моментом здобуття своїх переходових (в історії нема прикладу, де б ідеології-конфесії здобули “остаточну” цілі) цілей, і з моментом змобілізування інакше думаючих проти себе — во-

на стає перед неминучим питанням — що далі?

Така ідеологія стає перед вище наведеним питанням тому, що з плином часу життя виявляє фальшивими більшу чи меншу кількість головних первісних засад даної ідеології-віри.

Відповідь проста: або викинути дані догми за борт, пристосуватися до дійсності й тим самим признати, що остаточно правда нам ще далека й рятувати здобути новими лошугами, або замкнути очі на дійсність і “вогнем та мечем” (якщо така організація має в своєму розпорядженні “вогонь і меч” доказувати, що день є ніччю, а ніч є днем).

Бо хоч люди, час-від-часу виходять із сенсаційними ревелюціями, що їм, мовляв остаточно вдалось віднайти правду (або, як комуністи кажуть — “віднайти ключ до історії”), то життя в скорому часі залишає їх і їхню правду далеко позаду — залишає їхню “правду”, як своєрідний курйоз для докторських праць грядучих науковців.

Бертранд Рассел у своїй історії західної філософії зазначає, що кожний філософ, Платоном починаючи, а Марксом кінчаючи, перш за все висміював своїх попередників за їхні “правди” і сам... виходив з остаточною правдою (!), щоб в свою чергу бути висміяним своїми наступниками.

Очевидно, ідеологія, щоб залишитись ідеологією, мусить мати певні підстави, які в даному часі мусять уважатись аксіомами. Але вони повинні уважатись аксіомами лише до того моменту, поки життя-дійсність їх не заперечить!

Ідеологія відірвана від життя, не включена в його ритм. Вона існує лише як теорія, або в неспосібних думати головах своїх “віруючих” і тому приречена на смерть.

Підсумовуючи сказане, можна зробити такі узагальнення:

Зараз нам потрібна система цінностей, яка повинна служити підставою нашої діяльності, потрібний, прямо конечний — с в і т о г л я д (хоч світогляд — це багато більше, багато ширше поняття за ідеологію). Нам потрібна навіть деяка доза фанатичної віри, але при тому ми не сміємо прив'язуватись “на сліпо”, без думання” до накопичених догм, які мають за свою ціль дрібничкові життєві моменти, які з плином часу постійно міняються і не залишають жодного сліду в духовому розвитку народу.

Провідною — в житті людини-одиниці повинна бути засада, що життя — це найвищий суддя всього “видючого” і його рішення мусить бути остаточне. Богдан Гаско:

Відгуки на анкету "Смолоскипу"

Продовжуємо розмову

(ВІДГУКИ Л. КАЛИНИЧА, О. ГАНАСА, А. ШУЛЯ, В. РУДКА)

В цьому числі "Смолоскипу" ми продовжуємо розмову, що заторкує питання порушвані в нашій анкеті, висліди якої були опубліковані в двох попередніх числах нашого журналу. Якщо б у цій справі були ще бажаючі висловитись — ми радо дамо їм місце на сторінках "Смолоскипу".

Л. Калинич (Нью Йорк): — У пресовій полеміці про випадок у Ратгерському університеті, обидва дискутуючі угруповання занадто гарячково і фанатично підходили і, на жаль, далі підходять до суті цілої справи. Вживаю вислову "угруповання" тому, що не всі члени ідеологічних товариств, чи політичних організацій, які беруть участь у тій же дискусії, погоджуються із редакційними статтями, чи комунікативними органами їхніх представництв. Виглядає, що обидвом тим угрупованням не йдеться про правдиве насвітлення факту, а про амбітне виграння "процесу" тої ж дискусії.

Коли частина одного угруповання, неправильно називає українських студентів Ратгерського університету, як і прихильників, чи одобрювачів того випадку, "відступниками, зрадниками і фальшивими патріотами", так же само і друге угруповання не щадить таких висловів супроти "атакуючих" як наприклад "примітивізм, уррапатріоти, пауківі анальфабети, тупомозгі" і т. п.

Такий підхід до справи, пересякнений обопільною непевністю, з такою ж непристойною фразеологією, не повинен мати місця в академічних кругах, бо це, студентам - академікам не лицює.

Наша думка натомість така, що зв'язок з репрезентантами комуністичного режиму можна мати і можна запрошувати їх на дискусії чи дебати, але, лише на дебати, із ділянки академічно - наукової (економія, інженерія, медицина, література, мистецтво і т. п.).

Натомість "обговорювати політику" з такими представниками не дасть жодної користі (крім сенсаційності) нашій студіюючій молоді, як і не принесе добра нашій визвольній справі.

Бо ж, як ми переконались у випадку Ратгерського університету, хоч дискусія з представником комуністичної України може й принесла деяку користь для присутніх, то університетський часопис при тому університеті, помістив звіт про дискусію, де кажеться, що представник Советського Посольства Кочубей, ствердив, що Україна є вільною республікою в складі Сов. Союзу, зі свободою мови і релігії. Про дискусію, чи запити, цей часопис не згадав ні словом.

В останньому числі "Смолоскипу" про це звіт про дискусію Ратгерського часопису у всіх відповідях

як і статтях, дослівно ні одним словом не згадується. Чому, панове? Недоговорювання, чи засекречування фактів є, тим самим, неправдивим предположенням цілої справи і є — нещирістю. Це лише сприяє тому, хто хоче виграти "процес".

Якщо ми одобрюємо випадок запрошення Кочубея, включаючи статтю, де кажеться, що Україна є вільна і т. д., то тоді, тим самим, не маємо права закидувати теперішньому демократичному уряду в Сполучених Штатах, що у тогорічній передвиборчій демократичній платформі, нічого не згадувано про Україну, як поневолену націю, бо ж ми самі даємо тому почин!

Студентів Ратгерського університету не можна називати комуністами, зрадниками і т. п. Вони перед тою подією, не знали, що така якраз стаття, на 100% негативна для нашої визвольної справи, появилася. Натомість, якщо нам ідеться про правдиве насвітлення факту, не можна також того випадку вповні одобрювати, а що найголовніше, не можна свідомо (бо ж всі знаємо про це) засекречувати фінального негативного результату.

На тій debatі було коло 100 американців. З них, може більше як 50% винесло враження корисне для нашої визвольної справи. Певна частина натомість, головню жиди, не могли прихильного для нас враження винести, коли почули, що всі наші мученики - владки були фашистами і співпрацювали з німцями. Але це не важливе. Важливішим є факт, що цей часопис, читали може 5,000 інших американців, які на тій debatі не були, і дискусії не чули. І вони перечитали, що Україна зараз вільна - свободна... Не забуваймо також, що цей часопис з тим же звітним повідомленням на завжди залишиться в університетському архіві.

Часто чуємо, що "одобрювачі" того випадку покликаються на інші національності, як наприклад жидів, що вони не бояться викликати їхніх ворогів на публічні дебати.

Так, це правда. Вони не бояться. Але вони є солідно підготовані до таких дебат і забезпечені відповідною кількістю журналістів прихильно наставлених до їхньої справи. Вони, далеко перед започаткуванням дебат, є певні, що у пресі, звіт про ту дебату, буде для них наскрізь позитивне. Студенти Ратгерського університету про це на жаль не подумали. Оборонці випадку Ратгерського університету, покликаються на демократичні методи модерних часів, на демократію. Не тільки на письмі, але й у практиці будьмо демократами. В тому випадку маємо на думці виступ зі системи СУСТА Укр. Студентського Клубу при Ратгерському університеті.

Якщо маємо іншу думку на дану проблему, маймо ж і відвагу, сприйняти критику. Коли ж

бачимо, що правда за нами, завжди можна обокрохитись — у пристойний демократичний спосіб. Ніколи натомість, не сміємо втратити почуття відповідальності аж до тієї міри, щоб розгалужуватись і відходити від своїх центральних установ. Потвердження повище наведених думок, знайдете у зверненні Українського Конгресового Комітету "В справі контактів з окупаційним режимом України на терені ЗДА". ("Свобода", 15-го жовтня 1964 р.). Уважаємо, що вже такий авторитетний установі як УККА з проф. Добрянським на чолі, ми повинні критися, також і тоді, коли ми є "навіть" студентами.

На закінчення, так без пристрастей, без амбіцій, зовсім - зовсім об'єктивно, запитаймося себе взаємно:

Чи Кочубей виконав своє завдання, розсваривши ще більше, нашу, і так досить розсварену політичну еміграцію? Чи треба нам ще більше таких зустрічей - дебат?

Відповідь на це питання залишаємо Вам.

Орест Ганас (колишній голова УСГ в Балтіморі, Філадельфія): Доцільність таких зустрічей і дискусій можна уточнити тільки після перевірки двох питань: 1). Кому на користь ідуть такі потягнення? і 2). Чи така зустріч принесе щось нового для нас і чи навчить і переконає в першу чергу американську публіку в тому, що нам потрібно, а також може й тих же самих радянських провідників?

Якщо брати до уваги самі зустрічі і дискусії, то відповідь на обидва повні питання (для нас) негативні. По - перше, та зустріч в Ратгерському університеті беззастережно виїшла в користь не нашу, а советську, бо то була доповідь добре приготованого пропагандиста, сповнена і пересичена висловами в користь советів, спрямована в сторону американської публіки, ще й присолоджена так, щоб те все було легко проковтнути. Одним словом, тільки одна сторона, один погляд і то нашого противника були представлені в опрацьованому вигляді.

Правда, що були питання і "дискусія" після доповіді, але це були краплі в порівнянні з відром води. Насувається на думку такий образ, що Кочубей прийшов на ту "битву" з набитим наганом, а наші — з рогатками.

По-друге, такі зустрічі - дискусії нічого нового не приносять. В такому одностороннім рефераті советський прелегент скаже тільки те, що ми всі вже знаємо, відповідь, якщо схоче, на найбільш неприємні питання так, як вже сотні разів воно було відповідіжне (наприклад: чому 8 мільйонів українців вмерло з голоду в 1933-му році в Україні, цій найбагатшій країні? Відповідь стандартна: бо була посуха і урожаю не було!...) Для нас такі слова старі й неправдиві. Для американців, які може чують про це вперше, видається це все логічне і переконливе. Отже зустрічі - дискусії, особливо публічні, на мою думку, недоцільні, а зате доцільні

публічні ДЕБАТИ, і то дебати на всі теми: політичні, суспільні, економічні, культурно-освітні та інші. Такі дебати, де кожна сторона була б рівноправним противником, з рівноправними правами, з однаково призначеним часом на аргументацію. Такі дебати повинні бути регульовані неутраальною особикою, клубом чи університетом.

Ми знаємо, що за нами правда, отже американська публіка була б переконана по-нашому. Була б нагода представити наш погляд в найкращий спосіб. Таку дискусію, натурально, треба плянувати і опрацьовувати фундаментально і з найбільш прецизними деталями.

Зустрічі - дискусії можуть мати мінімальний вплив на українське студентство, зате дебати по-жвавили б думки, дискусію і діяльність в українських студентів (на тему України). Може це послужило б потрібним поштовхом для українського студентства в Америці, яке тепер, здається, припустило свою діяльність.

Андрій Шуль (колишній голова УСК при Ратгерс університеті, редактор журналу "Вісник українського студента", з якого передруковуємо його думки в цій справі, з ч. 2, 1964): "Вже потрохи втихає метушня та всенародний відгук після передважної кочубейської афери на Ратгерс університеті в Ньюарку. Ганас затихає, інцидент, як сумна історія, переходить до кноти минулого, студенти знов повертаються в ряди "другорядних членів" нашого суспільства. І знов студенти є тими "дітьми", які виростають (чи то в народній школі, чи в університеті) та не дозріли ще до того рівня, що б визнати їх за "дорослих" — з якими "рахуються".

Але де перебувають тепер всі ці запальні ідеалісти, які давали друкувати свої імена на незлічених листах, які з дивним завзяттям розповсюджувались в травні м.р., домагаючись т. зв. "правди" про студентів та їх діла? Де тепер усі ці Соломони, які для всіх і вся мали скорі поради, чи за суди — але завжди тільки "ПОСТ ФАКТУМ"?

Не дивуймося ж, що пересічний український студент (якщо такого знайдемо) трохи несвідомий своєї правдивої вартості, як член свого суспільства. В одному моменті за його "правду" сестра із сестрою та сват з братом скачуть один одному до горла, а в наступнім, — усі раптом забувають за саме його існування. Забувають скоро, коли воно не є "фасоновим" займатися буденними справами "дітей" (ще до дуже недавнього давна — "людей із зрілою думкою та динамічними новими напрямками").

Коли вже громи перестали бити, коли вже поодинокі кар'єровиці могли показатися при світлі свічки, яка сама задимлює ім думку, коли непосидючі "професіонали" перестали роздмухувати ватри з іскорки, переводячи водночас "динамічні зміни" в напрямках українського народу, через одну театральну імпрезу, СПРАВА ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТА ЗАМКНУЛАСЯ!

Вивчаймо українську мову (II)

РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЇЇ МІСЦЕ СЕРЕД СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ
(Закінчення)

Нова українська літературна мова, поодинокі прояви якої я вже згадав, піднялася до висоти національного чинника тільки в XIX ст. Супроти літературної мови попередніх діб, вона прикметна тим, що виникла на основі живої народної мови, і що звівши живість і свіжість народної розмови, виробилася в літературний інструмент. Хоч вона розвивалася в важких, гнітючих умовах національного і соціального пригноблення українського народу впродовж останніх двох сторіч, вона постійно поширювала свій діапазон і зивершувала свою стилістичну досконалість.

* * *

"Енеїду", епохальний твір Івана Котляревського, що появилася в 1798 р., попередив ряд спроб писання українською народною мовою. Але ці спроби були несміливі і з літературного погляду малоцінні, так що їх одинока вартість — це посвідчення мовних особливостей даного періоду. Котляревський вперше дав українській мові змогу виступити в літературі з принаймні частиною своєї сили. Щоправда, свій твір "безсмертний Котляревський" вважав бурлескою, пародією, бо ж тільки на такий стиль, він думав, придатна ця проста селянська мова. І тільки в своїх пізніших п'єсах він спробував писати поважнішим стилем.

Мова Котляревського в ніякому разі не була повноцінною. Побіч широкого використання основного лексичного фонду народної мови, в нього був цілий ряд русизмів (які, правда, можна пояснити його неповним знанням української мови і її невиробленістю).

Наслідник Котляревського, Григорій Квітка-Основ'яненко, поширив вживання української мови на прозу. Це жанрове розширення і вдосконалення, якого він досяг у своїй творчості, позначило неминучий дальший етап розвитку мови.

В цих перших десятиріччях XIX ст., постало зацікавлення українською мовою між науковцями. У 1815 р., польський вчений Бандтке написав статтю, в якій висловив погляд всупереч постанові російської науки, що "язык малороссийский (якорого столица есть Киев) как не уступающий в старшинстве великороссийскому не может быть заречием последнего... Дай Воже, чтобы язык малороссийский стал в ряду ученых языков славянских".

Українські, польські і російські науковці почали вивчати мову народу, складали граматики, і збирали фольклорний матеріал. Немалу роллю в цьому зацікавленні відіграв поширений і в Західній і в Східній Європі романтизм і зв'язані з ним ідеї народолюбства кінця XVIII і XIX ст. В цей час Цертелєв склав збірку українських пісень, Ройцеховський склав збірник слів, а Максимович приготував збірку пісень, яка і сьогодні має свою вартість.

Гулак-Артемовський, один із видатніших українських романтиків, свідомо шукав нових можливостей вислову в українській літературній мові. Він також поширив її на нові для неї жанри — на послання, балади, байки, прозу і віршовані переспіви псалмів.

Коротко кажучи, в Україні романтизм далі поступів розвитку української мови, і коли в сорокових роках виступив Тарас Шевченко — вона вже стояла на своїх ногах в літературі.

Та ненормальні умови розвитку української мови трагічно позначилися і на такому геніїві, як Шевченко. Адже всі його прозові твори написані чужою для нього російською мовою. Навіть його найінтимніші писання — його щоденник — писав їм мовою, що в хвилини зневіри, як він думав, одинока дасть йому змогу стати "настоящим писателем".

Але всупереч труднощам, на які він спотикався, Шевченко був першим, що піднісся до розуміння потреби синтетичності і соборності в українській літературній мові. Бо ж мова його попередників мала місцевий, побутовий характер, а він використовував у своїй творчості не тільки свій рідний Київський діалект, а й приступні і відомі йому інші говірки, як і багатство слов'янських давньої літературної мови.

Потребу використовувати в літературі всі говори мови почали розуміти й інші культурні діячі. Максимович вивчав діалектні галицькі відмінності, і навіть впроваджував їх у свої твори. Це вивчав того прагнення харківських романтиків, з якими він був зв'язаний, синтезувати в літературній мові всі народні говори.

Діяльність харківської групи романтиків (Срезневський, Шпигоцький, Боровиковський, Метлинський, Костомаров, Петренко, Щоголів та інші) охопила різні жанри. Вони вперше поставили вимогу поширення мови на науку, публіцистику, і життя освічених верств, які, як відомо, говорили майже виключно по-російськи.

В наслідок цих досягнень в східній Україні і в Галичині зійшли нанівець намагання галицьких москвофілів застосувати російську мову в культурному житті, хоч на Закарпатті це культурне і мовне москвофілство проіснувало аж до 30-х років XX ст. І коли в 1876 р. царський уряд заборонив видання книжок українською мовою, українська культурна діяльність була перенесена до Галичини, то галицькі діячі дали і свій вклад у розвиток соборної мови. Базуючись в основному на нормах вироблених у східній Україні, вони впроваджували в мову все більше галицьких елементів, особливо в мійську і абстрактну термінологію.

Пантелеймон Куліш ще міг виступати проти,

Вивчаймо українську мову (II)

РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЇЇ МІСЦЕ СЕРЕД СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ

(Закінчення)

Нова українська літературна мова, поодинокі прояви якої я вже згадав, піднялася до висоти національного чинника тільки в XIX ст. Супроти літературної мови попередніх діб, вона прикметна тим, що виникла на основі живої народної мови, і що ввібравши живість і свіжість народньої розмови, виробилася в літературний інструмент. Хоч вона розвивалася в важких, гнітючих умовах національного і соціального пригноблення українського народу впродовж останніх двох сторіч, вона постійно поширювала свій діапазон і вивершувала свою стилістичну досконалість.

* * *

"Енеїду", епохальний твір Івана Котляревського, що появилася в 1798 р., попередив ряд спроб писання українською народньою мовою. Але ці спроби були несміливі і з літературного погляду малоцінні, так що їх одинока вартість — це посвідчення мовних особливостей даного періоду. Котляревський вперше дав українській мові змогу виступити в літературі з принаймні частиною своєї сили. Щоправда, свій твір "безсмертний Котляревський" вважав бурлескою, пародією, бо ж тільки на такий стиль, він думав, придатна ця проста селянська мова. І тільки в своїх пізніших п'єсах він спробував писати поважнішим стилем.

Мова Котляревського в ніякому разі не була повноцінною. Побіч широкого використання основного лексичного фонду народньої мови, в нього був цілий ряд русизмів (які, правда, можна пояснити його неповним знанням української мови і її невиробленістю).

Наслідник Котляревського, Григорій Квітка-Основ'яненко, поширив вживання української мови на прозу. Це жанрове розширення і вдосконалення, якого він досяг у своїй творчості, позначило неминучий дальший етап розвитку мови.

В цих перших десятиріччях XIX ст., постало зацікавлення українською мовою між науковцями. У 1815 р., польський вчений Бандтке написав статтю, в якій висловив погляд всупереч постанові російської науки, що "язык малороссийский (катараго столица есть Киев) как не уступающий в старшинстве великороссийскому не может быть наречием последнего... Дай Боже, чтобы язык малороссийский стал в ряду ученых языков славянских".

Українські, польські і російські науковці почали вивчати мову народу, складали граматики, і збирали фольклорний матеріал. Немалу роллю в цьому зацікавленні відіграв поширений і в Західній і в Східній Європі романтизм і зв'язані з ним ідеї народолюбства кінця XVIII і XIX ст. В цей час Цертелєв склав збірку українських пісень, Войцеховський склав збірник слів, а Максимович приготував збірку пісень, яка і сьогодні має свою вартість.

Гулак Артемовський, один із видатніших українських романтиків, свідомо шукав нових можливостей вислову в українській літературній мові. Він також поширив її на нові для неї жанри — на послання, балади, байки, прозу і віршовані переспіви псалмів.

Коротко кажучи, в Україні романтизм далі по-сунув розвиток української мови, і коли в сорокових роках виступив Тарас Шевченко — вона вже стояла на своїх ногах в літературі.

Та ненормальні умови розвитку української мови трагічно позначилися і на такому генієві, як Шевченко. Адже всі його прозові твори написані чужою для нього російською мовою. Навіть його найінтимніші писання — його щоденник — писав тією мовою, що в хвилини зневіри, як він думав, одинока дасть йому змогу стати "настоящим писателем".

Але всупереч труднощам, на які він спотикався, Шевченко був першим, що піднісся до розуміння потреби синтетичності і соборності в українській літературній мові. Бо ж мова його попередників мала місцевий, побутовий характер, а він використовував у своїй творчості не тільки свій рідний Київський діалект, а й приступні і відомі йому інші говірки, як і багатство слов'янських давньої літературної мови.

Потребу використовувати в літературі всі говори мови почали розуміти й інші культурні діячі. Максимович вивчав діалектні галицькі відмінності, і навіть впроваджував їх у свої твори. Це вияв того прагнення харківських романтиків, з якими він був зв'язаний, синтезувати в літературній мові всі народні говори.

Діяльність харківської групи романтиків (Срезневський, Шпигоцький, Боровиковський, Метлинський, Костомаров, Петренко, Щоголів та інші) охопила різні жанри. Вони вперше поставили вимогу поширення мови на науку, публіцистику, і життя освічених верств, які, як відомо, говорили майже виключно по-російському.

В наслідок цих досягнень в східній Україні і в Галичині зійшли нанівець намагання галицьких москвофілів застосувати російську мову в культурному житті, хоч на Закарпатті це культурне і мовне москвофільство проіснувало аж до 30-х років XX ст. І коли в 1876 р. царський уряд заборонив видання книжок українською мовою, українська культурна діяльність була перенесена до Галичини, то галицькі діячі дали і свій вклад у розвиток соборної мови. Базуючись в основному на нормах вироблених у східній Україні, вони впроваджували в мову все більше галицьких елементів, особливо в міську і абстрактну термінологію.

Пантелеймон Куліш ще міг виступати проти,

за його виразом, "всієї нової галичанщини", але вже Михайло Драгоманов виявив в своїй мові безпосередній галицький вплив, а Олена Пчілка і Михайло Старицький були принциповими прихильниками збагачення української мови галицькими елементами.

Повне усвідомлення цих процесів говірково-го скрещення в літературній мові відбулося в мовній дискусії дев'ятдесятих років. Борис Грімченко і почасти Агатагел Кримський виступали в ній як супротивники яких-небудь галицьких впливів на літературну мову, а Іван Франко та інші обстоювали потребу збагачувати мову і галицькими здобутками. Вкінці дискусія привела до засудження крайностей і ствердження середньої лінії.

Творчість таких видатних письменників, як Михайло Коцюбинський і Леся Українка, свідчать, що в синтаксисі і словнику — особливо в царині абстрактних понять — галицькі мовні досягнення постійно ставали в потребі.

Так поступово витворився синтетичний характер української літературної мови. При неzapечній центрально-українській говірковій основі, вона ввібрала в себе чимало периферійних явищ — східних, південних, меншою мірою північних, а найбільше західних. Роки визвольних змагань і пізніша широка участь галичан в українізації сприяли закріпленню цього синтетичного характеру.

Революція 1917 р. почала нову епоху в розвитку української мови, як і в кожній ділянці українського життя.

В двадцятих роках відбулося особливе пожвавлення лексикографічних студій навколо Інституту Української Наукової Мови ВУАН, де зосередилися найкращі українські мовознавці. Вони почали інтенсивну працю над упорядкуванням наукової термінології і приготували цілий ряд технічних словників.

А в царині мистецького слова буйний розквіт літератури удосконалював вислівні можливості мови.

Та вже в цей час комуністична влада готувалася до наступу проти української культури. В

Москві створено теорію боротьби двох культур. Царська Росія, мовляв, зрусифікувала міста і міський пролетаріат в Україні. Села і містечка залишилися українськими. Пролетаріат, який має російську мову і культуру, стає "авангардом" світової революції. Майбутнє за ним. І саме тому, твердили російські великодержавники, саме життя приведе до влиття української мови й культури в російську, бо ж селянство об'єднується з пролетаріатом і обніме його культуру. І комуністична партія повинна стреміти до якнайшвидшої перемоги російської мови й культури.

Проти цієї теорії і проти наступів російських шовіністів виступили українські сили. Їхня тимчасова перемога виявилася в запровадженні українізації. Та вже від тридцяти років Москва веде систематичний погром українського народу, його культури і мови. Всі наступні роки позначені не тільки незчислимими вбивствами українців, а і смертю українських комуністів, які не могли витримати душевного болю, коли їм відкрились очі на справжню ціль Москви.

В мовознавстві Москва обвинувачила в "націоналістичному шкідництві" всі намагання плекати українську мову. Вся наукова термінологія, що відрізнялася від російської, елімінована. Всяка боротьба проти явних русизмів в українській мові і їх насильного введення, і всі відмінності українського правопису від російського також еліміновано. "Буржуазно-націоналістичні елементи" — тобто, свідомих українців — вигнано з школи й преси.

Від тих часів погляди Москви суттєво не змінилися. Хоч в останні роки ситуація дещо полегшилася, і деякі українці пишуть в пресі про спротив русифікації української мови, їхні протести і навіть деякі конкретніші спроби не можуть протидіяти безперечному фактові, що українська мова в УРСР не є повноправною, що вона зовсім не має тих прав, що кожна інша мова має поза Радянським Союзом.

Але українська мова сьогодні розвивається, і перед нею є можливості великих досягнень. Цього ніхто не може заперечити. **Марко Цариканич**

Поетія молодих в Україні

Олесь Лупій

(О. З.). Поет Олесь Лупій — це перший з усіх молодих поетів, з якими ми знайомили наших читачів на сторінках "Смолоскипу", що походить із Західних Земель України. О. Лупій пробував свого пера в різних жанрах літератури. Він пише поезії, повісті, а також критичні огляди.

Свою першу збірку поезій опублікував він маючи всього 19 років.

Олесь Лупій увійшов в українську літературу великими зусиллями, своєю наполегли-

вістю і працьовитістю. Молодий поет народився в селі Ново-Кам'янка на Львівщині в 1938 р. Закінчивши середню освіту, молодий юнак був висланий на працю звичайним робітником на будоми Луцька. Тут вперше він почав захоплюватися літературою, а його поезії починають здобувати визнання серед волинських літераторів.

У 1957 р. появляється його перша збірка поезій "Вінки юності", яка й відкрила йому двері до Київського університету, де він нав-

чавсь на філологічному факультеті, який закінчив у 1961 р. В 1960 р. появляється його чергова збірка поезій "Заграй сопілко" і повість "Горинь". Після довгої перерви — в 1964 р. появляється його нова збірка поезій — "Майовість".

Поезії і окремі статті О. Лупія публікувались в різних часописах підсоветської України. На окрему увагу заслуговує його критична стаття "Для чого маленькій людині серце велике...", в якій він обговорює збірку поезій Василя Мисика "Верховіття" ("Літ. Україна", ч. 93, 1963 р.).

З усіх публіцистичних статей чи не найцікавіша його стаття "З вічних кадубів" (була частинно передрукована в "Смолоскип" ч. 4, 1963 р.), в якій він став на оборону молоді

поезії в Україні, що в тому часі підлягала гострій критиці. В цій статті молодий поет писав:

"Хай вільно і гордо несуться багатобарвні ріки справді новаторської, живої, народної літератури й мистецтва. Мені як представникові наймолодшого покоління в українській літературі, зрозуміла радість вільної творчості. Всі мої ровесники взялися по-справжньому за перо після ліквідації культу особи". Свою статтю Олесь Лупій кінчав такими словами: "Джерела вічних кадубів народних живлять нас, дають нам силу, насагу. І тільки в них треба шукати струменів нового незвіданого, прекрасного".

Нижче публікуємо вибір з поезій Олесь Лупія.

ВИБІР З ПОЕЗІЙ

Олесь Лупій

ВОЛИНСЬКІ ЕТЮДИ (Уривки)

Волинь — зелений мій курінь,
Моя ти юносте рожева!
Над сном десятків поколінь
Шумлять замріяно дерева,
Немов біжать потоки дум
У небо сонячне відкриє.
Я зрозумів той чистий шум
І захотів безмірно жити.
Волинь — мала моя тайга
Із медом, правдою, казками.
Ти молодітимеш із нами
На цих соснових берегах.
Полотна рік, лісів, дощів —
Моє життя, моя Волинь!

Моє життя, моя Волинь,
Відради більшої не хочу,
Як відчувати, що я твій син,
Що ти мій розум, мої очі.
Що все твоє — це все моє:
Берези, люди, села, води,
І сонце, що ледь світ встає,

Черемхи у сукнях білих
Спізнилися на майський бал.
І сонце, що ледь тінь заходить.
Погладжу життій колосок,
Візьму янтарних зерен в руки.
Яка була б для мене мука
Без тебе жить, моя красо!
Прийми низький земний уклін,
Волинь — зелений мій курінь!

ВНОЧІ

Коли приходить чорна ніч,
Я думаю про яблука наліті.
Які ж вони у темноті,
Чи є в них колір,
Чи рожево - білі
І чи такі ж привабливі, як вдень ...
Наліті яблука
У темноті холодній,
Чи круглі, чи гладкі,
чи запахні.
І чи висять байдуже, як малата,
З гілля висмоктуючи соки ...
Немає дня, то, може, їх немає!
Кладу на темні руки,
В сад іду,
Торкаюсь гілочок,
Мої долоні
Поскочуть яблука.
Іду, іду!

ОСІННЄ СКЕРЦО

(Уривок)

Неначе пісня пожарнища
Порожня сіра далина.
І хилиться трава найнижче,
А вітер і її стина.

Немов старі забуті пензлі,
Стирчать тополі на горі.
І лозам пальчики замерзлі
Не може сонце вже нагріти.

Та на душі немає суму,
В душі — весняні ковалі.
Як давня українська дума,
Летять поволи журавлі.

РОЗДУМ

Ти не статуя гранітна,
Бо давно б тебе розбили,
В землю відламки зарили...
І навіки, і безслідно.

Ти не видум надказковий,
Заперечили б учені
Чи домислили б щось нове —
Вже й не ти, вже без імення.

Ти й не дерево могутнє,
Що пускає вглиб коріння,
То була б уже руїна.

— Ти в крові, ти — незабутнє,
Ти — минуле і майбутнє,
Ти сьогодні — Україна!

ПРОБУДЖЕННЯ

Неспокій мій в гармонії природи,
Бо прагну з нею справжнього злиття...
Нагадують мені квітневі води
Дівоче гомінке серцебиття.
Нагадують гіляччя темні сіті
Порожні застарілі ятері.
Напевно, в час такий у цілм світі
Найбільш думок, пробуджень і замрій,
І все злітає, легкістю сповните,
І все націлене у височінь.
Метається й тремтить несамоовнто
І ні за що не втримається тінь.
І сонце, що ховає свої скарби,
Ще на пайки поділене тепло.
І небо позичає квітам фарби,
Не так щоб сіро на землі було.
Струмлять потоки чистого, живого
До озеленених людських долин,
В мелодію, в гармонію нового —
Й ніщо не владне зупинить цей плин!
Летить у царство світла й насолоди,
Летить, летить й не прагне вороття.
Нагадують мені квітневі води
Дівоче гомінке серцебиття.

ЛЕМКОВІЯ

Я знову нудьгую за тишею
У лемківських синіх горах,
Щоб ген до вершини найвищої
Злітати на гривастих вітрах...

Там річка із тіні кабальної
До волі осоння біжить.
Між дзвонами хвилі навалюної
Хотів би я вічно жити.
Земля зеленіє, мов яблуко.
Мов яблуко, стигне земля.
Жита половіють на пагорбах,
Жита на піщаних полях.

Лемкині із личками ніжними,
Блавати в очах — як одна...
Щоранку Бескид освіжений,
Бескид наче вмитий щодня.

Я ту Лемковію пригадую,
Я в ту Лемковію летчу,
І тішусь святою відрадою,
Сміюся... і плачу... й мовчу...

ЗАКЛИК

Гей беріть своїх вишеньок юних,
Гей ведіть своїх ніжних тополь
Під дощі на розбуяні руїни.
Не беріть, не беріть парасоль!
На долини, світанням залиті,
У зелену черемхову сіть.
Ті краплини — то роси блакиті
На волосся, на очі, на цвіт.
Вас пробудить дзвонкове коріння,
Рідний звук, рідний клич, рідний тон.
І впадете самі на коліна,
Віддастесь в пахучий полон.

ПРОХАННЯ

Доторкнись до клявіша
Останнього променя,
Що приліг на плесо ріки.
Нахились над хвилею,
Доторкнись до тиші —
І пірне під воду
Сонний супокій.
Затремтить між хвилями
Бризкової музики
Клявіш надвечірної весни.
І весь світ, окроплений
Зеленим кропилом,
Легко по - дитячому зітхне.
Підступи до клявіша
Й музикальним пальчиком
Доторкнись і пригорщі підстав,
Принеси мелодій
Бризкового рясту...
Ну, біжи до клявіша
І вдар!

МОЛОДА ЛІТЕРАТУРА → УКРАЇНІ

(Хроніка)

• **Нові збірки молодих письменників.** У 1963 р. появилася нова збірка молодого поета П. Мовчана, яка дійшла до рук читача щойно в половині 1964 р. У цьому ж 1964 році появились ще такі збірки молодих письменників: Євгена Гуцала — "Яблука з осіннього саду" (оповідання), Василя Симоненка — "Земле тяжіння" (поетична збірка поезій), В. Лучука — "Маєво" (поезії), І. Жиленко — "Достигають колосочки" (вірші для дітей), М. Сома — "Вишиванка" (поезії), Є. Концевича "Дві криниці" (новели).

• **Збірка поезій І. Драча** — чеською мовою. У чеському видавництві "Млада фронта", у серії "Шляхи" появилася збірка поезій І. Драча у перекладі прихильника молоді української поезії — Ярослава Кабічека. До збірки входить 25 віршів молодого поета і поема "Смерть Шевченка".

• **Форум молодих літераторів у Львові.** В жовтні відбувся у Львові дводенний форум молодих літераторів семи областей Західної України. Форум відкрив старий львівський письменник П. Козланюк, який з перших слів почав залякувати молодих літераторів та перестерігати їх перед ліберальним інтерпретуванням творчості. "Літератор повинен бути партійним, — говорив П. Козланюк, — у найширшому розумінні. Партійним у ділах і творчості, у вчинках і помислах...".

На окрему увагу заслуговують такі молоді літератори Західної України: Р. Кудлик, А. Таран, Р. Лубківський, Марія Хоросницька, Степаніда Гаряча, М. Кубик, М. Шалата, Г. Колісник (автор роману "Низький Бескид"), Д. Герасимчук, Ю. Коваль, А. Пастушенко, П. Добрянський, І. Чернецький, М. Хромей, Є. Дудар, В. Козарський, І. Нижник, Іван Гнатюк, Борис

Демків, Ігор Калинець, Вал. Грабовський, В. Козак, В. Мороз.

• **Художня рада молодих.** В Дніпропетровську при молодіжній газеті "Прапор юності" створено художню раду, яка має завдання організувати диспути і зустрічі з митцями й письменниками.

• **Молодь захоплюється поезією.** Про захоплення молоді поезією в Україні харківський журнал "Прапор" (ч. 7) пише: "Про те, що інтерес до сучасної поезії дедалі зростає, свідчать і дні поезії,

і переповнені залі лекторів та робітничих клубів, і великий попит на збірки віршів... Характерною рисою наших днів є те, що в число самовідданих друзів мистецтва, друзів поезії, вступають тисячі наймолодших — учні середніх шкіл.

Ще кілька років тому рідко можна було побачити в харківських школах багатолюдні засідання літературних гуртків. А тепер, скажімо, клуб любителів мистецтва і літератури в школі ч. 45 на Павловому полі збирає до трьохсот чоловік".

УКРАЇНСЬКЕ СТУДЕНТСТВО НА ЧУЖИНІ ВІШАНОВУЄ М. РИЛЬСЬКОГО

• **Едмонтон.** — 30 листопада 1964 р. викладач української й російської мов Альбертського університету в Едмонтоні мгр. Данило Струк, виголосив для 20 місцевих українських студентів, членів місцевого Українського Студентського Клубу, доповідь — "Максим Рильський — неокласик".

М. Рильський почав писати на 15-му році життя і написав більше 25-ти збірок поезій та переклав з чужих літератур понад 2,000 рядків. Він належав до "Київських неокласиків", поетичної школи, яка постала в Україні в 1918 році. В той час, як Микола Зеров очолював її, М. Рильський був одним з найголовніших та найбільших її поетів. Головним кредом неокласиків було: засвоєння світової літератури, знання її джерел та вимога високої майстерності в поезії. Доповідач вказав у своїй доповіді на п'ять головних рис поезії Рильського та ствердив теж, що він є "батьком українського сонетарства". В ранній своїй творчості і аж до 1932 р. поет був "самим собою", тобто поетом для всіх і писав вільно. Від 1932 р.

режим примусив його стати "поетом публіки", але Рильський не заломався в техніці форми віршівання і доповідач назвав його "найбільшим поетом форми" в той час, як Тичина заломався і став поетом "ідеї". Крім поезії, М. Рильський був одним з найкращих знавців української мови, всюди її обороняв, любив українську мову й черпав з неї всі свої творчі сили. Його поезія про мову є одною з найкращих в українській літературі. Він твердив, що поет мусить бути об'єктивним у своїй творчості і лірично універсальним.

Мгр. Д. Струк назвав М. Рильського "найбільшим ліриком з усіх неокласиків в українській літературі".

Поезії М. Рильського читали на вечорі Наталка Доброліж і Ксенія Аронець.

Олександр Роїк

• Пам'ять Максима Рильського вшанував також, спеціальними сходами, Український Студентський Гурток при Гантер Коледжі в Нью Йорку, на яких доповідь про поета виголосила Богдана Клеатор.

• На студійній конференції УАТ серпня 1964 р. на оселі ім. О. Оль- вишановано одноквилинною мов- "Зарева", яка відбулась з кінцем жича, пам'ять М. Рильського було чаиккою.

ЛЮБЛІЗ ОСВІТА В УКРАЇНІ

(Хроніка)

• **Русифікація продовжується.** В спеціальних учбових закладах України, в які прийнято 62 тисячі юнаків і дівчат після закінчення 8-ої класи, — в біжучому навчальному році проведено ряд змін. Навчання в цих школах, в залежності від вибраної спеціальності, триває 3-4 роки. Години навчання в цих школах майже з усіх дисциплін скорочено. Скорочено також навчання української літератури, але зате підвищено кількість годин на навчання російської. Дотепер для української літератури було призначено 90 годин, а для російської — 135. У майбутньому для української призначено 65 годин, а для російської — 125. Рівночасно з цим впроваджено факультативно 120 годин для російської мови, тоді як для української — не призначено ані одної години. ("Р.О.", ч. 68, 1964 р.).

• **Не всі можуть вчитись у ВУЗ-ах.** На початку біжучого академічного року наспіло 165 тисяч заяв бажаючих поступити на Високі Школи України. Але з них була прийнята лише третина — 57 тисяч. Найбільше було зголошень — на технічні спеціальності. Незважаючи на великий зріст бажаючих навчатись у Високих Школах, у минулому році було збудовано лише 7 студентських гуртожитків на 5 тисяч студентів і збудовано лише один учбовий корпус для Макіївського загально-технічного факультету і один для філіялу Харківського університету в Донецьку. ("Р.О.", ч. 69).

• **Чужинецькі студенти навчаються в Харкові.** В біжучому академічному році на Високих Школах Харкова навчається 1600 студентів з країн Азії, Африки і комуністичного блоку. (Р.О., ч. 71.).

• **Ювілей Херсонського СГ Інституту.** В 1964 р. Херсонський Сільсько - господарський інститут обходив своє 90-ліття. Інститут постав в 1874 р. і за час свого існування підготував понад 5500 учених агрономів і зоотехніків, в тому близько 100 осіб стали академіками, професорами, докторами та кандидатами наук. ("Р.О.", ч. 80).

• **Студентський центр в Донецьку.** Багато разів міняло свою назву це місто: була Юзівка, було Сталіно, а тепер Донецьк. В Донецьку тепер навчається 47 тис. студентів. Найбільше навчається в Політехнічному інституті (15 тис.), де готуються спеціалісти гірники - інженери, хеміки, металюргч, будівельники. В Медичному інституті навчається на п'яти факультетах і 54-ох катедрах — понад 5 тис. студентів. В Донецьку є ще філіял Харківського університету, який зорганізовано на базі колишнього Педагогічного інституту, а на ньому навчається також понад 5 тис. студентів (мовники, математики, історики), а також Торговельний інститут і філіял Київського інституту комуністичного господарства. У всіх цих високих школах проводиться найбільш посиленна русифікація поче-

рез ведення викладів у російській мові. ("Р.О.", ч. 88).

• **Хорове мистецтво — для русифікації.** В Києві створено великий студентський хор, до якого належать студенти з різних ВУЗ-ів. Згідно з повідомленням на першому концерті цього хору було виконано твори "радянських, російських та зарубіжних композиторів, старовинних майстрів поліфонії" і ані одного українського! ("Р.О.", ч. 96).

• **Музей історії Львівського університету.** В найстаршій високій школі України — Львівському університеті відкрито музей його історії, в якому зібрано багато цікавих експонатів. Серед них — диплом від 20 січня 1661 р. про створення університету, документ з 1896 р., згідно з яким на університет допущено першу жінку - студентку, списки студентів і т. д.

В цьому академічному році в Львівському університеті навчається біля 11 тис. студентів на 14-ох факультетах і 63-ох катедрах. ("Л.У.", ч. 87).

• **Виставка молодих художників.** В Києві відбулась виставка 47-ох молодих художників столиці, переважно недавніх випускників Київського художнього інституту. Підсоветська критика відзначила мистецькі картини таких молодих художників: О. Кириченка, Г. Неледві, О. Єржиківського, Є. Дроздової, Ю. Луцкевича, П. Єременка, Г. Ничипоренка, О. Глуценка, А. Ткаченка, Г. Козика, М. Туранського, О. Овчип-

нікової, В. Авраменка, В. Боканя, В. Сергєєва, М. Черниша, А. Жуківського та скульптури — В. Іваненка і Л. Герчанівського. ("Л. У.", ч. 72).

• **Бібліотеки шкіл України — без українських книжок.** В жовтні і листопаді київська газета "Літературна Україна" опублікувала ряд листів і кореспонденцій про бібліотеки шкіл України. Згідно з цими кореспонденціями у величезній кількості шкіл майже немає книжок не лише українських класиків, але також таких сучасних українських підсоветських письменників, як Рильський, Тичина, Бажан, Яновський. Впадає в очі той факт, що твори багатьох наших класиків є в російському

перекладі, зате немає їх українською мовою (напр. І. Фрашка, "Захар Беркут", "Борислав сміється" та інші.). Для ілюстрації наведемо декілька прикладів: в Київській школі ч. 178 на 3323 книжки є лиш три книжечки українських народних казок, в школі ч. 118 на 6,138 книжок — є лише 400 українських книжок, у школі ч. 20 на 16 тисяч книжок є лише 480 українських.

В Україні є 30 тисяч шкіл, а велика кількість творів українських письменників появляється тиражем у 2 до 4 тисяч примірників. Як вони можуть тоді попасти до шкільних бібліотек? ("Л. У.", ч. 81).

• **Студенти досліджують укра-**

їнське мистецтво. Випусники Київського художнього інституту свої дипломні роботи присвятили вивченню не лише підсоветського мистецтва, але також призабутих чи мало відомих українських митців. О. Шамраєв написав свою дипломну працю про Г. Яременка, Н. Едельмант про ієромонаха Самуїла, О. Касіян — про Г. Пустановіта, В. Рубан — про Ф. Кричевського. ("Мист.", ч. 4).

• **Молоді спеціалісти.** Більше як половина наукових співробітників Академії Наук УРСР — це молоді спеціалісти, яким менше як 30 років. В науково-дослідних закладах кібернетики, матеріалознавства та теплоенергетики середній вік працівників не перевищує 25-27 років. ("Р. О.", ч. 71).

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТ ЖИТТЯ

УКРАЇНСЬКЕ СТУДЕНТСЬКЕ ТОВАРИСТВО В БОФФАЛО

8 листопада 1964 р. відбулись Загальні Збори місцевого Українського Студентського Товариства, яке в третьому році своєї діяльності, під головуванням відомого студентського діяча Тадея Тарнавського, дійшло до прекрасного розвитку, вибиваючись на передове місце серед студентських громад і клубів Америки. В передвибірчій американській кампанії, член УСТ Оксана Тимчук мала двічі змогу коментувати на телевізійній станції В.К.Б.В. дійсний стан виборів в нашій поневоленій Батьківщині. Замітні ці Збори були тим, що після трикратного переобирання — цим разом уступив з головства Т. Тарнавський, який у прощальному слові апелював до всіх студентів бути солідарними та співпрацювати з новою Управою. Уступаючий голова відмітив, що свою працю, успішний розвиток та діяльність

Тадей Тарнавський
Голова УСТ в Боффало (1961-1964), активний учасник українського студентського життя в США.

УСТ він завдячує у великій мірі попередній Управі СУСТА під го-

ловством Володимира Прибили, який зараз є почесним членом УСТ.

Слова подяки та вдячності уступаючому Голові за його трьохрічну, повну посвяту для українського студентства працю, висловили Зенон Депутат, Михайло Пікас та академічний дорадник УСТ д-р Мирослав Грещишин. Промовці окремо відмітили, що завдяки Т. Тарнавському, Товариство крім багатогранної діяльності зібрало на цілі ФКУ 1000 дол. 43 присутні члени УСТ відспівали уступаючому Голові "Многая Літа".

Виборами Нової Управи проводив голова Контрольної Комісії Михайло Пікас та Оля Шепелява.

До нової Управи УСТ обрано: Роман Породько — голова, Ярослав Сайкевич і Роман Стасів — заступники, Ірина Хутко — секретар, Марійка Остапович — скарбник, Ольга Шепелява — організаційний реф., Тарас Горбачевський — культурно-освітний реф., Юліян Новадний — реф. зовнішніх зв'язків, Слава Гріга — реф. середньошкільних справ, Михайло Пікас — реф. ФКУ.

Контрольна Комісія: Тадей Тарнавський — голова, Григорій Пікас, Анна Марія Слободян — члени.

Новообраний голова Роман Породько начеркнув коротко плян дальшої праці Товариства, обіцяючи утримати рівень праці та

продовжувати ту діяльність, яку проводив в життя уступаючий Голова Т. Тарнавський.

● **Вінніпег.** Україністика на університетах Канади. Вичерпний огляд україністики на університетах Канади в роках 1962-1964 подав щоденник "Новий Шлях" в своїх кількох числах у вересні 1964 р. В огляді подається докладні інформації про українських викладачів різних канадських університетів, українознавчі дисципліни та інформації про студентів, які здобули наукові ступені з українознавства.

● **Стемфорд.** Новий будинок коледжу - семінарії св. Василя. 7 вересня 1964 р. у Стемфорді, Кон. відбулись величаві урочистості благословення нового будинку для коледжу - семінарії св. Василя. В цьому коледжі, який має бути "хузею душ", виховуються кандидати на священників.

● **Курітіба (Бразилія).** Організація молоді КЛЕМ при ХОС-і. В минулому році пожвавила свою працю організація молоді КЛЕМ, яка існує при різних Відділах Хліборобського Освітнього Союзу в Бразилії. Цю організацію очолюють: поручник О. Оришчин — почесний голова, Е. Процик — голова, Л. Бойко — заступник, Я. Музира і М. Охоцький — секретарі, Я. Кобрин і І. Палюджиншин — скарбники, Н. Оришчин — офіційний промовець, культурна референтура — В. Процик, А. Музира, А. Палюджиншин, соціальна — Ш. Кардозо, О. Пачин, спортивна — Н. Оришчин, Р. Кобрин, М. Шкільна, бібліотекарі — О. Плахтин, Л. К. Пічман, зав. інвентарем — І. Кіт. Контрольна Комісія: Т. Плахтин, О. Лендюк.

● **Рим.** В Римі буде український університет. З ініціативи Високопреосвященнішого Первоєрарха Київсько-Галицького Митрополита Кир Йосифа Сліпого, в Римі розпочато підготовчі праці для побудови Українського Університету, який мав би бути продовженням Львівської Богословської Академії з розбудовою різних факультетів і департаментів, які

є важливі для українського народу і церкви.

● **Союзівка.** З'їзд колишніх українських студентів Мюнхену. 3-4 жовтня 1964 р. відбувся на "Союзівці" з'їзд колишніх українських студентів Високих Шкіл Мюнхену. В З'їзді взяло участь біля 120 колишніх студентів і ним проводила президія під керівництвом дир. В. Баранецького.

● **Монреаль.** Український Студентський Хор. Ще в 1961 р. постав в Монреалі Український Студентський Хор, головою Управління якого був протягом трьох років М. Гаврилюк. Диригував хором мгр. В. Бринявський. За час свого існування хор добився поважних успіхів, виступаючи при багатьох різних нагодах. До нової управління 1964 р. входять: Борис Будний — голова, мгр. В. Бринявський — диригент, С. Максимків — містоголова, В. Попович — секретар, М. Паркін — організаторка, Н. Дяків — акомпаніментка.

● **Едмонтон.** З діяльності клітини "Зарева". В 1963-64 академічному році місцева клітина "Зарева" провела таку працю:

— 27 жовтня 1963 р. прогулянка до українського музею в Монде-ні.

— 7 листопада 1963 р. проф. О. Старчук висвітлює прорізаних з поїздки турністів в Україну.

— 17 січня 1964 р. в ідальні колегії св. Йосифа відбулась перша традиційна Свята Вечера, в якій взяли участь численні студенти, а також ректор Альбертського Університету В. Джанс, голова Студентської Юнії В. Крег, провінційний секретар - міністер А. Головач, мер Едмонтону В. Гавриляк, головні українських та чужинецьких студентських клубів, українські священники. Вечерю відкрив голова Клітини М. Базюк, а про українські Різдвяні звичаї говорив Б. Гарасимів.

— 6 лютого професор університету д-р Л. Байрак виголосив доповідь про українських вчених природознавчих наук. Доповідач окремо зупинився над характеристикою двох українських вчених - генетиків — проф. Я. Добжансь-

кого і Карпетченка та з'ясував питому вагу української науки у світі та її розвиток в Україні і на еміграції.

— 22 лютого відбулась в будинку гуманістичних наук виставка українського мистецтва й архітектури.

— 12 березня д-р Я. Славутич говорив про значення Т. Шевченка в українській та світовій літературі.

— 23 березня проф. О. Кульчицький з Європи мав зустріч з членами Клітини і українськими професорами університету, на якій говорив про значення студій україністики та можливості студій на УВУ. (О.Р.)

● **Балтімор.** М. Михайлишин розповідає на вечорі "Зарева" і УСГ. 14 жовтня місцева УАТ "Зарева" і Українська Студентська Громада влаштували розповідь для Т. Михайлишина, яка літом цього року відбула кількомісячну поїздку по Європі. Т. Михайлишин розповідала про свої пригоди, відвідуючи Голландію, Францію, Німеччину, Австрію, Іспанію, Грецію, Італію, Швейцарію, Югославію, Мадяричину та зупиняючись на один день у Львові, звідки вона була видалена советською владою. Розповідь була ілюстрована численними прорізками.

● **Чикаго.** Нова Управа УСК при Іллінойському університеті. На Загальних Зборах УСК при Іллінойському університеті, які відбулись 1 жовтня, обрано нову Управу в такому складі: А. Сидоренко — голова, О. Вірщук — заступник голови, С. Фещенко — секретар, І. Гікава — екзекутивний секретар, О. Гриневич — скарбник, І. Савул — член. УСК має 25 членів.

● **Нью Йорк.** Студійні дні УСГ. 6 - 7 вересня відбулись в Нью Йорку Студійні Дні, присвячені загальній темі: "Українське студентство в минулому і сучасному", на яких на повноту тему доповідали Ю. Лавриненко - Дивич, П. Дорожинський, К. Савчук та І. Чума. У вечорі молодих талантів брали участь піаністка М. Гаври-

люк, поет М. Царинник, А. Шуль, В. Кейс і студентський квартет у складі — З. Дерлиця, М. Глуха, Б. Кришньовська та Р.Шуган. У виставці картин брали участь студенти мистецтва Рома Ваб'юк, Олег Венгерчук, Тарас Гірняк, Валентина Клоків, Ярмо Процик, Анна Рейнарович, Юрій Улицький, Оксана Федьків і Христина Шпонтак.

● **Нью Йорк.** Нова Управа УСК при Колумбійському університеті. До нової Управи УСК при Колумбійському університеті обрано з кінцем вересня 1964 р. таких осіб: Богдан Клюфас — голова, Христия Хитра — заст. і секретар, Христия Барагура — скарбник. Клуб нараховує 12 членів, які студіюють на Колумбії, в Бернард і Джуліярд коледжах.

● **Саскатун.** Україністика в Саскатчеванському університеті: В 1964-65 академічному році на початковому курсі української мови Саскатчеванського університету навчається 50 студентів, а на вищому — 60.

● **Боффало.** Програма УСТ-а на телевізії. З рамені Українського Студентського Т-ва відбулась 5 жовтня доповідь Оксани Тимчук, яка кілька років тому прибула до США з України, на тему "Як голосують совєтські громадяни". Виступ О. Тимчук, на якому було присутніх біля 100 студентів з різних країн, був попереджений словом Романа Приходька, що говорив про американський і совєтський спосіб життя та державні системи. 6 жовтня, а згодом 18 жовтня місцева телевізійна станція передавала багато моментів з виступу О. Тимчук. Ці передачі були організовані завдяки старанням голови УСТ Т. Тарнавського. Управи Т-ва та при допомозі колишнього президента СУСТА В. Прибили.

● **Нью Йорк.** Студентська централь — СУСТА в міжпартійній американській переданборчій кампанії. Теперішня централь українського студентства в США — СУСТА відійшла з позицій дотеперішньої професійності та невстрявання в українське і чужи-

нецьке партійне життя. Нехтуючи великою частиною студентства демократичних переконань, Управа СУСТА влаштувала 3 жовтня у Клівленді студійну конференцію на тему: "Працюймо для добра Америки і визволення України". На Конференції було виголошено такі доповіді: Костянтин Савчук — "Теорія американського консерватизму", Ю. Волошин — "Толдвотер і українська справа". Рівночасно з цим Управа СУСТА зверталась до окремих студентських громад, щоб вони вели кампанію за Б. Голдвотера. Таке втягнення української студентської централі в міжпартійну переданборчу кампанію зовсім несполучне з традиціями українського студентства та було черговим виявом політичної короткозорості деяких колишніх студентських діячів, які стояли за кулісами цілої цієї справи.

● **Міннеаполіс.** Участь СУСТА в XVII-му Конгресі ЮСНСА. З кінцем серпня 1964 р. Голова СУСТА В. Футей і Голова УСГ в Міннеаполісі Я. Підгайний взяли участь в XVII-му Конгресі американської студентської централі ЮСНСА, який відбувся в Міннеаполісі.

● **Едмонтон.** Українська мова на Альбертському університеті. Вже п'ятий рік на Альбертському університеті відбуваються курси української мови і літератури. В цьому академічному році є чотири такі денні кредитовані курси. Крім цього відбувається вечірній, некредитований курс української мови і літератури для старших осіб. Курс веде проф. Я. Славутич.

● **Боффало.** Шевченківська виставка Українського Студентського Клубу. Від 26 вересня до 10 жовтня відбулась у Боффало в Будинку Студентської Спільки Шевченківська виставка, присвячена 150-річчю з дня народження Поета. Виставка була попереджена демонстрацією фільму "Страхи́ття в червоних". Звідомлення з виставки було передане по через місцеву телевізійну станцію.

● **Філадельфія.** Нова Управа УСГ. 23 жовтня 1964 р. обрано нову Управу місцевої Української Студентської Громади, до якої увійшли: Петро Дяченко — голова, З. Сохор — заступник, В. Чайковська — організаційний реф., Ю. Гнатюк — імпровізаційний реф., В. Волощук — референт середньошкільників, О. Никорович — реф. ФКУ, Н. Ковальчук — секретар кореспонденції, Л. Чайківська — секретар протоколів, І. Личик — скарбник, А. Масюк — пресовий реф., Ю. Данилів — реф. зовнішніх зв'язків, О. Старух — культурно-освітний реф. Контрольна Комісія: Р. Швед — голова, О. Богачевська і В. Керницький — члени. Товариський Суд: В. Карпинич — голова, З. Вернадин і Д. Кивелюк — члени.

● **Едмонтон.** Український Студентський Клуб за працю. Восени 1964 р. з ініціативи колишніх членів місцевої клітини "Зарева" було створено при Альбертському університеті в Едмонтоні Український Студентський Клуб, якого статут прийнято 29 жовтня, коли було обрано також Управу у такому складі: Богдан Гарасимів — голова, Ореста Козак — заступник, Ксеія Аронець — секретар, Леся Скриптайко — скарбник, Наталка Доброліж — член управи. Контрольна Комісія: Олександр Роїк, Мирон Вазюк, Джордж Флін (ірландець).

Ще 28 вересня 1964 р. група студентів Едмонтону була рішила оснувати самостійний Український Студентський Клуб при Альбертському університеті, який ставить собі за ціль плекати українську мову, щоб при її допомозі зберегти українську культуру, мистецтво, традиції та пізнавати Україну в цілому, у всесвітньому масштабі та знайти своє інтегральне становище в Канаді побіч основних культур — англо-саксонської і французької. Про завдання УСК-у було поміщене інтерв'ю в університетській газеті "Тейтвей" з 29 вересня, з головою УСК-у В. Гарасимовим.

4 жовтня 1964 р. одинадцять членів УСК-у відвідали Елк Айленд Парк, де знаходиться українська хата — пам'ятник українським

піонерам, а також "Українську Мекку" — Мондер, щоб пізнати місця перших українських поселень у Канаді. В часі відвідин влаштовано також гутірку.

29 жовтня перед членами Клубу та в присутності місцевих українських професорів Б. Боцюркова, О. Старчука і Д. Струка, говорив молодий дослідник Олександр Роїк на тему "Українські поселення в Альберті та їх мова", демонструючи зі звукозаписної ленти український говір в Альберті та інформуючи присутніх про вислід своєї праці, яку він провів у тридцяти місцевостях цього штату.

● **Балтімор. VII-ий Академічний Вечір "Зарева" і УСГ.** 14 листопада 1964 р. відбувся в Балтіморі сьомий з черги і перший в біжучому сезоні Академічний Вечір на заг. тему "Проблеми виховання нашої молоді й українського шкільництва в США". Вечір відкрив голова УСГ Орест Поліщук, а ним кермував, як модератор О. Зінкевич. На Вечорі з короткими доповідями виступили проф. С. Михайлишин — "Потреба й завдання шкіл українознавства" й студентка Ірка Хархаліс — "Роля молодечої організації у вихованні молоді". В панелю брали участь: проф. П. Войтович, який говорив на тему — "Чи потрібне і можливе об'єднання шкіл українознавства", мгр. Ю. Ілінський — "Можливості співпраці шкіл українознавства в Балтіморі", А. Чорнодольський — "Чого молоді очікує від молодечої організації". В дискусії брало участь 12 осіб.

● **Ньюарк. Високошкільна Конференція УСГ і СУСТА.** 12 грудня 1964 р. УСГ Ньюарк улаштувала при допомозі Управи СУСТА Високошкільну Студентську Конференцію для студентства Ньюарку і околиць на загальну тему "Впливи асиміляції на українських студентів в Америці". Конференцією проводив Голова УСГ Зенон Цибик, а в програмі її були виголошені такі доповіді: д-р М. Чирівський — "Роля й завдання українського студентства", студент Іриней Коваль — "Асиміляція молоді в соціологічному аспекті", мгр. Богдан Підлуський — "Впливи американського способу життя на українську молоді". В другій

частині конференції виступили з короткими доповідями на загальну тему "СУСТА — твердиня українства" члени Управи СУСТА І. Чума і М. Савчак та мгр. К. Савчук.

● **Балтімор. Літературний Вечір УСГ і "Зарева".** 12 грудня відбувся в Балтіморі, зорганізований У-АТ "Зарево" і Українського Студентського Громадою перший Літературний Вечір, присвячений молодій поезії в сучасній Україні. В програму Вечора, яким кермував О. Зінкевич, входила доповідь Марка Царинника — "Молода література в сучасній Україні" і Марійки Хмилевської — "Характеристика молодих поетів в Україні." Студенти Богдан Булавка, Марійка Зелінська, Слава Зелінська, Ірка Калиновська, Леся Пісецька, Марійка Поліщук й Ірка Хархаліс читали поезії М. Вінгра-Жиленка, В. Коротича, Л. Костенка і В. Симоненка. В другій частині Вечора відбувся Андріївський Вечір, який підготувала Ірка Хархаліс з групою студенток і яким проводив Тарас Хархаліс.

● **Монреаль. Черговий "Український Тиждень".** Заходами СУСК-у відбувся 15 до 21 листопада традиційний в Монреалі "Український Тиждень". Різні пункти багатозапланованої програми відбувались в Університеті Монреаля, Дж. Віліямс університеті, Плато Голл в парку Ляфонтен, в середній школі "Артур Кюрі Меморіал" та в Льюїола Коледжі. Програмовий комітет очолював Роман Гуцало, а до нього входило 25 студентів. Почесний Комітет Тижня очолювали визначні особистості з українського і канадського культурного, наукового і політичного життя. В програмі Тижня було влаштовано виставку "Українці в Канаді", "Українська культура", відправлено показову українську католицьку Службу Божу, фестиваль української ноші, ряд доповідей, панелів та викладів про Україну, її значення та сучасний стан під більшовиками. При різних нагодах виступав студентський хор під диригуванням мгр-а В. Бринявського, а також танцювальний ансамбль під керівництвом В. Марунчака і поставлено п'єсу французького драматурга Ж. А-

нрі "Жайворонок" театром "Зарева" з Торонта під керівництвом режисера С. Теліжина. Цілу велику програму пояснювала окрема трьомовна публікація "Український Тиждень 1964", в якій опубліковано багатий матеріал про українське студентство в Канаді, українську культуру і мистецтво.

● **Нью Йорк. "Залізна завіса" навіть у студентському житті.** В нашому розбурханому еміграційному житті все частіше практикується усунування з різних конференцій не лише немилих собі осіб, але й кореспондентів. Голосною стала справа, коли усунуено керівниками "Клубу круглого стола" в Нью Йорку кореспондента "Свободи", який є рівночасно активним діячем т. зв. "Організацій Визвольного Фронту".

Навколо цього інциденту визвольнофронтивці роблять дуже багато шуму, забуваючи, що вони застосовують такі самі методи. На VIII Світовий Конгрес ТУСМ-у, який відбувся 13-14 червня в Нью Йорку, був запрошений представник "Смолоскипу" в Нью Йорку Ю. Віняр, як приватна особа. Він прибув на конгрес, полагодив всі формальності, але передсідник Конгресу І. Заяць попросив його вийти з залі заявляючи, що на залі можуть бути лише члени т. зв. "Організацій Визвольного Фронту".

Незважаючи на те, що "Смолоскип" у своїй хроніці дає якнайбільш об'єктивні інформації про діяльність ТУСМ-у, все ж ця організація уважала за потрібне відмежуватись від загалу українського студентства і українського громадянства "Залізною завісою".

● **Нью Йорк. Пленарне засідання ЦП "Зарева" і Видавничої Комісії.** 5-6 грудня відбулось в Нью Йорку пленарне засідання Центрального Проводу "Зарева" і Видавничої Комісії цієї організації. На засіданні докладно обговорено справу видання збірника "Український націоналізм", видавничі справи "Смолоскипу", улаштування світового конгресу "Зарева", питання культурного обміну та цілий ряд біжучих справ. На засіданні, в якому брали участь також представники з Канади, прийнято ряд рішень і постанов.

СМОЛОСКИП

"SMOLOSKYP"
ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ : СТУДЕНТСТВА
MAGAZINE OF UKRAINIAN YOUTH AND STUDENTS

"Пісні Тараса". Скульптура роботи Я. Рика.

“СМОЛОСКІП”

Журнал української молоді і студентства
Появляється раз на два місяці

Видає: Видавнича Комісія “Зарева”
405 Fairmount Street West
Montreal, Quebec, Canada.

Видавнича Комісія “Зарева”:

Лев Виняницький — голова, Марко Антонович,
Богдан Гасюк, Павло Дорожинський, Осип
Зінкевич, Анна Процик, Марко Царинник —
члени.

Головний редактор: Осип Зінкевич
Заступник гол. редактора: Любомир
Бачинський

Мовний редактор: Марко Антонович

Адреса для редакційного листування:
SMOLOSKYP

P. O. Box 6038 Patterson Station
Baltimore 24, Md. USA

Редакція застерігає собі право скорочувати
і виправляти рукописи. Підписані статті не
завжди відзеркаляють погляди Редакції чи
Видавничої Комісії. Передрук окремих стат-
тей дозволяється тільки за виразним подан-
ням джерела.

Адміністрація:

Оксана Винницька, Іван Гикавий, Рома
Квасовська, Люба Антонович

Передплати:

1.50 дол. на рік; 3.00 дол. два роки; 4.50 дол.
три роки. Поодинокі число 30 цент.

Чеків виставляти на: SMOLOSKYP

405 Fairmount St. West, Montreal, Quebec, Canada

Фронтиспіс і заставки роботи студента мистецтва Ореста Поліщука, Балтімор, Мд.

“Smoloskyp”

Magazine of Ukrainian Youth and Students
Published bi-monthly by

SMOLOSKYP PUBLISHERS “ZAREVO”

405 Fairmount Street West
Montreal, Quebec, Canada.

Publishing Board

Chairman: Leo Wynnycky

Members: Marko Antonowych, Bohdan Hasiuk,
Pawlo Dorozynsky, Osyp Zinkewytch,
Anna Procyk, Marko Czarynnik.

Editor-in-Chief: Osyp Zinkewych

Co-Editor: Lubomyr Bachynsky

Language Editor: Marko Antonowych

Address of Editor's Office:

SMOLOSKYP

P. O. Box 6038 Patterson Station
Baltimore 24, Md. USA

The Editor reserves the right to condense and
correct manuscripts. Signed articles do not neces-
sarily reflect the views of the Editor or the Pub-
lishing Board. Reprints are permitted only with the
express indication of source.

Administrative Officers

John Hykawy, Roma Kwasowska, Oksana
Wynnyska, Luba Antonovych

Subscriptions

\$1.50 one year; \$3.00 two years;
\$4.50 three years; Single copy 30 cents

Make cheques payable to: SMOLOSKYP

405 Fairmount St. West, Montreal, Quebec, Canada

З М І С Т

	Стор.		Стор.
О. Зінкевич: Питання культурного обміну і молоді	1	Володимир Сосюра: Кленовий листок	10
Богдан Гасюк: За які методи боротьби?	3	Дмитро Павличко: Реквієм (вірш)	10
Марко Царинник: Деякі проблеми україн- ської молоді	4	Марко Царинник: Суньголов додому	11
Єжи Єнджисевич: Вічно молода Україна	5	Молода література в Україні (хроніка) ..	11
О. З.: Наймолодші українські поети	6	Молодь і освіта в Україні (хроніка)	12
Вибір з поезій	6	Хроніка українського студентського життя	13
Сергій Петрович: За одушевлення чи без- душність у літературі?	9	Нові числа студентських видань (бібліо- графія).	16
Відійшов В. Сосюра	10	Ліна Костенко: Ліс	16

Питання культурного обміну і молодь

Питання культурного обміну, дискусія і полеміка навколо нього, вносять серед молоді української генерації на чужині позначку несмаку і огіченого ставлення до тих “батьків народу”, які роздухали це питання до безмежних розмірів, а саму переважливу суть справи знизили до бульварного трактування і вуличного розглядання.

На думку молоді, яка дивиться на світ і його проблеми широко відкритими очима — дуже добре, коли на дапу важливу проблему існують різні погляди, є критичний підхід і ведеться спокійне, помірковане обговорювання, яке може довести до компромісових розв'язок. Адже не можна полагатися на спірні і важливі для цілої еміграції, а то й цілої української нації, питання — екстремними рішеннями.

Слідкуючи за цією полемікою, з одної сторони можна відмітити, що на щастя українська молодь і студентство не дали себе втягнути в екстремі. Це є доказом, що молодь до цих питань підходить інакше, а під впливом навчання у високих школах Заходу, розглядає ці питання без пристрастей, хоч часом і гостро (згадати б хоч анкету “Смолоскипу” в цій справі, де були спокійні, але часом гострі виступи), аналізуючи суть справи та шукаючи синтези у відповіді, в якій були б поєднані аргументи, погляди і логіка різних сторін.

І це відрізняє сучасну студентську і академічну молодь від “батьків народу”, які часом всю свою увагу зосереджують на комі справі, хочаби виробити собі монополі іспомильності, складаючи з високих трибун своїх становищ гучні декларації і заяви, які аж ніяк не розв'язують складності даного питан-

ня чи справи, а навпаки ще більше його ускладнюють.

Ми до цих “батьків народу” не включали б представників т. зв. організацій Визвольного Фронту. Бо, хоч вони роблять чи не найбільше метушні і шуму в нашому суспільстві і громадському житті, то все ж таки вони мають в цьому свої інші цілі. Спричиняючи цю метушню, вони кермуються не загальноукраїнським добром, а суто своїм вузьким, партійним. Ім ці “віча”, “засуди”, “відмежування” потрібні для їхнього організаційного збереження і законсервування їхньої дощипської ідеології 30-их років. Їхня тактика спричинена колосальним відходом від їхнього середовища інтелігенції і академічної молоді. Тому тактика цього середовища нас не дивує, хоч і в них є здорові прояви, напр. серед членів ТУСМ-у, які не йдуть по лінії “непомилності” і т. зв. “прищиповості”.

Молоду і академічну генерацію заскочили виступи і вчинки ряду “батьків народу”, найяскравішими речниками яких треба уважати І. Кедрина-Рудницького, з його виступами на вічах і в пресі, ред. А. Драгана (який в зовсім неприйнятний спосіб представляв Ратгєрську справу на сторінках “Свободи”), д-ра Матвія Стахова (який втратив відчуття сенсу і логіки в обговорюванні питань культурного обміну на сторінках “Народної Волі”), і зокрема українського католицького щоденника “Америка”, органу забезпеченого товариства “Провидіння”, який довів дискусію про одне з найважливіших питань української спільноти — до бульварного рівня, понижуючи цим почуття не лише багатьох українців-католиків, але й кожного чесного українця. Своїми обвинуваченнями українських культурних діячів на чужині у видуманому

“радянськості”, — “Америка” відійшла від принципів християнської моралі... і етики в журналістиці, стаючи не лише по стороні розбивачів українського організованого життя, але й закликаючи до нього. Молода генерація ніколи не зможе погодитись, не з їхніми поглядами (бо в демократичній системі кожний громадянин має право на відмінність поглядів), а з їхнім підходом до суті справи, односторонністю і методами.

Який може мати молода генерація респект, наприклад, до УККА, який у трактуванні цілого ряду загальноукраїнських справ заперечує себе та вимагає сліпого підпорядкування своїм постановам, забуваючи, що ми живемо в системі, де існує повне право на свою думку і погляд, зокрема в питаннях дискусійних? Від УККА молода генерація очікувала та очікує багато більше, як він дає для української справи. Зокрема молода генерація не може погодитись зі становищем УККА в справі культурного обміну тому, що це становище нехтує почуваннями і поглядами великої частини української думаючої еміграції. УККА, як наша політична репрезентація повинна знати, що внаслідок логічної послідовності цілого ряду подій і змін у міжнародних відносинах — скоріше чи пізніше мусять дійти до безпосередніх, особистих зустрічей між представниками підсовєтських українців і української національно-політичної еміграції. Ба, що більше, ці зустрічі можуть посиливатись і поширюватись, а не навпаки.

Започатковане кілька років тому листування з рідними в Україні, засипання наших еміграційних книгарень підсовєтськими виданнями і виробами, а далі — вимоги УККА ще в 1953 р. до уряду США визнати УРСР, як державу і зав'язати з нею дипломатичні зносини — всі ці моменти не могли не вплинути на розвиток подій, до яких ми сьогодні дійшли.

В такій ситуації, перед лицем вибиття ініціативи більшовиками з наших рук — аж ніяк справи не розв'яжуть заперечення, засудження, збори чи виношування цих справ на загальногромадські віча, які дуже часто нагадують збори в тоталітарних системах, на яких маса з розбурханими пристрастями вимагає — “розпни його”!

Таке полагоджування справ нас ніколи не об'єднає, а навпаки буде доводити до поглиблювання між нами тих прірв, які і так вже існують.

Молода генерація під час і після метушні навколо Ратгерської справи очікувала від “батьків народу” і нашого політичного представництва в США якоїсь нової концепції боротьби в новій ситуації, а не негачії та односторонності чи такого становнища, яке ми мали змогу прочитати на сторінках всього кількох газет.

Відрадним і наскрізь сприйнятним для молодшої генерації є становище в справі контактів з Україною нашого політичного представництва і централі українців в Канаді — КУК. Яка велика різниця між становищем двох централей, двох сусідніх країн. Становище КУК показало, що ми маємо політично вироблену і на державницькому рівні думку про репрезентацію в одній країні нашого поселення. КУК схопив суть справи так, як її схоплюють державні народи, яких країни є під більшовицьким поневоленням. Ми певні, що українська молодь Канади може спокійно дивитись на своє майбутнє. Під керівництвом КУК-у вона діб'ється ще більших досягнень, бо завдяки йому ми маємо в Канаді найбільші, з усіх українських поселень, досягнення — культурні і політичні.

Тоді коли КУК дав нову концепцію не лише діяльності, але й боротьби з ворогом для українства Канади, політичний провід в США опинився без будь-якої нової концепції, яка була б, якщо не загальноприйнятною то хоч сприйнятливою для різних поглядів і настанов.

Для молодшої, численної генерації такої став в США став чинником все більше відпихаючим, а не притягаючим до українства.

Тому чи не час зрев'ювати це і подібні становища не лише до питань культурного обміну, але й взагалі до питань української політики в різних її явищах.

Молода генерація очікує ініціативи і мудрих, державницько-зрілих і політично-вироблених рішень.

Ми опинились зараз в такій ситуації, що, коли т. зв. мирне співіснування буде продовжуватись, то національній українській еміграції і молодій нашій генерації, не раз доведеться зводити бої навколо цього питання.

Ми уявляємо, що це лише початок у цілому великому комплексі розвитку подій, який проходитиме між сходом і заходом, між вільними українцями Заходу, і поневоленими — Сходу.

Методи боротьби в опінії молодих (I)

За які методи боротьби?

(Аналіза і дискусійні думки)

Загально прийняте переконання, до речі — аксіоматичне, що змінити політично державний устрій даної нації чи даних пацій (напр. в імперії) можна чотирма способами:

(1) Зовнішній зудар (звичайно війна), (2) Внутрішнє потрясання (звичайно революція), (3) Заміщення — розклад соціальної, економічної і політичної системи (звичайно еволюція), (4) Моральний тиск певної групи громадян на державний устрій однонаціональної держави і такий самий тиск поневолених націй (у випадку імперії) на державний устрій даної імперії. Цей засіб є неортодоксальний і відносно новий, якщо дивитися з історичної перспективи.

Очевидно, що вище подане правило стосується і до Советського Союзу, який є нічим іншим як модерним виявом Російської імперії.

Починаючи від другої точки, треба ствердити факт, що лише тотальна термоядерна війна між СССР і Західними Демократіями може зродити ґрунт, на якому можна б було робити революцію і мати надію на її успішний вислід. Можна з приємством сказати, що т. зв. "загально-національне повстання" в сучасних умовах і в сучасній Україні є звичайним абсурдом, і хто на це розраховує — є цілком відірваний від ритму життя і є призначений на глибоке розчарування.

Загально-національне повстання є лише тоді можливе, як в даній нації вилюється певний революційний осередок, який є відносно вільний від знищення і який безперервно росте (маючи для свого росту реальний ґрунт). Дійшовши до такого стану і престижу, де він може стати на протилежність ворогом, такий революційний осередок (який тим часом виріс і зміцнів, ставши революційним організованим рухом) має моральне право закликати населення до загального повстання. В такий ситуації, населення бачить реальну силу, на яку може розраховувати і — повстає.

Повстання гетьмана Богдана Хмельницького, що оперлося на твердій і реальній базі козацької традиції, революція в Альжирі, якою кермував революційний рух, що осівши в сусідніх арабських державах (Тунісії і Марокко) був відносно забезпечений від знищення і ряд інших вдалих переворотів — лише підтверджують вище згадане правило.

На переломі 30-их і 40-их років деякі націоналісти покладали всю свою надію на т. зв. "загальне повстання українського народу", мрія, яка не мала найменших реальних підстав і то не лише тепер з перспективних років, але навіть тоді.

І лише шляхом останньої, мозольної і до безміри впертої праці націоналістам (під час хаосу війни) вдалося створити УПАрмію, з якою, в інший час і в інших обставинах, Україна могла б вступити

в рішальну боротьбу за свою самостійність. Не наша вина, що нам довелося боротися з двома ворожими силами, з якими в тодішніх обставинах і в тодішньому укладі сил нам було неможливо втриматися.

Коли другий спосіб у світлі подій та історичного досвіду зараз нереальний, слід проаналізувати перший — здобуття самостійності, шляхом війни.

Самозрозумілим є факт, що ми українці тут на еміграції не маємо рішального голосу, щодо життя чи відкинення першого засобу (а беручи під увагу психіку деяких наших еміграційних середовищ, може це українській нації і йде на користь). Але ми мусимо собі одне ясно усвідомити: у випадку війни, і зокрема термоядерної, Україна стане одним з найважливіших об'єктів американських керованих ракет. Така розв'язка залишила б Україну без українців, дала б те, чого так наполегливо хотіли добитися Гітлер чи Сталін — залишити землю і воду (без людей!). Отже, якщо ми маємо взагалі на Заході якийсь голос, то ми мусимо впливати на нього так, щоб він не шукав розв'язки комунізму в термоядерній війні.

Коли для логічно думаючої людини обидві перші можливості не можуть бути брані під увагу, залишається нам розглянути проблему чи питання еволюційної еволюції.

Починаючи аналіз правдоподібності еволюції в Советському Союзі, слід ствердити, що тепер немає, зрештою не видно, серйозних познач, які свідчили б про спонтанний чи прискорений розклад соціальної, економічної чи політичної системи в СССР.

Зараз, як зрештою стверджує Джілас, в російській імперії, дивлячись на її соціологічну систему, існує дві класи: клас комуністів (партія і її прибудівки) і клас некомуністів.

Клас комуністів відзначається відносно високим життєвим рівнем (в матеріальному розумінні) і деякою свободою. Класу некомуністів характеризує абсолютний брак свободи. Не згадуємо нічого про життєвий рівень некомуністів з тієї причини, що він досить різноманітний і зумовлений професією даної одиниці. Цей рівень починається задовільним, якщо не локсусовим способом життя вчених і фахівців високої кваліфікації і кінчається феєдально-нужденним способом життя колгоспників.

Незважаючи на цілий ряд противенств у большевицькій дійсності, все ж комуністична партія ще не загубила цілковито своєї тугости і внутрішньої дисципліни, ще не докотилася до того цілковитого морального і фізичного розкладу, як це колись було з аристократією різних націй. Доступ некомуністам чи їхнім дітям в членство комуністич-

тичної партії ще не замкнений. Уряд СРСР і навіть населення при звичайних до постійних господарських криз. Частина професіоналістів відносно добре матеріально забезпечена, а велику частину населення тримає під контролем величезний апарат комуністичної пропаганди. Все це вказує на те, що ще немає поважних ознак розкладу радянського режиму (як це нпр. було з феодальним устроєм на світанку капіталізму).

При всьому цьому неабияку роллю відіграє в СРСР сама економічна система.

Сучасний економічний устрій в СРСР характерний тим, що держава нікому (навіть найвище поставленим партійцям) не гарантує тривкості їхніх особистих посідань. І тому немає познач, щоб у Радянському Союзі витворювалась своєрідна ро-

дова каста людей, на базі приватної власності, щось в роді давньої аристократії. Хоч величезна більшість (зокрема неросійських) селян ще до сьогодні зберегла природний і можливо кровний гін до земельної власності (гін цей пов'язаний із способом життя селян) то все ж партія, при неутрачальній відношенні міського населення, може ще довго давати собі раду з селянами (кількість яких відсотково до міського населення постійно маліє).

Економічна система Радянського Союзу, хоч переходить постійні кризи, все ж є ще на стільки стабільною, що в ній не має познач прискіпеного розкладу, який захитав би основами цілої держави.

(Продовження буде)

Богдан Гасюк

Поговорім про нашу молодь:

Деякі проблеми української молоді

Модерна психологія і психоаналіза показали, яку важливу роль в житті людини грає комплекс неповноцінності. Соціологія доповнила це відкриття, указавши, що асиміляція, тобто зречення однієї національності ради другої — спричинена почуттям, що власна національність і її культура є менш вартісною ніж інша.

Це почуття неповноцінності супроти всього свого було і є характеристичним для української спільноти. Ним заражене «сливе» все старіше покоління. Ним заражується також студентство. Ним спричинена його байдужість до українства. Яка расія, молодь питається, свідомо чи несвідомо, горнутися до національної групи, існування якої якщо не заперечується, то в усякому разі ігнорується? Який сенс говорити мовою, якою сторонні не цікавляться і яку свої не шанують?

З українською мовою у нас взагалі погано. Старіше покоління дорікає, що студентська молодь не вивчає її і часом навіть заперечує доцільність знати її, але само знанням української мови не грішить. Калічення рідної мови дуже розповсюджене явище в усіх вікових групах української спільноти. Провінціалізм, погана вимова, недоречні чужі слова можна почути і в розмові освічених людей. Часто витворюється враження, що українські інтелігенти добре володіють кількома мовами крім своєї. Таке нехтування мовою засвоїло теперішнє студентство, якому доступ до опанування мови, зрештою, значно утруднений і чужомовним сточенням, в якому воно виростає і здобуває освіту. Якби було середовище, в якому всі розмовляли б бездоганною, культурною мовою, студентство не відчувало б, що ця

мова несповноцінна чи менш розвинена, і само намагалося б опанувати її.

Відомо, що в західних провінціях Канади українською мовою розмовляють не тільки українці, а й англійці, бо там українці мають у багатьох місцевостях кількісну перевагу. У Сполучених Штатах, де вони становлять пропорційно й абсолютно меншу групу, ніж у Канаді, українці не можуть творити таку кількісно важливу групу, але вони можуть і мусять стремитися до якісної переваги в культурному житті цієї країни. Тоді українську мову вивчатимуть і чужі і свої.

Мені часто ставлять питання: чому українська молодь не цікавиться українським театром. На це питання, яке переважно виголошується людиною, яка або говорить таким тоном, що здається вже сльози в очах, або гримить самовпевнено, я звичайно відповідаю, що молодь таки цікавиться. Відбуваються аматорські вистави, влаштовані молодими ентузіастами театру і певна кількість молодих бере участь у праці, напр. "Театру в п'ятницю" у Філадельфії. Та чи батьки підтримують їх? З власного досвіду знаю, що ні. На аматорську виставу прийде сорок людей, п'ятдесят, ну — сімдесят п'ять. Але ж цього замало.

Візьміть нашу пресу. "Студентська молодь не читає українських газет" — дорікають старші. Не входячи в справу її мови, а вона жахлива, треба ствердити, що її зміст, у більшості випадків, жалюгідний, і тому українське студентство не читає її. Бо ж немає однієї української газети, яка регулярно й об'єктивно подавала б усі відомості, що стосуються української спільноти.

У Радянському Союзі від давня ходить

жарт про дві найбільші газети: мовляв, у "Ізвєстия" немає правди, а в "Правді" немає "ізвєстий". Жарт не менш дотепний, але напевно більш болючий, коли його пристосувати до українських еміграційних часописів: деякі шляхи в наших газетах ведуть до бездоріжжя, в інших газетах є багато слів, але вони не мудрі, ще в інших, які повільно з'являються в США, немає американського ідеалу постачати об'єктивні новини, знов інші виступають проти свободи думки й слова.

Саме ПРАВА на вільну думку вимагає теперішня молодь. Вона не цікавиться перестарілими ідеологіями і "крайовими сантиментами". Вона шукає нових шляхів, прагне вийти з бездоріжжя української історії, пізнати весь світ, а зокрема землю своїх батьків і то з усіх доступних джерел.

Вона не буде підтримувати еміграцію, в якій діють люди, що "в умовах рільного світу не вміють засвоїти елементарної грамоти демократії, правопорядку і справжньої гуманності" (Дарія Ребет: "Патріотичні курйози, громадське злочинство і молода сила", "Су-

часність", ч. 6, липень, 1964 р.). Такі люди не шанують ані себе, ані студентську молодь. Вони не певні ані себе, ані свої ідеї. Теперішній молоді не по дорозі з ними.

Дехто з читачів зарахує мене до "молодих сердитих людей". Але мої слова висказані не з перессердя, а з досади. Мені досадно, що в нових обставинах, де вже не можна виправдувати всі недоліки несприятливими політичними умовами і сусідами - воріженьками, ми не спромоглися позбутися провінціалізму, обмеженості і нетолерантності до чужого, до інакомислячих.

Щоб далі існувати й розвиватися, щоб розбудовувати національну свідомість своєї молоді, українська спільнота в діаспорі мусить застановитися над тим, що вона хоче передати молоді, і над тим, як вона хоче ті wartości зацпліювати.

Українська спільнота мусить, нарешті, розширити свої горизонти і вийти з цього еміграційного тупика. Наша справа внутрішня. Сказав бо Тічина: "Тільки й єсть у нас ворог — наше серце".

Марко Царинник

Молода література в Україні

Вічно молода Україна

В додатку до варшавського "Нашого Слова" — "Наша Культура, ч. 8 за 1964 р. появилася стаття польського письменника Є. Єнджєєвича "Вічно молода Україна", яку передруковуємо нижче в скороченні.

Провів я чимало цікавих розмов (як у Києві, так і у Львові), до того ж привіз я зі собою багато книжок і журналів, які негайно після повернення додому прочитав. Те, що встиг я ствердити, перейшло всякі мої сподівання і наповнило мене великим подивом і пошаною для української молоді культури.

Важко мені навіть пробувати в короткій статті подати всебічну картину найновішої української літератури.

Здається мені, що досягнення і здобутки цієї літератури гідні уваги особливо в галузі дрібних прозових форм — оповідання, новели, ескізу. Маю на думці твори таких молодих письменників, як Григорій Тютюнник, Євген Гуцало, Роман Іванчук і Юрій Коваль.

В творах тих письменників немає ані крихти дешевого дидактизму, немає дерев'яної мови та інших реквізитів т. зв. "постульованої літератури" з минулих років. Ударяє нечувана

щирість, повага і моральна чистота. Ударяє простий, не патетичний, а такий глибоко зворушливий, підхід до питань, які завжди будуть домінувати в людському житті, поки існуватиме світ. Ці письменники користуються простим стилем, стилем ощадним: їх спосіб образного змалювання дуже наближений до народнього, але, зрозуміло, піднесений до художньої висоти, аж ніяк не стилізований на фолкльорі, він цілковито випливає з духової структури, яка їм властива.

Подібно виглядає справа української поезії. Ростуть ряди молодих поетів, а кожен з них вносить до рідної творчості свій власний неповторний тон. Проте всіх веде та сама домінуюча ідея, всіх оживляє одне і те саме почуття: всі найсердечніше зв'язані з проблемами своєї української Вітчизни, свого суспільства.

Своєрідним, невідбитим блиском світяться поетичні таланти Івана Драча і Ліни Костенко (яким, на мій погляд, несправедливо і непотрібно причіпляють етикету якихось українських "angry young man", невдоволених молодих людей — зі шкодою для них самих і

для української поезії); привертає увагу лірична творчість Тараса Мельничука, Григорія Ковалю, Людмили Скирди і Олеса Лупія.

Всі вони б'ють по струнах піднесеного патріотизму, героїчної моралі, високих суспільних почуттів піднесеної еротики. Промовляють зрозумілою мовою. Їх метафори і параболи

чисті та ясні, як хрусталь. Не вганяються за дрібними, герметичними формами і наполегливо кують і різблять брилу поетичної мови, надаючи їй щораз благороднішого звучання. В цьому також, на мою думку, проявляється їх привабливий, амбітний патріотизм.

Ежи Єнджисевич

Молода література в Україні

Наймолодші українські поети

(ОЗ) В 1963 р. після короткотривалого відродження в українській підсоветській літературі зникла думка серед деяких київських письменників, щоб більше уваги звертати на молодий літературний доріст. Відтоді влаштовують кожного року, з кінцем грудня або з початком січня, з'їзд-семінар наймолодших початкуючих поетів, учнів середніх шкіл України.

Такі семінари допомогли відкрити ряд молодих талантів, яких імена стають загальновідомими, як в Україні так і поза нею.

Про це нове літературне поповнення І. Шаргородська писала ("Р.О.", ч. 2. 1965): "У них молоді, дзвінкі голоси, уміння відчувати й бачити життя".

"Твори юних літераторів", пише письменник молодшої генерації Григорій Тютюнник ("Л.У.", ч. 4. 1964), — приваблюють перш за все тим, що вони здебільшого не схожі один на одного, як не схожі дзвіночки, одлиті з різних металів, як не схожі підписи в атеста-

тах зрілості, хоч і виведені всі каліграфічним, ще трохи дитячим почерком".

В таких семінарах-з'їздах бере участь біля 70-80 учнів старших класів десятирічок. Їм, звичайно, всього 14-16 років. Але голоси деяких мають дійсно великі поетичні звучання і віщують, що вони вже вкоротці поповнять ряди молодих талановитих поетів.

Багато з цих наймолодших ще допускаються різних помилок, у деяких відчувається брак знання української мови, а "проте свіжість їхньої музи не може не приваблювати; вони, мов перші проліски, скромні, безпретенсійні. І як ніжні весняні квіти, потребують чуйного, любовного ставлення до себе" ("Л.У.", ч. 9, 1965).

Найталановитішою серед цього гурту молодих поетів виявляється Світлана Жолоб, як і декілька інших, яких перші літературні спроби публікують в цьому числі "Смолоскипи".

ВИБІР 3 ПОЕЗІЙ

Земля ледь-ледь укрилась легесеньким туманом,
Бентажать небо думи про зоряні світи.
Дерева зачитались його трудним кораном
І сили вже не мають, щоб погляд відвести,
А соловей над Росією то плаче, то сміється...
Замріялись дерева, тихесенько шумлять.

Замріялись дерева... Чому ж мені здається,
Що і воки уміють безмежно сумувати?
Такі прекрасні, горді, — нащо їм сумувати
Під передзвін веселих цикадкових кастаньет.
Вони ж, либонь, сумують, що їм не обійняти
Своїх сестер зелених із голубих планет...

СТЕЖКИ - ДОРОГИ

...Світла сонця рула небо золотом вишила...
Пробігають думки по моєму чолю:
Коли б кожна людина після себе залишила
Хоч стежинку малу!

Коли б кожна людина деревами-вишнями
Обсадила б стежинки свої, —
То по рідній землі над степами колишніми
Зашуміли б гаї.

ТАРАСОВІ

Коли серцю моєму неспокою треба,
Коли сил воно прагне здобути для добра, —
Я іду, наш Кобзарю коханий, до тебе
Так, як спраглий у спеку іде до Дніпра.

Я іду не одна: Нече море до скелі приходить,
Щоб тобі уклонитись до ніг, цілий світ,
Бо крізь хмари часу зміг розгледіть ти сонце, що
сходить
І життям нелегким наближав його радісний схід.

Ми тобі несемо наші в тебе закохані душі:
Ніжні — яблуні квіт, єдині й тверді, ніби сталь.
І ніяким громам твоєю веліччю не зменшити, не
зрушити,
Бо з любови народної — твій п'єдестал.

І ніяким вітрам не завіяють до тебе стогнали,
Ані зливам не змиють, ні засипають снігом забуття:
Наймиліший скрижалі — це серце величме людське,
І на них твоє ім'я навіки вписало життя!

...Ми йдемо, ідемо... Наша думка і порух — єдині,
Наша пісня, як голуб, що б'ється крилом у блакить.
Навіть сивий Дніпро усміхнувся від щастя

дитиняє.

Чуєш? — Він заспівав, той, хто зміг такі бурі
творить!

І пісень тих не треба нікому шукати
По холодних чужинах, заморських краях:
Ніби небо весняне на зорі, багата,
На пісні Україна багата твоя!

— Спи ж спокійно, Кобзарю, під зорями світлого
неба! —

Віковічно виріс прадавня Чернеча гора.

...Коли людям у серце ясного неспокою треба —
Йдуть до тебе воли. наче спраглий іде до Дніпра.

Світлана Жолоб

(с. Межиріч, Черкащина).

СИН ДНІПРА

Стогнав Дніпро, металась хвиля
Та, шаленіючи, ревла...
Зірки сковалось побілілі,
У темні хмари залгали.
До хвилі очерет схилився,
Деся калатав буремний дзвін.
В ту ніч Шевченко народився,
З глибини Дніпрових вийшов він...
Замовкла буря, тихо стало.
І вітер в очерет заліг.
А над землею вже світало,
І синю Дніпр стелився до ніг.
Пісн сплели довкола віти
Та через нетрі у світи
Тарас пішов, щоб сонце стріти
І людям пісні принести.

Наталія Нікуліна
(Дніпропетровськ)

СВІТАНОК

Світанок бреде синьооким
хлопчиною —
в росі голубій по коліна.
Сонце в Сугі горіє веслами
хвилю...
Пахне сіном...
Дзвонять на луках коси
щасливо,
впившись соками трав.
Ніби золочені сонячні ліри,
радуги падають в став.
Сонце усмішку червону,
гарячу,
вище і вище підносить...
Руки великі, дужі, юначі
косять...
Пісня злітає в небо червоне,
в сонце — вогненне скельце.

Хоч і щемлять мозолисті долоні —
щастя у серці.
Світанок побрів молодими
покосами
і скошений, впав на коліна.
Руки юні, скроплені росами,
пахнуть сіном.

Борис Чіп

(с. Богачанськ, Полтавщина)

МУЗИКА В СТЕПУ

Наставляє колосся червоне

у небо антени —

молоді, гомінливі, загострені вусики,
що бринять, зачаровують, будять...
Вітер.

Ніби скрипка,

в степу щось розказує колос зелений

і прислухаються радісні люди:

із зерна достигаючого лише музика!

Наставляє колосся червоне

у небо антени...

Петро Даценко

. . . .

Дощ пройшов... і асфальту глянець,
Наче дзеркало під ногами.
І сплітаються в синій тамець
Недоспівані вітром гамми.

Вечір стелить під ноги зорі,
Сльози щастя чиїсь чи горя.
В небі хмари сині, як гори,
І в душі моїй — ніби в морі.
Скільки кроків,
А може, й років
Ще до щастя мені лишилось!...
Дощ пройшов, молодий, широкий,
Серце чистим дощем умилось.

І легким відгукнулось щемом
Передумане, пережите;
Й проросло в дощову поему
Дум, чекання і щастя житом.

Леся Титлія
(Київ)

БАЛАДА ЧЕКАННЯ

Посіли думи

— побіля

хати,

а в білій хаті —

печаль вдовина,

і вийшла в синю

легенду

мати:

— Ой, синю, синю...

Немає сина

...Де встала тихо

трава прадавня,

де днік трави,

де степ широкий,

віддав він буйне

Група наймолодших українських поетів (зліва направо): сидять — Лідія Говорецька (с. Криківці, Вінницьчина), Світлана Жолоб (с. Межирич, Черкащина), літературознавець Леонід Ножиченко, Наталя Нікуліна (Дніпропетровськ); стоять — Олег Ладженець (Ужгород), Володя Шепелев (Київ), Василь Моруга (м. Пологи, Запоріжжя), Ніна Гнатюк (с. Моївка, Вінницьчина), Михайло Саченко (с. Моринці на Черкащині), Михайло Саченко, Леся Тиглій (Київ). Фотографія зроблена під час з'їзду-семінара юних поетів України, який відбувся в січні 1965 р. в Києві. На фотографії (крім Ножиченка) учні 9-11 класів десятирічок.

натхнення травню
І грозам мрії
... віддав
... високі.
Йому б надії плекати чисті —
і стали думи
... юначі
... житом,
І стали очі кленовим
... листям.

І вийде тихо
і стане мати,
коли журбою
цвіте налина.
а білі думи
побілять хату
в чекання сиве,
в печаль вдовини.

Микола Михальченко
(с. Розважів, Київщина)

Ой сопілко, сопілко,
Голосистая гілко,
Ти співаєш криниця,
А для мене — сестриця.
Людам вірна служба,
А для мене — подружка.
На тобі я заграю —
Серце з сонцем сплітаю,
Ох, те серце юначе:
То сміється, то плаче;
То, як місяць, високе,
То, як море, глибоке.
Во в сопілці закута
І веселість, і смута.
Во вона не лукава,
А як мати ласкава
І як мати сувора.

Ти світи, моя зоре,
З серця зрізана гілко —
Щира музо — сопілко!

Ліда Говорецька
(с. Криківці, Вінницьчина)

ПРОЛОГ

Я не люблю прощань і епілогів,
Життя пізнала я лише пролог...
Я зливи п'ю, я п'ю гірку тривоги,
А скільки ще попереду тривоги!
Вула журба. Картопля без олії,
І в'язка, що зсувалася з плеча.
На черені народжувались мрії, —
І плакало, й надіялось дівча.
І в грудях тріпотіли теплі зорі...
Снувала мрії де-я в поліні...
І соняхи, і губи вишноморі...
І небо, небо з місяцем на дні...
І перший сум на аркуші зім'ятім...
І проліски, що з серця проросли...
І березневість, що п'янка й чубата...
І шум надій, великих і малих...
Сідали дні спочити на порозі...
Я чула грім, пахучий спілий грім,
Що вдалині на молодому возі
Деся захлинався в реготі ряснім.
О, ще малою сповнилась я громом,
Немало стріла ще тоді тривоги...
А дні ідуть, зборовши сум і втому.
Це лиш пролог...

я вірю у пролог.

Ніна Гнатюк
(с. Моївка, Вінницьчина)

Я кличу вас не скінити і не гнутися,
А вибухати, як нові сонця.

Василь Симоненко

ЗА ОДУШЕВЛЕННЯ ЧИ БЕЗДУШНІСТЬ У ЛІТЕРАТУРІ?

Розходження та дискусії між старшим і молодшим поколінням в царині смаків світосприймання, літературної творчості, тощо, це є новими ні у нашої літературі, ні у літературі взагалі. Розходження — це питання питомої ваги духової настанови відносно явищ і дій оточуючого світу, яка, ця вага, не є однаковою з покоління у покоління. Про це пишеться у нас чимало. Але чи не спостерігаємо ми подібні явища і в українській радянській літературі?

Тут, правда, є ще й інший фактор. Партия теж кладе свій казенний штамп на усе, що творче. Але і партия не забезпечена перед випикуванням розходжень між поколіннями. Адже ж вона є людською групою і до неї слід застосовувати ті самі соціологічні закони, що й до інших груп людської спільноти. Проте не аналіз партійних екіп Радянського Союзу ми мали на увазі, починаючи ці рядки.

З нагоди січневого пленуму Спілки Письменників України у "Правді" з 9 січня 1965 р. з'явилась редакційна стаття "Гідно відобразити велич справ радянського народу", яку можна уважати рамками, в яких повинен обертатись правовірний (чи радше, лівовірний) радянський письменник, в тому й — український. Становище ЦК партії — недовозначне. "Правда" пише:

"...Сучасний етап комуністичного будівництва характеризується дедалі зростаючою роллю партії, як керівної і спрямовуючої сили нашого суспільства. На підставі наукового аналізу соціальних процесів партія визначає загальний напрямок розвитку художньої творчості, її цілі і завдання; вона оцінює стан літератури і мистецтва, основні результати творчого життя..." (підкреслення наше — СП.).

"...Поступальний, розвиток соціалістичної художньої культури нерозривно пов'язаний з боротьбою проти буржуазної ідеології. Імперіалістична реакція веде, не припиняючи ні на мить, ідеологічну диверсію проти комунізму. Нам не дано права навіть на найменшу передимку в ідеологічній боротьбі. Немає і не може бути мирного співіснування між ідеями розвитку людства до його світлого майбутнього та ідеями реакції, зверненими в минуле, які намагаються роззброїти народи в їхній боротьбі за свободу, мир і соціалізм..."

"...Партійне розуміння життя, комуністична цілеспрямованість тоді стають фактом

мистецтва, коли втілені в живих художніх образах, пронизують собою всю тканину твору..." (підкр. наше — СП.).

"...Послідовне здійснювання курсу партії в галузі літератури і мистецтва лежить в основі всієї діяльності творчих спілок..." (підкр. наше — СП.).

Діалектика наведених цитат настільки ясна і недовозначна, що наші коментарі будуть зайвими. Але, постає питання, чи це погляди усіх керівних кіл партії? Чи всі є за бездушністю і задухою в літературі?

У січневому числі 1965 р. "Дніпра", органу комсомолу Радянської України, у відділі "Література і життя", є стаття Любомира Сеника п. з. "Пролог — не епілог!". Цікавою вона нам видається тим, що намагається дати дещо кисню в критичний розгляд літературно-творчого життя, розширити заявлені рамки думання старих партійців та підвести українську літературу до належних їй височин. Стаття починається:

"Був час, коли, як гриби після дощу, з'являлися на літературному полі невиразні і кволі вірші — бліда тінь дум і настроїв людини нашого часу". Належний реверанс робить автор у відповідний бік і каже, що: "XX і XXII з'їзди КПРС розчистили дорогу для розквіту поетичних талантів, творчих обривів яких сьогодні ніхто і ніщо не може скувати... Саме з погляду загального росту нашої літератури й слід, очевидно, розглядати те, що заважає тому чи іншому поетові стати справжнім виразником дум і прагнень народу".

Коли б довелося переказати статтю Сеника в кількох словах, то можна б сказати так: розглядаючи стан поезії в українській радянській літературі, автор не вдовольняється її станом; він добирає забагато подібностей між окремими авторами, між їхніми переживаннями і висловами у творах; на його думку одноманітність є більше як частим явищем і немає поетичних узагальнень ні мистецьких відкриттів. Маючи такі вірші на увазі, автор статті каже:

"...Годі й говорити про вплив цих віршів на читача... А що ж казати про вплив їх на людину "взагалі", тобто на людину, що живе сьогодні і житиме завтра, в майбутньому?"

Такий тон, у порівнянні до "Правди" під-

батьорюючий. Відчувається подих свіжості і надії.

В іншому місці автор статті пише:

“Національні “прикмети” літературного героя, зміст національного життя народу є суттєвим виявом письменницького відкриття реального життя, суттєвим, так би мовити, компонентом художньо-літературної творчості. Без цього моменту неможлива національна література і її самобутній шлях в історію, в життя народу, з одного боку, а з другого — її повноправне існування в колі літератур світу. І якщо наявне зближення її з читацькими інтересами різних народів земної кулі, то воно йде через найповніше вираження національного...” І, як приклад до сказаного, Сенік наводить такий вірш:

Я помру...
А коли я помру —
Малахійні очі мої
Преростуть
Тривожними травами,
А гарячі
Долоні мої —
Колосками пахучими,
А схвилюване
Серце моє —
То червоною калиною,
Гей, червоною калиною
Над моєю Україною.
Будуть в травах
Дівчата купатись,
Будуть гостям
Хліб з сіллю давати.
А про червону калину,
А про мою Україну
Поети калікутуть вірші,
Яких я
Не зміг написати!

“І не тільки — пише далі Сенік — поетичні образи червоної калини, хліба з сіллю і т. д. явно відсилають нас до народної традиції, а й сам ліричний герой Романа Кудлика (поет вірша — СП.) промовляє як конкретний представник свого народу.”

Незвичайно наснажуючим, після першої половини нашого допису, для читача довідатись, що Любомир Сенік уважає Григорія Сковороду, Тараса Шевченка, Лесю Українку та Івана Франка наріжним каменем в українській поетичній творчості. І якщо із Сеніком думає так увесь український комсомол в Україні, то кадри визначені “Правдою” для творчості українських митців не будуть мати більшого значення. Вони будуть проминаючим явищем, тоді як дійсно мистецький твір, не задурений партійними клавзулями, має

призначення тривати вічно.

Найближчий час покаже, що думає ширший загал української творчої молоді, бо під статтею є така примітка: “Від редакції. Стаття Л. Сеніка друкується порядком обговорення. Просимо письменників, критиків та читачів узяти участь в обговоренні творчості молодих письменників”.

Сергій Петрович

ВІДЙИШОВ В. СОСЮРА

8 січня 1965 р. помер широко відомий сучасний поет — Володимир Сосюра. Переслідуваний і репресований більшовицьким урядом В. Сосюра, хоч покорений, всю свою любов віддав Україні, залишаючи молодим українським поколінням багату поетичну спадщину.

Нижче друкуємо один з останніх віршів поета.

КЛЕНОВИЙ ЛИСТОК

Вже осінь. Холодно на дворі,
і неба сльози на вікні...
Твоїх очей печальні зорі
Туманно синилися мені.

Яке сказав тобі я слово?
Сіяла даль зорі крилом...
В твоїй руці листок кленовий
мовтів, як осінь, за вікном.

Дивився я на млі брови,
на зморшки рідного чола.
О, скільки ти з листком кленовим
поету щастя принесла.
† Володимир Сосюра

РЕКВІЕМ

ВОЛОДИМИРУ СОСЮРІ

Він мав, як небо, високу мрію, —
Не про п'єдестал та бронзовий плащ,
Він любив Україну, любив Марію.
Не плачте, Маріє! Україно, плач!

Облетять ваші сльози, синьою тугою,
Немов на холодному вітрі бези.
Батьківщино,

поети до життя

другого

Стають із твоєї святої сльози.

Дмитро Павличко

“Народ мій є, народ мій завжди буде, ніхто не перекреслить мій народ! Поцезнуть всі перевертні й прибуду, і орди завойовників - заброд”.

Василь Симоненко

СУНЬГОЛОВ ДОДОМУ

Первинно п'яне чадо,
Чадровний невід водиш,
незайману гробинцю
різких і мр'ячних чварів
із мого творниш червня.

Блискучість тварі блідне
каліченням зітрів,
та зір, взамін, сягннсто
мілішає сйавом —
приземленим зімлінням, —

бо сім'я заперечень
між нами завмирає
зеленим ваготінням,

яке невзяту брань
даремно із'їло.

В сонця її німіння
язик твій нечисленний
словам рахує захід
під хрестним ложем жалля,
де невідник голіє,

хоча моління чадні —
багатоокі жабри —
уділені вагою
іржавих виднокругів,
додому суньголов зійдуть.

Марко Царинник

МОЛОДА ЛІТЕРАТУРА → УКРАЇНІ

(Хроніка)

● Проти політичної поезії. Справа поезії широко дискутується в Україні. Пересічний читач одобрює відполітизовану поезію молодих літераторів і виступає проти політичної поезії. В "Літ. Укр." про це пишеться: "І даремно дехто почав підозріло дивитись на політичну поезію, окресливши її всю цілком "газетною" поезією. Холодні реторичні декламації, брязкотіння лозунгами, заримовані загальновідомі істини — зсі ці залишки поезії, що деякий час тому процвітали пишним цвітом, нині читач рішуче відкидає."

● Нова збірка поезій В. Коротича. В 1964 р. появилася нова збірка поезій молодого кнївського поета Віталія Коротича — "День поезії". Критика відзначає, що в новій збірці помічається "надто логізований розвиток теми" та "менторське звучання рядків". ("Дніпро" ч. 10/64).

● Наймолодші поети і письменники. Щороку в зимових місяцях відбувається в Києві зустріч - семінар наймолодших авторів з різних середніх шкіл України. Цього року на зустрічі 70 школярів прочитали свої поезії. Крім того молодим авторам С. Крижанівський розказував про традиції і новаторство в літературі, П. Бойко

говорив про культуру мови та виразне читання, Д. Павличко розповідав про роботу над кінофільмом "Сон", а А. Малишко відповідав юнакам і дівчатам на численні запитання. З молодими творцями відбули розмови також молоді, відомі вже поети Іван Драч, В. Коротич, В. Коломієць і М. Сингаївський.

● Видання для молоді меншають. Єдине видавництво в Україні "Молодь", яке видає переважно твори молодих письменників і для молоді — з кожним роком зменшує кількість видаваних книжок, а рівночасно з тим в Україні з'являється все більше книжок російською мовою. Напр. коли в 1962 р. "Молодь" випустила 76 назв художньої літератури (українською і ... російською мовами), то в 1963 р. було видано лише 60, а в 1964 р. — лише 50. Коли врахувати, що це видавництво рівночасно видає книжки російською мовою (але в Москві чи Ленінграді не з'являється ані однієї книжки українською мовою!), то це дуже промовистий факт русифікації України. ("Л.У.", ч. 3/1965).

● Вечір поезії на Чернівецькому університеті. З кінцем грудня в Чернівецькому університеті відбувся вечір поезії, на якому чита-

ли свої твори члени літературної студії при філологічному факультеті — В. Мельничук, Г. Григорович, В. Демченко, С. Слюсарчук, М. Ониськів, М. Ізмайлов, Т. Севернюк, О. Довгань, Й. Храпко, Я. Вишиваний, Є. Гнєтюк і Д. А. десман.

● Обговорення збірок молодих поетів. На засіданні комісії поезії СПУ було обговорювано збірки поезії молодих поетів, які появились в 1964 р. у видавництві "Молодь": В. Сороки — "Степовичка", В. Симоненка — "Земне тяжіння", В. Коломієця — "Планета на житній стеблині", М. Петренка — "Гранітні віхи", І. Чумала — "Пшеничний місяць", Миколи Сома — "Вишиванка", а також збірки кількох поетів старішого покоління. В дискусії над збірками було багато розходжень. Єдина збірка В. Симоненка отримала в усіх учасників наради найвище відзначення. В дискусії брав участь також І. Драч. Він говорив: "Нашій молодій поезії не вистачає предметності, густоти соків життя. Заважає нам і розхристаність, бракує сугестивного точного, прозорого слова без всякої зайвщини". ("Л.У.", ч. 2).

● Нові збірки поетів Житомирщини. В біжучому році мають по-

явитись збірки молодих початкуючих поетів Житомирщини — Валентина Грабовського — "Ключі" і Володимира Козака — "Карби на граніті".

● Вечір пам'яті В. Симоненка. В Каневі відбувся вечір присвячений передчасно померлому молодому поетові В. Симоненкові. Зі споминами про поета виступали місцеві і черкаські літератори. Поезії В. Симоненка читав актор Ю. Смолянський. Крім того прослухано читання поезій самим Симоненком, які були записані на плівці.

● Школа молодих новелістів у Львові. З початком грудня відбувся у Львові перший семінар молодих новелістів, який працює при місцевій філії СПУ. Присутні заслухали доповідь д-ра М. Матвійчука — "Проблеми сучасної новелістики". У першому семінарі взяло участь крім старіших літераторів дев'ять молодих новелістів — Д. Герасимчук, В. Гришук, Є. Дудар, В. Квітневий, О. Коробко, В. Кривоцюк, С. Кузів, Л. Різник, Я. Ступак, які прочитали свої нові новелі.

● Про нову збірку поезій В. Симоненка. Молодий поет і критик

Олесь Лупій про нову збірку В. Симоненка "Земне тяжіння" пише між іншим: "Майже кожен вірш про Україну — це в той же час вірш про матір. У Симоненка не роз'єднується почуття окремо для матері, окремо для Вітчизни. Повертаючись з далеких доріг, припадає до матері, радіє з нею, знаходить щось нове і промовляє: "Україно! Доки жити буду, доти відкриватиму тебе" ("П.У.", ч. 96-1964).

● Заговорила Ліна Костенко. В грудневому виданні київського "Дніпра" появилось сім нових і оригінальних поезій Ліни Костенко. Зараз же після того появилася довга критична стаття С. Тельнюка в "Літ. Україні" (ч. 97/1964) — "Якщо говорити відверто". Молодий автор пише: "Серед поетів, що мають по кілька книжок, Ліна Костенко вирізняється самобутністю творчої вдачі... Поетеса напруженої думки, Ліна Костенко шукає містких, сповнених краси і ваги образів... Поезії Ліни Костенко не часто побачиш на сторінках журналів чи газет. Вона виношує слово і думку, щоб подати їх у довершеному вигляді. І там, де кожне слово зважене, вивірене, — там нероджується справжня поезія".

● Семінар молодих поетів Вінниччини. З початком грудня відбувся у Вінниці семінар молодих місцевих поетів. З читанням своїх творів та розповідями про творчі плани виступили А. Бортиак, Ніна Гнатюк, М. Горобець, В. Багрій та інші.

● "Іскри юності" — літературний клуб молоді. В Івано-Франківському (колишній Станіславів) зорганізувався літературний клуб молоді "Іскри юності". Клуб ставить собі за завдання пропагувати твори молодих літераторів та підвищувати свою творчу майстерність. Клуб видає також рукописний вісник такої самої назви, який публікуватиме твори прикарпатських початківців. В першому числі вісника появилася поезія Степана Пущика.

● Літературні четверги в університеті. В Київському університеті вже від деякого часу організує літературна студія ім. В. Чумака літературні четверги присвячені різним темам і проблемам. Великий успіх мав вечір, на якому Ю. Смолич поділивсь своїми споминами про Л. Курбаса, М. Куліша, Ю. Яновського і В. Блакитного.

(Хропика)

● Чи така підсоветська молодь? Виступаючи на V Пленумі СПУ, який був присвячений творам для дітей і юнацтва, письменник П. Загребельний дав таку характеристику підсоветської молоді: "Юність спрагла на героїку. В молодих серцях завжди є своєрідний вакуум, який може бути заповнений тільки героїзмом. І коли в нашій літературі була виникла мода зображувати сірепких

людей — гвинтиків та ще критика оголосила, що отакі непомітні, буденні, звичайні — презвичайні люди саме й є героями нашого часу, молодь відсахнулася від таких книжок, накинута на деякі зарубіжні твори не ліпшого гатунку, бо ті автори пропонували читачеві незвичайних людей, хай трохи втомлених, зате філософствуючих, хай викинутих життям, зате коханих і перекоханих жін-

ками... Уявою нашого юнака несподівано заволодів банальний гультай, що стає в позу задумливості; вулиці наших міст заповнилися кар'яконогоми, як американський кіноактор Джеймс Дін, хлопцями, серед дівчат стала модною зовнішність розмальованих дуреп з американських і французьких екранів... На незаймані терени дух нашого юнацтва посунули розвідзани чужих

впливів, смаків, ідей. Ми самі уклали своє завдання по вихованню молоді. Тепер нам треба ще й боротися з чужими впливами, боротися не на відстані, а вже вступати в рукопашну" ("Л.У." ч. 3).

● **Музична освіта в школах України.** В Україні є 29.916 середніх і неповних середніх шкіл. В усіх цих школах обов'язковий предмет музики (власнито — хорового співу). На цю велику кількість шкіл є лише 8 тис. учителів співу, з них 625 мають вищу освіту, 6,425 — середню, а даліше з цих усіх учителів лише 311 мають музичну освіту, а 2,992 — середню, решта біля тисячі викладачів не мають жодної музичної освіти.

В Україні є 33 педагогічні ВУЗ-и. З них — в шести є музично-педагогічні факультети, а в шести — заочні відділи. В 1964/65 ак. році в ці інститути прийнято 375 студентів, майбутніх вчителів співу і музики. В 10 педагогічних училищах, в яких є музичні відділи, прийнято всього 330 студентів. ("Рад. Культура", 1. XI. 1964).

● **Нові факультети без програм.** Вже декілька років практикується в Україні творення т. зв. загально-нотехнічних і загальнонаукових факультетів (ЗНФ). Згідно з підсоветською пресою сама ідея творення таких факультетів себе виправдала. Трудність у праці цих факультетів створює факт, що вони є підпорядковані двом окре-

мих міністерствам — вищої і середньої спеціальної освіти та міністерству освіти, через що ці факультети ще дотепер не мають своїх сталих планів і програм навчання. ("Р.О.", ч. 92/1964 р.).

● **Поширюється безробіття серед молоді.** 3 грудня 1964 р. радіо Київ передало дуже цікаву програму. В програмі розповідається, як цілий ряд комсомольців, що закінчили школи в різних областях України, шукають місяцями за роботою і ніяк не можуть її знайти. Серед молоді, згідно з цією передачею, панує велике розчарування, бо їй не дається ані змоги продовжувати навчання у Високих Школах, ані не дається звичайної роботи.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТ ЖИТТЯ

● **Філадельфія.** Студенти українистики на Пенсильванському університеті. В 1959-60 ак. році заходами місцевої УСТ і Відділу УККА було започатковано курси української літератури для студентів початкових років, а в 1963-64 ак. році — курс української мови для студентів вищих років. Курси української літератури дотепер відвідувало 96 українців і 5 чужинців, а курси української мови — 9 українців і 5 чужинців. 51 українських студентів отримали від місцевого Відділу УККА сто семестральних зворотних стипендій.

● **Нью Йорк.** Катедра Українознавства наближається до своєї реалізації. Згідно з повідомленнями Головної Екзекутиви ФКУ дотепер зібрано на фундацію першої українознавчої катедри з США — 180 тис. дол., цебто більше, як половину потрібної суми. Якщо в 1965 р., що є в плані ФКУ, вдасться зібрати ще другу поло-

вину цієї суми, тоді можна сподіватись, що така перша українознавча катедра в США вже в найближчих кількох роках стане реальною дійсністю.

● **Гартфорд, Конн. Новий Осередок ТУСМ-у.** В Гартфорд, Конн. організовано новий осередок ТУСМ-у, до Управи якого обрано таких осіб: Н. Кравець — голова, Р. Заставський — заступник і орг. реф., І. Салецька — секретар, В. Кравець — скарбник.

● **Обурн, Н. Я. Нова Українська Студентська Громада.** На початку нового 1964-65 ак. року в Обурн, Н. Я. було засновано нову Українську Студентську Громаду, до Управи якої увійшли: Йосип Мельник — голова, Лідія Ярмо — заступник, Керен Бішоп — секретар, Юстина Вишинська — скарбник. Громада начислює 17 членів, а на місцевому коледжі студіює 28 українців. Діяльність і засідання Громади відбуваються англійською мовою.

● **Пассейк, Н. Дж. III-тя Студентська Конференція.** 19-20 грудня відбулась в Пассейку III Студентська Конференція, яку влаштував ТУСМ для членів цієї організації з близьких місцевостей. На Конференції доповідали І. Заяць, Б. Кульчицький, проф. М. Чирівський, д-р С. Галамай і Б. Керницький. В Конференції, в якій взяло участь понад 30 студентів, відбувся також панель з участю І. Чуми, Б. Нагірної, д-ра Никончука і Т. Корсун.

● **Рим. 35-річчя Богословської Академії у Львові.** В 1965 році минає 35 років від часу заснування Богословської Академії у Львові, в якій було розпочато навчання в 1929-30 академічному році. Акту відкриття довершив 6 жовтня 1929 р. Митрополит Андрей Шептицький при співучасті єпископа Кир Микити Будки і Кир Івана Бучка. Богословська Академія за короткий час свого існування сповнювала важливі завдання в ділянці богословської науки і церковно-релігійного життя нашого народу. Ректором Академії був о. д-р Йосип Сліпий, який в січні ц.р. був найменований кардиналом і який продовжує заходи в справі відновлення цієї Академії в Римі.

● **Мюнхен. Високошкільний Курс Українознавства.** Після чотирирічної перерви в Мюнхені відновлено традицію влаштування Високошкільних Курсів Українознавства, які були заініційовані

ще ЦЕСУС-ом в "1950-их роках. Підготовкою цього Курсу займався СУСН, який очолює Богдан Чепак зі США. Курс тривав від 27 до 31 грудня 1964 р. У програму курсу на загальну тему — "Україна в XX столітті" входили такі виклади: проф. В. Орелецький — "Українське студентство і українські наукові інституції перед і після другої світової війни", проф. З. Соколюк — "Економія України в союзнаму порівнянні", о. д-р І. Гриньох — "Наше християнство між Сходом і Заходом", д-р Г. Васильович — "Петрушевч і Коновалець в 1920-1921 рр.", проф. Ю. Бойко — "Солдатські пісні Леоніда Первомайського, як показник мистецької й ідеологічної еволюції української повсюдної літератури", ред. І. Кошелівець — "Розстріляне Відродження і співставлення із сучасною літературою на Україні", ред. І. Майстренко — "Український комунізм на початку революції", ред. З. Пеленський — "Сто років української преси", проф. Р. Єндик — "Антропологічна структура України в минулому і сучасному", проф. П. Зайцев — "Світогляд і творчість Т. Шевченка в інтерпретації радянських наук". На закінчення Курсу відбувся симпозіум присвячений проблемам української молоді. У викладах брало участь 34 студентів, в тому 10 з Німеччини, 7 з Бельгії, 4 з Іспанії та по одному зі США і Франції, решту учасників представляли гімназисти. Під час викладів була влаштована виставка української книжки, а в часи дозвілля студентство влаштовувало товариські вечори, відвідало мюнхенські оперетки та влаштувало зустріч Нового Року.

● **Нью Йорк. Зустріч "Зарева"** з Головою ВО УНР. 22 січня місцева клітина "Зарева" влаштувала зустріч з Головою ВО УНР ред. М. Лівницьким. Зустріч відкрила А. Процик, а Гостя представила Маріяна Приходько. Зустріччю кермував П. Дорожницький.

● **Філадельфія. Просфора ТУСК "Обнови".** 17 січня місцевий Відділ ТУСК "Обнова" влаштував традиційну просфору, якою кермував Юрій Ісаїв. Голову промову виголосив ред. В. Душник, який поділявся з присутніми своїми враженнями з П. Ватиканського

Вселенського Собору. В програму входила також мистецька частина.

● **Едмонтон. Студентський Святвечір.** 15 січня місцевий УСЖ влаштував показовий Святвечір з коледжі св. Йосифа. У вечорі крім українських студентів взяли участь також професори і студенти Альбертського університету. В програму Вечора крім подання українських традиційних страв входили доповіді про українські різдвяні звичаї та виступ хору "Дніпро" під керівництвом Р. Солтківича, який виконував українські колядки.

● **Нью Йорк. Виставка Студентської Секції ОМУА.** 17 січня відкрилась в Нью Йорку образотворча виставка Студентської Секції ОМУА. У виставці брали участь такі наші молоді студенти мистецтва — Оксана Федьків (голова Секції), Марта Гудей, Ждан Ласовський, Христина Шпонтак, Анна Рейнарівич, Христина Головачак, Б. Клоків, Богдан Савчук, Тарас Гіриак, Олена Богачевська. Молоді митці представляли різні напрямки і різну техніку виконання.

● **Балтімор. Велика Крутаська Академія Молодіжних і Студентських організацій.** 7 лютого була влаштована в Балтіморі Крутаська Академія, яку підготував спеціальний Крутаський Комітет в такому складі: О. Зінкевич (УАТ "Зарево") голова, Т. Кузьмів (СУМА) — заступник, І. Хархаліс ("Пласт"), О. Поліщук (УСГ) — члени. Вперше в історії українського поселення в Балтіморі Крутаська Академія мала таку багату програму і в ній взяло участь рекордове число українського громадянства і молоді. Програму Академії виповнили: відкриття — О. Зінкевич, святочна доповідь — д-р Юрій Криволап, збірна молитва пластунів і сумівців за словами Ю. Клена, виступ мандолінового гуртка Ю СУМА, декламації П. Олексюк і М. Зозуляк, фортепіанові точки Р. Стельмаха і О. Стасюк, учнів УМІ, сольоспів Р. Мацюрак при акомпаніменті Оксани Мацюрак, виступ студентського квартету в складі О. Лучини, М. Поліщук, І. Хархаліс і Л. Пісецької при акомпаніменті Ліліяни Шав'як. Велике захоплення у присутніх викликав Крутась-

кий образок В. Радзкевича — "Легенда Крут" в якому взяли участь пластуні Марійка Зелінська, Богдан Булавка і Андрій Татчин при акомпаніменті О. Мацюрак. Програму збагатили виступи двох місцевих хорів — ООЧСУ і Відділу УККА, якими кермує професор І. Сенюта.

● **Балтімор. Збагачується Український Студентський Архів-Музей.** В останньому часі Архів УС-АМ збагатився новими матеріалами з історії українського студентства, які отримано від д-ра С. Ріпецького і сотн. О. Навроцького. Серед важливіших студентських матеріалів треба відмітити пересланні до УСАМ майже повного комплекту журналу питомців української папської колегії св. Йосафата в Римі "Альма Матер", ряду студентських дублетів, які передав проф. В. Міяковський і серед яких є дуже цінний "Альманах українського студентського життя в Кракові" (Краків, 1931 р.). Великим раритетом є зараз "Студентський Вісник" ч. 7-8, липень-серпень, 1926 присвячений повністю сл. п. С. Петлюрі, який переслав до УСАМ ред. Володимир Лазовіський з Парижу.

● **Гамільтон. Вечір українського фольклору.** 25 січня ч.р. члени Українського Студентського Клубу при МакМастер університеті влаштували вечір "Українського Фольклору в зимовому циклі". Були представлені сцени головних обрядів на Гуцульщині, свято Андрія, свято Миколая, Святвечір, Маланка і Йордак. Студенти вказали на еволюцію українських обрядів від поганських часів аж до сучасності і пояснили причини, чому ці стародавні українські звичаї далі існують в Канаді, де їх плекають наші поселенці. Ціллю цієї вистави було познайомити інші етнічні групи з нашими культурними надбаннями. У цій виставі йому допомагали інші українські молодіжні організації, а саме танцювальна група "Зірка", СУМ і "Пласт".

● **Монреаль. Крутаська Академія.** 6 лютого Відділ СУСЖ-у в Монреалю відзначив роковини Крутаського бою. В рамках місцевих українських радіопередач Є. Орищука вставлено студентську програму, в якій українці

міста Монреалю мали змогу почути монтаж виконаний силами студентів про те, як би виглядали події під Крутами, коли б тоді вже існувала Українська Радіослужба. Текст незвичайно оригінального монтажу написав Б. Будний. Увечері того самого дня відбулося при численній участі молоді і старшого покоління Свято Крут, на якому вступне слово вголосив Б. Будний, а обширний реферат про тодішні події прочитав Р. Гуцал. Наталя Даків декламувала вірш В. Лепкого, а місцевий студентський хор заспівав декілька пісень, з яких найбільше враження робила пісня "Ой, нагнувся дуб високий" (солю виконував О. Гавалешка). Вечір закінчено національним гімном. У наділю вранці відбулись панахиди по полеглих Крутянцях, а опісля — традиційний спільний сніданок студентів.

● **Філадельфія.** Український виступ на Темпл університеті. 17 грудня 1964 р. на Темпл університеті відбувся Різдвяний вечір, на якому виступив УСК при цьому університеті з в'язанкою українських колядок, до яких давав пояснення голова Клубу Володимир Карпинич. Студентським хором диригував проф. П. Куріленко. Увечері взяло участь біля 400 студентів і професорів, серед яких був також президент університету д-р Глетфельтер.

● **Чикаго.** Свято Крут. 7 лютого в Чикаго влаштовано Свято Крут, яке спільно підготували Пласт, МУН, ОДУМ, СУМА, "Обнова", ТУСМ і УСГ. Свято відкрив І. Гула (Пласт), а святочну доповідь вголосив Богдан Боднарук ("Обнова"). В мистецьку частину програми входили: фортепіанове сольно Наталки Горалевської, декламація Л. Окруха, виступ квінтіту ОДУМ-у (В. Тарасенко, В. Горб, К. Шибра, Л. Романенко), постановлення монтажу з творів О. Кобиця і С. Черкашенка — "На перехресті", в якому брали участь представники всіх молодечих організацій — О. Сацюк, У. Симчишин, П. Крутяк, Л. Дорошенко, В. Ковальчук й І. Гікава. Сумівська оркестра (диригент — Р. Попович) виконала ряд пісень. Свято закінчено молитвою "Боже Великий".

● **Клівленд.** Секція викладачів історії в середніх школах. 10 лютого відбулись в Клівленді сходина викладачів історії в місцевих середніх школах ("гайскулах"), на яких засновано секцію викладачів історії при НТШ. Сходина відкрив і про їхню ціль говорив проф. М. Пап. Секція ставить собі за ціль спростовувати в підручниках для середніх шкіл неправдиві інформації про Україну та засовувати східно-європейські проблеми. Першими членами секції стали Д. Голубець, В. Футей, А. Кармазін (ініціатор), М. Грушківич, Ю. Кульчицький, Л. Стецьк.

● **Нью Йорк.** Відзначено річницю Крут. 7 лютого Координаційна Комісія Молодечих Організацій Нью Йорку відзначила річницю Крут окремою Академією, в якій взяв участь також Президент УНР в екзилі д-р С. Витвицький. Академію відкрив П. Дорожинський, а святочну доповідь вголосив Євген Федоренко. В мистецькій частині взяли участь: квінтет бандуристок (М. Біленька, В. Юркевич, І. Івашко, Р. Левицька), пластун Б. Клезор, М. Пришляк, А. Сливозький і А. Стефанюк виконуючи крутянську сцену "Крути" Л. Храпливої, О. Зам'ята виступила зі сольоспівом при акомпаньяменті Марії Цісик, а смичкова оркестра УМІ під диригентурою проф. В. Цісика виконала ряд пісень. Свято закінчено національним гімном.

● **Вінніпег.** Студентство вишавує пам'ять Крутянців. 31 січня українські студентські організації "Обнова", Альфа-Омега і "Іларіон" об'єднані в СУСК-у, влаштували пам'ять крутянців в залі Плейгавз-театру. Свято відкрив президент СУСК-у Любомир Жила, а святочну доповідь вголосив сенатор Павло Юзик. В програмі свята входив виступ студентського хору під керівництвом Ю. Гнатюка, фортепіановий дует В. Кисілевської й О. Левицького. З сольоспівом виступила Оксана Онуфрійчук, а збірну декламацію "Ми нація" Ю. Дипи — виконали О. Ярмо, Л. Гвоздунчик, П. Арсеній і З. Божик.

● **Балтімор.** IX-ий Академічний Вечір "Зарева" і УСГ. 20 лютого відбувся в Балтіморі дев'ятий Академічний Вечір, який спільно влаштували УАТ "Зарева" і УСГ. В програмі Вечора Теодосій Онуферко з Філадельфії вголосив доповідь "Дмитро Донцов — ідеолог: позитиви і негативи". Доповідач зробив докладну аналізу негативів ідеології Д. Донцова, звертаючи менше уваги на позитиви, яких в його опінії немає багато, що не цілком задовільнило деяку частину присутніх зі старшого громадянства, яке відчувало самотність до Д. Донцова ще з передвоєнних часів. В дискусії брали участь д-р А. Лемішка, д-р Ю. Криволап, В. Татчин, інж. О. Стельмах. Вечором кермував інж. Т. Хархаліс.

Група учасників студійної конференції "Зарева", яка відбулася 1 серпня 1964 р. на оселі ім. О. Ольжича.

НОВІ ЧИСЛА СТУДЕНТСЬКИХ ВИДАНЬ

● **"СТУДЕНТСЬКЕ СЛОВО"** — редакція Колегія з уповноваження Пресового Бюро СУСТА. Склад Редколегії: М. Савчук, Л. Ганущак, О. Гікава — Сацюк. Ч. 3 (89), додаток до "Свободи" (31 жовтня 1964 р.). Зміст: М. С. — "Управа СУСТА і діяльність окремих Громад", І. Чума — "За зміцнення організації мережі СУСТА", "17-ий Конгрес ЮСНСЕЙ", І. Драч — "Смерть Шевченка" (вірш), О. Сенатович — "Обережність" (вірш), із студентського життя, з канцелярії СУСТА, повідомлення.

● **"Студентська думка"** — сторінка ТУСМ-у (додаток до "Томону України"), Торонто, 29 серпня 1964 р., ч. 8 (27). Редактор: В. Будзак. Зміст: "За визволення України", Учасник — "Зустріч з головою ЦК АБН", з хроніки ТУСМ, повідомлення.

● **"Студентська думка"** — сторінка ГУ ТУСМ-у ч. 9 (28), (додаток до "Томону України" 26 вересня 1964 р.). Зміст: А. Бедрій — "За визволення України", В. Б. — "До поняття націоналізму", "З привіту голови ЦК АБН на VII Конгресі ТУСМ", "Про М. Міхновського", хроніка.

● **"Студентська думка"** — сторінка ГУ ТУСМ-у ч. 10 (29) (додаток до "Томону України", 31 жовтня 1964 р.). Зміст: "Семінар проблематики ТУСМ", В. Б. — "Провідник С. Бандера", з канцелярії Головної Управи.

● **"Сторінка ТУСМ"** — сторінка ТУСМ-у ч. 1 (додаток до "Свободи", 10 жовтня 1964 р.). Редагує колегія з уповноваження ГУ ТУСМ - у: Х. Кульчицька, П. Гаврилук, О. Лисяк. Зміст: "Нова сторінка ТУСМ-у", Я. Д. — "За здорові основи націоналізму", Н. Б. — "Семінар проблематики ТУСМ-у", З. Колінас — "У боротьбі за правду про Україну", Х. Л. К. — "Пам'яті С. Бандери" (вірш), хроніка.

● **"Сторінка ТУСМ"** — неперіодичне видання, ч. 2, 1964 р. (Додаток до "Шляху перемоги", Мюнхен, 1 листопада 1964 р.). Редагує Колегія з уповноваження ГУ ТУСМ-у: І. Заяць, Т. Дужа, М. Богатюк. Зміст: "І-ий семінар пробле-

матики ТУСМ-у", М. Богатюк — "Помилкове вчення і українське студентство", І. Заяць — "Наша щоденна молитва", Б. Керницький — "Незабутній тиждень", Р. Мірчук — "У п'яту річницю смерті С. Бандери" (вірш), хроніка, повідомлення.

● **"Сторінка ТУСМ"** — додаток до "Свободи" (28 листопада 1964 р.), ч. 2 (3). Зміст: Я. Д. — "Потреба моралі", О. З. Л. — "Українці були, України — не було", "До проблеми організованості українського студентського життя", М. К. Богатюк — "Помилкове вчення і українське студентство", "VIII-ий Конгрес ТУСМ" (комунікат), проєкт напрямних праці.

● **"Студентське слово"** — додаток до "Свободи" (14 листопада 1964 р.), ч. 4 (90). Сторінка СУСТА. Зміст: "Листопад 1918", С. Луцька — "Студійні дні в Нью Йорку", О.

Гікава. — Сацюк — "Вісті з Середнього сходу", М. Савчак — "Да наша молодь", Х. Барагура — "З діяльності Українського Клубу при Колумбійському університеті", І. Гікава — "Українське студентство в Іллінойському університеті", Є. Маланюк — "Листопад" (вірш), з канцелярії СУСТА.

● **"Вісник українського студента"** — циклоstile видання, видає Українська Студентська Громада в Нью Йорку. Ч. 2, жовтень, 1964 р. Стор. 17. Редагує Колегія: Андрійко В. Шуль — гол. редактор, Тарас Гіриак — мистецьке оформлення, Євген Даннлишин — технічне оформлення. Зміст: "Слово від редактора", С. Луцька — "Студійні дні в Нью Йорку", "Звернення УККА", Марко Царинник — "Вірші", Л. Гайман — "Ми боролись за Україну" (по англійськи), багата хроніка зі студентського життя, гумор, передруки.

ЛІС

(Уривок)

Вонтузяться у ґрунті гриби.
Цвінуть черемухи м'яскою.
Дубів золоті герби
горять під коронами сосен.
Вілюють хмари беріз.
То мудра і древня держава —
вкарбований профілем ліс
в черленого сонця кружала.
Там кожен сам собі пан,
живе по своєму закону.
І сонце — наймищий кораб.
І корона — найкраща корона.
Століття — лише на розгін.
Звір'я — від мурашки до лева.
У сосен державний гімн:
"Ненавиджу дрова з дрова!"
Ліна Костенко

На історичних перекатах
без матушні і маяччі,
люди
завжди
на барикадах,
Знають про це ти ні.
Барикади цегли — проти
бездомності,
Барикади поезії — проти
бездумності.
Барикади совісті — проти берій.
На барикадах — не до фанаберій.
Ліна Костенко

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ :

Нові вірші В.Коротича

*українська молодь
тут і там*

ОУМЮФ

"smoloskyp"
magazine of ukrainian youth and students

3

1965

“СМОЛОСКІП”

Журнал української молоді і студентства
Появляється раз на два місяці

Видає: Видавнича Комісія “Зарева”
405 Fairmount Street West
Montreal, Quebec, Canada.

Видавнича Комісія “Зарева”:
Лев Винницький — голова, Марко Антонович,
Богдан Гасюк, Павло Дорожинський, Осип
Зінкевич, Анна Процик, Марко Царинник —
члени.

Головний редактор: Осип Зінкевич
Члени Редколегії: Любомир Бачинський,
Марко Царинник.

Технічний секретар: Петро Багрій
Мовний редактор: Марко Антонович

Адреса для редакційного листування:
SMOLOSKYP
P. O. Box 6038 Patterson Station
Baltimore 24, Md. USA

Редакція застерігає собі право скорочувати
і виправляти рукописи. Підписані статті не
завжди відзеркалюють погляди Редакції чи
Видавничої Комісії. Передрук окремих стат-
тей дозволяється тільки за виразним подан-
ня джерела.

Адміністрація:
Оксана Винницька, Іван Гикавий, Рома
Квасовська, Люба Антонович

Передплати:
1.50 дол. на рік; 3.00 дол. два роки; 4.50 дол.
три роки. Поодинокі число 30 цент.

Чеки виставляти на: SMOLOSKYP
405 Fairmount St. West, Montreal, Quebec, Canada

Фронтиспіс і заставки роботи студентами мистецтва Ореста Поліщука, Балтімор, Мд.

“Smoloskyp”

Magazine of Ukrainian Youth and Students
Published bi-monthly by

SMOLOSKYP PUBLISHERS “ZAREVO”
405 Fairmount Street West
Montreal, Quebec, Canada.

Publishing Board
Chairman: Leo Wynnyskyj
Members: Marko Antonowych, Bohdan Hasiuk,
Pawlo Dorozynsky, Osyp Zinkewytsch,
Anna Procyk, Marko Czarynnik.

Editor-in-Chief: Osyp Zinkewych
Co-Editors: Lubomyr Bachynsky,,
Marko Czarynnik

Technical Secretary: Petro Bahrij
Language Editor: Marko Antonowych

Address of Editor's Office:
SMOLOSKYP
P. O. Box 6038 Patterson Station
Baltimore 24, Md. USA

The Editor reserves the right to condense and
correct manuscripts. Signed articles do not neces-
sarily reflect the views of the Editor or the Pub-
lishing Board. Reprints are permitted only with the
express indication of source.

Administrative Officers
John Hykawy, Roma Kwasowska, Oksana
Wynnyska, Luba Antonovych

Subscriptions
\$1.50 one year; \$3.00 two years;
\$4.50 three years; Single copy 30 cents

Make cheques payable to: SMOLOSKYP
405 Fairmount St. West, Montreal, Quebec, Canada

З М І С Т

	Стор.		Стор.
В. Коротиз: Кредо	1	Молода творчість в Україні й на чужині (хроніка)	10
О. Зінкевич: Українська молодь тут і там	1		
Б. Гасюк: За які методи боротьби	3	К. Гузар-Угрин: Організація Українсь- кої Молоді у Франції	11
* * * : Віталій Коротич в Канаді	4	Хроніка українського студентського жит- тя	14
В. Коротиз: Вибір з нових поезій	4		
О. Винницька: Враження про Коротича	6	Сатира і гумор: Два роки діяльності СУ- СТА	обкл. 3
Х. Гнатів: Шестидесятники і ми	8		

Рік 17 ТРАВЕНЬ — ЧЕРВЕНЬ 1965 ч. 3. (112)

MAY — JUNE 1965 Vol. 17

КРЕДО

*Не підробляйтесь під час,
А визначайте час собою.
Ніколи не тікайте з бою,
І ворог не подолає вас.
Нехай ніщо вас не злякає —
Ані хвороба, ані бій.
На світі тільки той страшний,
Хто думки власної не має.
І за добою марно бігти
Тим, в кого помисли дрібні.*

*Життя це — не прожиті дні,
А справи, що зробити встиг ти.
І той, хто до роботи звик,
Від перевтоми не заплаче.
Свою круту і чесну вдачу
Нам подаруй, двадцятий вік.
О, подаруй навік мені
Думки стрункі, мов зорельоти.
Твою зневагу до підлоти
І хист до чесної борні!*

Віталій Корютин

Українська молодь тут і там

Ще мабуть ніколи в історії української еміграції не було так легко розсварити українців на чужині, як в останніх місяцях на наших очах. Ми стаємо свідками великих змін в українському суспільному житті, коли виразно зарисовується і показується, хто з-поміж нас здав іспит національної зрілості, а хто дає себе дуже легко втягти у взаємне поборювання, яке нікому не йде так на користь, як нашому ворогові — Москві, і яке не йде нікому так на шкоду, як українській визвольній справі.

Склялось так, що деякі наші “батьки народу”, які так рішуче претендують на “провід” в нашому суспільному і навіть політичному житті, прямо потратили голови в теперішній ситуації, вдарили на сполох тоді, коли цього найменше треба було, відвертаючи український фронт боротьби від Москви і переносячи його на внутрішній фронт взаємного поборювання. Та недавня паніка наших щоденників в США, ті нервозні і повні протиріч резолюції прийняті кільканадцять особами УККА, а також цілий ряд політично неграмотних резолюцій “віч” Організацій Визвольного Фронту — в очах молоді української генерації, яка виросла вже на чужині і навчалась по висо-

ких школах демократичного Заходу — ціла та донкіхотська боротьба з вітряками, в opinii цих молодих — лише осмілила тих “батьків народу”, які відстали принаймні на 50 років від життя і від тих суспільних і політичних процесів, які зараз нуртують в новочасному західному суспільстві.

“Земля з могили Шевченка”, “славні помилки”, залякування чужими властями (!), дріб'язкові речі, які днями, а то й місяцями абсорбували увагу, час і енергію тих же самих “батьків народу”, що протягом довгих років залипаються на тих же самих постах, змінюючи лише часом назви організацій — викликають лише усмішку і здивування в української думуючої молоді. В її opinii, таке примітивізування українського суспільного і політичного життя і є в інтересі нашого ворога, який хоче за всяку ціну, щоб українська визвольна справа та її провідники були скомпрометовані в очах чужинецького світу і українського народу в Україні та щоб вони справляли враження несерйозності та нездібності розв'язувати складні новочасні проблеми в часі атома і штучних супутників.

В цій ситуації ще найкраще поводить себе молода думуюча генерація, яка, хоч і поділена

на різні ідеологічні напрямки, то все ж таки утримується від таких панічних, таких часом абсурдних виступів, як це було серед деяких "старших". Молода генерація затримала гідний рівень духа і зберегла свій культурний стиль праці. Ба щобільше: в Канаді, немов реакцією на цю необосновану нагілку зі сторони т. зв. Визвольного Фронту і деяких "батьків народу" було те, що студентство різних ідеологічних напрямків пішло масово на виступи Віталія Коротича, не побоюючись, що за це йому можуть причепити ярлик "зміновіховця" чи "радянوفіла" (якими це студентство ніколи не стане!), як і не боїться в Україні наші молоді творці писати свої твори, за що їм панівна влада не раз чіпляє ярлики "абстракціонізму", "формалізму" чи навіть "націоналізму".

І якраз ці моменти спільності, спільної приналежності до того самого народу там і тут є тим чинником, який понад кордони, океани, партії, ідеології, режими — творить одну націю, якої члени, може по різному думають, але працюють для світлого майбутнього своїх нащадків.

Тому і молода генерація в Україні і на чужині знайде скоріше від старших, шляхи взаємного розуміння, спільну мову і може змагатиме до тієї ж самої мети: щоб їх Батьківщина могла жити кращим і вільнішим життям.

В нашому часі, в цьому неповторному ХХ-му столітті, коли наш народ стоїть чи не перед смертельною загрозою большевицької політики "злиття націй" — в одну російську націю — нам якраз і треба — не обмежувати поїздок з України і в Україну, а посилювати їх. Щоб кожний, хто приїздить звідти (чи ж важливо, що він буде, з примусу, писати про ці поїздки після свого повернення? Невже ж народ після п'ятдесяти років большевицького поневолення не знає, де правда, а де данина панівній владі?) побачив і пізнав, як люди можуть жити вільно у вільному світі, як можуть творити без "директив" і "наказів", як можуть обійтися без продавання своєї національної честі і людської гідності.

А наша активно - думаюча молодь з чужини (а може це вже для неї і не чужина?) їдучи на відвідини в Україну зможе краще пізнати і навчимо побачити те невідоме положення нашого народу, познайомитись з тими проблемами, які на повну пилючипь стоять перед ним в Україні, ті всі течії, які нуртують серед творчої частини нашої молоді і те все,

чим живе сучасна українська молодь в нашій Батьківщині.

Як там так і тут — ця творча частина української молоді з обидвох сторін — буде завжди зустрічатись з заборонами і з демагогією деяких "батьків народу" (як ми їх тут називасмо) і традиціоналістами "епідемічної літератури" (як їх молодь називає там), з тими, які проповідують свободу, а своїми ділами хочуть замкнути вільне слово на замок залякувань і обіцянок повороту до сталінських часів — там і моральним насильством, включаючи шантажування різними ярликами — тут.

Чи є різниця між тими затискувачами свободи слова тут і там? Немає!

Яка ж різниця, що ті — там, поборюють свободу в ім'я збереження російської імперії і панівного режиму, а ці тут — в ім'я повернення в Україну таких порядків, де б тими утискувачами свободи були не різні яничари, а свої ж такі різні українські "суперпатріоти"?

Тому ми за новаторство наших думок і поглядів. Ми за зривання з перестарілими практиками 30-их років. Ми за керівництво нашим життям якісними одиначками, а не тими, які простеляють собі шлях до "влади" кулаками (не важно, де прояв п'ястука видно: на народніх зібраннях чи на сторінках преси).

Свободи не любить дехто там, але цілі ж свободи не люблять деякі й тут. За ту саму свободу тут кричать — "розпни його" (чи важливо, з якого середовища цей крик лунає? Звідки він не лунав би і в чію сторону він не лунав би — він завжди буде проти свободи)!

За ту ж саму свободу там кричать "самокритикуйся! кайся! признавайся до провин", у яких ти зовсім невинний. Не покайся — ти вмер! Вмер спершу духово, — а поступово вмиратимеш і фізично.

І в цьому якраз спільність демагогів, традиціоналістів, епідемічних літераторів, духово мертвих принципіалістів. Спільність цих тут з тими там.

І ця спільність проти затискувачів свободи думки породжує спільність між активною, творчою, думаючою молоддю генерацією тут і там.

Так як тут молода, думаюча генерація ніколи не стане "зміновіховцями", "радянوفілами" і ніколи не віддасть свого знання, своїх душ і сердець ворогові чи ворожому режимові в нашій Батьківщині, так і там наша творча молодь не є і ніколи не буде для нас ворогом нашого народу.

О. Зінкевич

Методи боротьби в опінії молодих (II)

ЗА ЯКІ МЕТОДИ БОРОТЬБИ?

(Аналіза й дискусійні думки)

Для майбутнього східної Європи, а також України, важливою є політична система Російської імперії, яка являється її Ахілевою п'ятою. Цю проблему не може розв'язати Советський Союз від початку свого існування, може тому, що її не можна розв'язати взагалі в рамках імперії. Проблема в тому, що росіяни хотіли б перетворити ССРС у свою власну імперію і рівночасно заспокоїти, чи хоч, до деякої міри, заспокоїти природні бажання і прагнення неросійських народів мати свою дужо ву й політичну самостійність.

Очевидно, що цей гордіський вузол не можна розв'язати — його можна лише розрубати! Це дуже добре розуміє панівна російська нація і це зганяє сон з її повік.

Всі три відлами советської державної системи — економічна, соціальна і політична настільки тривкі в ССРС, що на базі спостережень і студій — ще зараз немає підстав вірити, що ціла система, сама по собі, цебто спонтанно загинувала або має позначки раптового розкладу. Значить, познач на якусь революцію в Російській імперії зараз немає, але ціла система, зокрема політична слабка тим, що вона цілий час наражена на тиск і на удари зсередини імперії. Політична система наражена на удари зі сторони поневолених націй; економічна — зі сторони селянства і навіть робітництва; соціальна — зі сторони безпартійних, цебто некоммуністів.

Внаслідок цього постає тиск, який зі всіма його формами, творить наш четвертий засіб зміни "статусу кво" Советського Союзу — і є головним об'єктом наших роздумувань.

Російська імперія, виломившись з залізної шкаралути, в якій вона перебувала майже сорок років, увійшла в зв'язки з цілим культурним світом і вона сьогодні вже не може бути тим сфінксом, яким вона була перед війною. Советський Союз вже не може собі дозволити на вимордування шести мільйонів українців, чи на масові розстріли культурних діячів, чи майже всіх членів уряду УРСР (як це було за Любченка) і — тримати все це в тайні! Це тепер прямо неможливо. Фієско з Мадярщиною лише підкреслює і наголошує цей момент. Большевики, правда, не поодобрили і не стали більш гуманними, але вони вже своїх кривавих діл не в силі тримати в тайні. Навіть про найменші страйки працівників

заводів малих, провінційних міст, сніт скоро довідується!

Щоб вплинути на хід думок, настроїв і подій молодих держав Азії, Південної Америки, а зокрема Африки, ССРС вже не може дозволити собі на ще одну Мадярщину, на ще одну Вієтнам, чи на ще один штучний голод в Україні — і якраз це положення большевиків, ми мусимо з найбільшою послідовністю використовувати!

На нас падає обов'язок завжди підкреслювати, що не лише українська нація являється окремою відрубною одиницею в сім'ї націй, але й вказувати на факт, що сучасна УРСР — це комуністична форма держави цієї нації. І тут вирінає цілий ряд можливостей для нас. Нав'язання дипломатичних зносин західних держав з урядом в Києві, може принести Україні неоціненну користь і хоч до деякої міри відкрити їй двері у вільний світ (такі яничари, як Підгорний — приходять і відходять, але нація живе і факт дипломатичних зносин лише підтвердить, що Україна є державною нацією, незважаючи на те, що ті зносини були б зв'язані з теперішніми українськими квіслінгами). Для нас є прямо дошкульною konieczністю виробити в світовій опінії погляд, що Україна — це окрема й духово незалежна нація світу, уряд якої зараз, не з своєї вини, перебуває під ковито під диктатом російської панівної нації. Ми повинні доводити чужинцям, що напр. немає суттєвої різниці між політичним положенням України й Польщі. І якщо західні потуги (в першу чергу США) роблять зараз все можливе (мільйонові позички, економічна допомога, торгівля), щоб підкреслити незалежність Польського чи Румунського урядів і тим вбити клин в Російську імперію, то чому б тим державам не застосувати подібних методів щодо Київського уряду, починаючи від таких справ, як нав'язання дипломатичних зв'язків з урядом УРСР?

Ми мусимо зрозуміти, що зі зростом питомої ваги Київського уряду на світовій арені — малитимуть впливи Російської імперії на цей уряд.

І якщо Київський уряд побачить, що він може розраховувати на когось іншого, крім уряду Російської імперії (ми хочемо вірити, що він не призначений на вічність і в ньому

зможуть прийти з часом до слова здорові національні елементи) і якщо він усвідомить собі, що його евентуальне знищення не відбудеться в цілковитій тайні і тиші, то цей уряд зможе в майбутньому зробити з цього певні висновки.

Всі вигуки емігрантів на Київський уряд, мовляв — це купка зрадників, запроданців та національних дегенератів — лише далі буде штовхати цей уряд в лапи російського медведя і буде знецінювати цей уряд і цілу поневолену націю, в очах чужинців, як націю і її провідну верству не здібну до державного життя. Якщо хтось хоче виявляти свою лють (і це треба робити!) — то нехай б'є Москву, нехай підкреслює злочини російського колоніалізму, експлуатацію, національну, релігійну і расову дискримінацію та всі інші московські злочини.

Коли б український народ в рямцях УРСР, українська еміграція в діаспорі і навіть наставлений уряд в Києві знайшли якусь спільну

мову і конкретними ділами змагались до відірвання України від Росії, то можна собі уявити, як би це затривожило Москву!

Отже, замість проголошувати зливу патріотичних фраз, гучні "революційні" прокляття, в ефективність яких не то що самі автори, але навіть шкільна дитвора не вірить, замість проголошувати такі безглузді кличі, як от: "всі українські патріоти або в тюрмах, або в Сибірі, або на еміграції", — шукаймо понад голови Москви і всупереч її бажанням поєднання з українською нацією і з нею цементуємо один фронт проти Російської імперії!

З одушевленням сприймаймо вістки про зростання на творчій арені української духовності молодих творців в Україні і кожну вістку, яка б лише сповіщала навіть про найменші розміри спроби оборони української питомості перед наступом російського сходу. Така позиція з нашої сторони може лише принести користь для української нації.

Богдан Гасюк

Віталій Коротич у Канаді

В березні, квітні й травні перебував в Канаді, як стипендіат ЮНЕСКО, молодий український підсоветський поет з Києва Віталій Коротич. Читаючі "Смолоскипи" поезії Коротича відомі ще з 1962 р. і відтоді вони нераз появлялись на сторінках нашого журналу.

Перебування Коротича і виступи його з читанням своїх поезій у Вінніпегу, Торонто й Монреалі викликали велике зацікавлення,

а подекуди прямо захоплення зокрема серед української студентської молоді. Українська преса в Канаді (за винятком екстремістської) прихильно відгукнулася на виступи Коротича і на його літературну творчість.

Щоб ближче познайомити наших читачів з віршами В. Коротича, зокрема тих, які не мали нагоди побувати на його виступах, нижче друкуємо вибір з його найновіших творів.

ВИБІР З НОВИХ ПОЕЗІЙ ВІТАЛІЯ КОРОТИЧА

ПОЕТ

Отак піти,
чола не остудивши.
Не відаючи втомн, вічно йти.
І кожен грам повітря здається дивом,
і цілий світ відкриєш знову ти.
Ти — перший.
Ти — Адам.
Ти вчора виник.
Ти елексир у вічності відпив.
Поглянь —
каштану чудернацький вінник
обтрушує з небес кометний пил.
Сьогодні тільки сьомий день творіння.
Ти відкриваєш все — і доли й вись.
Мов пальці вказівні стримить коріння дерев,
які з планетою зрослись.
На небо, сонцем висвітлене й вміте,
захоплений твій погляд вперше ліг.

Ти вже поет.
Ти навіть не помітив,
як цілий всесвіт впаз тобі до міг.
Галактики прийнявши у свідомість,
ти житимеш на світу цього ті.
Ти вже — поет.
Це добре.
Усвідом лиш,
що ти — з людей,
як дерево — з землі.

ПАМ'ЯТІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА

— Я — Шевченко.
Я вмер.
Я лежу на порозі майстерні,
І у мене в очах
Застигають блакитні вогні.
Я замовкнув сьогодні навік —
Академік із черні,

І уперше в житті,
 Стало дуже спокійно мені.
 Не заб'є мене цар,
 На фельдфебеля рисами схожий,
 Не скарає фельдфебель,
 Подібний лицем до царів.
 В каземати, у карцер
 Ніхто заточити не зможе,
 У реєстрах солдатських
 Закреслять ім'я писарі.
 В потаємних архівах
 Убік відкладуть мою справу,
 І мене відспівають
 Серйозні кудлаті попи.
 На могилі моїй
 Проростуть ще небачені трави
 Та предивні квітки,
 Де нектар солоніший ропи.
 Я — поет.
 Я — Шевченко.
 Є пісня у серці моєму,
 Недоспівана пісня,
 Що ляже у інші серця.
 Що на гімни обернеться,
 Стане рядками в поемі,
 Що ніколи не згине,
 Ніколи не дійде кінця.
 ...Перевтілення душ.
 Перевтілення віршів та дужу —
 Атрибути поезики,
 Вічна реальність її.
 Пісня стіни зламає,
 Здолає катівень задужу —
 І воскресне —
 Як воїн, що зраненням йде у бої.
 Я не хочу лежати,
 Картиною.
 В віночку із терній,
 Щоб зітхали:
 "Які в геніяльних трагічні кінці..."
 Я — Шевченко!
 Я вмер.
 Я лежу на порозі майстерні,
 До мольбертів обличчям.
 Із пензлем у правій руці.
 * * *

Я зневажаю слово "взагалі".
 Не взагалі народ — як на плакатах,
 Не взагалі земля — а грам землі
 У корінцевих нитках волохатих.
 Не взагалі поезія — а ти.
 І я. І він.
 Усі несхожі надто.
 Не космос взагалі,
 А космонавти,
 Не всесвіт, а у всесвіті світи.
 Все точністю наповнюється вщерть,
 Ця точність вибухас, наче Етна.
 Життя конкретне,
 І конкретна смерть.
 І тільки лиш безліпність неконкретна.
 Нехай живе конкретність всіх понять!

Конкретність снігу,
 Променю
 Та вірша.
 Конкретність слів, за котрими стоять
 Ті речення, в які ти свято віриш.

Д З Е Р К А Л О

— Я — дзеркало.
 Я акумулюю мовчання.
 У мене є тільки очі.
 Я люблю думати.
 Я дзенькаю ночами
 Та прокидаюся від дзенькання
 Опівночі.
 Навколо мене по чорній кімнаті
 Ходять місячні нитки
 І коти, чотиринні, мов крісла.
 Сущільні очі мої починають мити,
 Починають боліти різко.
 Я — акумулятор спогадів.
 Я нічого не чую і не вмію ходити.
 Але в мене є очі — найбільші в світі —
 Я все бачу:
 Я бачу, як стають дорослими діти.
 Я простежую долю людську і долю собачу.
 Я — дзеркало.
 Переді мною голяться,
 Шарудять новими одежами.
 Я можу бачити навіть найчистіливіших — голіми.
 Я бачу, як примірюють ордени,
 Ще недержані.
 Не знаю, як ви оцінюєте свої подоби,
 Я — глухе.
 Я не чую нічого.
 Я знаю, що інколи вам не до впадоби
 Моя робота.
 Тільки не сердьтеся — заради Бога.
 Я завжди чесне.
 Навіть, коли ви мене вбираєте
 В зодоті рами,
 Коли ви мене багатством багетів душите,
 Я залишаюся брамою,
 Крізь яку ви проходите у власні душі.
 Любіть мене!
 Я без м'яг та без вуж.
 Я — сущільні великі очі.
 Я — дзеркало.
 Я прокидаюся опівночі
 І дзенькаю, дзенькаю.
 А потім гримлю величезним дзвоном
 У голові вашій.
 І ви свої вчинки у тривожному сні важите,
 І ви з себе вдекоровані тоги зриваєте,
 А, крім того,
 Ви мене — розбиваєте,
 Коли вам нестерпно вже бачити правду,
 Пекучу — полум'я наче.
 Що ж — справи без мене справте.
 Тільки на вас чатують невдачі,
 Бо хтось повинен бути з великими очима,
 У яких відбивається цілий світ,
 Що був і що — буде.

Я — дзеркало.
Я не даю нічого забути.
Я — геміальний винахід наш,
Люди!

ПОЕТ

Хай кожен вірш залишиться останнім,
Хай родиться він важко, мов сльоза.
Хай кожне слово падає вітальним,
Прощаючим
І усім, що ти сказав...
Ти ж обіцяєш — потім написати.
Ти кажеш — "я не міг",
Що ти — не ти.
А віршики твої стають на чати
Твою неспаву вічно берегти.
І ти вертаси їх із півдорogi,
Щоб власне "а" з чужим з'єднати "б".
Тебе навіть знеславлять перемоги,
Які здобув ти,
Зрадивши себе.
І повний благодущності по віршя,
Ти злякано крокуєш крізь роки,
Розмілюючи вічності червінці
На правд наземних мідної п'ятами.
Ти кажеш про народ...
Навіщо так ти?
Бракня — народу гірша від нома.
Твої рядки складаються у такти
Страшної пісні, котра всім чужа.
Кому вона потрібна, твоя пісня?
Хоч слово правди вресні народні!..
Ти не кажи, що все напишеш після,
Бо кожне слово —
Тільки назавжди!

1963

КНИГИ

Ніхто не бачить, як вмирають книги.
Ніхто.
На білих цвинтарях полиць,
Холодні, мов тверді уламки криги,
Вони лягають мовчки долілиць.
Вони мовчать, думок зотлілих клоччя,
Рядки, що час на них їх розмолос.
Там/якішають слова,
Мов мертві очі,
І тілі текст в лабатах передмов.
...Аристократи в синім ледеркині
Й металки тонких, дешевих книг,
І ті мертвомароджені богині,
В яких ніхто повірити не встиг.
Вони вмирають різно.
Як і люди.
На них чатують слава та біда.
Томки, невелеслівині, наче Будди,
Брошури, гомініні, мов та вода.
Хто відає?
Хто судить?
Хто пізнає,
У чому суть народної хули,
Коли у безвість книга поринає,
Якій базмерти вчора прорекли?
Не вірте суєсловам!
Іхні кроки,
Мов шрами, на собі несуть роки.
Блюзніри тигнуть в немічні пророки
Безкровні, марксистські книжечки.
Нас порахують час,
Народ
Та правда.
Лиш істина — творіння зміст і тло.
Поети!
Пишмо вірші свої правде,
Щоб потім вам не соромно було...

Віталій Коротич

Враження про В. Коротича

Хотілося б якнайкраще і якнайвірніше скристалізувати свої почування та думки про Віталія Коротича. Коли б мені довелося було писати про нього після першої зустрічі, то, не вагаючись, я заповнила б декілька аркушів паперу похвалами на адресу молодого поета з України.

Перший раз я побачила його окруженого жадібними слухачами різного віку на літературнім вечорі його поезії в Торонто. Стоячи він рецитував свої вірші годину, дві з малою перервою, під час якої мені пощастило дістати його автограф у зошит його віршів, які списую, де б їх не надібрала: "Будь ласка, — кажу, — впишіться мені до зошита". "Ви збираєте мої поезії?" "Так". Я була зачарована.

Нарешті той Коротич, якого вірші так жадібно читала і переписувала, той поет далекої України питається: "Як ваше ім'я?" і вписався "на вічну згадку".

Перерва скінчилася. Посипалися запити слухачів. Питають його про все. Довідуємося про недугу й похорони Симоненка, запитують про видавання творів деяких реабілітованих, про поїздку поета в Почаїв. Отримуємо прекрасну рецензію на фільм "Тіні забутих предків". Поет говорить, а я в душі поставовляю піти на фільм, хоч би лише задля його рекомендації. У відповідь на запитання видимо завзятої львів'янки, каже, що йому подобається Львів. Найбільше імпонує йому Грузія. Це люди гід-

ні своєї нації і навпаки. В українців воно різно буває.

Трафаретне: "Як любите Канаду". Ще багато її не бачив; обіцяє сказати, коли повернеться з поїздки у Вінніпег.

Вечір скінчився. Я одушевлена. Як я боялася йдучи на зустріч розчаруватися в людині, яка пише мої улюблені поезії. Подумаєте, що я захоплена ним тому, що він життєрадісний буйний молодець. Я ж бачила частину "бригади Колосової", — людей знищених пережитим. А Коротич, як свіжа джерельна вода. Постановляю за всяку ціну зустрінутись з ним знов, після його поїздки на захід. Моє товариство, як і я, згідне з такою пропозицією. Тепер кожна розмова починається і кінчається Коротичем.

Минають дні. Коротич знов у Торонто. В п'ятницю йдемо до Наталки на зустріч. У середньої величини кімнаті по всіх кутках підлоги, крісел, тапчана, молоде товариство — студенти, кандидати на магістрів, докторів, молоді професіоналісти. Центр уваги — Коротич — на підлозі. Почав деклямувати вірші, але лишив, коли хтось поставив цікаве питання. Ясно — сьогодні не йдеться про вірші. Коротичу цікаво зміряти своє оточення.

Починається від "скажіть, друже, яке у Вас поняття правди, слово, що його так часто вживаєте у своїй поезії?" — Дискусія про правду переходить в дискусію про Бога. Знов мова про Почаїв. Заявляє, що не зносить будь якого фанатизму. Вияснює, подаючи приклади. "Друже", — знов питання, — ви проти християнської заповіді "люби ближнього свого, як себе самого?" "Ні, навпаки, — відповідає Коротич, — я дуже за цим: я лише проти мотивації робити добрі діла супроти ближніх лише для того, щоб дістати забезпечення на квитах до неба. Це — фарисейство!" —

Починаю вперше відчувати різницю між ним і собою. Він українець, але й продукт советської дійсності. Я — українка, вихована в дусі заходу. Починаю думати над тим, чи можемо ми й справді робити духовий обмін, зав'язувати зв'язки, чи, може, доведеться задовольнитися лише питаннями та відповідями.

Але ж вечір почався давно і вже найнесміливіші втрачають свою стриманість і тепер один поперед одного ставлять питання, цитують, доказують. Що це — народ, що — нація; до якої категорії зарахувати Україну.

Перерва. Господиня подає солодке. Всі обступають гостя і далі сипляться питання та вже не такі поважні, хоч і не менш цікаві: Як знаходить час на працю лікаря і на писання

віршів. Коротич ряснює анекдотом — всі сміються. "Чому не купить собі авта". "Що їсть на сніданок" і т. д.

Скінчилась перекуска і назад до серйозного. На всі запитання відповідає вправно, без помітної надуми. "А ви, друже, знаєте, що є українські емігранти, які виступають проти зустрічей з українцями з Советського Союзу". Коротич знає. На його думку — це люди двох категорій. Одні — це ті, що, мовляв, поповнявши щось поганого на рідних землях, мають нечисту совість і це їм не дозволяє на контакти, або другі, які так обросли тутешнім добробутом, що зв'язок з Україною їх не цікавить. Один з співрозмовників додає, що є ще й третя категорія — це люди, які перебули, або знають про жах, терор і насильство Москви і обминають контакту з людьми, які нагадують їм ту систему.

Настає коротка мовчанка, бо починають розмову про те, що захід мало знає про Україну і звичайно приписує її як провінцію до Росії. Коротич каже, що це завдання еміграції — інформувати докільля про Україну, а ми твердимо, що коли б наприклад, на олімпійській спортивній арені Україна виступала, як окрема держава, а не в складі ССРСР, що уvažається синонімом Росії, то сьогодні справа України виглядала б інакше. Доводимо, що спілка України з Росією не дуже то корисна для нашої нації. Згадуємо також інші випадки, коли Росія репрезентує Україну, хоч на 45 мільйонів населення, можна б знайти і своїх репрезентантів. На це ми не отримуємо задовільної відповіді.

Питаємо про теперішню літературну працю. Перекладає сонети Данте українською мовою. Збірник має незабаром появитися. Підкреслює важливість такої праці. Трудно пригадати все і записати, про що була мова. Коротич змучений. Всі починають поглядати на годинник. Помалу й нерадо прощаємося; обіцяємо ще зустрінутись.

Чергова нагода. Прийшли на зустріч з надією почути знов щось нового, цікавого. На цей раз нема навіть десяти людей. Як приємно зустрінути Коротича уже знайомого. У нас вже немає того запалу до дискусійного поєдинку. Тепер зав'язується спокійніша розмова, майже така, як серед друзів. У обширній дискусії перебігаємо цілу низку тем і проблем. Відчуваємо великі розбіжності у підході до деяких питань. Не можемо погоджуватися з Коротичем, однак переважає враження, що є також щось спільне і велике, що єднає нас з оцим українським поетом, — це велика лю-

бов і прив'язаність до українського народу і землі.

Цей вечір проходить без рецитації віршів, хоч хто їх читав, той знає, що вони віддзеркалюють справжнього Коротича, людину, яка над усе цінить правду і працьовитість. Ми, присутні, відчуваємо непересічність його. Так

і залишиться він у нашій пам'яті — видатний артист, поет, декляматор і понад усе високо-інтелігентна людина, яка дає великий вклад в українську літературу, а його амбіції по творчій лінії викликають справжній подив і пошану.

Оксана Винницька

МОЛОДЬ ЕМІГРАЦІЇ — ПРО ТВОРЧУ МОЛОДЬ УКРАЇНИ

Шестидесятники і ми

Спостерігаючи обставини, в яких молодь знайомиться з нашою літературою, можна бодай частинно зрозуміти, чому вона не виявляє до неї особливого зацікавлення. В українській школі, після численних лектур творів Г. Квітки - Основ'яненка, Пантелеймона Куліша, І. Нечуя - Левицького та І. Котляревського — українська література стала тій дитині чимсь далеким і нереальним. Вона нетерпеливо чекає на перерву, щоб вирватися думками з того нужденного світу заплаканих матерів, бідних селянських хаток, біди та вічного нещастя. І дитина читає українську книжку тільки перед навчанням в українській школі, або просто з примусу батьків.

Часто чуємо в розмові батьків таке: "О, моя дитина також не хотіла читати українських книжок, але я її заохотив ремінцем!" Невже ж той батько, чи мати сподіваються ударом ремінця впоїти в душу дитини любов до рідної літератури?

А все ж таки є певна кількість молоді, для якої сьогодні українська література є так само цікавою як і чужомовна. Молодь на еміграції мала нагоду познайомитись з молодим поколінням письменників на еміграції і в Україні.

Зупинюсь на літературній молоді в Україні.

Завдяки шестидесятникам українська література набрала нового і цікавого змісту. Не буду подавати життєпису та характеристики творчості поодиноких письменників. Беручи під увагу завваги молодих людей, з якими я мала змогу розмовляти на тему літератури і кермуючись своїми враженнями, постараюсь коротко з'ясувати, що саме в творчості шестидесятників приваблює молодь.

Читач молодих поетів почуває себе як той втомлений мандрівник, який щойно напився холодної, свіжої води. В їхній творчості приваблює свіжість і оригінальність сюжету.

В поемі "Папороть" поетеса Ліна Костенко пише про буденну річ, зелену рослину. Орудуючи простенькими реченнями, метафорами та широкою фантазією, поетеса описує папороть надзвичайно цікаво. Вона порівнює листки папороті до крил птиці, які пнуться щораз вище вгору. І в цих зусиллях якийсь сум і тривога.

*крилами били
пера губили*

*голови сизі
низько хилили.*

І напевно не одному читачеві, коли він погляне на свою папороть, якій тісно в світлиці, мимоволі приходять на думку слова:

*тісно було
переплутались крила.*

Доказом, що творчість шестидесятників своєю свіжістю зуміла зацікавити молодь — хай буде розмова, яку я мала нагоду почути, перебуваючи на пляжі. До моїх вух донеслися такі слова:

*"Гей, ти ви колись думали над тим, гим
пахнуть хмари?"*

"А Бог його знає! — Може білизнаю."

"А може навіть милом".

І не важне те, чи ті молоді дівчата могли собі нагадати заголовок поеми, чи точну цитату з поеми Віталія Коротича "Запах неба". Поема закарбувалась в пам'яті. Поема приваблює читача своїм оптимізмом і бажанням добра. Коротич хоче, щоб і людство вело таке спокійне життя, як оті хмаринки в синьому морі. Хмаринки в небі пахнуть самим життям.

Цікаві поеми Коротича, в яких він змальовує життя лікаря:

*Треба на роки забути втому,
Чути плач, яким тебе позвуть —
Лікарі сивіють,
Справа в тому,
Що за багатьох вони живуть.*

Свою зустріч з пацієнтами молодий поет - лікар описує так:

*Ви не знаєте як це приємно
На вулицях міста
Колинінх творих стрічати,
Вітатися,
Бажати щастя взаємно
Про щось балакати і згадувати
Мовзати.*

Не менш приємне враження робить поезія Миколи Вінграновського. Вистачить зачитувати такі уривки:

*Синій сон у небесному морі
Сплять захід і вечір і літ...*

або

Зіходить ніч на витишений сад

Глибокий вересень шумить крилом качиним.
щоб відчутти той внутрішній спокій і рівновагу,
які приваблюють молодого читача.

Багато письменників писало про сад, але ма-
буть ніхто не висловив своєї любови так:

*Люблю тебе, глибокий саде мій,
Люблю плодів нестигливе гоїдання
Легку пегальність і ясне чекання
Твоїх думок зелених вітровій.*

А потім, звертаючись до саду, пише:

*Ні, ти не могила,
І твої руки не людські хрести
Бо з князя Ярослава і Данила
З Хмельницького і Данила виріс ти.*

Це не трафаретне, навіть не Шевченкове
"Садок вишневий". Це щось зовсім свіже і оригі-
нальне!

В прозі молодого покоління, читач з зацікав-
ленням стежить за описом людських почувань і
природи і відразу завважує, як тісно почування по-
в'язані з природою. В оповіданні Валерія Шевчука
"Жовтень, місяць, сад" — на фоні чудових місячних
ночей в саду, розвивається перше соромливе ко-
хання. Коли Петро, закоханий у Тані, говорить про
свою любов до дівчини, то і природа немов оживає:

*"Терпко пахнуло листям. Місяць і далекі
ліхтарі робили кольори приглушено жовтими.
Ми занурювались у ту жовтавість, ми слуха-
ли звуки, і відгували запахи".*

І як правдиво описані почування закоханої
дівчини і її сприймання природи:

*"Сад був сьогодні чудовим, кольори в су-
тінках набирали м'якості, листя пахло, десь
в глибині гувся розмірений шелест".*

В оповіданні "Розкажи мені про свої сині очі"
в письменника Євгена Гуцала є цікавий діалог,
місцями дуже ляконічний:

Розкажи мені яка ти?

Яка я?

Авже ж.

Ну... така... як завжди.

Яка?

Письменник дозволяє читачеві пережити все
по своєму. Коли спитала я шіснадцятилітню дів-
чинку, яке в неї враження, вона відповіла:

— "Як я читала, мені було сумно, але якось
так спокійно."

І справді, читаючи такі речення, як:

*"Він плив не боячись глибини під собою,
ні гуркоту грозової хмари, яка насувалась на
небі і на воді. Молода гроза терпко жила у
ньому. А він плив."*

Справді стає сумно, але водночас і спокійно,
бо читач переконався, що любов чоловіка була ла-
гідною і шляхетною. І жінку, яка стояла на бере-
зі, аж тоді, коли чоловік відплив — покинула бай-

думість. І її душа наповнилась бажанням спов-
нитися його єдине бажання — описати йому синій
колір своїх очей.

Творчість молодих цікава і тим, що читаючи
їхні ширі і безпосередні думки, можна в уяві ство-
рити собі образ письменника.

Поема Ліни Костенко "Сміх" — це кредо пи-
сьменниці, яка глибоко вірить в чисте мистецтво.
Вона, як художник, тремтить, щоб, Боже боронь, її
творчість не була фальшивою.

*А я дивлюсь і думаю про вірші,
Коли їм сумно, хай вони сумують
Хай тільки не сміються штучним сміхом
Бо ширі люди закривають вікна.*

Поетеса в поемі "Доля" про свою "долю - пое-
зію" пише так:

*Я вибрала Долю собі сама
І що зі мною не станеться
У мене жодних претенсій нема
До долі моєї обранниці.*

В такому коротенькому уривку з поеми Коро-
тня, як:

*Батьківський дім, кохання, діти
Слова що в серці збереглись...
Це справжнє щастя зрозуміти
Усе промовлене колись*

бачимо молодого поета, як людину сантимен-
тальної душі, яка тісно пов'язана з своїм малюллим.
І мимоволі нагадуються мені почування висловле-
ні Довженком в "Зачарованій Десні":

*Сучасне завжди на дорозі минулого в
майбутнє. Чому я мрішу зневажати все мину-
ле?*

Любов до свого народу, це в українській лі-
тературі стара і часто оклепана тема, яка іноді по-
лягає на пустій фразеології. Під пером шестиде-
сятників, вона набирає свіжого змісту.

В своїх поемах Микола Вінграновський по-
бить Батьківщину палко, жадібно, як своєю дівчиною.
Поет описує зустріч з коханою так:

*Ми стрінулись з тобою на Дніпрі,
Там губи я торкнув твої Вітчизно.*

а потім:

*Твоє облиззя свіже, як надія,
Пахкими пальцями торкнув я уночі,
І кров свою змішав я із твоєю...
Тоді ти стала мною Батьківщиною.*

На відміну від відомої у нашій літературі
"України - Неньки", "закутої в кайдани", "з терно-
вим вінком" — поет Іван Драч в поемі "Смерть
Шевченка", дає свідомий величний образ Матері -
України. В цій поемі Україна — трагічна, але не
пасивна.

*Петербурзьким шляхом по коліна
Грузнузи в заметах боса йшла,
Зморена, полатана Вкраїна
Муку притулювши до чола.*

В моменті, коли читач сподівається, що отой

син прибіжить Неньці на порятунк — поет описує — не рятують матері сном, але материнську, ніжну любов до сина:

*І біжить до сина Україна,
Одганяти знавчилу смерть.*

Шестидесятники, базуючись на мимоліт, ввели в українську літературу щось нове і свіже. Вони зуміли зацікавити молодь на еміграції: їхня творчість — це доказ нам, що літературний про-

цес в Україні не закінчився на Шевченкові, Франкові чи навіть Тичині: що це, всупереч натиску режиму, хоч і дещо придушеному, а все ж таки процес, який відбувається.

А наше розуміння їхньої творчості, це доказ того, що молодь України і еміграції, поєднує в собі крім спільної любови до Батьківщини, молодість, світ романтики, мрії та фантазії.

Христини Гнатів

МОЛОДА ТВОРЧІСТЬ В УКРАЇНІ Й НА ЧУЖИНІ

(Хроніка)

● Кілька поезій І. Драча. Київський молодіжний журнал "Зміна" в січневому числі опублікував п'ять віршів І. Драча з циклу "Дерева". На появу цих віршів зразу відгукнулася ("Літературна Україна" (ч. 12) довгою статтю — "Чую — дуб співає". В статті пишеться: "В... гострому повороті думки ми пізнаємо І. Драча, який знову й знову підкреслює рух нового через старе. Навіть найдорощче із старої пісні не повториться в новій. Поет полишає позаду звершене, не приховуючи від нас свого суму розлуки, цілком зрозумілої тривоги нових доріг, холоду ще незборених вітрів... І досі від декого можна почути розмови про надто вже тривалі непевні шукання молодих поетів, неясність спрямувань їхніх пошуків... В новому своєму циклі І. Драч виявив себе як вдумливого лірика природи, тлумача і коментатора поетичних таємниць зелених дерев... Основна якість поетичного патосу І. Драча — драматичне відчуття нового, відчуття гостроти й сили життєвої течії — дістала новий простір для свого розвитку й формування... І. Драч зумів передати своє почуття трагедії півночі, яка періодично обриває цвітіння й дозрівання його природи, огортає життя дрімотою й сном. Принадне почуття новизни, вдумливості і темпераментна праця над словом — ці сильні сторони художнього обдарування І. Драча проявилися і в новій публікації його поезій".

● Критикують молодих критиків І. Дзюбу й Є. Сверстюка. На зустрічі критиків в СПУ (в лютому ц.р.) гострій критиці піддано молодого критика Івана Дзюбу,

який у своїй статті "Сумлінність художнього досліджу" обстоював нову свою тезу про "незалежність окремої людини від суспільства". Критиковано також Є. Сверстюка, у виступі якого "важно було вловити щось інше, крім зневаги до надбань нашої літератури" ("Л.У.", ч. 12).

● Нові збірки молодих поетів. В 1964 р. вийшли нові збірки поезій таких молодих поетів: Михайло Сіренко — "Живиця", Іван Чумак — "Пшеничний місяць".

● Чи справді нові думки Івана Дзюби? Іван Дзюба, молодий український критик вперше "по іншому" підійшов до проблеми співвідносин між людиною і суспільством. Засуджуючи колишні перетяжки часів Сталіна, він писав: "Тільки (людина) сама може важити своїм власним життям. Ніхто інший і ніяка інстанція, і суспільство в тім числі, не може тут приймати рішення за неї... Колізія між особистістю і суспільством не може бути вирішена односторонньо, бо це порушило б головну підставу суспільного побуту. Життя суспільства дістає свою реальність лише в житті одиниць, отже, лише в них, для них і через них воно є, воно прогресує, воно вимірюється і цінується. І тільки після такої передумови вже можна говорити про те, що на цій підставі виростає: про зобов'язання одиниці перед суспільством та перед його інституціями" ("Рад. літературознавство", ч. 1, 1965 р. стор. 1-2). Порушене І. Дзюбою питання викликало величезний відгук в Україні. В ряді статей і виступів на цю тему в основному І. Дзюбі закладається, що його концепція, чи теорія, мов-

ляв, "перегукується з теорією антропоцентризму (людина — це і є світ), яку розвинули гуманісти Ренесансу, згодом цю теорію обстоював чи розвинув анархіст Макс Штірнер, а її гостро засудили і Маркс і Енгельс. У новітньому часі ця теорія, мовляв, дуже зближена до західного екзистенціалізму, який протиставляє окрему людину суспільству. В радянській системі, бачимо, на першому місці ставиться інтереси суспільства, як цілості, а інтереси одиниць, громадянина — відходять на другий план, що, мовляв, творить конфлікт совєтської системи і комуністичних принципів з новою теорією І. Дзюби.

● "Берег чекань" Василя Симоненка. На еміграцію дісталася рукописна збірка поезій В. Симоненка "Берег чекань" і уривки з його щоденника. Як відомо, В. Симоненко в останніх двох роках перед своєю смертю був цькований совєтською критикою, а його поезії не приймалися до друку. Сьогодні, коли видавництво "Тролог" і журнал "Сучасність" опублікували заборонені в Україні твори В. Симоненка — молодий поет став для мільйонів молоді в Україні і для тисячів — на еміграції втіленням того кращого і творчого, що наш народ зумів видати в останніх кількох десятиліттях. Після появи Симоненкових поезій на еміграції, — в підсоветській пресі все більше появляється відгуків на його збірку поезій "Тиша і грім", яка появилася вже після його смерті (в 1964 р.). Болшевики стараються зобразити фальшиво Симоненка, який, бачимо, мав служити ланівному режимові, що аж ніяк не

виходить з його поезій і його щоденника.

● **Молоді літератори Полтавщини.** На Полтавщині працює зараз біля 80 молодих літераторів-поетів, прозаїків, критиків, сатириків. Серед них здобувають своє літературне громадянство і вибиваються своєю творчістю Григорій Терещенко, Антоніна Торлюн, Микола Стеценко, Петро Мостовий, Володимир Шевченко, Тимофій Пругло, Павло Стендик, Іван Прищеп, Юрій Лапай, Микола Пойдеменко, Марфа Бондаренко.

● **Критикують молодих художників.** Групу молодих київських художників, які, мовляв, відходять від соцреалізму і шукають за новими напрямками в мистецтві, гостро критикується в підсоветській пресі. "Почуття гіркоти, навіть обурення викликала у відвідувачів кафе виставка робіт молодих київських художників — О. Глуценка, І. Григор'єва, В. Крельмана, А. Левіча, І. Неледзи, О. Ордабінського та інших. Ці художники не шукають тем і сюжетів у вирі життя, не прагнуть відобразити людину праці" ("Мол. Укр.", 24 лютого).

● **Ньюарк, Н. Дж. Літературний Вечір УСК-у при Ратгерському університеті** (вл. кор.). 16 лютого УСК при Ратгерському університеті влаштував Вечір сучасної української поезії в Україні. Вечір

відкрив проф. Т. Гунчак коротким викладом, у якому згадав не тільки художню вартість віршів таких поетів, як Драч, Коротич і Костенко, а й значення цієї поезії для українських студентів в Америці.

Перший прелегент, Марко Царинник, говорив про О. Довженка й М. Вінграновського, їхні духовні зв'язки (питоменні для обох — ліричність і зв'язок з українською землею). Він підкреслив органічну єдність усієї української літератури — тієї, що твориться в Києві і тієї, що твориться в Нью-Йорку — і ті два наслідки, що постають, на його думку, з цієї аксіоми:

(1) Усіх митців українського слова, які б їхні політичні переконання не були, треба шанувати. З ланцюга українського літературного процесу ніхто не має права виривати письменника, промовчувати його чи оплюгавлювати його ім'я.

(2) Водночас, до кожного українського письменника треба підходити з одним критерієм: який він художник, яке його ставлення до свого мистецтва? Чи зумів він, словом, зберегти художню вірність і незалежність від позамистецьких чинників.

Більшість українських письменників, — Царинник, закінчив, — не спроможні позитивно відповісти на такі питання. Позалітературні справи панують у їх мис-

тецтві і не дають українській літературі стати на весь свій зріст.

Богдан Бойчук, відомий поет і автор кількох збірок віршів (його найновіша — "Вірші для Мехіко" — недавно появилася у видавництві Нью-Йоркської групи), говорив про Івана Драча і Василя Симоненка. Після загальної характеристики київських шестидесятників на тлі історії літератури двадцятого сторіччя, він приступив до подрібної аналізу поезій Драча, зокрема його фєричної трагедії — "Ніж у сонці".

У частині свого реферату, присвяченої Василю Симоненку, Бойчук говорив про те, як радянська цензура "каструвала його вірші, що появлялись у пресі та окремими виданнями". (Симоненкова збірка "Берег чеканів", підготовлена до друку перед його смертю в 1963 р., так і не була видана в УРСР). Своїми докладними висловами і частим цитуванням, Бойчук дав слухачам добре уявлення про Симоненка, як поета, і що теж важливе — як людину, бо процитував його власні скарги й обурення, що він записував у своєму щоденнику.

Після короткої дискусії, якою проводив проф. Т. Гунчак і запитань зі сторони студентства про становище українських поетів в Україні, М. Царинник прочитав кілька своїх віршів. Вечір закінчено товариською забавою.

Наші інтерв'ю про молодь ІСНО (1).

Організація Української Молоді у Франції

Українське суспільство в країнах вільного світу нераз зустрігається з вістками про діяльність Організації Української Молоді у Франції (ОУМФ). Ця організація, яка в більшості об'єднує середньошкільну і студентську молодь, відіграє важливу роль зокрема тим, що вона видає єдиний зараз в світі український журнал у французькій мові призначений як для українського франкомовного так і для французького гитага.

Щоб поінформувати наших гитагів про ОУМФ — ми звернулись з рядом запитів до голови цієї організації п-і Калини Гузар-Угрин, яка нам радо дала відповіді, інформуючи

про працю і проблеми очолюваної нею організації.

Запит: Чи можете розказати історію постанови ОУМФ-у?

Відповідь: На Великдень 1954 р. на порядок денний нарад Української Національної Єдності було поставлено справу молоді. З цієї ціллю Управа УНЄ запросила групу молодих взяти участь в нарадах у цій справі. Але дуже скоро виникло непорозуміння: "старші" почали закидати, що молоді нічого не роблять, не цікавляться Україною і т.д. "Молоді" скоро зареагували на закиди "старших" висунувши в їхню сторону протизакиди, мовляв, ви для нас нічого не робите, нам не помагате і нічого нас не навчили. Коли дискусія загострилася, ми молоді вирішили покинути залю

Мистецька група дівчат, членів Паризького Клубу ОУМФ-у. Перша зліва Калина Гузар-Угрин, голова ОУМФ-у

нарад і зустрінутись самі в окремій кімнаті. В нікого не було сумніву, що "треба щось робити", але як? і що? Тоді одна присутня (це була тоді панна Савицька, а тепер вже пані Жуківська) сказала: "Нам треба організуватись". Ми вирішили вибрати зпоміж себе трьох представників, які б простудіювали цілу суть проблеми і поклали основи під організацію української молоді у Франції. Цими відповідальними були: Галина Гузар (Угрин), панна Савицька і Марина Цюпак, яка зразу зникла зпоміж нас і не вернулася в наші ряди до сьогодні. Першою нашою мрією було уникнути того нещасливого поділу, який існує між старшими. Ми мріяли створити одну Організацію всієї молоді у Франції під патронатом організацій всіх старших.

Але на жаль так не сталося. Ми довідались, що у Франції існує СУМ (про діяльність якого ми ніколи нічого не чули). Деякі особи з Сарселю відповіли нам, що не мають часу такими справами займатись. Середовище ОУРФ-у нам подало найбільш несприятливу пропозицію: включитись до СУМ-у. Врешті ми таки повернулись до пропозицій п. В. Лазовінського, який завжди нам твердив, що ОУМФ найкраще зможе розвиватись у співпраці з УНЄ. Минуло широ признатись, що в тому часі ці пропозиції я не сприймала прихильно: я мала тоді лише 17 років і нічого не розуміла про українські політичні співвідносини. Остаточно ми прийняли допомогу УНЄ, і повірте мені, ми дуже добре зробили, що на це погодились.

У співпраці з В. Лазовінським я підготувала проект статуту. Зі своєї сторони УНЄ постаралась, що з усіх закутків Франції багато молодих прийшло на Курс Українознавства (два попередні Курси були взагалі для "старших"). Мені здається, що на цей перший Курс прибуло понад двадцять молодих і якраз тоді ми відбули наші перші Загальні Збори. Тут треба признати, що ми ніколи не застановлялись над тим, що нам треба Організації і що варто щось робити для України. Це прийшло само. Найтяжче для нас було знайти методи, якими ми могли б притягнути до нашої Організації іншу молодь і визначити, що властиво

ми маємо робити. Тоді ми ще дуже зле говорили українською мовою, знали дуже мало про Україну, а крім того всього ми були дуже молоді і не мали жодного досвіду. Ми думали, що єдина і найліпша річ, що ми могли б робити — це влаштовувати танці.

Першим Головою ОУМФ-у ми обрали Бориса Камянецького. Ми затвердили наш статут і прийняли назву "Молоді приятелі України", переклавши цю назву на українську мову — "Організація Української Молоді у Франції". Трохи пізніше мистець Мирон Левицький з Канади оформив нашу відзнаку.

Перші наші Клуби були зорганізовані в Оденле-Тіш, Парижі і Ліберкурі. Наша Організація зложена з Клубів (Відділів), розкиданих по цілій Франції. Кермує ними Виконне Бюро з осідком у Парижі.

Наші Загальні Збори відбувались звичайно під час наших Курсів Українознавства в часі вакацій. Ці Курси ставали з кожним роком все важливішими, вони були щорічною маніфестацією нашої сили і притягали до 100 молодих учасників, як це було на "Верховині" перед трьома роками.

З другої сторони треба ствердити, що відповідальні за Клуби, які прийшли на зміну, замість того, щоб їхати на наші Курси, воліли проводити свої вакації на Азурному Побережжі (Кот д'Азур) чи виїздити закордон. Так склалося, що хурсантами стала молодь, яка не рекрутувалась Клубами і мало що, або взагалі нічого не знала про нашу Організацію. Ось чому ми хочемо в цьому році провести новий експеримент: відбути Загальні Збори поза Курсами Українознавства, що буде багато легше зробити, тому що такі Курси не відбулись в минулому році. В Загальних Зборах бере участь звичайно приблизно 20 делегатів, а дискусії на них мають багато більше значення.

Наші головні проблеми такі:

— Наші старші керівники Клубів повиростають і не завжди знаходяться молодші, які б були здібні настільки, щоб перебрати їхні місця,

— Наші молоді мають дуже добру волю, але замало здисципліновані,

Група учасників Курсу Українознавства ОУМФ-у в 1957 р. Посередній сидить ред. Олег Жданович.

Калина Гузар-Угрин,
Голова ОУМФ

Емблема ОУМФ

— Нам бракує кадрів, які могли б кермувати нашою Організацією, книжок, методів виховання молоді.

Наше відношення до УНЄ:

Спочатку УНЄ нам допомагала і підтримувала, згодом ми хотіли бути "цілком незалежні" і "самі займатись нашими справами" (що не давало добрих результатів). Зараз ми пов'язані з УНЄ "контрактом", згідно з яким ми співпрацюємо тоді, коли ідеться про організування української молоді і творення нових Клубів.

Наше відношення до СУМ-у:

Наші взаємини з СУМ-ом були часами жакливі (включаючи образи і навіть сутички...). Ми пробували багато разів спільно організувати окремі виступи (маніфестації) чи курси для молоді в Парижі: це на жаль ніколи не виходило. Але я думаю, що це відношення СУМ-у до нас йшло по лінії політичної партії, під чийм впливом є СУМ і я ніраз могла переконатись, що сумівці, як такі, не відмовились би спільно з нами працювати. Наприклад, ми дуже дружно розмовляємо і зустрічаємось біля церкви, в паризьких кафеках, вони приходять на наші заходи й імпрези. Але рівночасно ми самі взаємно собі шкодимо, зокрема на провінції, де українська молодь не хоче брати участі в українському житті, бо, мовляв, є "дві молодіжні організації".

Голови ОУМФ-у:

Головами ОУМФ-у були по черзі такі особи: Борис Камінецький, Іван Бардак, Катерина Лазовинська, Ольга Репетіло, Калина Гузар-Угрин. Іншими активними членами Виконного Бюро були: Маруся Солтис-Форт, Михайло Камінецький, а зараз Жан Бержерон (його батько француз), Тарас Горішний, Ярослав Йосипишин.

Питання: Чи можете подати характеристику окремих Клубів, які входять до ОУМФ-у?

Відповідь: ОУМФ має ряд Клубів, розкиданих

по цілій Франції, яких коротку характеристику я постараюсь подати:

— **Париж.** Тут молоді зорганізувались, ще перед тим, як постала наша Організація, тоді ще як Олександр Бойко провадив курси української мови. Ми колись мали дуже гарну фольклорну групу (якою кермував О. Бойко, а згодом Вова Наглюк) і часто влаштовували курси й конференції. Опісля, річ ясна... молоді почали виростати, деякі оженились, а ці наймолодші, які приходять на зміну, не мають тієї самої ментальності.

У нас в Парижі є такі, які хочуть лише танцювати (трос) і вони створили свою групу разом з французами.

З другого боку є й такі, які не хочуть танцювати (або майже не хочуть), а беруть активну участь в українському житті Парижу і належать до Української Студентської Громади.

У нас є, нарешті, й такі, які охоче беруть участь у наших конференціях чи засіданнях, але які живуть досить далеко поза містом і не можуть прийти сюди часто.

В загальному в Парижі маємо двадцять членів.

— **Оден-ле-Тіш.** Тут молоді мали також свій танцювальний гурток ще перед постанням нашої Організації. Клуб помалу розплився, бо його члени повиростали і поодружувались. Цей Клуб тепер заступлений Клубом з Альграйжу. Членами є п'ятнадцять молодих, але їх могло б бути з п'ятдесять, котрі приходять на наші заходи. Одні з небагатьох Клубів, яким кермують хлопці, а членами є дівчата... Співи, народні танці, зустрічі, добра співпраця зі старшими — це одні з наших найкращих Клубів.

— **Ліберкур.** Така сама ситуація, як і в Оден-ле-Тіш. Є тут один "старий" член ОУМФ-у п-ні Салі, яка займається своїми дітьми... Але ми хочемо переорганізувати цей Клуб, коли підроснуть її діти.

Група хлопців, учасників Курсу Українознавства ОУМФ-у в 1956 р. По середині стоїть мистець з Канади Мирон Левицький

Учасники Курсу Українознавства в 1958 р. в Сошо-Везін-Шалет. Посередині сидить співредактор "Смолоскипу" Любомир Бачинський

— **Ліль.** Тут вкортці створимо новий Клуб. Є зараз кільканадцять молодих охочих до праці.

— **Везін Шалет.** Така сама ситуація, як і в Ліберкурі. Ми пробуємо переорганізувати Клуб на базі молодших.

— **Ліон.** Добрий Клуб, який добре працює і

гарно співпрацює з УНЄ. На жаль їх мало і майже самі дівчата.

— **Пон-де-Л'яш.** Клуб дуже оригінальний, бо складається переважно з французької молоді. Понад п'ятнадцять молодих.

— **Сошо.** Клуб існував один рік, а потім зник.

— **На півдні Франції,** багато молодих є членами ОУМФ-у, але вони дуже віддалені одні від одних.

Враховуючи ізольованих членів — ми нараховуємо понад 150 справді молодих, які є також під впливом нашої Організації.

— **А, я забула Мелен.** Тут Клуб зник і не існує, хоч має свою фольклорну групу, балет "Аркан", яким кермує М. Камянецький і який дуже добре співпрацює з УНЄ і ОУМФ-ом. Тут також ми хочемо відновити діяльність Клубу притягаючи до праці молодших.

Примітка: Читайте в наступному числі закінчення нашого інтерв'ю з Головою ОУМФ-у Франції Калиною Гузар - Угрин, в якому вона дає безпосередні і щирі відповіді на запитання в справі тих проблем, з якими зустрічається українська молодь у Франції.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТ ЖИТТЯ

• **Нью Йорк.** Заклик Фонду Катедри Українознавства. В лютому Головна Екзекутива ФКУ звернулася до українського громадянства в США з новим закликом, в якому ще раз з'ясовано величезне значення створення Катедри Українознавства та закликається до посилення збіркової кампанії. В заклику між іншим говориться: "Хоч ФКУ втішається моральною підтримкою українства, все ж для успішного здійснення мети ФКУ потрібно ще конкретного чину. За словом мусить йти діло! Потрібно Вашої співпраці, Вашої жертви... Ми певні, що Ви не злегковажите цього важливого діла і станете фундаторами катедри українознавства. Бо боронити Україну, змагатися за її волю, добро і славу — це святий обов'

язок не лише одиниць, але кожного з нас."

• **Сиракуз.** Нова Управа ОД ТУСМ. В новому 1965 р. Осередок Діяльності ТУСМ-у очолює Управа в такому складі: Я. Піколицький — голова, З. Карпишин — заступник, А. Полівчак — секретар, О. Рущька — скарбник, Л. Королишин, С. Яремко, Б. Жмур — вільні члени. Голова Контрольної Комісії — М. Іванів, а Товариського Суду — С. Новий. Академічним дорадником Осередку є проф. Мотря К. Богатюк.

• **Ванкувер.** Т-во "Альфа - Омега". Український Студентський Клуб "Альфа - Омега" у Ванкувері відзначив своє 16-річчя існування великим бенкетом 6 лютого. В бенкеті взяло участь біля

400 осіб, ним проводив голова Клубу Б. Ластівка, а з промовами виступив ряд визначних громадян Ванкуверу. Управу Клубу в біжучому році очолюють: Б. Ластівка — голова, А. Ганушецька — заступник, Д. Крип'якевич — секретар, Е. Козак — скарбник, П. Данилів — член Управи.

• **Торонто.** Студентський концерт в Торонті. 28 лютого відбувся в Торонто студентський концерт влаштований місцевим Українським Студентським Клубом. В програму концерту входили виступи студентського хору (в'язанка пісень "Бандура"), дуєт О. Блюй і В. Івашко ("Де ти бродиш"), скетчі ("Щира любов", "Теща"), літературний монтаж ("Землею українською"), сольоспів О. Блюй ("Плавай, плавай лебеденко", "Якби мені черевики"), танцювальний флірт групи "Свшан" (хореографія Н. Павличенко - Бухан). Новаторством на цьому концерті було збірне виконання танцю танго танцювальним ансамблем УСК-у. Зі словом до присутніх звернувся голова УСК-у Роман Максимів, який говорив про те, в який спосіб можна затримати наше студентство при українських клубах.

● **Чикаго. Студійний день УСТ.** 21 лютого відбувся в Чикаго Студійний День УСТ присвячений питанням сучасної української літератури, мистецтва і музики. Про українську літературу в Україні і на чужині, після останньої війни — говорила письменниця Ганна Черинь, про сучасну українську музику — Р. Андрушко, а про образотворче мистецтво — проф. М. Брицький. В рамках програми Дня була влаштована мистецька виставка.

● **Нью Йорк. Академічний Вечір "Зарева".** 28 лютого в програмі Академічних Вечорів "Зарева" відбулась доповідь проф. Всеволода Голубинича — "Головні розвоєві процеси на Україні від 2-ої світової війни". Доповідач наświetлив п'ять головних розвоєвих аспектів: 1) Демографічні, соціальні і національні наслідки війни, 2) Інтеграція Західних Земель України в один материк, 3) Продовження індустріалізації й економічний ріст України, 4) Наступ російського шовінізму, 5) Український спротив.

Після доповіді відбулася дискусія, якою провів голова місцевої клітини "Зарева" Віталій Кейс.

● **Аллентавн. Академічний Вечір "Зарева".** Місцева клітина "Зарева" влаштувала Академічний Вечір, на якому студенти Олександр Вайда (приїжджий з Польщі), Омелян Проць (голова місцевого СУМА), Марійка Голець ("Зарево"), Богдан Гасюк ("Зарево") обговорювали у формі панелю, відношення українського студента до політики. Панелістам було поставлено такі питання: Яке становище український студент повинен займати до української й американської політики та чи український студент повинен належати до політичних чи братніх організацій?

Панелісти були однозгідні, що кожний українець на еміграції повинен належати хоч до однієї української суспільно-громадської організації, а українські студенти повинні брати участь в американським політичним житті. До політичних українських організацій чи партій повинні нале-

жати ті студенти, які усвідомлюють собі величезну відповідальність і завдання, які ті організації чи партії можуть відіграти для української справи. В дискусії брали участь Й. Клисяк, В. Гелетканч, М. Голець та інші. Після панелю, яким кермував Василь Камінський, відбулась товариська вечірка.

● **Філадельфія. Нова Управа ТУСМ.** На Загальних Зборах 28 лютого обрано нову Управу місцевого ОД ТУСМ-у, до якої увійшли: З. Филипович — голова, Р. Шаран — заступник, І. Мазепа — секретар, В. Керницький — скарбник, О. Лисяк — організаційний реф., О. Козоріс — пресовий реф., О. Косопуд — реф. зовнішніх зв'язків, Б. Волощук — імпрезовий реф., І. Бугай, В. Чайківська, Ю. Романець, А. Драбик — вільні члени. Контрольна Комісія: Х. Кульчицька, Т. Кравців, Б. Скальчук. Товариський Суд: Ю. Шваб'юк, Б. Леочко, Б. Скульський.

● **Урбана. Тиждень Українського Студента.** 14-20 березня відбувся в Іллінойському університеті в Урбані Тиждень Українського Студента. Напередодні Тижня, 8 березня, голова місцевої УСТ Дж. Фостер з групою студентів передали президентові університету д-рові Д. Г. Генрі англomовну "Енциклопедію Українознавства". 14 березня на університеті відбулася українська вечірка (біля 300 присутніх) з мистецькою частиною, в якій брали участь маестро Г. Кнтастий і танцювальний гурток МУН-у з Чикаго. В програму Тижня входила мистецька виставка проф. М. Брицького і доповідь проф. В. Дмитришина — "Від Берестя до Галичини." Тиждень закінчено українською Архирейською Літургією, яку відправив Всеч. Єпископ Я. Габро 20 березня.

● **Міннеаполіс. Великий студентський концерт.** 20 лютого відбувся в Міннеаполіс величавий студентський концерт, якого організатором був місцевий Український Студентський Клуб (голова — А. Бринь), а виконавцями — члени Союзу Українських Студентів Канади з Вінніпегу. Студентський хор СУСК-у складався з 60 хористів (диригент — Ю. Гнатюк, фортепіановий супровід — Вірляна Кисілевська, солістка — О. Онуфрійчук), а танцювальна група — з 20 осіб. Голова СУСК-у Л. Жила в своєму слові до присутніх заявив, що ціль приїзду цієї хореографічної групи — є краще взаємне пізнання українських студентів різних університетів. В програму концерту входили українські патріотичні і народні пісні та українські танці (керівники танцювальної групи — Марійка Проць, Ярослав Каптія, Володимир Білозор). В програмі концерту писалось: "Зустрічаймося частіше, українські студенти вільного світу, підтримуємо дружбу між собою і скріплюємо зв'язки ідей і культури та ширім добре ім'я українського студентства між вільними народами заходу".

● **Аллентавн, Па. Співпраця "Зарева" і СУМА.** 28 лютого відбулося в Аллентавні урочисте відзначення роковин Крутянського бою, яке спільно влаштували "Зарево" і СУМА. Вечір відкрив голова місцевої клітини "Зарева" Василь Камінський, а святочну доповідь виголосив Павло Дорожницький з Нью Йорку. З декламаціями виступили Стефанія Савка ("Зарево"), Люба Путько (СУМА) і група членів "Зарева" — Н. Лукницька, М. Голець і Х. Гелетканч. У вокальній частині виступив хор "Зарева" під керівництвом Ліді Білинської.

● **Ватерло. Український Тиждень УСК-у.** 1 - 7 березня відбувся на місцевому університеті Український Тиждень, влаштований Українським Студентським Клубом (голова — Олег Романишин), який було zorganizовано в минулому році. В програму Українського Тижня входили концерт української пісні і танцю, доповідь С. Давидовича — "Проблеми емігрантів в Канаді", виставка образотворчого мистецтва і зразків народного мистецтва та студентський бал. Програму концерту заповнив виступ хору Українського Студентського Клубу з Торонто під керівництвом Б. Вишньовського.

● **Торонто.** Градуаційний бенкет УСК-у. 5 березня відбувся в Торонто градуаційний бенкет УСК-у з нагоди закінчення студій 29-ма членами Клубу. За президентським столом сиділи крім представників студентства Владика Кир Ізидор, о. д-р Б. Липський, митр. прот. Д. Фотій, сенатор проф. П. Юзик, Президент УНО — М. Плав'юк та інші. Бенкетом проводив студ. Тарас Децик. Зі словом до присутніх звернувся Голова УСК-у Роман Максимів, сенатор Павло Юзик і студ. Зенон Мазуркевич. Після бенкету відбулась студентська забава.

● **Вінніпег.** Зустріч "Обнова" з градуантами. 4 березня Українське Академічне Т-во "Обнова" (голова — інж. В. Денека) влаштувало зустріч з градуантами Вишніх Шкіл Вінніпегу. На цій зустрічі виступив з промовою о. Клейтон Барклей, канадець, що прийняв український обряд і вивчив українську мову, якою сьогодні говорить.

● **Нью Йорк.** Нова Управа УСГ. Українську Студентську Громаду в Нью Йорку очолює в 1965 р. нова Управа в такому складі: Є. Данилишин — голова, Б. Клофас, Ю. Нестерчук — заступники, У. Саноцька — секретар, І. Копачинська — скарбник, І. Клофас — імпрезовий реф., М. Сущків — пресовий реф., Б. Клезор — культурно-освітній реф., О. Зенко — організаційний реф., Ю. Волошин — ред. "Вісника", О. Вигерчук — промисловий ред., Марія Хемич — реф. ФКУ, Контрольна Комісія: С. Луцька, А. Непрель, М. Глуха. Товариський Суд: Я. Лешко, Д. Якимчук, В. Драбик.

● **Форт Віліям, Онт.** Українознавча виставка УСК-у. В часі зборів приятелів бібліотеки Лейк університету, місцевий Український Студентський Клуб влаштував виставку українських манускриптів, різьби, кераміки, фотографій, вишивок і книжок, яка тривала два дні. Технічним влаштуванням виставки займався студентський комітет на чолі з Д. Продаником. До Управи УСК-у, який організовано в минулому році, входять: Роман Петришин —

голова, Марія Скоропад — заступник, Єлисавета Стодольна — секретар і скарбник. Членами Клубу є 12 місцевих студентів.

● **Філадельфія.** Нова Управа ТУСК "Обнова". На Загальних Зборах 19 березня обрано нову Управу ТУСК "Обнова", до якої входять: Юрій Ісаїв — голова, Рената Шаран — заступник, Галя Сагата, Люба Ковалишин — секретарі, Богдан Солонинка — скарбник, Ярема Ракочий, Марія Бачинська — вільні члени. Контрольна Комісія: Ігор Конрад, Ліда Диміцька, Євген Марків.

● **Нью Йорк.** Доповідь В. Кейса й Р. Маца на Академічному Вечорі "Зарева". 28 березня в програмі Академічних Вечорів, які влаштовує місцева клітина "Зарева", відбулась доповідь Віталія Кейса — "Розвиток української літератури в 20-му столітті". В своїй доповіді, яка була першою частиною в заповідженому циклі, В. Кейс, зупинившись докладніше на Тичині, Рильському, Зерові, Плужникові, Осьмаччі та інших поетах 20-их років, ствердив, що через російську нагірку — імпресіоністи й експресіоністи не дійшли до того самого рівня в українській літературі, як сьомолісти і неокласики. В дальшій частині Вечора, який відкрила Марійка Годованець, Роман Мац навіглю загальний розвиток української музики й мистецтва. Підчас товариського прийняття розвинулась широка дискусія, в якій забирали голос передусім студенти, що студіюють або цікавляться мистецтвом і літературою.

● **Філадельфія.** Вечір присвячений студентській проблематиці. 4 квітня місцевий ОД ТУСК-у влаштував дискусійний вечір присвячений проблемам українського студентства. В програмі Вечора виголосили доповіді Р. Шаран — "Соціологічне і психологічне обличчя українського студента", Богдан Керницький — "Український студент сьогодні в суспільно-політичному житті". В панелю "Український студент вчора, сьогодні, завтра" брали участь Олена Косопуд, Квітка Семанишин,

Олег Лисяк і Юрій Романець. Вечором проводив З. Филипович.

● **Вашінгтон.** Українська участь в Міжнародному Вечорі. 17 березня Міжнародний Студентський Клуб Дж. Вашингтон-університету влаштував Міжнародний Вечір, в якому взяли участь представники багатьох різних національних груп студентства. Українську групу репрезентували Орися Пащак та Іван Зарубайко, які виступили з кількома українськими танцями.

● **Мадрид.** Можливості студій в Іспанії. Вже 18 років українські студенти в Іспанії здобувають високу освіту завдяки стипендіям, які вони отримують від Католицької Допомоги університетським студентам. Дотепер понад 200 українців закінчили студії в Іспанії, де вони провели значну українську працю. Зараз там студіює всього чотири українці. Стипендію можуть отримати українці різних віросповідань з різних країн і її вистачає на оплату студій і прожиток.

● **Нью Йорк.** В. Ісаїв доповідав про проблеми сучасної молоді. 12 березня проф. Всеволод Ісаїв доповідав у Клубі "Круглого Стола" про "Проблеми і прикмети молоді в сучасному суспільстві", зокрема в американському. Доповідач говорив про молоді 15-25 років, основуючи свої твердження і висновки на дослідженнях американських соціологів і на власних спостереженнях.

● **Філадельфія.** Український виступ в Темпл університеті. 1 квітня відбувся на місцевому Темпл університеті Вечір Української Культури, в програмі якого виступив із своїм концертом хор "Прометей" (диригент — маестро Іван Задорожний, фортепіановий супровід — Л. Бульба). Програма була доповнена українськими народними танцями сумівців (керівник М. Солтис) і показом української народної ноші. УСК при Темпл університеті очолює Володимир Карпинич.

● **Чикаго.** Нова Управа УСГ. На Загальних Зборах, які відбулися 18 березня, обрано нову Уп-

раву УСГ в такому складі: Таня Вівчаренко — голова, Марія Кузич — заступник, Христя Луцик, Надя Самиця — секретарі, Надя Березецька — культурно - освітній реф., Уляна Ліскевич — скарбник.

• **Нью Йорк. Засідання Центрального і Крайового Проводів "Зарева".** 20 березня відбулись засідання Центрального і Крайового Проводів "Зарева". На засіданні Крайового Проводу, яким проводив М. Герець, окрему увагу було присвячено справі влаштування Ідеологічної Конференції спільно з іншими студентськими організаціями, а також справі влаштування Високошкільного Курсу Українознавства присвяченого сучасній Україні. На засіданні Центрального Проводу головну увагу присвячено підготовці збірника "Український націоналізм", про що інформували голова Редколегії д-р М. Антонович і секретар — О. Зінкевич. На засіданні, яким кермував П. Дорожницький, було обговорювано також справу наступного Світового Конгресу "Зарева".

• **Нью Йорк. Пресова Конференція СУСТА.** 3 квітня відбулась тут перша Пресова Конференція СУСТА, яку організували її Управа та Українська Студентська Громада. Конференцією проводив Президент СУСТА Богдан Футей з Клівленду і в ній взяло участь біля 40 студентів. На цій конференції було дискутовано видавничі справи СУСТА, ТУСМ-у, "Зарева" та інших студентських організацій. Першою промовляла на Конференції Марта Савчак, яка говорила про "Горизонти" і ті труднощі, які доводиться переборювати у видаванні цього журналу. Опісля відбулась панель, яким кермував К. Савчук і в якому брали участь С. Луцька, А. Шулъ, Н. Томич і Ю. Нестерчук. Учасники панелю дискутували характер теперішньої студентської преси, які вона повинна містити інформації та ідею створення центрального студентського журналу. На закінчення відбулась дискусія і товариська вечірка.

САТИРА И ГУМОР

ДВА РОКИ ДІЯЛЬНОСТІ СУСТА

НА КОНГРЕСІ СУСТА в 1963 р.

Делегат із залі: У нас є ще багато Громад і Клюбів, які не охоплені рямцями СУСТА. По багатьох університетах студіюють наші студенти, але там немає ще Клубів. До недавнього створених Громад — належить УСГ-Кольорадо. Я пропоную прийняти цю Громаду до СУСТА.

Предсідник: Я, як предсідник цього VI-го Конгресу СУСТА, Конгресу, який увійде в історію українського студентського життя в Америці, як конгрес братньої любови, пошани й толеранції, я з-за цього високого президентського стола говорю вам: я проти того, щоб ми прийняли УСГ-Кольорадо до СУСТА. Це буде великим тягарем для всіх вас і зокрема для моєї визвольної партії.

УСГ-Кольорадо не була прийнята до СУСТА.

ПЕРЕД КОНГРЕСОМ СУСТА в 1965 р.

Президент СУСТА: Спасибі предсідникові VI-го Конгресу СУСТА, спасибі "Визвольному Фронтові", спасибі ТУСМ-ові, що передали мені такі легкі проблеми, які вириваються з моїх обесилених рук... Де мої пляни? Де поділись виконавці тих плянів, та ж це були мої найближчі партійні друзі. Що з ними? Де "Горизонти"? Де "Пропам'ятна книга", якою ми лякали всіх тих зареєстрованих, яким на злість мали її видати, "правдиву", "об'єктивну"? Вони видали свою, а де наша? Що з УСГ при Ратгерс? Де наші Високошкільні Конференції? Де міжнародна діяльність? Де стипендійний фонд? Друзі, партійні мої, допоможіть мені, не кидайте мене самого! Молю вас, благодаю...

Карикатури Ірки Калиновської

Б. Гасюк: "РОЗХОДЖЕННЯ МІЖ МОЛОДДЮ И БАТЬКАМИ"

М. Зелінська: "ПАМ'ЯТІ ВАСИЛЯ СИМОНЕНКА" — ПЕРШІ ВІРШІ Л. МАСЮК. — М. Царинник: "ВІРШІ ДЛЯ МЕХІКО". — МИТЕЦЬ О. ПОЛІЩУК. — Д-Р ОЛЯ РЕПЕТИЛО. — РОЗПОВІДЬ К. УГРИН ПРО ОУМУФ. — КОНГРЕСИ СУСТЕ — СУСТА — ТУСМ.

"smoloshyp"

magazine of ukrainian youth and society

4

1985

“СМОЛОСКІП”

Журнал української молоді і студентства
Появляється раз на два місяці

Видає: Видавнича Комісія “Зарева”
405 Fairmount Street West
Montreal, Quebec, Canada.

Видавнича Комісія “Зарева”:

Лев Винницький — голова, Марко Антонович,
Богдан Гасюк, Павло Дорожинський, Осип
Зінкевич, Анна Процик, Марко Царинник —
члени.

Головний редактор: Осип Зінкевич

Члени Редколегії: Богдан Гасюк,
Марко Царинник.

Технічний секретар: Петро Багрий

Мовний редактор: Марко Антонович

Адреса для редакційного листування:
SMOLOSKYP

P. O. Box 6038 Patterson Station
Baltimore 24, Md. USA

Редакція застерігає собі право скорочувати
і виправляти рукописи. Підписані статті не
завжди відзеркалюють погляди Редакції чи
Видавничої Комісії. Передрук окремих стат-
тей дозволяється тільки за виразним подан-
ня джерела.

Адміністрація:

Оксана Винницька, Іван Гикавий, Рома
Квасовська, Люба Антонович

Передплати:

1.50 дол. на рік; 3.00 дол. два роки; 4.50 дол.
три роки. Поодинокі число 30 цент.

Чеки виставляти на: **SMOLOSKYP**

405 Fairmount St. West, Montreal, Quebec, Canada

Фронтиспіс і заставки роботи студентамистецтва Ореста Поліщука, Балтімор, Мд.

“Smoloskyp”

Magazine of Ukrainian Youth and Students
Published bi-monthly by

SMOLOSKYP PUBLISHERS “ZAREVO”

405 Fairmount Street West
Montreal, Quebec, Canada.

Publishing Board

Chairman: Leo Wynnycky

Members: Marko Antonowych, Bohdan Hasiuk,
Pawlo Dorozynsky, Osyp Zinkewych,
Anna Procyk, Marko Czarynnik.

Editor-in-Chief: Osyp Zinkewych

Co-Editors: Bohdan Hasiuk,
Marko Czarynnik

Technical Secretary: Petro Bahrij

Language Editor: Marko Antonowych

Address of Editor's Office:

SMOLOSKYP

P. O. Box 6038 Patterson Station
Baltimore 24, Md. USA

The Editor reserves the right to condense and
correct manuscripts. Signed articles do not neces-
sarily reflect the views of the Editor or the Pub-
lishing Board. Reprints are permitted only with the
express indication of source.

Administrative Officers

John Hykawy, Roma Kwasowska, Oksana
Wynnyska, Luba Antonovych

Subscriptions

\$1.50 one year; \$3.00 two years;
\$4.50 three years; Single copy 30 cents

Make cheques payable to: **SMOLOSKYP**

405 Fairmount St. West, Montreal, Quebec, Canada

З М І С Т

	Стор.		Стор.
Василь Симоненко: Молодому другові (вірш)	1	Молодий митець Орест Поліщук	12
Богдан Гасюк: Розходження в світогляді української молоді і її батьків	1	Калина Угрин: Організація Української Молоді у Франції	13
Марійка Зелінська: Пам'яті Василя Симоненка	2	Студентські конгреси: I-ий Конгрес СУСТЕ	15
Марко Царинник: Леся Масюк	5	VII-ий Конгрес СУСТА	16
Творча молодь в Україні й на чужині (хроніка)	8	IX-ий Конгрес ТУСМ-у	19
М. Царинник: Вірші для Мехіко	9	Молодь і освіта в Україні (хроніка)	20
О. Зінкевич: Д-р Ольга Репетіло	10	Хроніка українського студентського життя	21
		Вияснення	22
		Нові числа студентських видань	23

На обгортці: — Орест Поліщук: Портрет Василя Симоненка.

Рік 17 ЛИПЕНЬ — СЕРПЕНЬ, 1965 ч. 4 (113)

JULY — AUGUST, 1965 Vol. 17

МОЛОДОМУ ДРУГОВІ

*Можеш вибрати друзів і дружину,
Вибрати не можеш тільки Батьківщину.
Можна вибрати друга і по дусу брата,
Та не можна рідну матір вибирати.
За тобою завжди будуть мандрувати*

*Огі материнські і білава хата.
І якщо впадеш ти на гузому полі,
Прийдуть з України верби і тополі,
Стануть над тобою, листям затріпожуть,
Тугою прощання душу залоскожуть...*

Василь Симоненко

РОЗХОДЖЕННЯ В СВІТОГЛЯДІ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ І ЇЇ БАТЬКІВ

Без перебільшення можна сказати, що світогляд західньо-української старшої генерації, яка зараз перебуває на еміграції, формувався під впливом таких історичних чинників:

(1) Визвольні Змагання 1917-20-их років, а з ними пов'язана легенда і романтика боротьби;

(2) Боротьба проти політики після - версальської Польщі, яка була багатогранна — підпільно-терористичною боротьбою УВО-ОУН починаючи і культурно-угодовецькими проявами, що проводило УНДО і всі т. зв. "статечні галицькі громадяни", які стояли під егідою УНДО, кінчаючи.

До формування світогляду західнього українця (тут ми не порушуватимемо питання цих відносин на Наддніпрянщині) причинилися ще й такі фактори:

— Глорифікація й рівночасно оплакування нашої історичної минувшини (головно козацької доби);

— Волонтаристична ідеологія, яка наголошувала емоційні почуття (напр. героїзм, включаючи насильство, нетерпимість, політичну аморальність і т.д.) і рівночасно засуджувала, як щось "другорядне" — раціональність.

Гідність людини, людини, як остаточної мети (що було напр. центральною ідеєю в ідеологічній схемі О. Ольжича) — була цьому "волонтаризму" зовсім чужа, зовсім незрозуміла.

Світогляд цей був, бо мусів бути — прямолінійний, строго ригористичний, негнучкий, екстремістично-твердий, чого вимагала, мабуть, ситуація на рідних землях і в світі.

В 30-тих роках цей світогляд був правильний, був добрий, був необхідністю для українського

"бути,чи не бути", але в сучасних глобальних умовах 50-их і 60-их років, він являється загумінковим, дрібним і назадицьким. Зрештою вже навіть в сорокових роках він виявився невиспівним і замало охоплюючим, коли мати на увазі інтереси цілої України, інтереси цілого українського народу.

Світогляд цей не атракційний для великої більшості української еміграційної академічної і студентської молоді, яка виростала в інших умовах і формувала свій власний світогляд у зовсім відмінний спосіб, під впливом зовсім відмінних чинників.

І тут з жалем треба ствердити, що нам довелося зустрінути дуже мало представників т.зв. старшої генерації зі світоглядом, в якому були б включені і враховані ті всі зміни і той увесь прогрес у духовному житті людства, які мали місце на нашій планеті за останніх двадцять років.

На жаль, пересічний український емігрант старшої генерації, має ту саму градацію вартостей, сприймає дійсність і оцінює історичні процеси так само, як і в 30-тих роках. Прямо цей світогляд 30-тих років серед нашого старшого громадянства не був підданий жодній серйозній ревізії й не зазнав жодних, чи майже жодних, основних змін. А часи і життя за ці роки йшли вперед і незвичайно мінялися.

Беручи під увагу ці моменти нам зовсім не важко зрозуміти психіку й світосприймання деяких провідників української еміграції, зокрема тих з пересічними чи нижчепересічними інтелектуальними і ментальними спроможностями.

І тому зовсім не важко осмислити причини

тих різних "становищ" деяких наших провідників, які вони займали до політично-правного статусу УРСР, культурного обміну, зустрічей з підсост-сильними українцями, розумінням свободи на емі-грації і в західних країнах, тощо.

Все це не важко нам зрозуміти. Але зате важ-ко зрозуміти поведінку тих осіб, які в 30-тих ро-ках засуджували й насміхалися з градації вартос-тей своїх батьків, а тепер обурюються, коли їхні діти починають сумніватися і оспорожують їхні по-гляди й їхню теперішню градацію вартостей.

Світогляд сучасної української молоді на е-міграції (академічної і студентської) формувався під впливом:

— Нашої історії й національних традицій;

— Різних філософських течій Західної Європи та Північної Америки.

Сьогоднішня молодь не захоплюється "бойови-ми" патріотичними фразами (перважно позбавле-ними змісту), не приймає вона все "на віру" й на "слово", не любить вона наказів в ситуаціях, де накази зайві. Сучасна академічна молодь засвоїла собі методу шукати правди засобом вільної дис-кусії, методу притаманну англо-саксонському сві-тові, методу, яка бере свої початки ще з часів хри-стианської Греції, методу докорінно чужу ідеологіям, що претендують на виключність, непомильність і всезнйство. Сучасна молодь кладе далеко більше ваги на принцип гідності людини, як індивідуума (незалежно від його політичних пераконань, віро-визнання, національності, раси, економічного ста-ну), як це робили її батьки.

Сучасна молодь менш схильна "забронзову-вати", оплакувати й ідеалізувати наше історичне минуле, як її батьки. Натомість у сучасної молоді є глибша і ширша віра в еволюцію людини, й сус-

пільства — до кращого, до вищого.

Теперішня молодь не залишила ідеалів само-стійної, соборної української держави, але вона дивиться на цей ідеал з іншої точки зору, як, на-приклад, її батьки.

Ключ "Україна для українців" зараз невис-татальний. Він являється пережитком і реакційним ключем, зате ключ "Україна — спільне добро її гро-мадян" — це ідея поступова, яка йде з духом ча-су, — це ідеал сучасності й майбутності.

"Бойові" ключі, що їх вряда-годи проповіду-ють наші еміграційні "революціонери" — являються для теперішньої академічної молоді прямо чимось комічним.

Комічними являються вони тому, що вони вказують на жахливу диспропорцію між нашими спроможностями й нашими цілями, між нашими ресурсами й засобами й об'єктами, між нашою ві-рою в Україну й нашою вірою в українську люди-ну.

Співвідносини між частиною батьків і части-ною молоді на чужині з кожним роком, а то й мі-сцем — все більше гіршають, все більше знахо-диться різного і менше спільного. Доходимо до те-го, що спільністю залишається хібащо наше спіль-не українське походження.

Ця відсталість частини нашого старішого сус-пільства від сучасних вимог життя, заставляє і батьків і дітей шукати в нашій праці і в праці для української справи все більше спільних елемен-тів.

Слово тут в першу чергу за нашими батька-ми.

А молодша генерація? Вона ще не все сказа-ла. Вона ще може і мусить багато сказати і не мен-ше зробити.

Вогдан Гасюк

ВАСИЛЬ СИМОНЕНКО

На лісу порубі, на обгорілих пнях,
По нападах розбійних і пожежах,
Пробили парости живі обмерлий прах,
Ростуть в новій красі, в новій одежі.
Ростуть у зелені — нестримній, молодій,
Ніби струмками в'ють з землі до сонця,
На крові і сльозах, на цвинтарі надій —
Наслідники життя і оборонці.
Ще повзас й сизить в коргах і дуплах гад,
Шугають ще тіжки вовків куцями,
Та паростки ростуть — і дуб, і виноград,
Із лоз і пролісків ліси постануть.
А там, де впали у боях садів поли,
Із зерен сходять вишні і гереши,
Медвяних груш і яблунь щепляться гілки,
Щоб зацвісти у близькі дні прийдешні.
Вони вже йдуть ті дні ясні, вже їх несе
На плегах юне плем'я України,
У гніву полум'я, у музиці сердець,
В сіяній гордості і гідності людини.
Ще плегі молоді і ще в проваллях шлях,

Та росту й гону їх ніщо не спинить...
На порубі старім, на обгорілих пнях
Росте зелений ліс...

Крилате плем'я України.
М. І. Мандрика

Говорачи про Василя Симоненка, чи інших мо-лодих поетів на Україні, не можна поминути мов-чанкою їх попередників. Во сучасні молоді поети, це в певній мірі їх спадкоємці і послідовники. Поява молодих поетів, так званих шестидесятни-ків на літературному онові України, це приклад великої відваги. Їх девіз — служити правді, красі і думці. Їх велика любов до рідного краю — це в осмисленню ті самі ідеали, за які зложили свої го-лови понад 223 українські поети, письменники й діячі культури в так званій Українській Радянсь-кій Соціалістичній Республіці. Ці визначніші з ви-значних, сини українського народу не впади на полі бою в часі війни. Вони були знищені Москвою з безприкладною в історії людства послідовністю

нищення ВІЛЬНОГО ДУХА: розстріляні, заслані на повільне конання в сибірську тайгу або доведені переслідуванням до відчаю, наклали на себе руку.

Такі імена як Микола Зеров, Павло Филипович, Михайло Драч-Хмара, Микола Куліш, Микола Хвильовий, академік Сергій Єфремов чи корифей відродженого українського театру Лесь Курбас — це пам'ятники на могилі українського відродження 1920-30 років. Служить молодий поет Василь Симоненко називав Україну "Цвинтарем розстріляних ілюзій":

Гранітніobelіски мов медузи,
Повзли, повзли — і вибились із сил
На цвинтарі розстріляних ілюзій
Уже немає місця для могил.

Мільярди вір — зариті у горнозем
Мільярди щастя — розвіяні у прах
Душа горить, палає лютий розум,
І ненависть клекоге на вітрах.

Тремтять убивці, думайте лакузи,
Життя не наліза на ваш копил
Чи зусте? на цвинтарі ілюзій
Уже немає місця для могил!

Здавалося б, що одним природним звуком на цьому цвинтарі був би придушений зойк. Але не зойком брешуть Україна! З руїн розстріляного відродження повстало оновлений український дух і порвавши вузькі рамки соцреалізму, в творах молодих поетів шукає нових шляхів свого виразу. Василь Симоненко кличе нову літературну генерацію:

Гей нові Колумби й Магелани,
Напнемо вітрила наших мрій!
Ваблять нас у простір океани,
Бухту спокою — облизує прибіл.

Хто сказав що все вже відкрито?
Нащо ж ми родилися тоді?
Як нам помістити у корито
Наші сподівання молоді?

Кораблі, шукуйтеся до походу!
Мрійництво, жаго моя, живи!
В океані рідного народу
Відкривай духові острови.

Жоден вітер сонця не застудить
Півень землю всю не розгребе...
Україно! доки жити буду,
Доти відкриватиму Тебе!

Своє ставлення до літературного процесу Василь Симоненко чітко окреслює в своєму щоденнику:

"Щоб по справжньому любити поезію, треба передусім не зраджувати правді, красі і думці. Література і мистецтво не терплять шаблону — це кілька століть проголошувать усі, хто вміє говорити і писати. А хіба відсутність новизни не шаблон? Наскільки я знаю літературу і мистецтво, вони споконвіку ма-

ли за найкращу традицію духове новаторство. Загрозу цій вігній і найтрадиційнішій традиції у новачках моїх талановитих ровесників не вдається розглядати навіть крізь люту. Те, що вони завдали кілька відгукних ударів по поганих традиціях не завдало поезії жодної крапельки горя. Якраз навпаки.

Отже ті, що готові вдатися за допомогою до дружинників аби тільки заборонити поетичній молоді шукати і мислити, чи не опинилися вони в незавидній ролі захисників поганих традицій, чи не склали мимовільно протекцію сірости і бездумності? Тут йдеться зовсім не про заборону критики. Навпаки — хай живе критика! Але без упередження до шукань, без заборони поетові лишитися самим собою. Хай живе нещадна але розумна критика, бо той хто нездатний прислухатись до об'єктивних заважень, — літературний мрець і ніяке штургання не воскресить його".

Це літературне кредо молодого поета є цілком типичним запереченням соцреалістичної настанови "відвернутись від трагічного і творити життєрадісне". Невміння і небажання кривити душу ставити перед нами Василя Симоненка в повній величчю поета — борця за красу, правду і свободу думки.

Народився Василь Симоненко в селі Вівиці, Лубенського району на Полтавщині в 1935 р. По закінченні середньої школи студіював журналістику в Київському університеті, а пізніше працював в редакціях газет "Молодь Черкащини" та "Черкаська Правда". Перша збірка його поезій "Тиша і грім" вийшла друком у 1962 р. Друга збірка, за життя поета видання не дочекалася. Вона кружляла по Україні в рукописах і в такому вигляді дісталася за кордон. ...Ті недруковані твори і уривки його щоденника вказують, в яких несприятливих для поетичної творчості, умовинах жив і творив Василь Симоненко. У країні підозри і всезвладного доносу, якже людяно і розчулююче звучать слова поета про потребу друга (цитую зі щоденника):

"18. 9. 1962. Загинаю цей щоденник не тому, що хочеться побавитися у великого. Мені потрібен друг, з яким я міг би ділитися геть усіма своїми сумнівами. Вірнішого і сердечнішого побратима, ніж папір, я не знаю.

Земля вже 27 раз несе мене навколо сонця. Мало встиг я за цей час зробити гарного і доброго. Зате навчився я за той час жити горілку, смердити тютюном, навчився мовчати і бути обережним, коли слід крижати. І найстрашніше — навчився бути нещирим...

Такі як я, теж необхідні для літератури — ми своїми кволими думками угноїмо ґрунт, на якому виросте гігант. Прийдешній Тарас або Франко. Жду його як віруючий прирешта Христоваго. Вірю, що мені пощастить погу-

шами. Кожний лакей робить, що йому заманеться. Як тут світитися вдячністю, як не молитися що везора і що ранку за тих, що нам подарували таку вольготність! До цього можна додати, що в квітні були зняті мої вірші в "Зміні", зарізані в "Жовтні", потім надійшли гарбузи від "Дніпра" і "Вітязни" ай, ай, як весело. Всі ми під пресом. Так воно треба для прогресу..."

Помер Василь Симоненко 13 грудня 1963 р. на 28 році життя. Але не елементом суму бринить згадка про нього. Він вийшов з народу, для нього жив і творив і йому одному себе в своїх творах залишив. І таким в наші серця приймим Василя Симоненка.

*Світ який — Мереживо казкове.
Світ який — ні краю ні кінця:
Зорі й трави, мрево світанкове,
Магія коханого лица.*

*Світе мій гузний, мільйоннокий
Пристрасний, збурунений, німий,
Ніжний і ласкавий і жорстокий —
Дай мені свій простір і неспокій,
Сонцем душу жадібну налий!*

*Дай мені у думку динаміту,
Дай мені любови, дай добра!
Гуркоти у долю мою світе,
Хвилями прадавнього Дніпра.*

*Не жалій добра мені, людині,
Щастя не жалій моїм літам —
Всеодно ці скарби по краплині
Я тобі закохано віддам.*

Марійка Зелінська

Автор статті — студентка Мерілендського університету
Марійка Зелінська

Марійка Зелінська, автор цієї статті про В. Симоненка, народилась 20 вересня 1945 р. в Німеггніні. Погатову і середню освіту здобула в США. Зараз студіює біологію на Мерілендському університеті. Активна в Пласті, а також в Академічних Везорах "Зарева" і УСГ в Балтіморі. Дозка відомих і заслужених українських громадян сл. п. проф. Бориса Зелінського і п-ні Райси.

Молода поезія на чужині

Леся Масюк

Той, хто збирається писати про перші виступи поета, потребує не тільки вміння вжитися у вірші цієї молодой людини, а й сміливості. Якщо він зверне увагу на недоліки у віршах, то йому закинуть зловорожість. Якщо він хвалитиме вірші, йому не повірять. А на зрівноважений, поміркований вислів самі вірші рідко коли дають відомості. Ще менше дають вони, звичайно, відомостей, на підставі яких можна було б пробувати передбачити поетів розвиток або пророкувати майбутні невдачі чи вдачі.

Сама молода людина, проте, поет або поетеса, про якого критик гасом дозволяє собі виписувати всілякі нісенітничі, потребує ще більше сміливості. Поезію в наш час мало читають. Виправдуються твердженням, що сугасна поезія трудна, і на тому годі. Не бу-

дуть гитати її, і ще й нападуть на поета за те, що його вірші, мовляв, незрозумілі й некрасиві. Але вся справа в тому, що модерна поезія несприйнятлива для пересічного читача не тому, що вона "трудна", а тому, що він замало читає всякої поезії. Поезії Шевченка, Франка і Лесі Українки суттєво не різняться від найбільш "незрозумілих" віршів сьогодинішніх поетів. Змінилась лише форма вислову, форма, в якій поет сприймає навколишній світ. А він же теж змінюється назовні. І коли ми закидаємо нашим сугасникам - поетам незрозумілість, то це означає, що і Шевченко нам незрозумілий. А ми ж його шануємо і "Кобзар" нібито вряди-годи читаємо.

Тож читаймо і його нащадків. Шануймо тих, що в добу, яка не шанує Слова, працюють Словом. Від нашої підтримки, щирої та

Леся Масюк

повної, залежить розвиток нашої літератури.

Йдучи за думками повище сказаного, Редакція "Смолоскипа" пропонує читачам перші вірші Лесі Масюк.

Леся Масюк народилась 19 травня 1940 р. у Львові. Середню освіту здобула у Філядельфії (США), де й одержала ступінь Б. А. у Честнам Гіл коледжі в 1962 р., а згодом ступінь М. А. на Колумбійському університеті в Нью Йорку. Рівночасно зі своїми студіями Леся відвідувала в 1959 - 62 рр. курси української літератури в Пенсильвенському університеті.

Спеціалізація молодої поетеси в мовах (іспанська та німецька) і політичних науках, звузилась в цьому році до студій іспанської літератури та філології в Колумбійському університеті. Деякі курси на слав'янському відділі допомогли Л. Масюк написати її магістерську працю з ділянки порівняльної літератури — "Дон Жуан в іспанській та українській літературах". Зараз Леся підготовляється до докторату з іспанських студій.

Від 1946 р. Леся Масюк бере активну участь в "Пласті", де працює виховницею в юнацтві та є членом куреня УСП-ок "Буриверхи". До 1962 р. була ученицею Українського Музичного Інституту та членом Української Студентської Громади у Філядельфії.

Леся Масюк цікавиться музикою, літературою та мистецтвом. Любить японські акварелі, Баха, концерти на вільному повітрі, історію, гру на гітарі.

Як довідуємось, Леся хотіла б писати для театру та покищо пробує сил в поезії та опо-

віданнях.

Перед Лесею Масюк ще трудний і великий шлях у творче майбутнє. Ми бажаємо їй повного успіху.

Марко Царинник

МЕНІ ДЕВ'ЯТНАДЦЯТЬ

I.

Юність моя шелестіла тирсою
Десять терпко б'ував поли наївності
Як прийшов він порою достиглою
І липень посіяв парості мсти.

Ще вчора співала пісень купальських,
Сплітала біляві вінки
І не знала — призначив він мені
вдалегідь неспокійні сні.

А торкнувшись рук тих смаглявих
Що лиш вміли голубити трави,
Осамітнив любов похлину мою
І всміхнувшись, пішов.

Будяком думка колючим зішшла
Відцвітаючи смутком і зрадою.

II.

Дивись!
Там, серед першого снігу,
І смертоносного заліза,
Під глухий гул сліпих коліс
Я отруїла свою наївність.

О швидкості простору!
О безконечності часу!
О гіркості непередбаченої пустки!

Тихо, цить!
Вдовж мчать розп'яті дерева,
Зникаючи безшелестно у сивому минулому.
Скажи — як процвітає гірчича?
Скажи — чи глибоко пускає корінь
У нерв душі?

III.

Не цілуй мене більш зорями,
Я вже не та,
Я від тебе морями — морями
На безодні дна.

Не шукай слідів розпорошених,
Іх нема.
На розп'ятті надій, спустошено
Лиш блукає мана.

Не питай про причини речей,
Все дарма!
Ранок багрянцем сходить,
Я вже не та.

1959

СВІТЛИНИ З МЕНГЕТЕНУ

РАНОК

Ранок
Бальзамом холодним
Зросив роз'ятрену рану ночі

У вікнах
Червоною кулею
Занепокоїлось сонце

На стіні
Ожили овальні риси
Дами Моділіяні

А в клітці
Під німою повікою полотна
Затріпотів Антоніо.

НЕДІЛЬНЕ

Сніються теплі волокна
Прозорого дощу
А вікна будинку напроти
Театр мініатюрних форм.

Сивоволоса жінка
Виставила під пелюстки дощу
Червонощокую троянду...

Віля її ласкавих літтів,
На краєчку вікна,
Примостився товстий кіт
Голубі розмови старого kota,
Далекі усміхи сивоголової,
І сірий ноктюри дощу...

БУДНІ

Я — сірий камінь.
Дні живцем стирають з мене шкіру
І кожного дня мене стає менше

Я з'єднуюся з матерією
Мене всмоктують обставини життя
І кожного дня мене стає менше

І кожного дня я більше себе не пізнаю.
1962.

ІРИНА ГРАЄ СКРЯБІНА

На дворі — сивий неспокій
На дворі — сіра духота
На дворі — сизі голуби
Злітають зор'ями.

Падатиме дощ.

Ірина грає Скрябіна
Й не злати:
Спливає дощ по шибках,
Чи по клявіатурі?
Кружляють сизі голуби за вікном
Чи таки тут...

В кімнаті сивий неспокій.

ТРИПТИХ У ТРАВНІ

На початку були ж
Трави.
Зелені трави,
Голубі трави,

Трави співучі.
Так, спочатку були лише
Трави.

I.

Брунька черешні
Бринить в рожевому захваті,
Пучка співуча протоплязми

II.

На бруці —
Жилки хвилюючі,
Тіні солодкі,
Холодний шепіт
Свіжозелених кленів

III.

На початку були...
Я хочу припасти
Долонями
Грудьми
Обличчям
Устами
до живої
до співучої
ранньоїотравневої трави.
1962.

З ПОДОРОЖЕЙ

VIA APPIA ANTICA

Якщо вийдеш з сходом сонця
На шлях Аппія,
Не знайдеш там нікого.

На соснах ще спатимуть цикади
Поломенітимуть на травах роси
І в катакомбах Калліста блукатиме пуста

Якщо вийдеш з сходом сонця
На шлях Аппія,
Кажу тобі,
Не знайдеш там нікого.

МАРАТОН

Я чув як співала дівчина
На полях Маратону
"О, тіне гаю оливкового,
О, радосте червоного олеандра,"

Полудень розплітав її коси,
Сонце припадало до повік,
А вітер клав голову на молоді коліна.
"О, тіне гаю оливкового,
О, радосте червоного олеандра."

Так співала раз дівчина
Спочиваючи поруч матері,
В холоді дерева оливкового,
На полях Маратону.

7 - 8. 1963.

РАННЯ ОСІНЬ

Хтось нанизав голуби на небо
Завтра помандрує серпень в далечині
Бабиного літа пучка, мов на сполох,
Мов на просторах, б'є в осінній дзвін.

Та сьогодні ще співає небо
І потік подвоює блакить
Сонце розцілює камені,
Рій жоржин жагуче пламенить.

Хоч річка пливе у безконечність
Ніби не скувать її прозорих дум,
Оksamитні метелики марять про вічність
Золотинь закралась вже в кленовий шум.

7. 9. 1964.

ЖОВТЕНЬ

Там де жовтень розшталівся барвами
В гамі золотих пожеж,
Ти ходи зі мною схилами
Там де сосни досягають шпиглів
Й дуби закорюють безмежжя.

Ти ходи зі мною, я розкажу
Як полум'ям холодним,
Мов вогнями незгоримими,
Ти ходи зі мною, я покажу
Як ліси горять.

3. 10. 1964

"Москито Поїнт"

З ПІСЕНЬ ПРО ЖИТТЯ

Пам'яті Л. Б.

МІСЯЦЬ ПЕРЕД СМЕРТЮ

Дерево,
Дерево пізнання!

Ти ж місяць заколисуєш,
І знаєш мабуть все
Про біль, і вірність, і любов.
В тебе рана,
Мов серце розчепірене,
Давня вже, і все свіжа.
Дай, хай покладу долоню
В кривавий отвір твого боку,
Як колінь Хома,
І буду вірною.

18. 2. 1964.

* * *

Коло полудня
В той день, що подобав на інші дні,
Очі твої, такі прозорі,
Стали читати правду

Рук твої спочили тихо
Холодним шелестом воскових свіч
Біля дванадцятої, в той день
Такий як інші дні

Коло дванадцятої, в день
Що подобав на інші дні,
Ти змучився
Лице твоє розцвіло білим олеандром
Коло полудня
Ти зітхнув ...
І стало тихо.

17. 3. 1964

DIRGE

Я плачу наперед
Над забуттям
І над спокоєм,
Яких, мов мнлостиню, кине час
У пригорщі моїх прийдешніх днів.

2. 4. 1964.

ЛЕСЯ МАСЮК

МОЛОДА ТВОРЧИСТЬ

В УКРАЇНІ Й НА ЧУЖИНІ

• "Товариство юних любителів поезії". Учні-старшокласники Городнянської школи ч. 2 (Чернігівщина) zorganizували "Товариство юних любителів поезії", до якого належить біля сотні учнів старших клас. Товариство проводить літературні вечори, диспути, влаштовує виставки присвячені ювілеям поетів. Ініціаторами Товариства є учні Є. Лутко, Л. Бойко, Ю. Баранова, О. Бабич, Є. Березинець, Г. Лісогор, А. Воронюк ("Л.У.", ч. 30).

• Нові збірки молодих авторів. У 1965 р. появились такі нові збір-

ки молодих авторів: Євгена Гучала — "Скупана в любистку" (Оповідання та повісті. 272 стор.), Василя Діденка — "Заповітна земля" (Збірка віршів. 116 стор.), Володимира Морданя — "Ритми" (Поезії. 134 стор.), В. Козака — "Карби на граніті" (Поезії), А. Бортняка — "Мелодія" (Поезії), О. Лупія — "Мнлява" (Роман. 312 стор.), С. Реп'яка — "Твоїм ім'ям" (Поезії. 64 стор.), Юрія Сердюка — "Сурми серця" (Поезії), Бориса Демківа — "Сувора ніжність" (Поезії), Ігоря Нижника — "Нива" (Поезії), Євгена Гучала —

"Олень Август" (Оповідання. 147 стор.), Івана Драча — "Протуберанці серця" (Поезії. 144 стор.).

• Перші книжечки молодих харківських поетів. Харківське видавництво "Прапор" вийшло з новою ініціативою, видавши дванадцять невеличких збірок молодих поетів. Серед них п'ять українською мовою, а сім російською. Українські молоді поети видали такі збірки: Віталій Поліщук — "Пробуджена тиша", Іван Мірошніченко — "Пласти", Анастолій Ревуцький — "Третій раунд", Олександр Трусан — "Орбіта

ніжності", Віталій Гунько — "Тусак в гнізді".

● **Молоді поети Херсону.** В Херсоні відбулась тижнева нарада молодих письменників і композиторів, на якій заслухано ряд доповідей і лекцій з питань літературної і музичної майстерності. Серед молодих творців вирізняються творчі спроби В. Пузиренка, В. Сороки, В. Мелешенка, М. Тіля та Ф. Савчука ("Л.У.", ч. 32).

● **Данте в творчості молодих.** Молоді поети Віталій Коротич, Володимир Житник, Іван Драч перекладали на українську мову цілий ряд сонетів Данте з його твору "Віта нова". І. Драч написав розвідку в "Літ. Україні" (ч. 39) — "Алігієрі та Беатріче".

● **Студентська Шевченківська конференція.** У Ніжинському педагогічному інституті відбулась Шевченківська міжвузівська конференція, в якій взяли участь також делегати і студенти з Київського, Сумського і Чернігівського педагогічних інститутів. На конференції обговорювались студентські наукові праці ("Л.У.", ч. 41).

● **В Ужгороді і в Балтіморі вшанували пам'ять В. Симоненка.** В перших днях червня відбувся в студентському клубі Ужгородського університету вечір присвячений українській поезії. На вечорі багато уваги було присвячено творчості Василя Симоненка, якого поезії читали місцеві студенти.

5 червня в Балтіморі в програмі Х-го Академічного Вечора, який влаштували спільно "Зарево" і

УСГ, доповідь про В. Симоненка виголосила студентка Мерілендського університету Марійка Зелінська, а вірші поета читали О. Мацюрак, Н. Калиновська, І. Пригула, а уривки зі щоденника — Р. Татчн.

В Ужгороді хоч про В. Симоненка згадував у своїй доповіді студент Володимир Фединишинець, то про щоденник поета і його захалявні поезії присутні навряд не довідались.

● **Віра Вовк виступала в Києві.** 17 червня в Києві відбувся вечір французької поезії, на якому виступив француз Еміль Крюба, який прекрасно володіє українською мовою, і який говорив про новітніх поетів Франції. На вечорі читано вірші сучасних молодих поетів в перекладах української творчої молоді — І. Драча, С. Йовенко, Л. Сकिри та інших. На вечір завітала також відома поетеса з Бразилії Віра Вовк, яка крім виступу також прочитала два свої переклади французького поета Поля Елюара. Виступ Віри Вовк викликав помітне враження, зокрема серед молодих українських письменників і поетів.

● **Молоді поети в "Горизонтах".** В новому числі українського студентського журналу "Горизонти" (ч. 1/9), який видає СУСТА англійською мовою, появились нові поезії таких молодих поетів — Іриней Ісаїва, Олега Коверка, Марії Стебельської, Ростика Зайчука, Юрія Мисківа. Деякі з цих початкуючих поетів пишуть лише англійською мовою.

● **Нью Йорк. Студентський вечір поезії.** 13 березня відбувся в

Міжнародному домі в Нью Йорку з ініціативи Українського Студентського Клубу при Колумбійському університеті і Джулард коледжі — студентський вечір української поезії. Нові вірші Данка Струка з Едмонтону читала Оксана Сірко, а Лесі Масюк з Філадельфії — Славко Новицький. Вечір пройшов дуже успішно.

● **Торонто. Студенти поставили п'єсу М. Куліша "Мина Мазайло".** Студенти курсів українознавства ім. Г. Сковороди поставили відому і ще сьогодні актуальну п'єсу переслідуваного і знищеного більшовиками українського драматурга М. Куліша — "Мину Мазайло". Виставу підготували режисери Оксана Копач і Олена Ткаченко, художнє оформлення сцени виконала Галина Новаківська, а костюми стилізувала — В. Лучків. Головні ролі виконували Юрій Копач, Тетяна Ковальська, Марія Бучинська, Олена Головата, Володимир Антонович, Христина Еліяшевська, Богдан Церковник.

● **Париж. Студенти перекладають Є. Маланюка на французьку мову.** В 21-ому числі "Франко-українського бюлетеню", який видає ОУМУФ у Франції, появилася ряд перекладів поезій Євгена Маланюка на французьку мову. Перекладачки — це молоді українські студентки Парижу Оля Репетилло і Мирослава Маслов, які відомі також зі своїх перекладів Т. Шевченка і деяких молодих українських поетів з України. В цьому ж числі "Бюлетеня" появилася також переклад Марії-Франс Джакамон вірша Ліни Костенко — "Доля".

“Вірші для Мехіко”

Богдан Бойчук. *Вірші для Мехіко. В-во Нью-Йоркської групи, Мюнхен, 1964. 19 стор.*

Ця маленька, чепурна збірка віршів Богдана Бойчука, оздоблена стильним рисунком Богдана Пачовського на обкладинці, становить для свого автора проречистий, хоча й обмежений успіх. Всупереч узвичаєним у Бойчука повторам і дрібним помилкам і недоречностям, ці вірші доходять до Мехіко, проникають у тамошню культуру й підсоння, і збагачують українську віршову тематику новими взорами слів.

Дрібними, проте дратливими недоречностями

вважає рецензент таке пустопорожнє слівце, як "десь", "і темрявою десь душилися гітари" (стор. 8), беззмістовне означення "дещо": "... і росте (місто — М. Ц.) глейким пахучим тістом в пам'яті: з домами дещо втомленими ..." (стор. 12), (у прозі таке означення виїнято можна було б допустити, у поезії воно ніяк не пасує), і розговорне "ну" в уривкові, де немає тону простомовності, в пасажі, що більше, який править за закінчення не тільки вірша, а й цілої збірки:

"Відаю тебе смаглому Майцю, що повільно складає в торбині думки: (бо іти до Кінця ще далеко), ну й кожний вспіває дійти".

Категорію помилок становлять у збірці не-нормативні мовні явища. Тому, що вони попали в мовну тканину із-за неувважності, або із-за незнання, а не із-за свідомого вибору автора, ризикую сказати, їх у майбутньому авторові слід оминати. Маю на увазі такі вирази: "впокой" ("задимленим свічками за упокой померлих душ" — стор. 9 —), українською мовою прийнято говорити упокій (впокій), розповсюджене, але все ж помилкове написання г замість ж у словах похідних від м'яжні: "... і стькла з мосі пам'яті вся злоба чорним трупком у твої пом'яшені джерела віч" (стор. 10), діалектне затросний замість нормативного затрусний: "... його в уста терпкою м'ятою цілував затросний слуга.." (стор. 11); і місцева форма родового відмінка прикметникового займенника другої особи однини — твоего: "...просякаючи крізь теплий вигин на твоего тіла стиглий льон" (стор. 15).

До уривчастих у Бойчука виразів слід віднести повторне згадування частин тіла, що часом стосується людини, а часом править за метафору, вказує, на скільки Бойчуків світ олюднений, антропоморфізований. Підраховую, що на дев'ятнадцятьох сторінках, слово тіло трапляється десять разів, серце — дев'ять, обличчя — шість, груди — п'ять. Крім цього, згадуються кров, мозки, очі, черепи, м'якули, стегна, ребра, руки, хребти, уста й губи, плоть, зіниці, очі, скроні, вуха, плечі, лице, ноги, лона, долоні, горла, коси, животи, жили, й голоси. Уосіблювання, отож, приголомшливе і сливе надокучливе. Висновок, що в уосібленні природи і знаходиться ключ до Бойчукової творчості, боюсь виставляти тут, де немає нагоди уречевити його. Врешті, це справа, якої і найдосвідченіший критик не торкається без небезпеки, що виявить своє невідання. Слово треба лишити за Бойчуком.

Хочеться лише перед тим згадати, що Василь Барка, на відміну від Святослава Гординосського та покійного Володимира Державина, які вороже поставились до першої збірки віршів Бойчука ("Час болю", 1957), вбачив у ній "строгий і мужній склад лірики, твердий рисунок, правдивий вираз ціліс-

ного душевного стану". У рецензії на Бойчукову другу збірку ("Спомин любови", 1963) Юрій Лаврінченко заважив, що "в "Споминах любови" це мистецтво Бойчука росте далі". ("На труднім шляху до перемоги", "Листи до приятелів", ч. 5 - 6, 1963. З цієї рецензії взято повищу цитату.)

Уважасмо, що в "Віршах для Мехіко" Бойчук не тільки виростив це своє мистецтво, а почав удосконалювати й очищувати його. Найкращий доказ цьому — четвертий вірш, який наводиться тут повністю.

Тож ми пішли по незагосних стежках південної землі:

тобі кривавила любов'ю бронза тіла,
а в мене розсипався спрагнений дощів
і свіжих зустрічей пісок душі.

Минувши грубокості та барчисті стіни,
де висіли похмурі овочі олійних образів
і грілися до кароких поглядів прохожих
в Palaciu, ми пройшли хребтами хідників

у низ старого міста — де росли
під мурами жінки з малими діточками,
що сидючи жували спомини й пісні,
і темрявою десь душилися гітари —

і ми тоді зайшли крізь браму, де святі
лежали на розвалених камінних плитах,
і їм щодня стирало губкою дощів
обличчя й імена, — і тріскали накриті

старими ризами безкровні їх серця.
А ти торкнулася чомусь мене тремтячою рукою,
і чудотворними здавалися твої уста
від хлипання свічок, де гнулись аналі

під воском молитов, розтоплених на теплих і
вогких губах

жінок, що простелялись по землі хрестами:
і я схотів тебе. Зломити в берегах
своїї плоти, на своїх чуттях.

Хоча притаманні Бойчукові шаблони не цілком усунені з цього вірша, словний візерунок настільки самовистачальний, що він не тільки виправдує Бойчукові попередні недотягнення, а пророкує йому сягненні успіхи в майбутньому.

М. Царикник

З ГАЛЕРІЇ МОЛОДИХ ТАЛАНТІВ

Д-р Ольга Репетило

В житті української збірноти на чужині стала Небуденна подія: до Америки прибула, в програмі обміну науковцями між Францією й Америкою, молода українська вчена, доктор металургії — Ольга Репетило.

Нам відомі випадки, коли наші студенти відїждять з-заокеанських країн на студії до Європи,

часто одержуючи стипендії від різних американських чи канадських установ. Але мабуть, це перший випадок, що до США прибуває українська вчена для дослідної праці, після здобуття найвищого наукового ступеня — докторату.

Ольга Репетило цікава для нас не лише тим, що вона доктор металургії (що ніяк не є жіно-

Д-р Ольга Репетило

чою професією), але й тим, що вона була дуже активною учасницею молодіжного і студентського життя у Франції та перекладачкою української літератури на французьку мову, чим здобула собі помітне місце серед українських культурних діячів на чужині.

Ольга Репетило народилась 19 липня 1939 р. у Франції на передмісті Парижу. Після закінчення середньої освіти та однорічної підготовки вступила до Вищої Технічної Школи Ляборанткою Дослідження (Ecole Technique Supérieure du Laboratoire) в Парижі, яку закінчила в січні 1960 р. з дипломом інженера лябораторного дослідження, закінчуючи успішно працю про в'язкість фосфатних шлаків (збірна стаття про цю працю появилась в "Revue de Metallurgie", за квітень 1965 р., авторами якої були П. Козакевич, О. Репетило і Ж. Трибо).

В червні 1961 р. Ольга здала іспит до докторату третього циклу спеціальної металургії в Національному Інституті Наук і Ядерної Техніки (Institut National des Sciences et Techniques Nucleaires).

18 червня 1965 р. в житті Ольги Репетило був великий день: вона захистила докторську працю в Паризькому університеті на тему: "Дезоксидация плинного заліза при 1600 ступ. Ц. за допомогою кальцію, берію і магнію. Порівняння з алюмінієм". Докторантка виконувала всю дослідну працю в Дослідному Інституті Металургії Сталі.

До США Ольга Репетило приїхала з кінцем червня цього року для однорічного продовження своєї науково - дослідної праці в Масачусетському Інституті Технології (MIT).

Крім своїх студій, які забирали в неї багато часу Оля брала активну участь в українському молодіжному і студентському житті у Франції. В 1956 р. вона вступає до ОУМУФ-у (Організація

Української Молоді у Франції), стаючи двічі головою цієї організації (в роках 1960 - 1961 і в 1962-1963). Вона була активним членом паризької Української Студентської Громади, членом Контрольної Комісії ЦЕСУС-у (від 1960 р.), заступником голови й організаційним референтом СУСЕ — Союзу Українського Студентства Європи (1963 - 1965 рр.), а також членом Українського Академічного Товариства в Парижі і НТШ.

Ольга Репетило крім своєї наукової праці в ділянці металургії, крім своєї активності в молодіжно - студентському житті, дала неабиякий вклад в українську перекладну літературу зробивши переклади на французьку мову Т. Шевченка, Є. Маланюка та деяких молодих українських підсоветських поетів. Її переклади відзначаються досконалістю форми та відданням для чужинського читача тієї української суті, яка лише в досконалому перекладі може бути прийнята франкомовному читачеві.

Зустрінувшись з Олею Репетило після її приїзду до США, ми багато говорили про спільних знайомих в Парижі та про сучасні проблеми українського життя в Європі й за океаном.

Зупинившись над проблемами українського студентського життя, ми поставили О. Репетило таке питання:

— *Що Ви можете сказати про європейське і американське українське студентство?*

Ольга Репетило дала нам таку відповідь:

"Вартісне порівняння молодих українців в Європі з одного боку та в Америці й Канаді з другого, можна зробити хіба що після довшого перебування на американському континенті. Але на перший погляд і на мою, очевидно, суб'єктивну думку, по цей і по той бік океану українська молодь прагне конкретності в українській діяльності та в сприйманні українства, як такого. Як видно з розмов і наставлення — вона в цьому не завжди погоджується зі старшим поколінням тут і там. В молодіжному житті мало місця для традиційних національних відсвятковувань, для приналежності до українських традиційних партій минулого. В молоді є бажання підвищити свій рівень українознавства, інформувати чужинців про нашу Батьківщину і приєднатися до тих українських політичних сил, які використовуючи сучасну дійсність, відкриті для української дійсності майбутнього."

— *Що різнить, на Вашу думку, українську європейську молодь від американської, крім гисла її глєніє?*

Відповідь: "В загальному — це певний неспокій перед асиміляцією і занепадом української еміграції. Цей неспокій дає зустрічам між студентами в Європі інтенсивне духове наставлення, якого я тут досі не зустріла. Українська студентська молодь в Америці чи в Канаді ставиться більш відпружено, менш зосереджено до української проблематики, мабуть через свій вищий життєвий рівень та численність української громади.

Це може їй дати більших успіхів у чужих колах, бо наставлення це притягає більші симпатії мешканців країни їхнього поселення. Це може посилити небезпеку легшої і скорішої асиміляції цієї ж молоді. Крім того, якщо узагальнити цього роду ставлення до всіх духовних проблем — життя може бути сірим, не захоплюючим. Проте, спокійна, в такому значенні, атмосфера напевно дозволяє молоді краще себе виявити там, де вона цього бажає і там де це вона може зробити".

У Олі Репетило багато плянів на майбутнє: вона хоче ще більше поглибити свої професійні знання, краще пізнати Америку і відносини в ній, українське життя та студентсько - молодіжні проблеми і за рік — назад повернутись до Франції, де її чекають нові обов'язки.

Молодій нашій вченій бажано багато успіхів в житті, в її праці в ділянці металургії і в українській перекладній літературі.

О. Зінкевич

МОЛОДИЙ МИТЕЦЬ ОРЕСТ ПОЛІЩУК

початком і йому віщує неабиякі успіхи, якщо молодий митець і надалі буде наполегливий і незломний серед бурхливої дійсності сучасного способу життя.

Важливим сьогодні чинником в мистецтві є свобода творчості, чим і відзначається творчість митців західного світу від творчості митців з тоталітарних систем. Картини Оresta Поліщука і відзначаються тією свободою творчості і свободою думки - ідеї. В його картинах поєднуються два елементи: традиційно - імпресіоністичне з абстрактно - модерним, зрозуміле і ясне для пересічної людини з чимось надприродним, що може лише збагнути митець.

Балтімор, Мд. — Український Балтімор видав в останніх роках двох молодих митців — Василя Палійчука й Оresta Поліщука.

В. Палійчук вже не раз виставлявся і добився неабияких успіхів в американському мистецькому світі.

О. Поліщук — лише починає свою мистецьку дорогу життя. Його старт є гарним

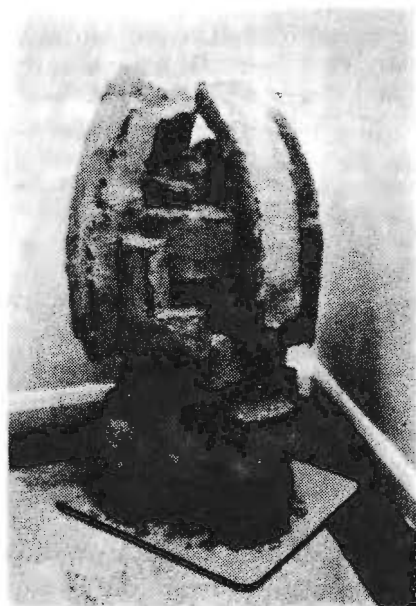
О. Поліщук зараз ще студент Мерілендського університету, де студіює мистецтво. В минулому і цьому році його картини і скульптури були на виставках Мерілендського університету, а також в Балтіморському музеї

Картина — "Мліч"

Скульптура — "Борці"

Скульптура —
"Міський комплекс"

мистецтва. В червні цього року він вперше влаштував виставку для українського громадянства Балтімору, яка пройшла з великим успіхом.

Молодий митець — колишній вихованець Пласту, активний член українського організованого життя в Балтіморі та голова місцевої Української Студентської Громади.

П. Ч.

Наші інтерв'ю про молодь ІСНО (2)

Організація Української Молоді у Франції

(Закінчення)

Запит: Який пересічний вік членів ОУМУФ-у? Які є перспективи на майбутнє, чи можна передбачати зріст членства?

Відповідь: Зараз пересічний вік нашого членства — 15-20 років. До цього треба додати наших "піонерів", яких вік є 25 років, а в кількох випадках і більше, але які не беруть активної участі в Організації, але коли потрібно — завжди нам допомагають. Деякі стали членами УНЄ.

У нас є великі можливості на майбутнє у напрямку збільшення членства Клюбів чи створення нових. Є у нас досить молодих у віці 10-14 років, якими ми починаємо займатися. Проблема в тому, що у нас замало молодих зиховників, які могли б кермувати такою працею. Перед десяти роками ми мали голів Клубів, які мали по 16-17 років і які знаменито вив'язувались зі своїх обов'язків. Сьогодні молодь цього віку ніяк не є спроможна кермувати клубами чи самостійно виконувати працю. Потрібно, щоб їх о-

чоловали хлопці 20-ти років, але їх є дуже мало.

Запит: Якою мовою говорять члени ОУМУФ-у в більшості випадків? Чи всі знають українську мову? В який спосіб вивчають її, а також історію і літературу України?

Відповідь: У принципі ми говоримо між собою по французькому, але треба скоистатувати, що серед нас є тенденція все більше й більше вживати української мови (зокрема серед старшої молоді).

Українську мову ми вивчаємо вдома, якщо нею говорять наші батьки. Якщо хтось живе в Парижі — може йти до Школи Орієнтальних Мов, якщо ні — то це безвиглядно. Але ми маємо кілька винятків: Жан П'єр Вальтер, француз, член нашого Клубу в Альгранжі, який оженився з українкою — говорить прекрасно по українському. Так само молоді французи з Пон-де-Л'ярш, учасники наших літніх Курсів, зробили великий прогрес. В загальному у вивчуванні мови, француз-

зи виказують більше доброї волі, як самі українці. З другої сторони, багато молодих охоче вича-ло б українську мову, якщо б для цього мали відповідні посібники (ця справа, між іншим, є одним з планів нашої Культурної Комісії).

Найбільше молоді вивчають дещо про Україну на літніх Курсах, які ми влаштовуємо. Але опісля... Вони не мають відваги відкрити книжку... (ця замітка не відноситься до тих, які мають вищий інтелектуальний рівень, наприклад, ті які закінчили студії).

Питання: Чи членство ОУМУФ включається у французьке культурне і політичне життя? Які маєте на тому відтинку успіхи?

Відповідь: Ми маємо французів серед нашого членства. Наші зв'язки з французами, на широкій скалці, не є організовані, не говорячи напр. про виступи наших танцювальних гуртків перед французькою публікою чи видавання нашого франкомовного бю-

Характеристична сцена з курсів українознавства: дівчата самі минають посуду

В часі обіду на курсі українознавства в Салідо, де похоронена українська княгиня Анна, королева Франції

летеня. Щоб ці зв'язки мали більш пляновий характер — перед кількома місяцями ми ці справи обговорювали і по цій лінії почали відповідати паризькій пресі в українських справах, де цього було потрібно.

Питання: Чи має ОУМУФ свої танцювальні гуртки, хори? Які успіхи на цьому відтинку?

Відповідь: Кожний наш Клуб має свою фольклорну групу. Пісня у нас не дуже поширена. Театр майже не існує. Але з українськими народними танцями наші Клуби мають всюди великий успіх. Шкода, що вони не вміють як слід використати своїх успіхів і дуже погано їх пропагують (за відсутності хіба що Балету "Аркан" з Мелену).

Питання: Нам відомо про Ваш "Франко - український бюлетень", яким багато з нас захоплюється тут в Америці і Канаді. Чи можете розказати нам, як Ви його редагуєте й видаєте? Які маєте труднощі? Хто його гитає та чи маєте відгуки від французьких гитаристів?

Відповідь: Генеза "Бюлетеню": Одного разу у п. В. Лазовіського зродилась думка, що нам варто б видати французькою мовою "Історію України" М. Грушевського. Ми видавали її розділами, додаючи на обгортках кілька статей. Опісля, коли ми закінчили "Історію", ми розпочали вида-

вати "Бюлетень". Задуманий спочатку для справжньої молоді, він тепер має тенденцію стати серйозним журналом, який більше цінить українська інтелігенція і французи чим наша молодь.

Ми маємо, звичайно, фінансові труднощі, мало співробітників, але ми маємо великі аспірації зробити з цього "Бюлетеню" щось дійсно дуже доброго. Безперервно ми стараємось його поліпшити і нам здається, що ми якраз тепер на добрій дорозі. Якщо "Бюлетень" має успіхи, то це в першу чергу завдяки друкарні "Українського Слова" і п. В. Лазовіського. Протягом довгого часу лише він і я розшукували статті, ми їх писали, або перекладали окремі речі на французьку мову. Але, найтяжче, на мою думку, — це знайти статті цікаві. Тепер нас більше. З нами тісно співпрацюють Оля Репетилло і Мирослава Маслов.

Питання: Скільки зараз студентів у Франції і в Парижі? Чи вони співпрацюють з "Бюлетенем"? Яке зараз студентське життя в Парижі?

Відповідь: Мені здається, що у Франції буде яких 40 українських студентів, з яких з двадцять живе у Парижі. П'ятнадцять з них є членами Української Студентської Громади і якраз з ними ми хочемо створити Культурну Комісію "Молодих Приятелів України" (ОУМУФ-у), якої цілком є zorganizувати тих наших членів, які здібні, які цікавляться та-

кож іншими справами, крім танців і які хочуть серйозно працювати в одній з таких ділянок:

— Зв'язки з французами,

— Студії підсоветської України;

— Пропагування української культури у Франції, публікуючи окремі книжки чи брошури.

Українська Студентська Громада в Парижі була тривалий час досить оспала. Вона мала мало членів, а "прокинулася" вона перед двома роками, коли до Парижу приїхало двох хлопців з Канади: Манько і Сербин. Сьогодні всі молоді студенти є членами УСГ, незважаючи на різницю переконань і поглядів. Вона влаштовує зустрічі, конференції і товариські вечірки. Для нашої молоді Парижу — це безсумнівно найбільш притягаючий осередок українського життя.

Якщо дехто зі студентів співпрацює з нашим Бюлетенем, то це виключно на особистій базі, і тому, що вони є членами ОУМУФ-у.

Питання: Які Ваші, як голови ОУМУФ-у побажання до гитаристів "Смолоскипу"?

Відповідь: Ми палко бажаємо зав'язати співпрацю з українською молоддю Америки й Канади. Ми маємо окремі проблеми пов'язані з нашим українським походженням. Думаємо, що Ви маєте такі ж самі проблеми: ми бажали б їх спільно обговорювати. Це закріпить тому ми рішили увійти в систему ІСНО.

Паризький гурток ОУМУФ-у. Друга справа — Оля Репетилло, а шоста — Калина Гүзар-Угриш

Цілоденні курси українознавства ОУМУФ-у звичайно кінчаються приємними гутітками і дозвіллями біля вечірньої ватри

Проф. Юрій Бойко промовляє до учасників курсів українознавства ОУМУФ-у біля ватри

На одному з наших засідань ми думали, що буде корисно опублікувати в Бюлетені деякі інформації про життя і діяльність української молоді за океаном.

Ми дуже захоплені ідеєю скликання Світового Конгресу нашої молоді, про що ми дискутували

в минулому році разом з Павлом Дорожинським, який тут побував.

Ми рівнож дуже раділи б, коли б дехто з заоканської молоді міг брати участь в наших українознавчих курсах, які ми впашто-вємо майже кожного року.

У нас вирінає дуже важна проблема зв'язу з молоддю інших країн. У нас ця ділянка занедбана лише через брак молоді, яка була б спосібна такими справами займатись, а також через наше переобтяження справами видавання Бюлетеня і самої діяльності ОУМУФ-у. Ми все ж хочемо вірити, що й ця ділянка з часом буде в нас налагоджена.

Накінець ми передаємо щирі привітання для всіх читачів "Смолоскипу" і заразом запрошуємо українську молодь, яка вибирається до Європи, відвідати нашу організацію, познайомитись з нашим членством та спільно обм'яковувати спільні проблеми.

Калина Угрин

СТУДЕНТСЬКІ КОНГРЕСИ

II - Й КОНГРЕС УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА ЄВРОПИ

Париж (Спец. кор.). Другий звичайний З'їзд СУСЕ відбувся цього року в Лювені (Бельгія) від 19 до 24 квітня 1965 р. В ньому взяли участь студенти Бельгії, Іспанії, Франції й Німеччини, разом 40 учасників. Між ними були також студенти з Бразилії, Канади й США, які приїхали до вищезгаданих країн на студії, на рік або й довше.

Звіт Управи за перший термін діяльності СУСЕ відзеркалив труднощі в координації праці між членами Управи розкиненими по різних країнах Європи, особливо після неочікуваного відходу до війська голови Ф. Татарчука. Важко було утримувати постійний зв'язок між Управою і поодинокими крайовими організаціями. Тому то й проведена праця була досить скромна.

Після нарад, під час яких було змінено деякі точки в статуті для зміцнення федеративної структури організації, назву СУСЕ перемінено на СУС-ТЕ — Союз Українських Студентських Товариств в Європі.

На З'їзді, яким кермувала Президія в складі: Богдан Чепак — голова, Люба Савчук і Андрій Гайдамаха — секретарі, було обрано нову Управу в такому складі:

Ірена Гірна (Бельгія) — голова, Мирослава Мазлов (Франція) — заступник, Андрій Гайдамаха (Бельгія) — секретар, Євген Бачинський (Бельгія) — фінансовий реф., Іван Кірстюк (Франція) — культурно - освітній реф., Мирослава Крива (Іспанія) — реф. зовнішніх зв'язків.

Контрольна Комісія: Ольга Романчук (Франція) — голова, Богдан Савків (Бельгія), Юрій Тиховський (Іспанія) — члени, Галя Чимерис (Бельгія), Зенон Лавришин (Франція) — заступники.

Товариський Суд: Олег Сацюк (Бельгія) — го-

лова, Тамара Бучинська (Іспанія), Надія Музика (Іспанія) — члени, Григорій Панчук (Бельгія), Люба Савчук (Іспанія) — заступники.

Голови поодиноких крайових товариств автоматично входять до Управи, як містоголови СУС-ТЕ. Організаційний референт може бути кооптований Головою Управи в міру потреби і можливості.

В планах праці нової Управи є видавати інформаційний бюлетень про працю осередків українського студентства в Європі, можливості студій, та наукове і культурне життя української спільноти.

Щодо координації праці всіх європейських осередків, то це, самозрозуміло, основне завдання Управи і бюлетень в цьому напевно багато допоможе.

Після вибору Управи відбулася студійна частина З'їзду, присвячена обговоренню деяких актуальних проблем, на підставі коротких доповідей, а саме:

— Богдан Чепак (Німеччина): "Завдання українського студентства на відтинку політичної діяльності".

— Р. Бжеська (Іспанія): "Завдання українського студента на культурно - освітнім відтинку", (доповідачка гарно зілюструвала культурно - освітню працю, наводячи приклади з життя Наталени Королеви. Уривки з творів Н. Королеви читали Л. Савчук, Т. Бучинська і доповідачка).

— М. Гайдуківська (Франція): "Враження з поїздки по УРСР".

Навколо першої й останньої доповіді вив'язалась дуже цікава й завзята дискусія над проблемою зустрічей з людьми чи групами, які приїж-

джають з України. Можна сказати, що від рішучого "проти", яке висловив Б. Чепак у своїй доповіді, до явного "за" з деякими нюансами М. Гайдуківської всі погляди були заступлені. Якщо можна окреслити "середню opiniю", то треба ствердити, що більшість учасників висловили думку, що такого роду зустрічі нешкідливі для національно свідомої людини, а можуть навіть дати корисні наслідки. В дискусії переважали погляди, що такі зустрічі повинні мати особистий і приватний характер.

З огляду на деяку розбіжність поглядів і на недовге існування СУСТЕ, а також, щоб зазначити, що З'їзд не бажає засуджувати жодних opinій — в резолюціях не було витягненого практичного висновку відносно цієї справи, а залишено її для особистого розсуду кожному членові.

Учасники З'їзду мали також нагоду почути кілька дуже цікавих доповідей від спеціально запрошених викладачів.

Д-р Гучій, говорив про археологію України, д-р Попович про образотворчу діяльність Т. Шевченка, а д-р Кіс подав цінні інформації про міжнародно - правне положення УРСР.

Окремо треба відзначити на з'їзді присутність проф. О. Кульчицького, який приїхав спеціально, щоб запросити студентів до участі в літніх курсах Українського Вільного Університету, які були передбачені зокрема для студентів славистичних наук з Америки і Канади.

Приїзд студентів зі США і Канади до Європи є завжди доброю нагодою, щоб крім здобуття знання наразі зав'язати контакти між СУСТА, СУСК-ом і СУСТЕ і з'єднаними силами відродити ЦЕСУС, який зараз дуже потрібний, як світове представництво українського студентства, особливо тепер, коли проект Світового Конгресу Вільних Українців щораз певніше зарисовується.

* * *

РЕЗОЛЮЦІЇ II-ГО З'ІЗДУ СУСТЕ

I. Загальні ствердження:

1. Ми представники українських краєвих студентських товариств та громад, з'їхались за ініціативою Управи СУСТЕ на Надзвичайний З'їзд з метою перетворити вище згадану організацію в Союз Українських Студентських Товариств в Європі.

2. II-ий Звичайний Загальний З'їзд після переведення ділових нарад та прийняття статуту перейменував назву на СУСТЕ.

II. З'їзд поручає:

1. Координувати і унапрямувати чинність українських студентів в Європі.

2. Організувати остаточно в цих країнах Європи українські станові студентські товариства, там де вони ще не існують, і доповнити число членства категоріями сеньйорів та надзвичайних членів.

3. Порозумітися з СУСТА та СУСК-ом щодо відродження ЦЕСУС-у, як найвищого репрезентативного органу українського студентства, що охоплюватиме та представлятиме всесвітній зіль-

ний український студентський рух на міжнародному форумі.

4. Співпрацювати з українською спільнотою в її культурно-наукових стремліннях,

(а) Самоосвітою в усіх галузях українознавства

(б) поширення досягнень культурних та наукових серед українців та чужинців,

(в) цікавитись та, по можливості, брати участь в українських культурно - наукових інституціях.

5. У справі контактів з Українською РСР, II-ий З'їзд СУСТЕ вважає себе не спроможним подати остаточної думки і залишає проблему для особистого розсуду своїх членів.

6. Кожний український студент у вільному світі повинен цікавитись українською політикою та пізнавати політичну ситуацію на Україні та бути свідомим свого завдання діяти на міжнародному форумі на користь українського народу.

7. Заохочувати українську молодь вступити на вищі студії і включатись до українських студентських організацій.

III. З'їзд вітає:

Ієрархів українських Церков, українську спільноту в Європі, українські наукові та культурні інституції, українські студентські організації і всіх українських студентів у вільному світі.

VII-ий КОНГРЕС СУСТА

Філадельфія (Вл. кореспонденція). 10 - 11 липня 1965 р. відбувся у Філадельфії VII-ий Конгрес СУСТА — української студентської централі в США.

Участь у Конгресі. На Конгрес зголосилось 23 делегатів від українських студентських громад і клубів листовим шляхом, а в ньому взяло участь лише 21 делегат, що репрезентував 210 українських студентів США. Порівнюючи з попередніми конгресами — це був найменш репрезентативний конгрес в історії українського студентства Америки. Найбільше студентства було репрезентовано на I-му конгресі в 1953 р., в якому взяло участь 68 делегатів від 22 студентських клубів і громад, які репрезентували 680 студентів. На другому місці стоїть попередній конгрес, який відбувся в 1963 р., з участю 17 громад і клубів (48 делегатів від 480 українських студентів).

У Конгресі були заступлені такі студентські осередки: 1. Філадельфія, 2. Нью Йорк, 3. Боффало, 4. Трой, 5. Дітройт, 6. Клівленд, 7. Чикаго, 8. Кент-Огайо, 9. Ньюарк, 10. Вашингтон. Крім делегатів, в голосуванні брали участь також члени попередньої Управи, Контрольної Комісії і Товариського Суду.

Такі активні й діяльні студентські осередки, як Балтімор, Мінеаполіс, Трентон, Сиракуз, Рочестер, Бостон, Урбана, Ратгерс, і ряд інших — в Конгресі участі не брали.

Привіти. На Конгрес прислано ряд писемних

привітів. Усі привіти зложили д-р П. Стерчо (Асоціація Українських професорів в США), д-р П. Ісаїв (Академічна "Обнова"), інж. Т. Кульчицький ("Провидіння"), д-р М. Ценко ("Самопоміч"), інж. Чалиш, ред. О. Зінкевич ("Смолоскип"), Х. Кульчицька (ТУСМ), Р. Сеньків (ТУСМ - Канада), ред. З. Снйлик (УНС і "Свобода"), Ю. Ісаїв (студентська "Обнова"), д-р О. Репетіло (ОУМУФ).

В привіті від Редакції "Смолоскипу" між іншим говорилось: "Сучасне наше студентство живе в добі зродження нових ідей, нових думок, а то й цілих рухів. І серед нашого студентства помітне зродження нових думок, які йдуть по лінії боротьби за повну свободу думки, за вняв індивідуальності, за ставлення справ загальнонаціональних понад групові.

По лінії забезпечення повної свободи думки, свободи творчості, свободи вняву в будь-якій ділянці — бажано повних успіхів всім учасникам цього Конгресу та всьому студентству в Америці".

Президія Конгресу: В склад Президії входили: Богдан Сацюк — голова, Ігор Кунаш — заступник, Леся Ганущак і Марта Шиприкєвич — секретарі.

Діяльність попередньої Управи СУСТА. Про діяльність Управи СУСТА можна було довідатись зі звіту Президента Управи Б. Футєя і з видрукованих звітів членів Управи. Зі звітів ясно виходить, що за звітний час Управа СУСТА зустрічалась з неабиякими труднощами в своїй діяльності і зокрема, що найважливіше, не знаходила відповідного позитивного відгуку на свої заклики і звернення зі сторони студентських громад і клубів. Про це виразно свідчить звіт Організаційного референта СУСТА І. Чуми, згідно з яким на 22 громади і 4 клуби - прихильники, які входять в систему СУСТА — лише 8 у діловому дворічному періоді звітували про свою діяльність (Огайо Стейт, Вейн Стейт — Дітройт, Трой, Філадельфія, Нью Йорк, Чикаго, Сінті Коледж - Нью Йорк, Фордгам університет — Нью Йорк).

Згідно зі звітом Б. Футєя в діловому році Управа відбула 12 своїх засідань та видала 15 звернень - доручень чи комунікатів у різних справах внутрішньо - студентського чи загальноукраїнського характеру.

До значніших успіхів в діяльності уступаючої Управи слід зарахувати:

— Участь в 16 і 17 конгресах американської студентської централі ЮСНСА,

— Елаштування Високошкільної Конференції у Філадельфії (7 грудня 1963 р.) і Чикаго (8 - 9 лютого 1964 р.) на тему — "Українська мова — Євшан зілля українського студентства на еміграції", Організаційної Конференції на "Союзівці" (7 - 8 червня 1964 р.) та студійних конференцій локального характеру в Ньюарку (12 грудня 1964 р.) на тему — "Вплив асиміляції на українське студент-

ство" і в Дітройті (8 - 9 травня 1965 р.) на тему — "Шляхи української літератури в останньому десятилітті";

— Видання чергового числа "Горизонтів" в англійській мові (головний редактор Олена Сацюк, Чикаго), яке на відміну від деяких попередніх чисел, є новим подувом в українському студентському житті Америк, приносить багатий і цікавий матеріал, і помпнаючи деякі дрібні недотягнення, є дійсно журналом гідним уваги і в такому напрямку його видання слід продовжувати в майбутньому;

— Допомога окремої комісії Управи СУСТА в посиленні кампанії на Фонд Катедри Українознавства, що знаходить все більше признання і позитивний відгук серед української громади в Америці;

— Видання двох чисел середньошкільного журналу "ПІВ" (редактор Нестор Томч),

— Праця фінансового референта Ю. Грабця, який в дуже несприятливих умовах зібрав для каси СУСТА понад 3 тис. дол.

Про інші ділянки праці Управи СУСТА чи окремих референтів важко говорити, бо вони не проявили себе, як слід. Це й помітне в звітах деяких членів Управи, які звітували не про свою властиву працю, а про те, в яких засіданнях Управи вони брали участь, з конференціями СУСТА, чи окремих громад. Це дуже впадає в очі в звітах голови комісії зовнішніх зв'язків, Академічних справ та інших. Окремо треба згадати Віцепрезидента преси та інформації, яка на жаль будучи головою редколегії "Студентського слова" при "Свободі" (за звітний час появилось лише 9 чисел) не зуміла поставити цей орган на такий рівень, щоб він відзеркалював студентське життя в Америці та ті думки й ідеї, які серед нього нуртують. Навпаки, були випадки, що деякі надслані матеріали не були публіковані (напр. УСТ — Боффало) або були навітлювані односторонно. Дізнанн у звіті звучить, що віцепрезидентка вислала повідомлення про діяльність СУСТА лише до "Юкрєїнен Віклі" (при "Свободі"), "Томону України", "Шляху перемог" і "Америк" (1), чим виявила свою односторонність і тенденційність, не інформуючи про діяльність загальноукраїнської студентської централі в США загал українського громадянства також почерез іншу численну пресу в діаспорі.

Недотягненнями в праці попередньої Управи слід уважати невластиве розголошення справи УСК - Ратгерс, негування виданням попередньої Управи під керівництвом В. Прибили "Горизонтів", негативний підхід до ідеї змодифікованого перевидання книжки "Українське студентство в Америці" англійською мовою, односторонню заагажованість у передвиборчій кампанії Голдвостера, створення певної напруженості у співвідносинах між окремими студентськими громадами

Панель УАТ "Зарева" на тему "Українські політичні партії та майбутнє нашої зовнішньої репрезентації, в якому брали участь також представники ОДУМ-у, Т-ва Української Православної Молоді і ТУСМ-у. Панель відбувся 1 травня 1965 р. в Нью Йорку.

Сидять від права: Михайло Герець (голова КП "Зарева" — модератор, В. Керницький і В. Вантиський (ТУСМ), В. Вакун ("Зарева"), Є. Федоренко (ОДУМ), Ю. Микулєнко і В. Гайдук (Т-во Української Православної Молоді).

і студентством, що у висліді й довело до такої малої участі делегатів у Конгресі.

Доповіді на Конгресі: В часі Конгресу було виголошено дві доповіді. Володимир Стойко говорив про "Молоду інтелігенцію і проблеми нашого часу". Перша частина доповіді була дійсно цікава і в ній доповідач видвинув багато цікавих і навіть нових думок, над якими слід застановитись молодій українській інтелігенції в США. Друга частина доповіді, чи властиво її закінчення, внесли деякі неясності та застереження. Було враження, що доповідач проповідує якісь універсалистичні чи навіть космополітичні ідеї, ставлячи вартості всесвітні понад національні, що й викликало згодом у дискусії гостру реакцію деяких присутніх (Б. Гасюк, М. Царниння). Доповідь в загальному настільки цікава, що її варто було б опублікувати й обговорити на сторінках преси, бо вона затримує наші принципи справи, якими нам не слід легковажити.

Ігор Чума говорив про проблеми українського студентства в Америці та про справу організації перебудови Управи СУСТА. Майже всі його думки були слушні й з ними можна погодитись (зміна статуту СУСТА, зменшення членів Управи з 17 до 11, відбування конгресів щорічно ітд.), за винятком хіба що одного невірнотвердження. Доповідач висловлював у своїй доповіді думку, що, мовляв, число українського студентства в США меншає з кожним роком, що аж ніяк не відповідає дійсності. Фактом є, що зменшується активність громад і клубів у системі СУСТА, що починає ставати нашою традиційною "студентською хворобою" і з чого треба раз на завжди вилікуватись, перемінивши СУСТА в суто професійну студентську організацію, надгрупову, не фаворизуючи в ній ті чи інші напрямки, залишаючи ці справи ідеологічним студентським організаціям чи нашим суспільно-громадським товариствам і політичним партіям.

Перебіг Конгресу: Говорачи про перебіг Конгресу — треба насамперед з великим признанням ствердити, що його предсідник Богдан Сацюк з Чикаго, був чи не найкращим предсідником, що були на дотеперішніх конгресах СУСТА. Його орієнтація в тих чи інших справах, речеві відповіді на ряд питань, холоднокровність і зокрема об'єктивність в цілому раді сірних питань, імпульсували не лише делегатів, але також і численним гостям.

В загальному треба уважати, що цей Конгрес був одним з "найспокійніших". Не було на ньому ставлено різких питань, які б могли роз'єднати студентство, а шукано компромісів і узгодження; помітний відхід від СУСТА деяких старіших членів, які вже довгі роки займали різні пости, робили, річ ясна, багато позитивної праці, але також і помилок, а нарешті для них СУСТА почала ставати своєрідною улюбленою розвагою.

Помітне було зі сторони цих "старіших", що їм ще дуже залежить на тому, щоб їх величати визначними студентськими діячами, дуже "заслуженими". Характерним виступом можна назвати один з них, коли дискутант ще й на цьому Конгресі старався поділити делегатів та студентство на якусь уявну в його фантазії "опозицію", яка взагалі не існує в студентському житті 1965 року, та на тих які, мовляв, "при владі". Цей перестарілий підхід до суті справи та до стану студентської дійсності, яка не є аж така задовільна, тільки свідчить, що деякі "колишні" цілковито відірвались від потреб студентського життя і живуть ще споминами минулих років, коли вони відігравали таку чи іншу роль в тому житті.

Помітним на Конгресі був прихід до слова молодшої генерації студентства, які в запитах чи дискусії виявились на рівні студентського життя (З. Цибик, Надія Тимчук, Юрко Ісаїв, М. Царниння, Н. Томич) та які, треба надіятись, будуть продовжувати світлі традиції студентської діяльності.

Помітним на Конгресі був прихід до слова молодшої генерації студентства, які в запитах чи дискусії виявились на рівні студентського життя (З. Цибик, Надія Тимчук, Юрко Ісаїв, М. Царниння, Н. Томич) та які, треба надіятись, будуть продовжувати світлі традиції студентської діяльності.

В досить обширній дискусії обговорювано також зокрема справу УСГ - Ратгерс, попереднього числа "Горизонтів", ФКУ і діяльності СУСТА.

Під час Конгресу представник УСТ — Боффало Н. Тимчук відчитав звернення Управи цієї, одної з найдіяльніших студентських громад в США, до Конгресу, в якому було порушено цілий ряд поточних питань пов'язаних з діяльністю Управ СУСТА та гостро її критиковано. Заклик закінчується такими словами: "Час висловити признання і пошану всім тим, що посвятилися праці для добра нашого студентства, а в тому і

другові В. Прибнілі, та в дружній атмосфері почати змагатись ділами за кращу побудову та діяльність нашого Союзу. В протилежному разі УСТ Боффало буде змушене зревідувати своє формальне відношення до централі і стремити до реалізації наших ідей у вузчій площині нашого Товариства."

Нова Управа СУСТА. До нової Управи СУСТА (при одному — проти одного — стриманому) обрано таких осіб: Ігор Чума — президент, Алла Непрель — ген. секретар, Ірина Постолюк — скарбник, Зенон Цибик — організаційний віцепрезидент для сходів, Богдан Сацюк — організаційний віцепрезидент для заходів, Стефа Мицак — реф. міжнародних справ, Андрій Шуль — культурно - освітній реф., Тетяна Вівчаренко — реф. окремих доручень, Світлана Луцька — пресово - інформативний реф., Марійка Хемич — реф. ФКУ, Нестор Томич — реф. середньошкільної молоді.

Контрольна Комісія: Богдан Футей — голова, Марта Савчук, Зиновія Кунаш, Юрій Грабець, Євген Данилишин — члени.

Товариський Суд: Юрій Кульчицький — голова, Лариса Ганущак, Ігор Кунаш, Оксана Богачевська, Андрій Масюк — члени.

ІХ - ІЙ КОНГРЕС ТУСМ - У

26 - 27 червня відбувся в Монреалі ІХ-ий Конгрес ТУСМ-у, української студентської організації, яка об'єднує консервативно - націоналістичну студіюючу молодь США й Канади, та яка орієнтується на ідеологію Дмитра Донцова.

Згідно з даними Президії Конгресу, в ньому взяло участь 65 делегатів, які репрезентували 13 осередків ТУСМ-у.

Конгресом керувала президія у складі: д-р М. Богатюк, — голова, інж. В. Білик і В. Ванчицький — заступники, Х. Губіцька і К. Семанишин — секретарі.

Під час Конгресу було заслухано трьох доповідей: Христини Кульчицької — "У п'ятнадцяторіччя ТУСМ-у", д-ра М. Богатюка — "Українська академічна молодь і націоналізм", І. Заяця — "Українське студентство у вільному світі й питання культуробміну".

Д-р М. Богатюк у своїй доповіді обстоював суто консервативні погляди, безкритично проповідуючи націоналізм 30-их років та донцовську ідеологію. І. Заяць заступав позиції відомих віс Організацій Визвольного Фронту в справі культурного обміну та зустрічей з українцями з УРСР, що викликало негодування серед частини учасників Конгресу.

До нової Головної Управи ТУСМ-у увійшли: Ігор Заяць — голова, Юрій Кульчицький — ідеологічно - політичний реф., Володимир Ванчицький — організаційний реф., Ігор Нестерчук — реф. зовнішніх зв'язків, Роман Гуцал, Роман Сеньків — представники на Канаду, Роман Куропась — фінансовий реф., Таня Рогатинська — пресовий реф.,

Хрися Кульчицька — секретар, Ігор Іванницький, Ігор Кунаш, Богдан Керницький, Петро Гаврилюк — вільні члени.

Контрольна Комісія: Богдан Кульчицький, — голова, інж. Володимир Білик, Квітка Семанишин, Ярослав Чолій, Надія Липецька — члени. **Товариський Суд:** Надія Кравс — голова, Богдан Вальків, Марія Іванів, Роман Гуцал, Ігор Тобан — члени.

В Управі і органах ТУСМ-у помітна відсутність тієї частини членства ТУСМ-у, зокрема з Нью Йорку, а також і інших місцевостей, яка заступає ліберальне крило цієї консервативно - націоналістичної студентської організації.

Гумор і сатира

НА КОНГРЕСІ СУСТА

На Конгресі СУСТА дуже відомий і дуже заслужений студентський діяч Володимир Стойко мав доповідь на дуже важливу тему. Він більше говорив, як читав. Він старався дійти до душі і розуму слухачів. На його думку, якраз така частина його доповіді найбільше апелювала до присутніх:

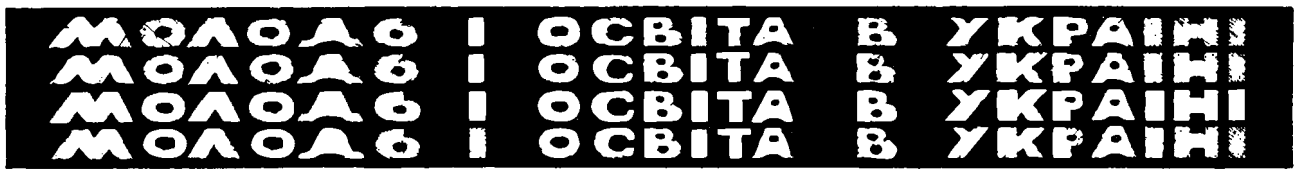
"Для української молоді інтелігенції в Америці я ставлю два приклади, два світочі до наслідування, бо у нашій історії ми не маємо ані одного такого. Цими світочами для української молоді інтелігенції є два велетні духа: перший — це президент Ізраїлю — Вайцман, а другий — це перший президент Польщі — І. Падеревський. Без цих двох велетнів в нашій духовості була б цілковита порожнеча. Наслідуючи їх ми вирвемося з нашого вузького національного гета й вийдемо на широкі шляхи універсалізму".

— • —

На Конгресі СУСТА прибув також дуже відомий і заслужений студентський діяч М. Почтар. В своєму виступі він з патосом говорив:

— Світлий З'їзде, ви знаєте хто я є, ви знаєте, що я ніколи не любив бути на поверхні студентського життя. Я завжди був за кулісами, я, між нами говорячи, і далі залишився таким позакулісовим диригентом... Я, знаєте, приїхав сюди спеціально, бо була небуденна нагода, кинув малювати хату (але про це нікому не говоріть) і приїхав... Бо була небуденна нагода на цьому найвищому форумі... Була нагода раз на завжди розправитись з моїм найбільшим ворогом, через якого я спати не можу, через той, знаєте "Смолоскип"... Я приготував собі цілий трактат, щоб у вбивчий і цинічний спосіб розправитись з ним... І ви лише подумайте, подумайте, передсідник дав слово першому Зінкевичу, а не мені, хоч я перший голосивсь... Йому! Подумайте лише, не мені заслуженому, найбільш заслуженому (не вірите — прочитайте про мене в "Пропам'ятній книзі СУСТА, там так написано!)... І цього не переживу. Він вибив мені всі аргументи з моїх рук.

Ігор Чума

(Хроніка)

● **Технікуми в Україні.** Зараз в Україні працює 682 технікуми і училища, які готують спеціалістів середньої кваліфікації. В останньому часі в цих школах звертається спеціальну увагу на комуністичну індоктринацію учнів. У передовій "Радянської освіти" (ч. 11) пишеться: "Треба ідейно загартовувати майбутнього спеціаліста, щоб він був переконаним бійцем за комуністичні ідеали". Незважаючи на ці "директиви" партії в багатьох технікумах учителі звертають більшу увагу на професійну підготовку, як на ідейну. Напр. в Черкаському технікумі електрифікації сільського господарства немає планів для політичної роботи та не включено в програму навчання марксистського "Суспільнознавства".

● **Педагогіка — для комуністичної індоктринації.** В Києві існує Науково-дослідний інститут педагогіки УРСР, який працює над різними проблемами калічення дитячих душ — комуністичною індоктринацією. Згадати б лише деякі основні теми, які розробляють і над якими працюють вчені НДІП-у — "Атеїстичне виховання на уроках історії", "Методика комуністичного виховання", "Методика роботи піонерської дружини", "Трудове виховання в піонерській дружині" та інші, подібного характеру. Зараз в Інституті працює 116 науковців, які розробляють 128 тем. ("Р.О.", ч. 12).

● **Київський університет.** Київський університет має тепер 15 факультетів, в ньому навчається 17 тисяч студентів і аспірантів з 30 різних спеціальностей. На університеті працює 14 академіків і членів-кореспондентів АН УРСР, 103 доктори наук, професори, 442 кандидати наук, доценти. (РАТАУ).

● **Соціальна дискримінація.** Найбільш яскравим проявом соціаль-

ної дискримінації в підбільше-вицькій Україні — є обмежений доступ робітничої і селянської молоді до шкіл середньої і вищої кваліфікації. Наприклад, в місті Антрациті на Донбасі працює 14, 152 молодих робітників, які не мають закінченої навіть початкової освіти (цебто восьми класів). Тут є вечірні школи для цієї молоді, але в них навчається лише 723 робітників, цебто одна двадцята частина. На перешкоді до здобування освіти стоять совєтські бюрократи, які роблять всі можливі перешкоди, щоб молодь не йшла до шкіл ("Р.О.", ч. 13).

● **Чужинці будуть навчатись окремо.** В Голосієві, на окраїнах Києва, будується величезний корпус Київського університету, в якому будуть навчатись іноземні студенти. Тут будуть для них модерні устаткування, включаючи окрему їдальню і бібліотеку. Іноземні студенти отримають всі блага, за винятком одного — свободи! ("Р.О.", ч. 14).

● **Сторіччя Одеського університету.** В травні цього року минуло сто років від заснування в 1865 р. Одеського університету, який відіграв неабияку роль в культурному і науковому житті України. Ректором університету є проф. О. І. Юрженко.

● **Учителі і учні починають горворити.** Газета "Радянська освіта" почала появлятися в Україні в 1940 р. Живучість газети і її актуальність дуже часто визначає кількість отримуваних листів. В 1945 р. ця газета отримала 969 листів, а в 1964 — 16,049. Це є доказом, що читач не лише сприймає, писання, як непомильні догми, але й починає самостійно думати і реагувати.

● **Молодь розчаровується.** В підсовєтській українській пресі появлявся ряд листів колишніх від-

мінників, які по закінченні середньої школи одержували золоті медалі, а... на університет не дістались. З великим жалем і смутком деякі з них розказують, скільки треба було зусиль і праці, щоб цілих 11 років бути відмінниками. При вступі до високих шкіл, не маючи протекції, рекомендації і знайомств — цим молодим селянським і робітничим хлопцям і дівчатам, доводиться йти працювати в колгоспи чи на фабрики. Одна учениця пише про це: "Я згодна скласти екзамени, посилено працювати, вчитися. Але мені хочеться одного: щоб у вузі обов'язково вчилися ті, хто протягом усіх шкільних років переконливо засвідчував своє право на це" ("Р.О.", ч. 20).

● **25-річчя Рівенського педагогічного інституту.** Рівенський педагогічний інститут організовано в 1940 році, як учительський інститут. В 1953 р. його реорганізовано в педагогічний з фізико-математичним, філологічним факультетами та факультетом педагогіки й методики початкової освіти. На денному відділі інституту навчається зараз 1138 студентів, а на вечірньому й заочному — 1327. За час свого існування інститут випустив 5622 учителів. ("Р.О.", ч. 26).

● **Тисячі молоді знов йдуть на Сибір.** В 1964 р. 110 тисяч хлопців і дівчат було депортовано з України за "комсомольськими путівками" на будову Північного Сибіру, Казахстану, Далекого Сходу. Центральний Комітет Комсомолу в Москві заповів, що і в цьому році тисячі молоді мають виїхати на 12 нових будов Сибіру і в інші сторони азійської частини СРСР ("Мол. Україна", 10 березня).

● **Парадокс в практиці ВУЗ-ів.** "Молодь України" про студентів одного інституту і їхню успіш-нолекція, згідно зі словами пре-

ність пише: "Чверть студентів нашого інституту рекомендовані на навчання підприємствами і будовами. Їх успішність торік становила 88,6%. Успішність тих, які вступили по конкурсу — 96,2%. Виходить, перші будуть гіршими спеціалістами, другі — кращими. Але ось такий парадокс: менш

кваліфікований спеціаліст коштує державі дорожче, ніж відмінний майстер! Адже рекомендований одержує стипендію безпосередньо від "своїх" організації, одержує, хай навіть, він ледь ледь склав сесію на "задовільно". Якщо ж додатн, що стипендіальний фонд в інституті єдиний (за

затвердженими нормами він охоплює 72,2% студентів), то парадокс стає ще більш разючим. Практично, це означає, що деякі студенти з числа "не рекомендованих", які непогано вчаться, не мають стипендії і нерідко змушені залишати інститут" ("Мол. Укр.", 2. 26. 65).

Большевицький злочин в Київському університеті

Генеральний секретаріат закордонних справ Української Головної Визвольної Ради (УГВР) повідомив в червні ц.р. про доконання большевицькою владою в Київському університеті чергового злочину проти української культури.

Згідно з цим повідомленням, в березні 1964 р. на доручення офіційних кіл, було знищено у виставці Київського університету вітраж, створений українськими митцями на пошану Т. Шевченка.

Вітраж, який затвердив ректор університету проф. І. Т. Швець, виконали відомі українські мит-

ці — П. Завалиха, А. Горська, Л. Семикіна, Г. Зубченко. 8 березня головна частина вітражу, на якому було зображено постать Т. Шевченка, який пригортає до грудей жінку (правдоподібно — персоніфікація України) зі стилізованим написом кирилицею — "Возвеличу малих отих рабів німих! І на сторожі коло їх поставлю слово" — була готова. Кілька днів згодом, коли вітраж оглянув секретар Київського обкому КПУ В. Бойченко, на доручення проф. І. Швеця, вітраж було закрито дошками, а згодом його було цілком знищено.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСЬКОГО ЖИТТЯ

● **Саскатун. Українці в Саскачеванському університеті.** В 1964-65 ак. році в Саскачеванському університеті в Саскатуні студіювало українознавчі предмети 208 студентів. На початковому курсі української мови навчалось 48 студентів, на курсі української мови й літератури — 57, на курсі творчості Т. Шевченка — 22, на позаочному курсі української мови — 32, на початковому курсі української мови в колегії святого Йосифа в Йорктоні — 26, на курсі української мови й літератури, там же — 23 студенти.

В цих двох високих школах на слов'янському відділі навчають такі українські професори: проф. К. Андрусинин, О. Буйняк, Ю. Фотій, Ю. Стечишин, п-ні С. Стечишин, брат Ізидор, брат Методій.

● **Нью Йорк. Нова Управа осередку ТУСМ-у.** До нової Управи осередку ТУСМ-у в Нью Йорку в новому 1965 - 66 ак. році входять: Юрій Нестерчук — голова,

Богданна Нагірна — заступник, Тарас Коршун — секретар, Юрій Волошин — пресовий реф., Петро Вітюк — фінансовий реф., Світлана Луцька, Богдан Боднар, Петро Кобилецький — вільні члени. Контрольна Комісія: Ігор Чума, Алла Непрель, Марта Савчук. Товариський Суд: В. Будзак, Василь Драбик, Михайло Стецький.

● **Ванкувер. Введено українську мову в університеті Британської Колумбії.** Ректорат університету Британської Колумбії у Ванкувері рішив увести курси української мови на славістичному відділі, які будуть мати повну акредитацію. Введено початковий курс української мови на четвертому році філософічного відділу і два курси — мови й літератури — для тих, які бажають осгнути ступінь магістра. Багато для цього спричинились місцеві українські організації, професіоналісти, проф. В. Ревуцький та відвідини університету групою вчених з підсовєтської України.

● **Вінніпег. Українознавство в Манітобському університеті.** В Манітобському університеті в 1964 - 65 ак. році 38 студентів вивчало українську мову й літературу, а 18 студентів — предмети пов'язані з українознавством.

● **Джерзі Сіті. Нові стипендії УНС.** Український Народний Союз (УНС) розділив в біжучому академічному році шість стипендій українським студентам — В. Стефанюкові, М. Дуплякові, Л. Козакові, Н. Комарницькій, І. Мигулові й А. Кармазіннові в сумі від двісті до тисячі дол.

● **Міннеаполіс. Проф. О. Грановський передав свою українознавчу колекцію Міннесотському університетові.** Проф. Олександр Грановський, етимолог, науковець, поет, культурний і політичний діяч, довголітній Голова ОДВУ, передав свою багату українознавчу колекцію Міннесотському університетові в часі спеціальних урочистостей, які відбулись 19 травня. Передача

зидента університету О. М. Вілсона, буде служити цілям студій українознавства.

● **Балтімор.** Х-ий Академічний Вечір "Зарева" і УСГ. 5 червня відбувся в Балтіморі Х-ий Академічний Вечір, програма якого була заповнена мистецько - літературним змістом. В першій частині Вечора було виголошено дві доповіді Тані Михайлишин (читала Іраа Хагхаліс) — "Українське мистецтво і його напрямки", Ірки Калинєвської (читала її сестра Ніна) — "Чому ми проти соціалістичного розуміння мистецтва". Друга частина Вечора була присвячена пам'яті Василя Симоненка, доповідь про якого виголосила Марійка Зелінська. Вірші поета читали Оксана Мацюрак, Ніна Калиновська й Іраа Притула, а уривки зі щоденника — Роман Татчин.

● **Колумбус.** Нова Управа УСК. До нової Управи Українського Студентського Клубу на 1965 - 66 ак. рік входять: Петро Курчак — голова, Ара Мельник — заступник, Любомира Іваницька — секретар, Андрій Попіль — скарбник. Членами Клубу є 34 студентів, тоді коли на місцевих вищих школах навчається понад 50 українців.

● **Міннеаполіс.** З ініціативи УСК вишановано проф. Грановського. 15 травня з ініціативи Українського Студентського Клубу влаштовано бенкет на пошану проф. Олександра Грановського, професора - емерита Міннесотського університету, визначного українського вченого, поета і політичного діяча.

Голова УСК-у А. Бринь відкрив бенкет, а ним проводив В. Атанас. Про наукову діяльність проф. Грановського і про його життя розповідали д-р М. Гайдак, д-р Е. Рітерсон, д-р Р. Г. Гопп, д-р Т. Л. Смит, а з привітаннями виступили численні представники різних організацій.

На бенкеті повідомлено про створення стипендії ім. О. А. Грановського, яку буде уділювати кожнорічно одному українському студентові, незалежно від ділянки студій.

● **Нью Йорк.** Панель "Зарева"

— "Українські політичні партії та майбутнє нашої зовнішньої презентації". 1 травня відбувся в Нью Йорку з ініціативи Крайового Проводу "Зарево" та при співучасті ТУСМ-у, ОДУМ-у і Т-ва Української Православної Молоді, панель на повноту тему. Вечір відкрив та ним кермував голова КП "Зарева" Михайло Гарець, а в панелі брали участь Є. Федоренко (ОДУМ), В. Бакула ("Зарево"), Ю. Миколенко, М. Гайдук (Т-во Української Православної Молоді), Б. Керницький, В. Ванчицький (ТУСМ). В дискусії над виступами учасників панелю брали участь П. Братишук, Л. Калинин, д-р Трембіцький, П. Цоржницький, Т. Онуферко, В. Вишневський, А. Проція, А. Герець, О. Бакум.

● **Балтімор.** "Зарево" і УСГ апелюють до Об'єднаних Націй. На Х-ому Академічному Вечорі, який відбувся 5 червня, організатори цього вечора виставили лист - протест до Ген. Секретаря ООН У Тант-а проти нищення більшовицьким режимом в Україні українських культурних надбань та проти вивозування української молоді в Казахстан і Сибір. Лист підписала президія вечора у складі: д-р Юрій Криволап — голова, Осип Зінкевич (голова "Зарева") — заступник і Орест Поліщук (Голова УСГ) — секретар. Лист - протест підписало коло двісті українських студентів і громадян Балтімору й околиці.

● **Філадельфія.** Зустріч з випускниками середніх і високих шкіл. 12 червня відбулась тут зустріч українського громадянства і батьків з випускниками середніх і високих шкіл, яку zorganizувала Окружна Рада Союзу Українок. Зустріччю проводила г-ні О. Грабовенська, а в ній взяло участь 42 випускників (у тому 12 високих шкіл) і понад сто гостей. Головним промовцем Вечора був проф. М. Остап'як. Від середньосередніх шкіл промовляла Люба Ковалишин, а від студентства Рената Шаран. Крім того з привітаннями виступили численні представники місцевих українських організацій.

● **Балтімор.** Студентство — на підтримку української культури. На Х-ому Академічному Вечорі в Балтіморі, на якому було обговорено питання мистецтва і літератури, заслужений український громадянин, д-р А. Раставецький, вийшов з ініціативою, щоб студентство започаткувало збірку однодоларового фонду Об'єднання Українських Письменників "Слово". На прохання організаторів Вечора, представників "Зарева" і УСГ, цією збіркою зайнявся д-р А. Раставецький і на неї, своїми жертвами, відгукнулось біля сто місцевих українців.

ВИЯСНЕННЯ

В попередньому числі "Смолоскипу" (ч. 3/112) за травень - червень 1965 р. появилася карикатура у розділі сатири й гумору — "Перед конгресом СУСТА в 1965 р."

На цьому місці Редакція "Смолоскипу" хоче заявити, що ані членам нашої Редколегії, ані авторці карикатури не було відомо про трагедію в родині попереднього президента СУСТА Богдана Футає. Тільки через цю непоінформованість карикатура такого змісту появилася на сторінках нашого журналу, за що ми вибачаємось і складаємо найщиріше співчуття родині панства Футаєв і жаль з приводу того нещастя, яке їх зустрінуло на самому початку їхнього подружнього життя.

ДОПISУЙТЕ

ДО

"СМОЛОСКИПУ"!

Пишете вірші чи оповідання — шліть їх до "Смолоскипу"!

Активні Ви в студентському житті — присилайте дописи про Вашу діяльність!

Цікавитесь студентськими чи суспільно - політичними проблемами — пишіть статті!

Читайте твори шестидесятників — присилайте свої критичні думки!

Пишіть і дописуйте!

Хай "Смолоскип" буде частиною Вашої діяльності — Вашого творчого життя!

нові числа студентського — будань

● **"СТУДЕНТСЬКА ДУМКА"** — сторінка ГУ ТУСМ-у. Ч. 3/33, ("Томін України", 27 березня, 1965 р.). Зміст: В. Б.: "Основні складники руху", Т. Коршун: "Вияви націоналізму", хроніка ТУСМ-у.

● **"СТУДЕНТСЬКА ДУМКА"** — сторінка ГУ ТУСМ-у. Ч. 4/34, ("Томін України", 25 квітня 1965 р.). Зміст: В. Лісовий — "Протибольшевицька революція", Ю. Нестерчук — "Не мариуймо нагоди", хроніка ТУСМ-у.

● **"СТОРІНКА ТУСМ"** — ч. 4/5, ("Свобода", 1 травня 1965 р.). Зміст: В. Б. — "Не так воно є, як дехто думає...", М. К. Богатюк — "Модерна едудкація і ми", Орися — "Лист з Вашингтону", І. Ш. — "Нашими очима", Ю. Ісаїв — "Студентські реколекції в Філадельфії, Па.", В. Керницький — "При нашій роботі", О. З. Лисяк — "Нове обличчя американської молоді і ми", "Цікаве з нашого життя", М. Босслав — "14. X. 1962" (вірш).

● **"СТУДЕНТСЬКА ДУМКА"** — сторінка ГУ ТУСМ-у. Ч. 4/35, ("Томін України", 29 травня 1965 р.). Зміст: В. Б. — "Пізнаймо нашого ворога", С. М. — "Доповідь в Нью Йорку", хроніка ТУСМ.

● **"СТУДЕНТСЬКА ДУМКА"** — ч. 5/36, ("Томін України", 19 червня 1965 р.). Зміст: В. Будзак — "Наші завдання у світлі подій", "Потрібні дискусії", "Корисні зустрічі", А. Скальський — "Вечір молоді поезії".

● **"СТОРІНКА ЗАРЕВА"** — ч. 2/7, ("Свобода", 8 травня 1965 р.). Зміст: Юрій Пундик — "За суспільну активізацію молоді", П. Дорожинський — "Зустріч "Зарева" з головою ВО УНР-адм М. Лівницьким", Пад — "Кругляська академія в Алентаві", "Зарево в Нью Йорку обрало нову Управу", О. Зінкевич — "Два вечори "Зарева" і УСГ в Балтіморі", А. Процик — "Доповідь д-ра В. Голуб-

ничого про Україну після 2-ої світової війни", хроніка.

● **"СТУДЕНТСЬКЕ СЛОВО"** — редагує колегія з уповноваження Пресового Бюро СУСТА. Ч. 2/92, ("Свобода", 15 травня 1965 р.). Зміст: МС — "Перед конгресом", М. Савчак — "Горизонти", О. Г. Сацюк — "Культурна зміна в практиці", Л. Ганущак — "Українська студентська преса". Комунікат Управи СУСТА. З канцелярії СУСТА.

● **"СТУДЕНТСЬКЕ СЛОВО"** — редагує Колегія з уповноваження Пресового Бюро СУСТА. Ч. 3/93, ("Свобода", 10 липня 1965 р.). Зміст: Б. Фштей — "Звернення президента СУСТА до учасників сьомого конгресу", Ю. Кульчицький — "Рефлексії перед сьомим конгресом СУСТА", "ФКУ розгортає і посилює свою кампанію", "Студенти колись і сьогодні" (промова д-ра В. Шандора), Б.С. — "Високошкільна конференція СУСТА".

● **"СТОРІНКА ЗАРЕВА"** — редагує з доручення ЦП ОУАТ "Зарево" Пресова Комісія в складі: Павло Дорожинський, Анна Процик, Віталій Кейс. Ч. 1 (6), додаток до "Свободи" (16 лютого 1965 р.). Зміст: Віталій Кейс — "Потреба організування академічних курсів українознавства", Осип Зінкевич — "Полковник Андрій Мельник", Богдан Турченко — "Проблеми нашої державності", Анна Процик — "Студійна Конференція "Зарева"", Павло Дорожинський — "Зустріч з проф. О. Кульчицьким", М. Герець — "З діяльності "Зарева" в Ютиці".

● **"СТУДЕНТСЬКЕ СЛОВО"** — редагує Колегія з уповноваження Пресового Бюро СУСТА: М. Савчак, Л. Ганущак, О. Гіава-Сацюк. Ч. 1 (91). Додаток до "Свободи" (20 лютого 1965 р.). Зміст: С.М. — "Горизонти", Богдана Клезор — "З діяльності Студентського Круга при Гантер Коледжі в Нью Йорку", "Становище в справі Ф-

КУ", Лариса Ганущак — "Вісник українського студента", "З канцелярії СУСТА", Ю. Клен — "У вічності" (вірш).

● **"СТУДЕНТСЬКА ДУМКА"** — сторінка ГУ ТУСМ-у. Редактор мгр. В. Будзак. Представник на Канаду: Н. Бандера. Ч. 11 (30). Додаток до "Томону України" (12 грудня 1964 р.) Зміст: А. В. Бедрій — "Бандера — політичний теоретик", І. З. — "Бог і Україна", М. Микұляк — "З приводу відбуття семінару", "Хроніка ТУСМ".

● **"СТУДЕНТСЬКА ДУМКА"** — сторінка ГУ ТУСМ-у Ч. 1 (31), ("Томін України", 30 січня 1965 р.). Зміст: Ю. Нестерчук — "Підпільні дії в Україні", І. Гіава — "Студентська зустріч в Чикаго", В. Будзак — "Новаторство", М. Босслав — "Крути" (вірш), "Хроніка ТУСМ".

● **"СТУДЕНТСЬКА ДУМКА"** — сторінка ГУ ТУСМ-у. Ч. 2 (32), ("Томін України", 27 лютого, 1965 р.). Зміст: Ю. Нестерчук — "Значення бою під Крутами", В. Будзак — "Новаторство", В. Б. — "Наші завдання в світлі подій", В. Б. — "Чергова неправда про ТУСМ", Б. Леочко — "Курси українознавства на університетах", хроніка.

● **"СТОРІНКА ТУСМ"** — редагує Колегія з уповноваження ГУ ТУСМ-у: Х. Кульчицька, П. Гаврилюк, О. Лисяк. Ч. 3/4, додаток до "Свободи" (6 лютого 1965 р.). Зміст: Л. Б. — "Чому?", В. Керницький — "Батьки наслідують дітей", П. Гаврилюк — "Студентське життя в Монреалі", "Що діється в центрі", "При нашій роботі".

● **"СТОРІНКА ТУСМ"** — неперіодичне видання. Редагує Колегія з уповноваження ГУ ТУСМ-у: І. Заяць, Т. Дужа, М. Богатюк. Ч. 1 (3), додаток до "Шляху перемоги" (Мюнхен, 24 січня, 1965 р.). Зміст: "Наш форум — наша преса", М. Міхновський — "Ми посланці народу" (передрук), І. Заяць, — "Семінари проблематичні", хроніка.

УВАГА

Друзі! Єдиним виховним журналом для наших Рідних Шкіл та батьків шкільної молоді являється журнал —

Життя і Школа

“Життя і Школа” друкується в Торонті, а його видає і редагує д-р В. Луців. Спершу появлявся цей журнал з його ініціативи при Об'єднанні Українських Педагогів Канади під назвою “Учительське Слово” згодом назву змінено на “Рідна Школа”, а зараз на “Життя і Школа”.

З огляду на необхідність такого журналу під теперішню пору, треба зміцнити журнал, приєднуючи нових передплатників — батьків дітей, педагогів і виховників, наші Рідні Школи й інституції. Віримо в дружню підтримку нашого студентства — одно-два слова завжди допоможуть в його поширенні, в його зміцненні, що залежне зараз виключно від передплат. Річна передплата становить всього 3.00 дол. Передплати проситься слати на адресу:

Zhyttia i Shkola
D-r W. Luciw
58 Culloden Road
Stamford, Conn. USA

УВАГА**ОБОВ'ЯЗКОВЕ В КОЖНІЙ
УКРАЇНСЬКІЙ РОДИНІ!**

Вперше в історії українського студентського руху — появилася Книга про життя і працю українського студентства в Америці. В Книзі опубліковано статті 25 авторів, у ній співпрацювало 50 бувших і теперішніх студентських діячів і в її підготовці використано архіви СУСТА, УСАМ, окремих Українських Студентських Громад, Клубів і осіб.

В Книзі опубліковано статті про початки українського студентського життя в Америці, про АВ ЦЕСУС-у, Ді-Сек, СУСТА, УСФ, УС-АМ, ФКУ та про 33 Українські Студентські Громади і Клуби в ЗДА, які ілюстровані 249 знімками зі студентського життя.

Це видання — це пропам'ятна Книга СУСТА

**УКРАЇНСЬКЕ СТУДЕНТСТВО
В АМЕРИЦІ**

Книга видана з нагоди 10-ліття постання Союзу Українських Студентських Товариств Америки (СУСТА) і присвячена українським студентам, які 45 років тому загинули під Крутами в обороні Української Держави.

Книга має 156 стор., великого формату, видана на люксовому папері і коштує всього 4 дол. Книга не буде продаватись в книгарнях, тому просимо слати негайно замовлення на адресу Видавничої Комісії:

“Propamyatna Knyha SUSTA”;
2915 Manns Ave.; Baltimore 34, MD.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!**СТУДЮЙТЕ!****ПОШИРЮЙТЕ!**

ЄДИНИЙ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИК

ІСТОРИЧНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

який видає Історична Комісія “Зарева”. Бюлетень появляється чотири рази в рік.
Передплата виносить 4 дол.

В склад редакційної колегії Бюлетеню входять відомі українські історики: Д-р М. Антонович, проф. д-р Б. Винар, проф. В. Дубровський, проф. М. Ждан, проф. д-р І. Каменецький, д-р Р. О. Климкевич, проф. д-р О. Оглоблин, проф. д-р Н. Василенко-Полонська. Головний редактор — д-р Л. Винар.

В “Українському історик” публікується оригінальні і джерельні історичні праці, спомини, огляд історичних праць, хроніку.

Замовлення і передплати слати на таку адресу:

“UKRAINSKYI ISTORYK”

6008 So. Lakeview Str.

Littleton, Colo. USA

Передплатуйте! Читайте! Поширюйте!
ЄДИНИЙ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ ПЕРІОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ
І СТУДЕНТСТВА

СМОЛОСКИП

“Смолоскип” інформує і знайомить Вас з сучасними проблемами української молоді і студентства в Україні і на чужині.

В “Смолоскипі” Ви знайдете:

- Найкращі інформації з життя українського студентства в діаспорі;
- Всебічне насвітлення питань молоді, молоді літератури в Україні;
- Інформації про студентство і високу освіту на Рідних Землях;
- Статті на ідеологічні теми;
- Твори молодих поетів і письменників;

“Смолоскип”:

- Розглядає актуальні проблеми нашого студентства;
- Коментує події молодіжної - студентського і загально - українського характеру;

В “Смолоскипі” Ви знайдете статті й інформації, яких не знайдете в жодному іншому журналі!

Коли хочете знати, як працює і чим живе сучасна українська молодь — передплатуйте, читайте і поширюйте “Смолоскип”!

Журнал появляється раз на два місяці. Передплата виносить всього \$1.50 річно.

Замовлення шліть на адресу:

— “Smoloskyp”, 405 Fairmont Street West — Montreal, Que. Canada.

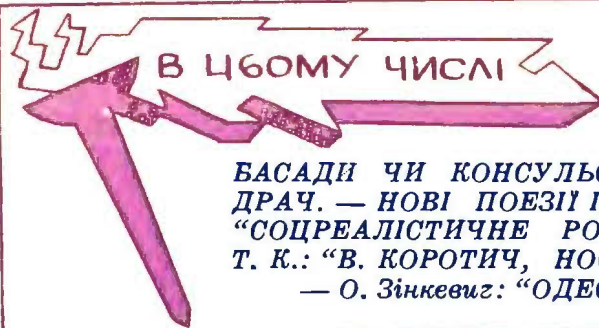
ВЖЕ ПОЯВИВСЯ НАДЗВИЧАЙНО ЦІННИЙ ТВІР
ПРОФ. К. КОНОНЕНКА

УКРАЇНА І РОСІЯ

Соціально - економічні підстави української національної ідеї
1917 — 1960

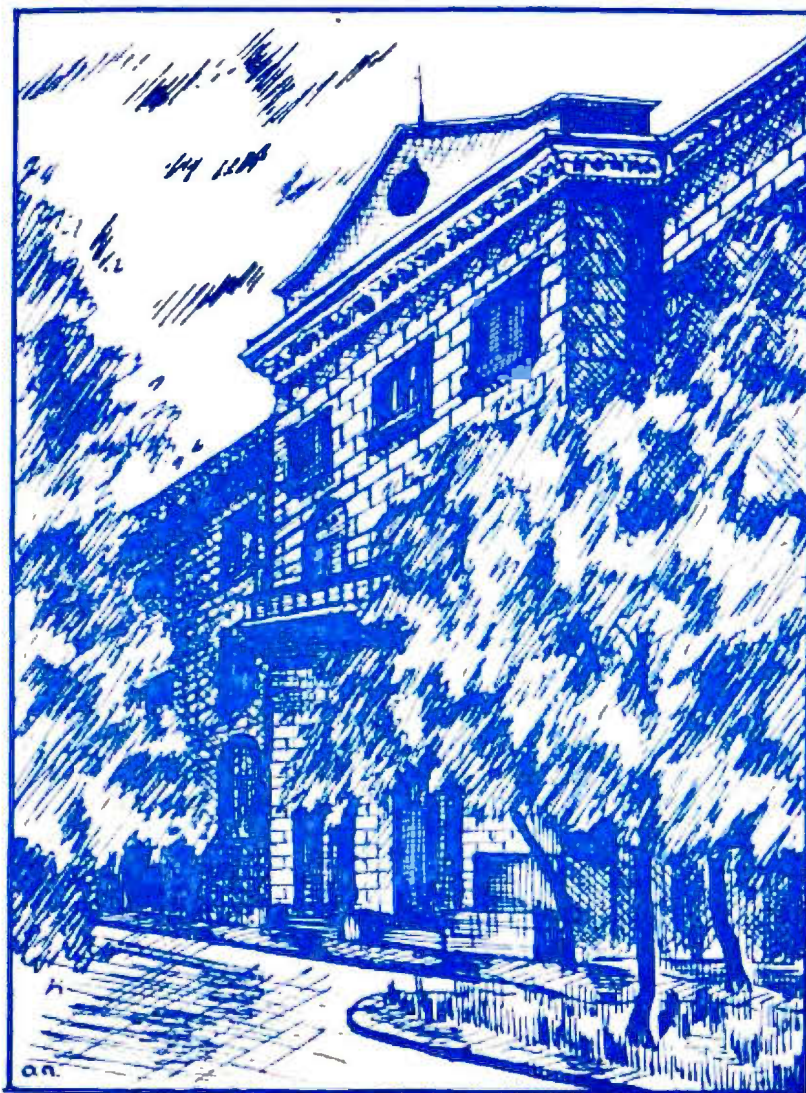
який розкриває перший раз повністю в нашій і світовій науковій літературі російсько-большевицьку імперіалістичну політику в народньому господарстві України. Книга має 535 стор. і коштує 10 — дол. в заокеанських і 35 нім. марок в європейських країнах. Чистий дохід призначений на друк чергової наукової монографії. Замовлення присилати разом з оплатою на адресу:

Ukrainisches
Technisch - Wirtschaftliches Institut
8 Muenchen 27, Laplacestrasse 24
(Germany)

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ

М. Царинник: "УКРАЇНСЬКУ КУЛЬТУРУ — В ШИРОКИЙ СВІТ", П. Б.: "АМБАСАДИ ЧИ КОНСУЛЬСТВА В УКРАЇНІ?" — ІВАН ДРАЧ. — НОВІ ПОЕЗІЇ І. ДРАЧА. — І. Калиноєська: "СОЦРЕАЛІСТИЧНЕ РОЗУМІННЯ МИСТЕЦТВА". — Т. К.: "В. КОРОТИЧ, НОСТАЛЬГІЯ І... ПОЛЬ ГОГЕН". — О. Зінкевич: "ОДЕСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ".

"smoloskyp"
magazine of ukrainian youth and students

5

1965

“СМОЛОСКИП”

Журнал української молоді і студентства
Появляється раз на два місяці

Видає: Видавнича Комісія “Зарева”
405 Fairmount Street West
Montreal, Quebec, Canada.

Видавнича Комісія “Зарева”:

Лев Винницький — голова, Марко Антонович,
Богдан Гасюк, Павло Дорожинський, Осип
Зінкевич, Анна Процик, Марко Царинник —
члени.

Головний редактор: Осип Зінкевич

**Члени Редколегії: Богдан Гасюк,
Марко Царинник.**

Технічний секретар: Петро Багрий
Мовний редактор: Марко Антонович

Адреса для редакційного листування:
SMOLOSYP

P. O. Box 6038 Patterson Station
Baltimore 24, Md. USA

Редакція застерігає собі право скорочувати
і виправляти рукописи. Підписані статті не
завжди відзеркалюють погляди Редакції чи
Видавничої Комісії. Передрук окремих стат-
тей дозволяється тільки за виразним подан-
ня джерела.

Адміністрація:

Оксана Винницька, Іван Гикавий, Рома
Квасовська, Люба Антонович

Передплати:

1.50 дол. на рік; 3.00 дол. два роки; 4.50 дол.
три роки. Поодинокі число 30 цент.

Чеки виставляти на: SMOLOSYP

405 Fairmount St. West, Montreal, Quebec, Canada

Фронтиспіс і заставки роботи студента мистецтва Ореста Поліщука, Балтімор, Мд.

“Smoloskyp”

Magazine of Ukrainian Youth and Students
Published bi-monthly by

SMOLOSYP PUBLISHERS “ZAREVO”

405 Fairmount Street West
Montreal, Quebec, Canada.

Publishing Board

Chairman: Leo Wynnycky

Members: Marko Antonowych, Bohdan Hasiuk,
Pawlo Dorozynsky, Osyp Zinkewytsch,
Anna Procyk, Marko Czarynnyk.

Editor-in-Chief: Osyp Zinkewych

**Co-Editors: Bohdan Hasiuk,
Marko Czarynnyk**

Technical Secretary: Petro Bahrij

Language Editor: Marko Antonowych

Address of Editor's Office:

SMOLOSYP

P. O. Box 6038 Patterson Station
Baltimore 24, Md. USA

The Editor reserves the right to condense and
correct manuscripts. Signed articles do not neces-
sarily reflect the views of the Editor or the Pub-
lishing Board. Reprints are permitted only with the
express indication of source.

Administrative Officers

John Hykawy, Roma Kwasowska, Oksana
Wynnyska, Luba Antonovych

Subscriptions

\$1.50 one year; \$3.00 two years;
\$4.50 three years; Single copy 30 cents

Make cheques payable to: SMOLOSYP

405 Fairmount St. West, Montreal, Quebec, Canada

З М І С Т

	Стор.		Стор.
П. В.: Посольства чи консульства в Укра- їні?	1	Т. К.: “В. Коротич, ностальгія і... Поль Гоген	8
Іван Драг: “Слово” (вірш)	1	Марко Царинник: Нові поезії	9
Марко Царинник: “Українську культуру — в широкий світ!”	1	Олесь Щербій: “Люди без віри” (етюд)	10
Ірка Калиновська: “Соцреалістичне розу- міння мистецтва”	3	Іван Драг: “Осінній Етюд”	10
Іван Драг	4	Молода творчість в Україні й на чужині ..	11
Вибір з нових поезій Івана Драча	5	О. Зінкевич: “Одеський університет” (В со- ту річницю заснування)	12
Віталій Коротич: “А місто засинає горі- лиць” (автограф)	8	Хроніка українського студентського життя ..	14
		Нові числа студентських видань	16

На обгортці: — Орест Поліщук: Одеський університет (лінограф'юра).

Рік 17 ВЕРЕСЕНЬ — ЖОВТЕНЬ, 1965 ч. 5 (114) SEPTEMBER — OCTOBER Vol. 17

ПОСОЛЬСТВА ЧИ КОНСУЛЬСТВА В УКРАЇНІ?

(П. Б.). В останніх місяцях знов стало актуальним питання відкриття американських консульств в ССРС і советських — в США. Навколо цього питання розгорнулася дискусія в американській пресі і американських політичних кругах. Українська політична еміграція проходить повз це питання майже мовчати. Хоч дискусія в нашій пресі може не вирішить суті справи, але вона скристалізувала б наш погляд на одну з важливих актуальних проблем.

Підходячи до цього питання треба зробити кілька стверджень: (а) цей обмін (якщо буде узгоджений) відбуватиметься між урядами США і ССРС; (б) цей обмін не відбувається між урядом США і УРСР; (в) вже від років (найвиразніше в 1953 р.) центральна УККА домагалася обміну посольствами між Україною (УРСР) і США, що було б рівнозначне з визнанням "де юре", а не лише "де факто" УРСР, як української держави з комуністичним режимом.

Беручи ці моменти до уваги і наставлення впливових американських політичних кіл до цієї справи, можна вже тепер зробити висновок, що скоріше чи пізніше дійде до ратифікації закону про обмін консульствами між ССРС і США.

Ми вважаємо, що відкриття американських консульств в Києві й Одесі, хоч буде своєрідним вікном для України в західний світ, жодної користі не принесе українській справі і в ніякому разі не спричинить (Докінчення на 10 стор.)

С Л О В О

Віолончель погасла. І відразу
Вмер контрабас — хапливо, нашивидку,
А скрипка п'є гарячий грім екстазу,
Грозу екстазу, білу, аж гірку.

Талане мій, на дикому смичкові
По струнах полохливих прослизни
У лоно скрипки, де брунькує слово,
Де зріє слово в мукх тишини.

Вагітна скрипка стане породіллю,
Оркестр пройме морозночорний шок.
Як нехрещене слово самоцілло
Повстане з оркестрових пелюшок.

Візьми його. Не дай на зваду славі,
А по-спартанськи — босим на мороз.
Туге од сонця, чорновелнчає —
Воно провнсне буйним гроном гроз.

І в тому одчайдушному розгоні
Затям собі і стверди це життям,
Що слово — з музики, з її гірких агоній,
І мати слова — скрипка. Це затям.

ІВАН ДРАЧ

УКРАЇНСЬКУ КУЛЬТУРУ — В ШИРОКИЙ СВІТ!

Метафізичне питання новочасся — слово. Для нас, уточнім відразу, — українське слово. В основі нашої культури — наших осяжних візерунків і намірів для життя — стоїть слово. Сьогодні, в Парижі й Монреалі, в Нью-Йорку й Ріо-де-Жанейро, в Лондоні й Києві, в Чикаго й Харкові, українська людина стверджує та виявляє своє слово. Наша культура стає імперіяльна, вона засвоює й об'єднує найрізномордніші елементи, від Сквороди до Вернера Гайзенберга, від "Фіннеганового ночування" до "Слова о полку Ігоревім". Як еспанський дух панує над ріками Сіл і Плата, як французький дух лишив незатерті сліди в Індокитаї й Новому Орлеані, так українська культура всюди заявляє право володіти новими суходолами. Всюди працюють наші ма-

лярі, скульптори, письменники, актори й режисери.

І всі вони, всупереч своїм і чужим бар'єрам, розробляють одну українську культуру. Один з цих молодих митців, Євген Гуцало, написав кілька років тому таке:

"Поети завжди зустрічаються з поетами, вони простягають один одному свої дружні руки крізь час, і мертві живуть, бо їхні вірші поселилися в серцях живих. І доки житимуть нащадки, доти житимуть їх попередники, і в цьому діалектичному ланцюгу не можна викинути жодного ланця."

Гуцало сказав те, що треба сьогодні казати, повторювати і навіть, часом, кричати. Так, поети простягають руки крізь час. Додаймо, і крізь простори. Додаймо, усі митці зустрічаються і вітаються крізь час і простори.

Зріст українщини відбувається в нерозривному зв'язку з іншими культурами і їхні здобутки сильно впливають на українську. Юрій Шевельов, у передмові до збірки своїх критичних статтів, "Не для дітей", пише:

"Прийшло нове покоління і принесло кілька справжніх талантів: Іван Драч, Богдан Рубчак, Ліна Костенко, Юрій Тарнавський, Емма Андієвська... Але вибух молоді поезії стався всупереч передбаченням... Бо виросла вона передусім з міжнародного ґрунту. Щоб оцінити Костенку, треба читати Еліота, Павида, Неруду."

Українці читають і перекладають Еліота, Джойса, Гемінґвея, Павида, Єйтса, Томаса, Кафку, Едшміда, Ануї, Кльодела, Льорку, Неруду і багатьох інших визначних модерних письменників. Українська література цим письменникам невідома. Її досягнення — поезії ранніх Тичини, Бажана, творчість Барки, Антонича, Свідзінського (список можна продовжити до кінця сторінки) — ніхто на Заході, крім українців і кількох дослідників, не знає.

Тим часом, літератури наших сусідів — росіян і поляків — на Заході знають і читають. У кожній бібліотеці і книгарні є антології сучасної російської і польської прози та поезії. Журнали друкують переклади Казакова й Герберта, Ружевича й Вознесенського, Аксьонова й Брандуса, а столичні газети висилають кореспондентів робити інтерв'ю з літераторами в Москві й Варшаві. Ми розуміємо, що літературні процеси в Польщі й Росії відбуваються в куди сприйнятливіших обставинах, ніж український. Але чи ми усвідомлюємо, наскільки поляки й росіяни, в своїх батьківщи-

нах і закордоном, подбали про те, щоб створити вільніші умови для розвитку й популяризації своїх літератур?

Ні, не усвідомлюємо. Скидаємо вину на горюжу систему і далі плекаємо свою загумінковість. Ми зробили в цій святій справі страшенно мало. Ідею, що українські емігранти — посли з України до західного світу, відкинемо. А те, що все ж таки зроблено, зроблено невміло. Появилось кілька антологій прози й поезії, видано переклади Осьмачки, Багряного, Барки. Вийшовши з друкарні, вони зникають у запорошені кутки українських книгарень. Доступу до чужинецького літературного світу вони не мають, критика на них не звертає уваги. Шевельов точно визначив причину:

"Останнім часом робляться спроби впровадити твори і постаті цієї доби (двадцятих років — М.Ц.) в західний світ.

Можна сказати, що ці спроби не матимуть жодного успіху, доки вони будуть акцентувати тільки політичну сторону і вишукувати в творчості письменників тільки ілюстрації до боротьби України з Росією чи з більшовизмом. Хоч який відбиток наклала політика на життя світу, але вона в західному світі не поглинула всіх культурних цінностей, як це вона зробила в СРСР і великою мірою в українській еміграції."

А той, хто звертається до сучасної української радянської літератури, щоб знайти в ній дерзновенні виступи проти режиму, сліпий до її незаперечних естетичних вартостей. Симоненко, з якого на еміграції мало що не зробили націоналістичного мученика, поет куди слабший і менш цікавий, ніж скажімо, Кприченко або Костенко. І дотеперішні спроби провалились не тільки тому, що видано їх власними силами, а й тому, що ці власні сили не вміють розрізнати літературу від літературщини й патріотичного "кіча". Справжня українська література цим мрякобісним силам несприйнятлива.

Ми, на еміграції, не спромоглись видати переклади основних наших творів. Шевченко, Франко, Українка потрохи з'являються в перекладі, але куди цікавіші для Заходу Куліш і Довженко ігноруються.¹⁾ Не видали ми солідної розвідки про розвиток української літератури, не то що монографії про поодиноких письменників. А найновішу нашу літературу, що так потребує солідної антології в англійській чи французькій мові, ще досі лаять і відкидають доморослі літературознавці.

В інших культурних ділянках справа сто-

їть ще гірше. Про Сковороду й Потебню західними мовами сливе нічого не написано. Наше мовознавство, за винятком кількох англomовних граматик української мови та розвідки Шевельова про її синтаксис, зовсім не знає. Про Українську Церкву теж нічого немає. В образотворчих мистецтвах, щоправда, трохи краще, але й цей стан незадовільний. А українська етнографія — це вже "терра ін-

когніта".

Ми не спромоглися, отож, показати Заходові, в сприйнятливій йому формі, цінності нашої культури. Теперішня хвилина майже остання, коли ми цю велику провину ще можемо виправити. Наш обов'язок — вітати, без усяких передсудів, усіх українських митців, і сприймати та розповсюджувати в їхній творчості те, що справжнє і вартісне. Світ потребує й чекає нашого слова. Від нас залежить, чи він почує його.

М. Царинник

1) Готуються, щоправда, переклади Довженкових кіносценаріїв.

СОЦРЕАЛІСТИЧНЕ РОЗУМІННЯ МИСТЕЦТВА

Автор статті Ірка Калиновська

Ірка Калиновська народилась в Німеччині 9 травня 1945 р. До Америки прибула з батьками і сестрою Ніною в 1949 р. Середню освіту закінчила в Балтіморі, Мд., отримавши стипендію місцевого Мерілендського Інституту Мистецтва, де від самого початку перебуває на списку здібніших студентів декана.

Ірка є активним членом місцевої Пластової станиці та Української Студентської Громади та бере активну участь в Академічних Вечорах УСГ і "ЗАРЕВА".

Батьки Ірки — відомі діяльні члени української Балтіморської громади. Батько — майор армії УНР, Павло Калиновський є членом Головної Управи ОБВУА, а мати п-і Оксана бере активну участь в українському жіночому русі.

Коли ми говоримо про соцреалізм у мистецтві, то не слід ставити питання, чи ми виступаємо проти мистецьких форм, які вживаються в теперішньому часі у вільному світі, чи ми їх схвалюємо. Річ в тому, в якій атмосфері доводиться творити митцеві тієї чи ін-

шої західної країни. Тому в цьому аспекті нам і треба підходити до питання про соцреалізм.

Для багатьох з нас — молодшої генерації, а в тому й наріть для деякого із студентів мистецтва поняття соцреалізму неясне. Важко його зрозуміти живучи в країні, де забезпечена повна свобода творчості.

Що таке соцреалізм? Що він собою являє?

Соцреалізм — це панівна форма мистецтва в Советському Союзі, а в тому і в Україні, пануюча не з вибору народу, чи точніше не з вибору митців, а накинена їм панівною владою, комуністичною партією. Ціль соцреалізму — служити політичним цілям панівної влади та бути доступним і зрозумілим для всіх верств суспільства. Так як після революції "все стало для всіх", так і в творчості все зведено до рівня найнижчих класів народу.

Між соцреалізмом у мистецтві й літературі і політикою Радянського Союзу дуже тісний зв'язок. Головною ціллю радянського мистецтва має бути пропаганда, а типовою темою картин мають бути такі сюжети, які відображують "радісне" життя радянського громадянина, "героїчні" подвиги червоної армії, "щасливе" життя радянської молоді та керуюча роля "вождів" большевицької революції, а згодом большевицької держави Леніна, Сталіна та інших.

В статуті Спілки Радянських Письменників СРСР говориться, що в соцреалізмі "правдивість й історична конкретність мистецького відображення дійсності мають рахуватись з завданням ідейної переробки і виховання трудящих в дусі соціалізму (комунізму)". Іншими словами, всі прояви творчості

мають служити політичним цілям комуністичного виховання молоді і суспільства.

Всяка індивідуальна думка митця чи письменника це — небезпечна опозиція до масової комуністичної ідеології. Радянський митець не має права передати в своїх картинах жодних особистих почувань — радості, чи розпуки, захоплення чи своїх може й абстрактних ідей, якщо вони не йдуть по лінії партійної політики в мистецтві.

Радянські критики, йдучи по лінії партійних вимог, дуже часто гостро критикують мистецькі напрямки у вільному світі — фовізм, кубізм, сюрреалізм і врешті абстракціонізм. Всі напрямки модернізму були засуджені більшовиками, як напрямки декадентні, бездумні, безідейні і без майбутнього в історії мистецтва, залишаючи соцреалізм, як найбільш перфектний напрямок.

Насправді, "їхнє мистецтво, — за словами Емануїла Райса, — це наслідування безнадійно застарілих зразків західного формалістичного мистецтва" ("Сучасність", травень 1964 р.).

Митці соцреалістичного напрямку, як і західні митці прерізнних напрямків, вважають ідеалом мистецтва безсмертні твори Леонарда Да Вінчі чи Мікельанджеля. Митці вільного світу не задовольняються старими формами, які б вони геніяльні не були, вони вважають, що такі висоти осягу минають з коначности, тому вони постійно шукають і творять нові форми мистецтва, пов'язані з життям і прогресом двадцятого століття. Соцреалісти, за директивами партії примушені задовольнятися копіюванням старих форм і зупинити розвиток мистецтва лише на одній формі реалістичного напрямку минулого століття.

Сьогодні в творчості митців західного світу, де головну роль відіграє відчуття і вільна думка митця, жоден уряд не міг би мати такої абсолютної контролю над творчістю своїх митців, яку має уряд СРСР.

Є ще й інша причина, чому модерне ми-

стецтво непожане для більшовицької влади, яка вимагає від своїх підневільних творців пропагувати виключно "красу" советського способу життя. В західному світі сприймається за природний прояв, що не все на світі гарне і добре, що є і жах, і смерть, і війна, і сльози. "Мистецтво може показати і прекрасне і потворне, — говорить Є. Райс, — із усіма варіаціями переходів між цими двома протилежностями."

Мистецькі критики вільного світу в своїх працях засуджують соцреалізм за його недорозвиненість і декадентність.

Виринає питання: яка і чи взагалі може бути свобода творчости в рамках соцреалізму?

Згідно з Є. Райсом "реалізм, не тільки соціалістичний, але кожний — лише сума прийнятих умовностей — реалізм є обмежений реальною видимістю предмета".

Коли митці вільного світу є в постійних пошуках і в своїй творчості репрезентують різні напрямки і форми, приймаючи абстракціонізм, як доміантний напрям експресії сьогодишнього модерного способу життя, то в Радянському Союзі, по партійним директивам, митець мусить притримуватись лише реалізму, як найбезпечнішої, для панівної влади, форми і суті мистецтва.

Це для нас усіх зрозуміло, бо "перші прояви невідомого майбутнього завжди вражають сучасників незрозумілістю і непов'язаністю ні з чим існуючим до нині. Такі твори приходять не з минулого, і не з сучасного, але з майбутнього. Брак відношення між тими творами і дійсністю щораз то зменшується. Врешті надходить черга на появу нових, знову вражаючих, незрозумілих творів".

Музика вже давно поборолла бар'єру реалізму. Ніхто вже не питається, що означає п'ята симфонія Бетговена.

Коли ж в Радянському Союзі перестануть питатися, що таке модерне мистецтво?

Ірка Калиновська

Іван Драч

Відомості про Івана Драча, які можна було отримати у вільному світі, наші читачі мали змогу прочитати в журналі "Смолоскип", число за травень - червень 1962 р. Там же була й оцінка поезії І. Драча, яку їй давали різні літературні критики по цей і по той

бік залізної завіси, та вибір віршів поета. З того часу на сторінках нашого журналу читачі могли не раз зустрінути це прізвище, його вірші та повідомлення про нього (ч. 4, 5, 6 за 1963; 1-2, 3-4 за 1964; 1, 3, 4 за 1965).

У цьому числі ми передруковуємо декіль-

ІВАН ДРАЧ

ка віршів з найновішої збірки І. Драча "Протуберанці серця", Київ 1965. Збірка цікава тим, що в ній опубліковано вдруге відому поему поета "Ніж у сонці", яка свого часу викликала нагінку на автора, суперечки та дискусії. Встрявання цензури найяскравіше видно з такого рядка: "Червоний стяг розірвеш на онучі..." Цей рядок змінено на "Ти корогву розірвеш на онучі..." (стор. 124). Нова збірка — це черговий творчий тріумф поета і ми певні, що наші читачі належно оцінять новий вибір віршів одного з найбільших поетів сучасності.

Творче досягнення не далось поетові безболісно. У збірку віршів увійшли вірші прогнаного характеру для заспокоєння цензури і сильних цього світу. Цих віршів ми, очевидно, не передруковуємо, оцінюючи їх як дачину окупантові.

ВИБІР З ПОЕЗІЙ ІВАНА ДРАЧА

ПРОТУБЕРАНЦІ СЕРЦЯ

Ми чуєм трав зелений крик,
Дошів задумані рефрени,
Це травень, вічний сретик, —
Так з-під землі бомбить зелено
На рівні вічних партитур!
Ми чорні гори перегорнем,
Ми вдарим серцем в мур зажур,
Ми розквнтаємося з горем
На рівні вічних партитур!
Летить прокльон в зимовий сон, —
Ми розкутурсьом в двобої
Людський граніт, людський гудрон
Багряним громом сили тої,

Що нас розчажує з добра —
Так б'ють з сердець протуберанці —
Повстанці сонця... Біль вмира
У грандіознім сонцетанці,
В космічнім клекоці тортур!...
Так розкошусьмо з добра
На рівні вічних партитур!

* * *

Я так як багу Маркіяна...
Дмитро Павличко

Я так як бачу космонавта
В його земний прощальний день.
Він обминає сині авта,
На Личаківський цвинтар йде.

І вдарять сплески черешневі,
Де сплять під кам'яним замком
Вогненне джерело — Шашкевич
Та огненний вулкан — Франко.

Земний уклін вам, хто відстояв
Свій вік,

свій дім,

свій чесний хліб...

Не онімечили святої,
Не спольщили, хоча й могли б.

Ми ладні руки цілувати
Тому, хто у страшній порі
Зберіг для нас дзвінки Карпати
І мову голубу зберіг.

Пахуче форте, не піано,
Її фортіссімо граде...
На сповідь йдем до Маркіяна,
За нами космонавт прийде.

ПЕРО

Перо, мій скальпелю вогненний,
Ти мій жорстокій лиходій,
Мій дикий поклик цілоденний,
Первоцвіт мій, первоцвіт мій!

Нам розтинати дні ці карі
До серцевини, до зорі,
Куди не дійдуть яничари
В облудітій словоблудній грі,

Дні положливі і невтішні,
І лаконічні, точні дні,
І дні, мов глечики з Опішні,
Протяті шпагами вогнів,

І дні, яким нема відради,
І виноградні, теплі дні,
Де тихо сплять старі досади,
Зіщульнвшись, на самім дні.

Дні променисто легковажні,
Горбаті дні, мозильні дні,
І дні чеснот, і дні продажні,
Яким солона кров зрідні.

Перо — це наша спільна доля
 Все обійти і все знайти,
 Аж поки в головах тополя
 Не прошумить за два хрести.

САМОТНІСТЬ

Хіба ж це самотність, коли об стіну
 Світ хвилями плеще, неначе об греблю?
 В такий — розкошную, такою — не гребую,
 В обіймах з такою згорю — не засну.

Безкрая самотність кингче вночі
 До свого останку — скептичного ранку.
 Самотність—майстринню, самотність—повстанку
 Замкну в свою безвість і знищу ключі.

А там — самоцвіти гордливі лежать,
 А суетний гамір зачах за порогом
 І щезла межа, спопеліла межа
 Між нею і творчістю, творчістю — Богом.

Тож, горда самотносте, злийся зі мною,
 Коли людські крила шумлять за стіною,
 Та згинь - пропади у безповоротності,
 Коли ти самотність лиш в ім'я самотності!

СОСНА

Старезна струна, басова, мідяна.
 А крона корони, гірка й медяна,
 Зеленою магмою в хмарах застигла
 На сонячних карих розжарених тиглях.
 Стоїчно, велично шумить шумовницю,
 У венах підкірних бурштинить живицю.
 Грудаста, сучкаста, вівтарно стосвічна
 Посестра вічності — княжна потойбічна...

Та ось

мигцем

Мов хтось

різцем

Аж іскри - іскрища

Навколо стовбура - ядра,

Аж репає стара кора

І свине хвища —

Навколо мідного ядра

Живкі електронні, дві білки іржаві
 Гей, княжать на сосні, круглястий державі

Іскряться очні,

Грають білиці,

Раюють білиці,

Пахкі од живиці

На гострих пугантиках бісяться в твісті —
 А з лоскоту й сосна танцює на місці...

А долі, на глищі, дві молодичі — вагітні,
 незграбні, пахкі од живиці — сидять,
 як одлітані птиці; шишки ворухні на картатій
 спідниці; хустками впerezані,
 бронзоволіні, обтяжені тишею й безрухом
 птиці

Дивляться,

Видивляються,

Надивляються,

Як вицарьовують в танці білиці,
 І чують в сльотаву осінню пору
 Під серцем під шум сосинни
 Найперший лоскитний порух
 Дитини.

КАЛИНОВА БАЛАДА

Я часто не знаю. Не знаю, де хвилі
 Стають золоті, де багряно - тривожні,
 Не знаю, де міра вготована силі
 Й нащо мої клетоти дикі спроможні.

Не знаю. Не відаю. І колінкую
 Перед відомим (відомим для кого?).
 Своему коневі кую свою збрую
 І в губи цілую зорю на дорогу.

Крапчасті напасті, роковані роки,
 Чолості незвідані вадні "не знаю".
 Не знаю, де блиснуть вогнем мої кроки
 І що принесе мені пам'ять з Дунаю.

Та знаю: мене колисала калина
 В краю калиновім тонкими руками,
 І кров калинова, як пісня єдина,
 Горить в моїм серці гіркими зірками.

ПРОМЕТЕСВА НАРЕЧЕНА

*Крик Прометей лунає
 безліг віків скрізь по світі,
 він заглушує собою
 потужні громи олімпійські.*

Леся Українка

У крем'ях ніч бавилась зірками,
 І камінь спав, коліна підібгавши,
 Волни куняла й чорними руками
 Вкривалась хмарами сипучими, як завше,
 І камінь спав, коліна підібгавши.
 Чекала дівчина край різьбленого столу,
 Додолу біг ручай коси густої,
 Стояла тиша срібного засолу,
 В росі стояли мальви і левкої,
 Ручай коси густої біг додолу.
 Бриніла тиша, плетена зірками,
 Затамувала подих, наслухала,
 Мов шовком шугонула під руками
 І в плесо плеснула — так необачно впала
 Та сиза тиша.

Тихше. Днище

Лиш цвіркунове сольо на стеблїні
 Та спрагла зірка тихо роси лиже —
 Така буває тиша на Волни...
 Вдар копита. Хто там? Хто там?
 Хто там стукає в ворота?
 Де там! Де там! Днище племінь
 По траві як по соломі.
 Загаси ж травницю, хлопче!
 Кінь копитом землю топче.
 Перелесинку, це Ти?
 Міг би й хвїрткою ввійти.

Чом не дивнишся зорею?
Чом не кидаєш кнрею?
Де ж твої смішки любовні,
Деж твої стрічки коштовні?
Що з тобою, любний хлопче?
Кінь копитом землю топче.
Боже мій,

та це ж не Ти!
Що Вам треба?

Що?

Води?

Подалася. Подала.
Кінь кусає вудила.
А на ньому — Боже мій!
Бідне серце, не зомліє,

А на ньому — крик з грудей
А на ньому —

Прометей.

Рук в кайдани — рана на рані.
Вуста замордовані — зір у тумані.

Були заручини отої ночі:

Сльози дівочі — сльози пророчи...

Були Єгипти, були Галілеї,
Були Шотландії — чого не бувало —
Та всюди зоря палахтіла зорею:
Колн вже Вітчизна підніме забрало?!
Були Перелесники, були Прометей,
Були Елезари — кого не бувало —
У ярмах народів конали ідеї,
Ясних корогов перетліло чимало,
Та всюди зоря палахтіла зорею,
Колн вже Вітчизна підніме забрало?!
Невже Перелесник і ти, Прометейо?!

... Колн неподолана Леся знову
Врочистію одправу починала
Перед своїм незримим вівтарем,
Колн кололась опівнічна тиша,
Немов сухе березове поліно,
Й в лабетах болю падало перо, —
Спалахували ранн Прометей
Кривавими солоними зірками.
Тоді будились Міріам і Тірца,
І в буйну ватру на Україну чорну
Слова палкі носила без скорботи
І наречена Прометесва ...

БАЛАДА ДВОХ

На вогнім зіллі руки білі
(І сонни дум, і думні сні ...)
Так дихали, так тихо вміли
Приспати тіні тишини.

Ошатна, золота, пахуча —
Вона лежала в головах,
Як наша доля немннуча,
І сон вина нам доливав.

Та крила стиглої печалі
Мене зманили по нощах,
І дно лебеді ячали,
Щоб я кричав, а не мовчав.

Здавалось: на вітрах любові,
Колн нас шал, як шквал, несе,
Я не кохав — шукав я слово,
А в слові вибухне усе!

Я чув крізь сон, як тихо плаче
Твоя зоря в моїх очах,
Так вистигла пекельна вдача
Свідома слова, як меча.

Встає, холодне і прокляте,
А тиша жде його німа ...
І мусиш слово розстріляти,
Бо в серці мужності нема.

ЧОРНИЙ ЕТЮД

Я ношу твої губи,
як найбільший тягар у світі,
По наївності ходжу,
наче по ливні циркач.
О, як замало сонця
в твоїм сімнадцятилітнім вітті,
Хоч сядь над тобою і сонячно - буйно плач.

Дай мені смутку пекельного,
як очі сліпого вбитого,
Чи дай мені радості,
тільки не склянку, а сонячний океан.
Та в кайдани розчарування
знову залізо обвнто
Моєї наївної віри
тонкий тополниний стан.

Де твій сонячний вітер,
тугий, соковитий?
Я вмий твоєю дитинністю,
розум свій придушив.
А навколо ридають,
божеволіють чорні квіти
З діамантиними росами
твоеї душі.

ІЙ

Ніби сон мені — ці горизонти,
Та принишло чатую як слід,
Дум твоїх похимерені контурні,
Губ твоїх чорно - сонячний лід.

Вичатовую власним розп'яттям,
Вичатовую болем глухим,
Як навшпиньках прохопиться натяк,
Та й потане навшпиньках, як дим.

Той, що в нім не спізнати розради —
Його овид с'бом недолуг:
Та зоря ти, якій не згоряти,
Та зоря ти, що стліє в золу.

Десь чужа ти, аж стогін чманіє,
Десь, як смерть, неблаганно своя,
І чигає нестримано, змійно
Скондензований час — твій свояк.

Закнигче розлука над нами,
Розтахне двосистемно навкіс,
Замордується лихо ножами
Чи зависне в петлі твоїх кіс.

Отоді ми жажнемо жорстоко,
Отоді ми впізнаєм ці дні,
І твоє нерозгадане око
Спопелить мене в карім вогні...
ІВАН ДРАЧ

* * *

А місто засинає горілиць,
Натомлене за всі свої роки.
І викопаних зоряних криниць
П'ють жовту воду чорні літаки.
І вільне від зажурн та хвороб,
Заснуле місто ластиться мов пес.
І птах кладе на хмару довгий дзьоб
Та дихає вологістю небес.
Прийди до мене в ніч!
То наша ніч.
Ми візьмемо у міста спокій цей.
У мороці світлїтме мені
Твоє непогасаюче лице.
Воно над містом сходить уночі.
Моє сусір'я, мій Чумацький шлях.
І світло із очей твоїх п'ючн,
Яснішає натруднена земля.
Ти ніч береш в долоні, як вино.
Світлішають в руці твоїй світи.
І сон перестав вже бути сном,
Коли його здійсниш для мене ти.
Прийди до мене в ніч!
Я запало
Для тебе всі міжзор'яні вогні.
Ти чуєш мене?
Я тебе люблю.
Прийди до мене в ніч.
Наснись мені!...

А місто засинає горілиць,
Натомлене за всі свої роки.
І викопаних зоряних криниць
П'ють жовту воду чорні літаки.
І вільне від зажурн та хвороб,
Заснуле місто ластиться мов пес.
І птах кладе на хмару довгий дзьоб
Та дихає вологістю небес.
Прийди до мене в ніч!
То наша ніч.
Ми візьмемо у міста спокій цей.
У мороці світлїтме мені
Твоє непогасаюче лице.
Воно над містом сходить уночі.
Моє сусір'я, мій Чумацький шлях.
І світло із очей твоїх п'ючн,
Яснішає натруднена земля.
Ти ніч береш в долоні, як вино.
Світлішають в руці твоїй світи.
І сон перестав вже бути сном,
Коли його здійсниш для мене ти.
Прийди до мене в ніч!
Я запало
Для тебе всі міжзор'яні вогні.
Ти чуєш мене?
Я тебе люблю.
Прийди до мене в ніч.
Наснись мені!...

Віталій Коротич

В. Коротич, ностальгія і... Поль Гоген

Ще в перших днях червня Віталій Коротич повернувся з Канади, через Францію, на рідну землю. Без перебільшення можна сказати, що на кожного, з ким зустрічався поет — він зробив велике враження, не лише як поет, але й чи не в першу чергу, як людина.

Тим часом появилася нова збірка Коротича — "Течія", яка друкувалась тоді, коли він перебував закордоном. У перших відгуках на цю збірку, крім позитивної оцінки, вже помітні багатозначущі закиди. Поетові закидається "русизм", "мовну неохайність" і новий в підсоветській дійсності закид — "абстрактний гуманізм". Можна вже тепер передбачувати, що якраз центр критики буде й обертатись кругом цього нового витвору — "абстрактного гуманізму".

Незважаючи на те, що Коротич писав, будучи в Канаді, його перші нотатки про побут закордоном появились щойно у вересні ("Вірші з подоро-

жі", "Літ. Україна", 7 вересня 1965 р.)

"Вірші з подорожі" пройняті ностальгією за рідною землею. Поет хотів збагнути духовний світ і відчуття до України багатьох, які опинились поза її рубежами.

"Я часто згадую свою недавню мандрівку до Канади, — пише В. Коротич, — є речі, яких не можна забути, — і щоразу відзеркалюється в моїй уяві новими гранями образ цієї дивної землі, країн, що тільки-но набуває власне обличчя. Думуючи про Канаду, я постійно відкриваю щось важливе для самого себе... Перебуваючи за межами рідної землі, слухаючи оповіді про чужий біль, проймаєш особливим чуттям до своєї Батьківщини..."

Поет згадує, як йому розказували про якогось українського диригента, який не міг відшукати себе в новій дійсності, кінчаючи своє життя в опущенні, вдаючись до чарки. Вірш присвячений цьому диригенту, поет закінчує словами:

— "Птахи співають тільки в рідних гніздах".

Скільки правди в цих словах! Історія перебування на чужині знає багато таких прикладів. Мали ми багато таких "диригентів". Але, Віталію Олексійовичу, чи Ви не бачите таких же рідних "диригентів" і на рідній землі? Зігнутих або зломлених під пресом режиму? Куди вдалось багато молодих письменників після розгрому в 1962-63 рр.? Чи не опинились і вони, як і цей невідомий "диригент" біля чарки? А ті сотні й тисячі, які вивезені поза рідні землі, в далекий Казахстан чи Сибір?

Свої "Вірші з подорожі" В. Коротич закінчує прикладом великого митця Поля Гогена, який народився у Франції, виростав у Перу, а згодом сам покинув рідний край, щоб жити і творити на островах Таїті. Роздумуючи над долею П. Гогена, Коротич пише: "Жоден митець не був вартий свого таланту, жоден митець не зміг прожити як слід без своєї Батьківщини, у відриві від неї..."

Вірш присвячений Гогену, поет закінчує словами:

...Продерлися щити із полотна,
Не обернулись пензлі на гармати.
Так, Франція на світі лиш одна,
І ти не зміг її переконати.
Він умирав.
Він важко помирив,
Над рұчаєм схиливши кволе тіло.
Він повз крізь гущину дүхмянних трав,
І травн по-чужому шелестіли.

Для багатьох емігрантів (не для всіх) чужина залишилась назавжди чужиною і ніколи не стане рідною Батьківщиною. Але багато, дуже багато українських емігрантів дістали змогу працювати для української культури й науки лише на чужині. І

Віталій Коротич міг переконатися на власні очі, що в деяких ділянках, ми добились багато більших осягів, як наші культурні діячі на рідних землях.

Якраз в цьому випадку приклад Поля Гогена, Віталію Олексійовичу, не дуже на місці. Свій вірш Ви зілюстрували невідповідним персонажем. Можна було підняти когось з більшими національними ознаками. Таких, на жаль, Поль Гоген не має. Хоч Франція була його рідною Батьківщиною, але він не відчував за нею аж такої ностальгії, як В. Коротич про це пише.

Лише батько П. Гогена був французом, а мати походила зі старої перуанської родини, через що він і провів свої дитячі роки в Перу. Одруживсь Гоген з данкою і навіть думав осісти в Данії, але вкортці розвівсь зі своєю дружиною і відкріс рідних дітей. Після різних пригод Поль Гоген осів на Таїті, зжившись з тубільцями, і якраз там створив свої найкращі картини. Отже не на рідній землі, а на чужині постали безсмертні твори Гогена. Якщо б у нього була аж така ностальгія, як про це пише Коротич, то він без жодних перешкод міг повернутись до Франції, і осісти якщо не в Парижі, (якого не любив), то в якомусь затишному кутку Франції.

Думки В. Коротича про "рідний край", про ностальгію — безсумнівно знамениті. Читаючи їх наше серце починає сильніше битись. "Так Франція на світі лиш одна", так для нас і Україна на світі лиш одна. Але не лише для нас, а й для тих сотень тисяч, які перебувають в Казахстані чи Сибірі, і які не мають права повернутись в Україну через заборону режиму (а які дуже радо повернулися б!), так само і ми не можемо повернутись (хоч дуже радо це зробили б), доки буде на нашій землі ворожий нашому народові режим.

Т.К.

Молода поезія на чужині

* * *

Для Ш. М.

Старої ночі, душе, бранка,
Нагим розтерзана розвндром,
Заходиш раною у ранок,
Де ревн сонця вже вітріють
Твоїм сновидням дивовидим
Про марносніє смертне пір'я
Над змеженілим морем знім
І днів відчалу до начала,
Що колываються питанням,
Чи смерть діривиться в утробі.

Хистка відчуженість зажурн,
Ажурячи просоння хтивє,
Пришестя колом відливає
До крику, що злягає в небо,
| вже немов немає дня.
Уже немов на, вже немов ні,
Уже не мов мені невнино,
Щоб я ознаймував принаймні,

Що не тобі лягати знову
І не мені вмирати наново.

ПРО САМОТНЮ НЕВІРНІСТЬ

Вугільне дерево
Білому світові—
Пах чужотіння.
Крейдяні барви
Відсвітом зрізани
Звуком оголені
Рідними стануть
Нашій тендиті.
Віруй у талість тіл,
Нитко до смерти,
Сьомий косяче
В сьомому корчі.

Марко Царинник

ЛЮДИ БЕЗ ВІРИ

(Етюд)

На столі була порошинка.

Маленька.

Малесенька.

Молекула.

Атом.

А кругом стояли люди. Сірі люди. Малі люди.

Ціль їхнього життя — була порошинка. Проблема проблем їхнього буття — була також порошинка.

Кругом стола стояли люди. Малі люди.

Вони сперегались, вони голосили палкі промови. Їхні душі горіли вогнем ненависті. Їхні обличчя — гервоні. Затискали п'ястукі. Десь нищав дівочий голос:

— Знищити! Знищити!

І знову проблемою проблем була порошинка.

Мала порошинка. Сіра порошинка сірих людей.

І знайшлась одна людина. Знайшлись режі. Великі режі. І зникла порошинка. Сіра порошинка.

Сказала людина: — А де ваша віра?

І загугорили люди. Малі люди, сірі люди.

Вони реготали. Інші рвали своє волосся.

На їхній дорозі стояла порошинка. Мала порошинка.

Ціллю їхнього життя — була порошинка. Сіра порошинка.

Малі вони були люди. Сірі люди. Порошинки не могли змести зі стола.

І піднялась людина. Велика людина. Сказала слово:

— Змеш порошинку. Са!т побазимо. Велетнями станемо.

І крик сгинули люди. Малі люди. Сірі люди.

Порошинка велетнем стала.

Мала порошинка. Сіра порошинка.

В золото перемінилась. Золотом стала. І деею стала. Ціллю стала.

Мала порошинка.

І кругом стола велись бої. Любов зникла. Ненависть в серцях горіла.

Кожний хотів порошинку усунути:

— Не есїлі ми, не есїлі, — люди кризали.

Малі люди.

— Малі ми, малі ми!

Не можемо, не можемо!

А людина?

Людина стояла.

А люди?

На стіл вискозили. Кризали. Гукали. П'я-

стукі затискали. В божевільний танець пішли.

А порошинка?

Порошинка на столі лежала. Малесенька, малесенька. Сіра.

І багато порошинок на столі стало. Сірих, сірих. Маліх.

В людей озі вилазили. Волосся підносилося.

А людина?

Людина вікно відгинула.

Подув вітер. Свіжий вітер.

Порошинок не стало.

Людина осталась.

Велика людина.

Олесь Щербій

ОСІННІЙ ЕТЮД

Шибівікна — маленька акварель.

Тонко, з китайською грацією виписані гілочки переливаються, ворухаються, навіть ряснуть в світло - блакитному — тільки відблиск двох молодих лям застиг в тихому дрібнорухливому масі помираючого листя...

Сороклітня жінка і хлопчик в синім беретіку:

— Мамцю, я ж далеко не піду.

— Мамцю, а коли я піду далеко, то все одно ж повернусь до тебе...

Повітря кришиться на шматки, настояне холодом і померзлим сипучим небом. Колюзі іржаві каштани — великі золоті іжаки. Дроти провисають од ваги густих хмар і сизого, сліпого, закутаного в золоті шарфи туману. Цементові підпори відгонять молодим морозом і терпким просололим майже дубовим духом...

— Синозку, а як ти повернешся і мамі не застанеш?

— Синозку, а як ти повернешся здалека, а мама візьме та й помере?...

Машини з строкатими штемпелями тепло і глухо прасують шишами вимиті асфальтові полотнища, а каштани тріско і смажно летять з гушавини бляшаного підгорілого марева, з переляку підскакують і, скинувши колюзі зелені фубайки, наморено котяться до мікропори вологих геревикив прохажих тугими гланцюватими м'язами...

— Мамцю, а я тобі залишу беретик, щоб ти тільки пустила мене, я машин не боюся, я принесу тобі каштанів, ти ж в мене хороша, мамцю...

Ополонка в хмарах, сонячний каскад, водоспад сонця, сороклітня задумана жінка і синій беретик в неї на колінах. Іван Драч

МОЛОДА ТВОРЧИСТЬ

В УКРАЇНІ Й НА ЧУЖИНІ

● **Молоді письменники Пряшівщини.** Серед невеликого числа молодих, початкуючих письменників Пряшівщини вирізняються Ю. Бача, Б. Дацей і В. Гайний, які друкуються в місцевій українській газеті "Нове життя", а їхні твори були опубліковані в альманасі "Дукля" і журналі "Дружно вперед".

● **Творча молодь Тернопільщини.** При редакції газети "Вільне життя", яка появляється в Тернополі, існує учнівська літературна студія, до якої належать Лариса Баранова, Лариса Анчель, Алла Зісман. Крім того на Тернопільщині живуть молоді поети й письменники — Дарія Письменна, Броніслава Фотима, С. Завалков, Б. Демків, Г. Петрик-Попик, В. Вихрущ, Р. Болюх, В. Шовкун, О. Корнієнко, Б. Мінц, В. Анохіна, Т. Анатольєва, М. Засць, О. Бугай, І. Горенко ("Л.У.", ч. 55).

● **Українські книжки читають моряки.** Українці, які перебувають на кораблях та у військових частинах більшовицької балтійської флотії, протягом довгого часу домагались, щоб військові бібліотеки були заповнені також українськими книжками. Звернувшись у цій справі до СПУ в Києві — вони одержали понад тисячу українських книжок, які мають серед читачів великий попит ("Л.У.", ч. 61).

● **"Юні про юних".** В Одесі при газеті "Комсомольська іскра" почав появлятися літературний додаток "Юні про юних", навколо якого гуртуються молоді літератори півдня України. Серед цих молодих письменників і поетів визначаються зокрема Борис Нечерда і Валентин Мороз ("Л.У.", ч. 60).

● **Дружба українського і грузинського народів.** З-поміж усіх поневолених народів СРСР найбільш помітна дружба між українським і грузинським. Ця друж-

ба протягом довгих років зав'язується зокрема між культурними діячами обидвох країн. Останньою ведеться обмін між студентами Київського і Тбіліського університетів. Про це цікаво пише молодий поет О. Лупій у статті "Із джерел братніх мов" ("Л.У.", ч. 64), у якій він нарікає, що є дуже мало на Україні молодих літераторів, які б досконало знали одну (крім російської) з чужих слов'янських чи західних мов. Він наводить приклад, що справа вивчення мови ще найкраще налагоджена між Грузією і Україною. Грузини Рева Хведридзе, Нурі Верзадзе і Амірон Асонідзе вивчили докладно українську мову на філософському факультеті Київського університету, а українці Грицько Халимоєнко і Неоніла Білченко вивчили грузинську мову на такому ж факультеті Тбіліського університету. О. Лупій згадує, що чужі мови знають ще перекладачі В. Гримач — словацьку, О. Сенюк — скандинавську, О. Пономарів — новогорську, В. Житник — чеську, Алевтина Спрогіс — естонську, Дмитро Павличко — еспанську, Дмитро Білоус — болгарську, Володимир Лучук — слов'янські мови. З інформацій молодого поета виразно видно, що вивчення західних мов, чи мов народів Азії і Африки цілковито занедбано на Україні. Цю прогалину могли б заповнити студенти, які перебувають на чужині і які мають кращий доступ до вивчення цих мов.

● **Закидають В. Коротичеві русизм.** В "Літ. Україні" (ч. 62) Я. Ісаківич закинув В. Коротичеві "мовну неохайність", базуючи свої твердження на кількох прикладах з найновішої збірки поета "Течія". Річ ясна, що до кожного молодого письменника можна мати побажання, щоб він досконало володів рідною мовою. Але, чи на те не є мовні редактори, яких і завдання справляти мову? Збір-

ка В. Коротича "Течія" перед своєю появою переходила по черзі руки п'яти осіб, які мали відношення до її зредагування і випуску. Збірку редагував Ю. П. Петренко, художнє оформлення зробив В. С. Кобець, художнім редактором був М.Н. Вальчук, технічним — К.П. Лащенко, коректором — С.С. Афоніна. Чи ці особи не є також співвідповідальні за "мовні прогріхи" В. Коротича?

● **Літературна молодь Придніпров'я.** В Дніпропетровську при місцевому Відділі СПУ існує молодіжна секція. Молоді поети і молоді прозаїки збираються окремо два рази в місяць, а часом спільно. Секцією кермує молодий інженер Михайло Чхан. Член секції студент Сергій Бурлаков видав свою першу збірку поезій — "Трояндове світання", готують свої перші збірки недавній студент Віктор Корж і молода поетеса Наталка Нікуліна. Здобилими письменниками з а рекомендації себе Г. Прокопенко, П. Головенько, А. Василенко, Р. Головенько, О. Завгородній, В. Начиняний, О. Вусик. Початкуючі літератори готують збірник "Молоді голоси".

ПОСОЛЬСТВА ЧИ КОНСУЛЬСТВА В УКРАЇНІ?

(Закінчення з 1 стор.)

ниться до поширення політично-правного статусу УРСР, а навпаки, йдучи понад голову уряду УРСР, такі консульства будуть підтвердженням визнання американським урядом колоніальної залежності України від Росії.

Тому ми всецільо підтримуємо концепцію відкриття в Києві американського посольства, а у Вашингтоні посольства УРСР, цебто нормальних дипломатичних відносин між двома окремими країнами, але в ніякому разі — концепцію відкриття консульства.

(Хроніка)

ОДЕСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(В соту річницю заснування)

В цьому році минає сто років від часу заснування третього з черги університету в Україні — Одеського.

На жаль, історичні події так склалися, що Одеський університет не зміг відіграти такої важкої ролі в розвитку української політичної думки і українського культурного життя, як університети — Київський, Харківський чи Львівський. Але все ж з його мурів вийшло багато визначних українських вчених, які збагатили українську науку, роблячи свій вклад у скарбницю світової науки.

Не мало боїв доводилось проводити українському студентству цього університету за введення української мови та відкриття на ньому факультетів українознавчих дисциплін, що належить до окремої сторінки наших визвольних змагань і ще чекає свого дослідника.

Історія Одеського університету також залишається в українській історіографії дуже скупою, а на еміграції не появилось дотепер ані одної студії, присвяченої століттю його відкриття).

Щодо будівництва середнього і високого шкільництва Одеса була на багато років відстала від Києва, Львова чи Харкова. На це склалось багато причин, а однією з них було побоювання російського царського уряду, що це чорноморське місто зможе стати віком свідомої України в широкий світ, куди прибували численні чужинецькі кораблі, різні делегації, а в самому місті жило багато чужинців, які мали свої консульства і представництва.

Після довгих вагань в 1804 р. в Одесі відкрито комерційну гімназію, яку вже в короткому часі, бо

в 1817 р. об'єднано з шляхетським інститутом (який був оснований французом Вольсеем, як приватний пансіон) — в Рішельєвський ліцей. Назва ця була надана на честь французького емігранта князя Армана Рішельє, який був генерал-губернатором Південної України.

Двадцять років згодом, в 1837 р. ліцей підвищено до рівня вищої школи з двома відділами — 1) фізико-математичним і правничим та 2) інститутом східних мов. Камеральний відділ, який охоплював природничі та сільсько-господарські науки, було відкрито щойно в 1842 р.

В 1854 р. згідно з новими реформами ліквідовано інститут східних мов при ліцеї. Якраз на цей час припадає посилене змагання української громадськості півдня України за створення в Одесі окремого університету. Рішення в цьому напрямку схвалено в 1862 р., згідно з яким Рішельєвський ліцей мав бути перетворений в Новоросійський університет (південну степову Україну росіяни називали "Новою Росією" — О. 3.). Цю реорганізацію завершено щойно три роки пізніше. Університет було відкрито 12 травня 1865 р. і йому присвоєно назву — Імперський новоросійський університет. В склад університету входило три факультети — природничий, історично-філологічний та фізико-математичний, а від 1900 р. також медичний.

Університет був запланований царським російським урядом як центр русифікації півдня України та центр панславистичних ідей для інших слов'янських народів. Однак він перетворився незабаром в серйозний міжнародний науковий осередок, в якому зустрічалося багато професорів і студентів з різних країн та різних національностей, але водночас цілком ігнорувалась українська

культура і духові аспірації українського народу. Сам теперішній ректор університету проф. О. Юрженко не може затаїти цього факту, стверджуючи, що "університет перетворився на одне з потужних вогнищ розвитку науки і передової демократичної культури двох братніх народів — російського і українського", промовчуючи цілковито факт, що більшість викладів на цьому університеті відбувається в російській мові, а студенти примушені користуватися здебільшого російськими посібниками.

Цілий ряд вчених, професорів університету і їхні досягнення записує історія як за царської Росії, так і тепер, на конто російського народу, цілковито нехтуючи фактом, що ряд цих професорів і вчених були українцями і працювали для української культури й науки.

Вчені університету

Серед викладачів і професорів університету ми знаходимо цілий ряд вчених світової слави, як українців так і росіян. Тут слід згадати в першу чергу основоположника української мікробіологічної науки І. І. Мечникова, ембріолога — Олександра Ковалевського, фізіолога І. М. Сеченова, медика М. Д. Стражеска, В. П. Філатова, хеміків — М. Д. Зелінського, В. В. Марковникова, творця вчення про рух енергії М. О. Умова, геофізика академіка О. В. Колосовського, візантолога ак. Ф. І. Успенського. З підсоветської генерації вчених треба відмітити ембріолога ак. Д. К. Третьякова, ботаніка-систематика ак. В. І. Ліпського, палеоботаніка ак. А. М. Криштофовича, ботаніка ак. А. О. Сапегіна, біолога проф. Є. І. Синельникова, хеміка ак. Л. В. Писаржевського, знавця фавни півдня України О. О. Бравнера, економіста О. Постнікова, історика степової України Олексія Марке-

вича, проф. харківського університету Д. Овсяннико-Куликовського. На університеті виховались також такі відомі українські вчені, як ак. М. Ф. Гамалія, О. О. Богомолець, Д. К. Заболотний, Слабченко та багато інших.

Ректорами університету були І. Соколов, Т. Леонтович, Н. Головинський, С. Ярошенко, І. Некрасов, Т. Швеців³).

Студенти університету

Кількість студентів в Одеському університеті постійно зростала, але процент українців на ньому був завжди в дуже великій диспропорції по відношенні до місцевого українського населення.

В 1865 р. в університеті було 175 студентів (в тому 36 вільних слухачів), 1884 — 610, 1885 — 619, 1886 — 622, 1887 — 588, 1896 — 581 (41 на історично-філософському факультеті, 255 — на фізико-математичному, 285 — на юридичному).

В 1959/60 ак. році в університеті навчалось 2733 студенти на стаціонарному відділі і 3107 — заочно, цебто 5840 всіх студентів, а в 1960/61 ак. р. — 8177 студентів (в тому 4678 заочників). В біжучому академічному році на університеті навчається біля 10 тисяч студентів.

За останніх 45 років університет підготував біля 9 тис. спеціалістів в різних ділянках²). При університеті є аспірантура, в якій навчається 165 осіб. В університеті вчені приймають захист докторських дисертацій з 14 і кандидатських дисертацій — з 24 спеціальностей.

В останніх кількох роках 10 працівників університету захистили докторські дисертації і 48 — кандидатські.

Факультети університету

Університет має 8 факультетів з 55 катедрами: історичний, філологічний (з українським і російським відділенням), іноземних мов, фізики, механіко-математичний, хемічний, біологічний та географічний. При університеті є аспірантура, вечірній і заочний відділи, інститут фізики, астрономічна обсерваторія, ботанічний сад, наукова бібліотека (півтора

мільйона томів), три музеї, кабінети і лабораторії та обчислювальний центр.

Наукова праця університету

Одеський університет славився зокрема в розвитку медичних та технічних наук. У цих ділянках він дав значне число вчених світової слави. З важливіших досягнень слід відзначити: дослідження оптичних і фотоелектричних властивостей напівпровідників, перетворення хемічної енергії в електрику, механізм реакції полімеризації в дисперсних системах, механізм іонного обміну з участю синтетичних смол, комплексних сполук і фізіологічно активних речовин, теорія апроксимації, асимптотика розв'язань рівнянь з окремими похідними, диференціальні рівняння, лінійна алгебра, не говорячи вже про досягнення в ділянці медичних наук.

Рівночасно з науково-дослідною діяльністю університет видав до 1897 р. — 69 томів "Записок Імператорського новоросійського університету". Перед революцією метеорологічна обсерваторія й історично-філологічне т-во видавали свій "Пітопис", а товариство природників (1872) і математиків (1876) видавали "Записки". Зараз університет видає "Праці Одеського державного університету ім. І.І.Мечникова".

Русифікація і комуністична індоктринація

Незважаючи на свої заслуги в ділянці розвитку науки Одеський університет, хоч і підпорядкований міністерству вищої освіти УРСР, залишається дуже поважним осередком русифікації півдня України і зокрема молоді української інтелігенції, яка здобуває тут своє знання. Справі русифікації сприяє надсилання до університету росіян, які становлять майже половину кількості всіх студентів.

Окрему увагу в університеті присвячується комуністичній індоктринації студентів і молодих вчених. Про це говорять заступник секретаря партійного комітету університету доц. А. Введенський: "Багато турбот у партійної організації вузу. Без пере-

більшення — в полі її зору все, до деталей, життя університету". Він говорить, що всі виклади професорів стенографуються, а згодом обговорюються на партійному комітеті, аналізуються та робиться висновки, як самі викладачі повинні найбільше впливати на формування комуністичного світогляду студентів. Цей доцент доказує, що найкраще індоктринувати студентів почерез академічні групи, що дає добрий результат. Велику роль тут відіграє прийом до університету, чого передумовою є членство в комуністичній партії або комсомолі. А. Введенський пише, що на 38 студентів III-го курсу історичного факультету є 10 членів партії, а решта — комсомольці. Значить — які одного безпартійного.

Історія останніх років і факти говорять, що в дуже численних випадках партійний чи комсомольський квиток — це лише прикриття, щоб дістатись на високу школу і здобути вищу освіту. Так є і в Одеському університеті. За тими тисячами партійних і комсомольців криється щира українська людина, яка примушена поступитись своїм "я", щоб служити своєму народові, будучи спеціалістом високої кваліфікації.

О. Зігмевич

1) Цікава стаття Івана Левадного — одинока про одеський університет, багата на деякі дані — "Науковий центр півдня України" ("Гомін України", ч. 32-33, 31 липня 1965 р., Торонто), на жаль тратить на вартості, через брак подання джерел і літератури, яку автор використав при її опрацюванні.

2) Щодо кількості підготовлених університетом спеціалістів є великі розходження в радянських виданнях. Напр. УРЕ (том X, Київ 1962 р.) на стор. 274 подає: "За роки Рад. влади ун-т підготував бл. 9 тис. спеціалістів", а журнал "Україна" (ч. 20, Київ травень 1965 р.) пише: "Тільки за післявоєнний період з його стін вийшло 15 тисяч фахівців".

3) Подібні розходження є також в даних про викладацький склад університету. В тому ж самому числі журналу "Україна" пишеться, що "на п'ятдесят п'ятьох катедрах працюють 640 викладачів та наукових

працівників, серед яких — 28 професорів і 210 кандидатів наук". Дещо інші дані подає ректор університету проф. О. Юрженко ("Радянська освіта", ч. 33, Київ, 28 квітня 1965 р.), який пише, що в університеті працюють 3 члени - кореспонденти АН УРСР, 21 професор і доктор наук, 204 доценти і кандидати наук. Ще інші дані подає Іван Левадний в повище цитованій його статті. Згідно з його даними в університеті працює 3 члени-кореспонденти АН УРСР, 30 професорів і докторів наук та 214 доцентів і кандидатів наук.

Подібні розходження є між радянськими даними, згідно з якими в

університеті стаціонарно, заочно і на вечірніх курсах навчається "понад 10 тисяч студентів", а Іван Левадний твердить, що в університеті навчається "12 тисяч студентів".

Використана література:

1. Степан Сірополко — "Історія освіти на Україні", Львів 1937. Стор. 174.

2. І. Крилов — "Система освіти в Україні" (1917 - 1930), Мюнхен 1956, Стор. 96.

3. "Українська радянська енциклопедія", том. 10, Київ 1962.

4. "Справочник для поступающих в высшие учебные заведения" в 1959 г., Москва 1959. Стор. 302.

5. Я. Брик — "Сторінка університетської слави" ("Україна", ч. 20, Київ, травень 1965 р.).

6. О. Юрженко — "Сто років — початок молодості", Б. Сосновський — "Мечніковські традиції", А. Введенський — "Локація серця" ("Радянська освіта", ч. 33, Київ 28 квітня 1965 р.).

7. "На прапорі вузу — трудовий орден" ("Радянська освіта", ч. 38, Київ 15 травня 1965 р.).

8. ЦСУ СССР, Статистическое Управление Одесской области: "Народное хозяйство Одесской области". Статистический Сборник, Одесса 1960, Стор. 332.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСЬКОГО ЖИТТЯ

УКРАЇНСЬКИЙ ВІЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

В останньому часі після вибору проф. д-ра Юрія Бойка ректором, сторінки української преси в діаспорі заповнилися новими вістками і повідомленнями Українського Вільного Університету (УВУ). Переборюючи цілий ряд труднощів і після досить довгої перерви, УВУ приступає в 1965 - 1966 ак. році до аудиторного навчання, відкриваючи два факультети — філософічний та факультет права і суспільно - економічних наук.

Студії на УВУ є доповнюючими до студій в європейських і позаєвропейських країнах. Особи, які мають ступінь магістра після двох семестрів навчання в УВУ, можуть готувати докторську дисертацію, а особи, які мають ступінь бакалавра, можуть після одnorічних студій готувати магістерську дисертацію.

Дисципліни на УВУ охоплюють ділянки україністики, славістики, історії Східної Європи і східноєвропейських правових норм та інституцій. Оплата студій виносить 40 дол. вписового і 150 дол. за один семестр. Студенти можуть користуватися стипендіями КоДУС-у та тими побутовими перевагами, якими користуються німецькі студенти (гуртожиток, харчування та навіть отримання стипендій у висоті 100 дол. в місяць).

Згідно з німецькими законами та розпорядком

ще з 1950 р. УВУ є уповноважений надавати магістерські та докторські титули студентам, згідно зі своїми правилами студій.

Кожний студент УВУ зобов'язаний відвідати принайменше 12 академічних годин тижнево.

Виклади у зимовому семестрі починаються 15 листопада і триватимуть до 15 березня, а в літньому від 1 липня до 1 вересня 1966 р.

На філософічному факультеті викладають: Проф. Ю. Бойко - Блохин, д-р К. Митрович, проф. О. Кульчицький, д-р Г. Васильович, проф. В. Янів, О. Суліма - Блохин, проф. Е. Кошмідер, проф. О. Горбач, д-р К. Зісс, проф. В. Кубійович, проф. П. Курінний, проф. Міллер, проф. Н. Полонська - Василенко, д-р О. Воропай, д-р М. Гоцій, П. Теодорович, проф. П. Райнфельд, Л. Жук.

На факультеті права і суспільно - економічних наук викладають: проф. В. Орелецький, д-р А. Білинський, проф. Ю. Панейко, проф. З. Соколюк, д-р Л. Ясовський, проф. Г. Горн, д-р А. Фігель, д-р В. Федорончук, д-р Б. Осадчук, д-р Г. Рейнгард.

В програму філософічного факультету крім цілого ряду дисциплін входить також курс української, болгарської, польської, білоруської і російської мов.

● Оселя ім. О. Ольжича. Високошкільні Дні "Зарева". 27 - 29 серпня відбулись на оселі ім. О. Ольжича в Лігайтоні, Па., Високошкільні Дні "Зарева", в яких взяло участь біля 70 студентів і гостей з різних місцевостей США і Канади.

Програмою Днів кермував Го-

лова Крайового Проводу "Зарева" інж. М. Герець.

В часі Високошкільних Днів було виголошено такі доповіді: Віталій Кейс — "Прозова творчість в сучасній українській літературі", д-р Марко Антонович — "Розвиток науки в Радянській Україні", маестро Йосип Гіриак — "Сучасний український театр", проф. Петро Стерчо — "Політично-правний статус України", інж. Степан Процюк — "Розвиток народного господарства України в під-більшовицькій дійсності", проф. Петро Голубенко — "Дійсність в Україні в останніх двадцятьох роках".

Конференція - зустріч Крайового Проводу "ЗАРЕВА" на оселі ім. О. Ольжича 17-18 липня 1965. Зліва направо: В. Лисько, М. Осіницька, П. Дорожинський, М. Герець, Б. Гасюк, О. Віняр, Т. Кейс, В. Кейс, А. Процик, О. Врублівський, О. Бакун.

В суботу 28 серпня під час спільної вечір, якою кермував Голова ЦП "Зарева" П. Дорожинський, маестро Й. Гіриак рецитував поему Т. Шевченка "Сон", що присутні сприйняли оваційними оплесками.

Високошкільні Дні "Зарева", в яких взяли участь також численні нечлени цієї організації, пройшли дуже успішно. Після доповідей відбувалась дискусія, в якій брало участь багато присутніх.

● **Торонто.** Українці - градуанти канадських високих шкіл. В Канаді стало вже традицією, що кожного року місцеві українські часописи подають повні списки випускників Високих Шкіл Торонта, Вінніпегу, Монреалю, Едмонтону й інших міст. Це дає змогу мати повну евіденцію наших професійних і наукових сил в цій країні. На жаль таких даних не подають українські часописи в США і в інших країнах, де на Високих Школах студіює поважна кількість українських студентів.

● **Чикаго.** Випускники школи українознавства. 19 червня відбулося в Чикаго прощання 25-ти випускників школи українознавства, яка працює під керівництвом т-ва "Українська Учительська Громада". В урочистостях, які мали

багату мистецьку частину, взяв участь Преосвященний Кир Я. Габро, численні представники різних місцевих організацій та студентство. На успішному Вечорі від імені випускників промовляли М. Олійник і Наталка Пименюк, а І. Гікава і Н. Березецька інформували присутніх про працю студентів академічних років 1962 і 1963. Всі абсолювенти на знак зложення матуральних екзаменів одержали дипломи й окремі відзначення. Опікуном школи українознавства є відомий і заслужений педагог проф. Ю. Сидорович.

● **Філадельфія.** Відкритий лист в справі ФКУ. В щоденнику "Америка" (9 липня 1965 р.) появилася "Відкритий лист до колишніх і теперішніх українських студентів в Америці", в якому наводячи цілий ряд цитат з різних українських пресових органів, закликається посилити акцію в складанні пожертв на Фонд Катедри Українознавства. "Відкритий Лист" підписали члени Комісії СУСТА для справ ФКУ — Олена Никорович, Оксана Богачевська, Юрій Гнатюк, Леся Старух і Богдан Керницький.

● **Ванкувер.** З діяльності УСТ "Альфа-омега". 18 липня відбулася доповідь п-і К. Шкляки (пред-

ставниця ЛУКЖ з Едмонтону) для студентів університету Британської Колумбії у Ванкувері. Вечір відкрив голова УСТ П. Данилів, а доповідачку представила Олеся Томіцька. Прелегентка говорила про завдання українського студентства в Канаді та про участь його у святкуваннях сторіччя Канади.

● **Париж.** Курси українознавства ОУМУФ-у. 2-21 серпня відбулися у Везін - Шалеті курси українознавства, які вже кілька років улаштовують для української середньошкільної молоді УНЄ і середньошкільна Організація Української Молоді у Франції (ОУМУФ). 14 серпня в програмі Курсів відбувся вокальний Вечір з багатою мистецькою програмою, під час якої також читали твори Василя Симоненка. Курси, в яких взяла участь українська молодь з різних місцевостей Франції, закінчилися 21 серпня великим Вечором - Концертом в Бельгарді.

● **Вінніпег.** Українська мова на високих школах Манітоби. Центральна Комітет Українців Канади (КУК) повідомила з початком серпня, що українська мова визнана Манітобським університетом матрикуляційним предметом почавши від нового 1965-66 ак. року. Студенти, які закінчили в 12-ій класі курси української мови, можуть подавати її як вписовий предмет при реєстрації на перший рік університету. В Манітобі впроваджується українська мова в середніх школах в програму курсів для тих студентів, які думають студіювати її далі в університеті.

● **Філадельфія.** Україністика на Пенсильванському університеті. В рамках україністики в Пенсильванському університеті в біжучому академічному році відбуваються такі виклади: історія української літератури (3 кредити), й історія української мови (3 кредити). Курсами керують проф. Г. Лужинський і проф. Н. Пазуняк. Українським студентам цих курсів уділює стипендії спеціальна Стипендійна Комісія при Відділі УККА в Філадельфії, яку очолює д-р В. Галаи, а справу одер-

4 липня 1965 р. відбулася на оселі УНО біля Торонто спільна нарада представників УНО, "Зарева" і редакції "Смолоскипу". На фотографії частина учасників наради. Стоять зліва направо: Ю. Карманін (член Президії УНО), Лев Винницький (Голова Видавничої Комісії "Зарева"), Оксана Винницька, Павло Дорожинський (Голова Ц.П. "Зарева"), д-р Марко Антонович, Микола Плав'юк (Президент УНО), Осип Зінкевич (Головний редактор "Смолоскипу"). По середині сидить Андрій Винницький.

жання стипендій полагоджує професор Юрій Мачук.

● **Торонто. Українська молодь — до повітряних кадетів.** 5 серпня відбулась в Торонті пресова конференція, яку влаштував 283-й ескадрон при Українському Відділі Королівсько-Канадського

Легіону ч. 360. На пресконференції з інформаціями виступили С. Канін і П. Харидчак, а комендант ескадрону сотн. М. Янів говорив на тему — "Навчальна система в ескадроні кадетів повітряних збройних сил та можливості студій у Торонтонському універ-

ситеті за рахунок державних стипендій". Доповідач відмітив, що в ескадроні українська молодь може здобувати пілотський вишкіл і до нього можуть вступати юнаки 14-18 років. Для молодих кадетів відкриваються різні можливості — спеціальні вишколи, екскурсії до різних країн, отримання стипендій на університетські студії.

● **Нью Йорк. Дискусія над Крутянським боєм.** В щоденнику "Свобода" (ч. 143 з 6 серпня) С. Риндик статтею "Герої мученики і герої переможці" започаткував нову дискусію (такі дискусії відбувались і в минулому) про Крутянський бій. На його статтю зареагував ряд осіб — о. Р. Ганас, В. Сім'янців, К. Степовий, Б. Мартос, І. Білоус, І. Савич. На жаль дискусія не вносить нічого нового, в ній повторяється загальновідомі для пересічного українця факти про Крутянський бій та про значення його для української молоді.

.. СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

В числі "Смолоскипу" за липень-серпень (з. 4, 1965) під кореспонденцією "II-ий Конгрес Українського Студентства Європи" випав, в гасі роблення ломки, підпис автора допису Мирослави Маслової з Парижу. За цей недогляд вибагаємо перед авторкою та іншими гитагами. РЕД.

нові числа студентськийс —bugань

● **"ГОРИЗОНТИ"** — український студентський журнал (англійською мовою), ч. 1 (9), Рік VI, Нью Йорк - Урбана. Неперіодичне видання СУСТА. Редколегія: Олена Гікава - Сацюк (Голова), М. Савчук, Д. Штогріни, К. Савчук, О. Коверко, Б. Футей, І. Фостер, Дж. Фостер, Л. Матиців, І. Гікава, О. Ілюк — члени. Зміст: "Культурний обмін культурної тиранії", "Фонд Катедри Українознавства", "Коментар про створення Конгресового Комітету Поневолених Націй", К. Савчук —

"Кілька рефлексій про Україну в Об'єднаних Націях", Ю. Кульчицький — "Україна проти Росії в Берестю Литовському", "Шевченківська резолюція ч. 174", М. Савчук — "СУСТА" (жороткий нарис), "Академічна свобода в СССР" (зіставлення фактів), Б. Футей — "Студентська хроніка", "Проклямація Дня Українського Студента" в Пармі, Огайо, огляд книжок (Н. Андрусак, Д. Кесель), вірші молодих авторів (в англійській мові) — І. Ісаїва, О. Коверка, М. Стебельської, Р. Зайчука, Ю.

Мискова, фотографії зі студентської діяльності.

● **"СТОРІНКА ТУСМ"** — ч. 5 (6), Рік II, додаток до "Свободи" (7 серпня 1965 р.). Редакційна Колегія: Х. Кульчицька, П. Гаврилюк, О. Лисяк. Зміст: В. М. — "Дев'ятий Конгрес ТУСМ-у", Т. Рогатинська — "15 років діяльності ТУСМ-у", Ю. Кульчицький — "Студенти і "Студенти", Я. Д. — "Клин клином", Р. — "Фенікс", О. З. Лисяк — "Куди" (вірш), хроніка.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

СТУДИЙТЕ!

ПОШИРЮЙТЕ!

ЄДИНИЙ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИК

ІСТОРИЧНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

який видає Історична Комісія "Зарева". Бюлетень появляється чотири рази в рік.
Передплата виносить 4 дол.

В склад редакційної колегії Бюлетеню входять відомі українські історики: Д-р М. Антонович, проф. д-р Б. Винар, проф. В. Дубровський, проф. М. Ждан, проф. д-р І. Каменецький, д-р Р. О. Климкевич, проф. д-р О. Оглоблін, проф. д-р Н. Василенко-Полонська. Головний редактор — д-р Л. Винар.

В "Українському історичному" публікується оригінальні і джерельні історичні праці, спомини, огляд історичних праць, хроніку.

Замовлення і передплати слати на таку адресу:

"UKRAINSKYI ISTORYK"

6008 So. Lakeview Str.

Littleton, Colo. USA

Передпачуйте!

Читайте!

Поширюйте!

**ЄДИНИЙ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ ПЕРІОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ
І СТУДЕНТСТВА**

СМОЛОСКИП

"Смолоскип" інформує і знайомить Вас з сучасними проблемами української молоді і студентства в Україні і на чужині.

В "Смолоскипі" Ви знайдете:

- Найкращі інформації з життя українського студентства в діаспорі;
- Всебічне навіщення питань молоді літератури в Україні;
- Інформації про студентство і високу освіту на Рідних Землях;
- Статті на ідеологічні теми;
- Твори молодих поетів і письменників;

"Смолоскип":

- Розглядає актуальні проблеми нашого студентства;
- Коментує події молодіжно - студентського і загально - українського характеру;

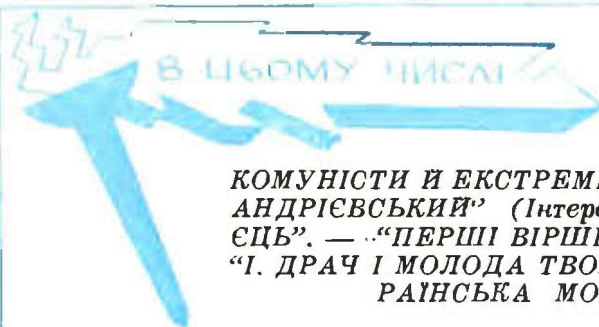
В "Смолоскипі" Ви знайдете статті й інформації, яких не знайдете в жодному іншому журналі!

Коли хочете знати, як працює і чим живе сучасна українська молодь — передпачуйте, читайте і поширюйте "Смолоскип"!

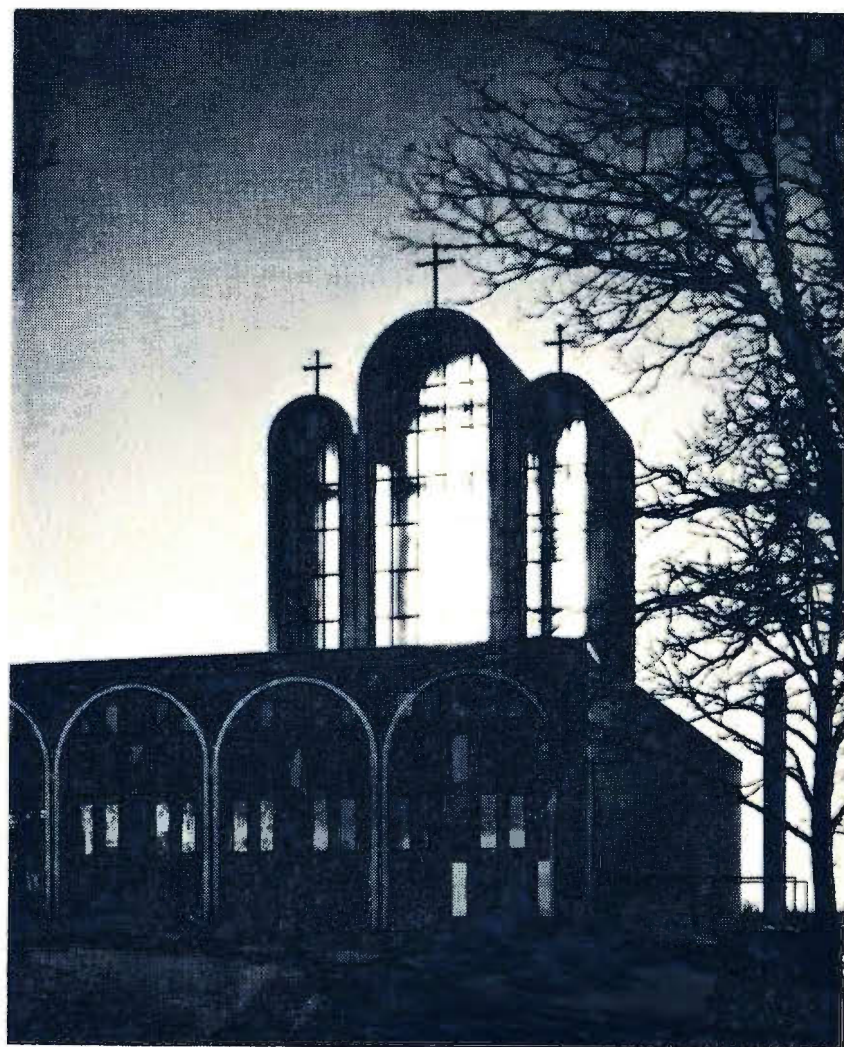
Журнал появляється раз на два місяці. Передплата виносить всього \$1.50 річно.

Замовлення шліть на адресу:

"Smoloskyp", 405 Fairmont Street West — Montreal, Que. Canada.

“НА СМЕРТЬ ПРЕЗИДЕНТА УНР”. — О. Зінкевич:
 “МОЛОДЬ, УКРАЇНСЬКІ
 КОМУНІСТИ Й ЕКСТРЕМІСТИ”. — “ГОВОРІТЬ ІНЖ. Д.
 АНДРІЄВСЬКИЙ” (Інтерв’ю). — М. Ц.: “Ю. КОЛОМИ-
 ЄЦЬ”. — “ПЕРШІ ВІРШІ Ю. КОЛОМИЙЦЯ”. — П. В.:
 “І. ДРАЧ І МОЛОДА ТВОРЧІСТЬ В УКРАЇНІ”. — “УК-
 РАЇНСЬКА МОЛОДЬ В БРАЗИЛІ”.

Церква Св. Родни у Вінніпезі при заході сонця.
 Радослав Жук — архітектор.

“smoloskyp”
 magazine of ukrainian youth and students

6
 1965

“СМОЛОСКИП”

Журнал української молоді і студентства
Появляється раз на два місяці

Видає: Видавнича Комісія “Зарева”
405 Fairmount Street West
Montreal, Quebec, Canada.

Видавнича Комісія “Зарева”:

Лев Винницький — голова, Марко Антонович,
Богдан Гасюк, Павло Дорожинський, Осип
Зінкевич, Анна Процик, Марко Царинник —
члени.

Головний редактор: Осип Зінкевич

Члени Редколегії: Богдан Гасюк,
Марко Царинник.

Технічний секретар: Петро Багрій

Мовний редактор: Марко Антонович

Адреса для редакційного листування:

SMOLOSYP

P. O. Box 6038 Patterson Station
Baltimore 24, Md. USA

Редакція застерігає собі право скорочувати
і виправляти рукописи. Підписані статті не
завжди відзеркалюють погляди Редакції чи
Видавничої Комісії. Передрук окремих стат-
тей дозволяється тільки за виразним подан-
ня джерела.

Адміністрація:

Оксана Винницька, Іван Гикавий, Рома
Квасовська, Люба Антонович

Передплати:

1.50 дол. на рік; 3.00 дол. два роки; 4.50 дол.
три роки. Поодинокі число 30 цент.

Чеки виставляти на: SMOLOSYP

405 Fairmount St. West, Montreal, Quebec, Canada

Фронтиспіс і заставки роботи студента мистецтва Ореста Поліщука, Балтімор, Мд.

“Smoloskyp”

Magazine of Ukrainian Youth and Students
Published bi-monthly by

SMOLOSYP PUBLISHERS “ZAREVO”

405 Fairmount Street West
Montreal, Quebec, Canada.

Publishing Board

Chairman: Leo Wynnyskyj

Members: Marko Antonowych, Bohdan Hasiuk,
Pawlo Dorozynsky, Osyp Zinkewytsch,
Anna Procyk, Marko Czarynnyk.

Editor-in-Chief: Osyp Zinkewytsch

Co-Editors: Bohdan Hasiuk,
Marko Czarynnyk

Technical Secretary: Petro Bahrij

Language Editor: Marko Antonowych

Address of Editor's Office:

SMOLOSYP

P. O. Box 6038 Patterson Station
Baltimore 24, Md. USA

The Editor reserves the right to condense and
correct manuscripts. Signed articles do not neces-
sarily reflect the views of the Editor or the Pub-
lishing Board. Reprints are permitted only with the
express indication of source.

Administrative Officers

John Hykawy, Roma Kwasowska, Oksana
Wynnyska, Luba Antonovych

Subscriptions

\$1.50 one year; \$3.00 two years;
\$4.50 three years; Single copy 30 cents

Make cheques payable to: SMOLOSYP

405 Fairmount St. West, Montreal, Quebec, Canada

З М І С Т

	Стор.		Стор.
х х х : На смерть Президента УНР	1	Юрій Коломиєць: Перші вірші	8
Осип Зінкевич: Молодь, українські кому- ністи й екстремісти	1	х х х: Українська молодь в Бразилії ...	10
Наші інтерв'ю: Говорить інж. Дмитро Ан- дрієвський	4	Молодь і освіта в Україні (хроніка)	14
М. Ц.: Юрій Коломиєць	7	Хроніка українського студентського життя	15
		Молода творчість в Україні й на чужині	16

Рік 17 Листопад—Грудень, 1965 ч. 6 (115) NOVEMBER—DECEMBER Vol. 17

НА СМЕРТЬ ПРЕЗИДЕНТА УНР

На сірій чужині, далеко від рідної Батьківщини — помер д-р Степан ВИТВІЦЬКИЙ, президент Української Народньої Республіки в екзилі.

Кожна втрата в нашому визвольному фронті є болючою не лише для родини, не лише для близьких і однодумців, але й для цілого українського суспільства. Кожний відхід у вічність надщерблює наш політичний потенціал, бо на прихід нових діячів, державного масштабу, треба часом чекати цілі десятки років. До таких рідкісних державних діячів належав також сл. п. Президент УНР.

Д-р Степан Витвицький був для всіх нас символом української визвольної боротьби, втіленням традицій Української Народньої Республіки, символічним продовжувачем тієї боротьби, яку до кінця свого життя провадив наш Великий Симон Петлюра.

З відходом сл. п. Президента не перерветься боротьба за визволення України, як вона не перервалась після смерті С. Петлюри чи Є. Коновальця. Традиції боротьби за Українську Народню Республіку будуть жити доти, доки буде жити український народ. І доки буде існувати українська політична еміграція, доти вона буде продовжувати традиції УНР.

Світла пам'ять сл. п. д-ра С. Витвицького нехай кріпить цілий український народ і всіх нас у боротьбі за ті ідеали визволення нашої Батьківщини, для яких жив і працював сл. п. Президент.

Молодь, українські комуністи й екстремісти

Кожна доба, чи кожний етап в боротьбі за українську державність позначаються окремими питомими рисами, які властиві даному часові, даним обставинам чи даній ментальності української людини.

За останніх 65-ти років нашої новітньої історії ми пішли далеко вперед, здобуваючи в тяжких боях все нові позиції в утвердженні українства в серцях, поглядах і настанові українців, що під столітнім тиском російської реакції були пригнічені, перетворюючись з національно-духового самостійного суспільства в якийсь національно невнормований конгломерат людей, яких єдиало хіба що життя на тій самій землі і закінчення їхніх прижиттєвих "єнко" чи "юк".

Визвольні змагання 1917 - 20-их років не встигли повністю об'єднати націю в одну цілість, яка змагалася б за ті самі ідеали і спільно йшла на барикади боротьби за ту саму українську державу, в якій суспільно-політичний лад був би вирішуваний самим народом, а не накиданий згори. Але рівночасно з тим, Визвольні Змагання внесли чи не один з найбільших позитивів на цьому етапі нашої історії: ми, ті всі — "руснини", "хохли", "малороси", "рутенці", "адеши" — стали кінцем — УКРАЇНЦЯМИ, стали українською нацією, яка хоч і програла один бій, але зате виграла війну за усвідомлення свого історичного призначення супроти свого власного народу та за своє національне обличчя.

Це загально-національне усвідомлення, яке в дальших роках і аж до сьогодні все більше утверджується в почуттях, поглядах і переконаннях української людини — дало й дає нам політичне зрізниктування, яке найвиразніше позначається в утворенні як на еміграції так і на україн-

ських землях двох основних таборів — національного, який безкомпромісово стоїть на принципах повної незалежності України і комуністично-прогресистського, який зараз не є нічим іншим, як сліпим виконавцем доручень большевицької Москви.

В останньому часі, коли наше суспільне і політичне життя розбурхала дискусія навколо "питання про культурний обмін, "зустрічатись чи не зустрічатись", "говорити чи не говорити" — виникає у нас нове питання: як ми повинні відноситись до українських комуністів і прогресистів, які перебувають поза межами рідкої землі? Зокрема в Канаді ми їх маємо багато, хоч і в США їх немало і поминати мовчанкою про складну проблему означало б втікати від дійсності і не шукати розв'язки цього складного питання.

Можливо наш журнал і наше молодіжне - студентське середовище пройшло б мовчанкою біля цієї справи, коли б не було в останньому часі своєрідного "залицяння" цих прогресистів і комуністів до української молоді й студентства з національного табору.

Тут слід відмітити, що большевицька агентура, маючи майже 50-річний досвід, навчилася і знає наші слабкі і сильні сторони та вдаряє нас у відповідний момент і у відповідному місці з єдиною ціллю — послабити силу й активність нашого самостійницько-визвольного руху.

Коли мова про українську Політичну еміграцію, то вона ще замало навчилася, ще замало пізнала большевицькі методи боротьби і вистачить щоб у якійсь підсоветській пресі появилася стаття чи згадка, в якій якусь еміграційну групу підступно похвалено, а іншу вдарено — і все вже готове: у нас починається майже громадянська війна.

Після другої світової війни большевицька агентура не мала жодного доступу і не захитала стійкості українського студентства й академічної молоді. Щоб захитати довір'ям до деяких керівників чи активних учасників українського студентського й академічного життя — ворогові найлегше використувати українські екстремістські групи, яким спритно підсунемо слово, клич, підозра — зачмарює всяке логічне мислення і вони без жодних підстав роблять закиди, зокрема націоналістичному студентству, прямо фантастичного характеру.

Такі закиди просовувані поміж нас ворожими українській визвольній справі чинниками, ясна річ, суспільство і загал академічної молоді сприймають з огидою.

Цей стан дуже зміло використовують большевики, а жертвами їхніх хитрощів дуже часто падають наші деякі журналісти й діячі, а навіть деякі "батьки народу", які не мають належної політич-

ної виробленості і державиницького підходу до тієї чи іншої проблеми.

Будучи наскрізь переконаними, що різні большевицькі провокативні "залицяння" ніколи не захитають твердими самостійними позиціями української активно-думаючої молоді в Україні й на еміграції, все ж ми стоїмо перед проблемою, яка вимагає відповідного навітлення і нашого до неї підходу, зокрема до питання існування т. з. "українських комуністів" і "прогресистів" на еміграції.

* * *

Українські комуністи 1920-их років, чи це будуть боротьбісти чи укапісти, мали в своїх рядах визначних українських культурних і політичних діячів з-перед революційних часів. Вони виразно і недовозначно боролись за українську комуністичну державу і їх большевицька влада так само нищила, як тих, які змагались в підбольшевицькій дійсності за українську національну державу.

В хаосі Визвольних Змагань, коли мабуть ще ніхто з українських Політичних діячів не мав яскравого уявлення, як має виглядати майбутня українська держава, вони пішли іншими шляхами експериментування, використовуючи конюнктурну наявної дійсності й безвиглядності створення української національної держави. Тому ми виправдуємо вчинок і Хвильового і Сосюри і багатьох інших, яких Визвольні Змагання застали, мабуть, національно мало свідомими, а в наслідок того вони опинилися згодом в рядах червоної армії. Хвильовий і Сосюра еволюціонували від комунізму до націоналізму, чим багато корисного зробили для української справи вказуючи нові шляхи для української молоді підсоветської генерації.

Борючись за побудову української комуністичної держави, українські комуністи боролись за самостійний економічний і культурний розвиток окремих народів, виступаючи проти російського імперіалізму і колоніалізму, проти російського диктату та накидування своєї волі різним народам.

З ліквідацією панівною большевицькою владою українських боротьбістів і укапістів, ліквідовано український комуністичний рух, як відносно самостійну і з національними питомостями одиницю в українському Політичному житті, яка ніколи після того не зуміла відродитись ані в Україні, ані тим більше на еміграції.

Українські комуністичні організації у вільному світі (зокрема в Канаді і США), яку б вони називали не носили — стали вже давно сліпими, безвільними і беззастережними виконавцями наказів комуністичної Москви, використовуючи національні саентименти багатьох малосвідомих чи розчарова-

них українців для суто большевицьких агентурних цілей.

Ми ніколи не чули зі сторони цих т. зв. українських комуністів чи прогресистів, ані одного слова в обороні переслідуваної Москвою української культури, в обороні ліквідованих українських культурних діячів і навіть в обороні українських комуністів, яких тисячами нищено в Україні. Ба, щобільше, вони навіть не стали в обороні своїх товаришів, таких як Мирослав Ірчан, який був в їхніх рядах в Канаді, переїхав в УРСР і згодом був знищений тільки тому, що він був українцем.

А все ж таки українські комуністи чи прогресисти могли б багато зробити на легальному відтинку культурного і політичного життя УРСР, коли б у них була хоч крихітка національної честі і людської гідності.

Чи мають вони хоч трохи національної честі, щоб протестувати проти вивозів з України тисячів і тисячів української молоді? Чи мають вони хоч трохи відваги, щоб домагатись для тих тисячів і мільйонів українських засланих і переселенців в Сибірі чи Казахстані таких прав і привілеїв, якими користуються росіяни в Україні?

Чи будь-коли вони протестували проти русифікації? Чи домагались, щоб УРСР перетворити в справжню державу, з українським змістом і щоб вивести її на шляхи міжнародного і політичного життя, як державу рівну між рівними? Своїх спроможностей українські комуністи на чужині не використали. Не використали тому, що агент і шпигун не дискутує, не домагається, лише виконує накази свого хлібодаєця.

Тому є великі різниці між цими т. зв. комуністами на чужині і тими численними українськими членами партії й комсомолу в Україні. Ті — в Україні принесли дуже часто в жертву життя в ім'я боротьби за українськість тієї держави, в яку вони вірили, яку хотіли перетворити у справжню українську державу.

Ці тут, т. зв. "українські комуністи" чи "прогресисти" стали нічим іншим, як безпольним рабом Москви, бездушним виконавцем її директив.

Тому "залицання" цих лакеїв до української національної еміграції, чи зокрема, в останньому часі, до її молоді й студентства — наперед призначене на повний провал.

Засуджуючи і цілковито відкидаючи їхні писання, ми все ж уважаємо, що до їхнього членства нам таки треба шукати шляхів і старатись повернути його в український національний табір. А це може статись потечез культурний обмін, який може їм чи не найбільше допомогти в їхньому прозрінні. Їхні поїздки в Україну, "опіка" над ними, як і над всіма туристами, заборона відвідувати своїх рідних, русифікація українських міст і сіл та цілого адміністративно-державного апарату — не одному з них розкрила і розкриє очі на справжню суть держав-

ної фікції, якою є УРСР і колоніальної залежності та експлуатації України Росією.

Говорити з керівниками еміграційних т. зв. "українських комуністів" чи "прогресистів" ми зможемо лише тоді, коли вони перестануть бути сліпим знаряддям Москви і переміняться з бездушних автоматів в людей думаючих, які спосібні бачити стан в Україні таким, яким він є, а не таким, яким його представляє панівний режим.

Коли ми обстоюємо зв'язки і розмови з українським народом і з українцями, які приїждять з України, то це зовсім не означає, що ми є за такими зв'язками з керівниками українських комуністів на чужині.

Це є дві окремі справи, дві окремі проблеми, які не мають нічого спільного одна з одною.

* * *

Час, в якому ми живемо, вимагає від кожного з нас, приглядатись до тих всіх процесів, що нуртують у теперішньому новочасному суспільстві. Як і в інших суспільностях, так і в нашому українському — ми бачимо зараз дві течії, які не бачать чи не хочуть бачити тих шляхів, якими прямує людство і окремі народи в майбутнє: це наші українські екстремісти крайньо правого і крайньо лівого напрямів.

Коли проаналізувати їхній підхід до тих чи інших питань, їх спосіб думання, їхню інтерпретацію тієї чи іншої події — ми побачимо прямо фантастичну подібність між цими двома течіями.

Прийшов час, щоб ці обидві течії (які є чи не найбільшим боляком на живому тілі українського здорового суспільства) зревідували свої позиції. Цілковитий крах комуністичної ідеології і системи, в якій національні елементи здобули примат над утопічною мрією про світовий рай у всесвітній комуністичній державі, що й довело до принципових ідеологічних і політичних розходжень та постійного розбивання та роздріблювання цілого комуністичного блоку з однієї сторони, — і бажання Москви диктувати свою волю різним народам та її шовіністично-великодержавна настанова до різних національностей та національних рухів — з другої, повинні кінець-кінцем діяти до свідомості українських комуністів і прогресистів, що мусять діяти до логічних висновків, якщо вони справді українці, а не платні агенти большевицької розвідки.

Українські екстремісти, яким так часто потурують наші дуже помірковані "батьки народові", повинні навчитись з минулого і сучасного та усвідомити, що екстремізм, яку б благородну ціль він не обстоював — є в сучасності приречений на загибель. Екстремним розв'язуванням складних проблем, зокрема загально-національного і внутрішнього характеру, ми ніколи не дійдемо до вільної української держави. Український екстремізм — це не благородна боротьба за свободу нашого народу, це злиловність, анархія і громадянська війна.

Українські комуністи й українські екстремісти

опинились на двох протилежних полюсах. Хоч їхні "географічне положення" дуже різне, то зате кліматичні умови й атмосфера, в якій вони діють — тотожні.

Майбутнє України не буде визначувати ані одна, ані друга екстрема.

Український народ без цих двох течій і без цих

двох філософій життя — комуністичної і екстремістської зможе скоріше досягнути свою повну свободу та побудувати вільне життя у своїй власній державі, в якій свобода буде найвищою цінністю української людини, людини, яку ніхто не зможе позбавити гідності чи національної честі.

О. ЗІНКЕВИЧ

Наші інтерв'ю

Говорить інж. Дмитро Андрієвський

Редакція "Смолоскипа" вийшла з ініціативою провести інтерв'ю з рядом визначних українських діячів політики, науки, літератури, мистецтва, щоб ознайомити наших читачів з їхніми думками та поглядами на ті чи інші питання і проблеми. Перше інтерв'ю ми провели з інж. Дмитром Андрієвським, одним з найвизначніших діячів і публіцистів українського націоналістичного руху. На деяких членів нашої Редакції, на численних наших дописувачів і читачів писання Д. Андрієвського мали чи не рішальний вплив у формуванні їхнього українського світогляду та вироблення думки і погляду на ту чи іншу українську проблему.

На ряд наших питань інж. Д. Андрієвський дав відповіді, які відзначаються своєю логічністю, точністю вислову та переконливістю, при чому їх автор завжди кермується добром української справи. Його підхід до цілого ряду, насамперед дуже спірних справ і проблем, дуже близько збігається з позиціями, на яких стоїть наш журнал та з поглядами, які вже довгі роки ми обстоюємо. Ця близькість зумовлена якраз впливом писань інж. Д. Андрієвського на молодь і молодше покоління української молоді, яка завдячує йому дуже багато у своєму духовому становленні та у відношенні до українського суспільного і політичного життя та до його проблем.

Інж. Д. Андрієвський народився в 1893 р. на Наддніпрянській Україні. Його студентські роки розложились на кілька періодів, дуже відмінних один від одного. В 1912 р. він прибув до колишнього Петербургу на вищі студії, де брав активну участь у житті місцевої української громади.

На цей час припадає формування національно-політичного світогляду молодого Андрієвського, на що немалий вплив мали статті Д. Донцова.

Революція 1917 р. покликала багатьох українських студентів, а в тому й Д. Андрієв-

Інж. Дмитро Андрієвський

ського, з зусиллями на Україну. Тут він включився в мережу відпоручників Української Центральної Ради і протягом 1917-18 рр. "робив революцію", як про це сам згадує, спочатку на Волині, а згодом в Таврії. Це дало змогу молодому студенту пригланутись, як виглядає українська національна революція на місці. Ще дотепер з подивом згадує Д. Андрієвський М. Грушевського й інших тодішніх українських провідників, яким вдалось створити Українську Народню Республіку.

В час гетьманського перевороту Д. Андрієвський був уже в Києві і вступив урядовцем до Міністерства Зовнішніх Справ під проводом Д. Дорошенка. Наприкінці 1918 р. його включено в Українську Дипломатичну Місію до Швейцарії на чолі з д-ром Лукасевичем. Перебував він на тому пості до половини 1919 р., звідки виїхав до Бельгії кінцати свої вищі студії. В 1921 р. Д. Андрієвський здобув диплом інженера - архітекта.

Будучи ще молодим юнаком Д. Андрієвський напотикається при різних нагодах на

націоналістичні ідеї, зокрема на писання Д. Донцова, який від 1913 р. будив українську національну свідомість і політичну думку своїми писаннями. Він пильно гитав їх ще перед революцією, а сійхавши на гужину і закінчивши студії, став виізати висунені в них проблеми. Про своє відношення до писань Д. Донцова, Д. Андрієвський говорить у нашому інтерв'ю.

У 1920-их роках Д. Андрієвський позав брати гинну угасть в процесі оформлення націоналістичної ідеї й руху. Тоді ж таки позались заходи щодо організаційного оформлення націоналістичного руху, який виявив себе насамперед серед українських студентів. У 1927 р. полк. Є. Коновалець скликав в Берліні резників різних студентських гуртів і на цю конференцію запросив також інж. Д. Андрієвського. На цій конференції народився Провід Українських Націоналістів і тоді рішено видавати в Празі "Розбудову Нації", яка мала згодом немалий вплив на молодь ЗУЗ і навіть Наддніпрянщини, і з якою дуже тісно співпрацював Д. Андрієвський; статті його мали ту не рішальний вплив на розв'язку різних проблем української дійсності.

Провід Українських Націоналістів, зленом якого був він від самого позатку, займаючи пост ідеологічного і політичного референтів, скликав Перший Конгрес Українських Націоналістів у 1929 р., на якому створено Організацію Українських Націоналістів.

У всіх цих справах інж. Д. Андрієвський брав дуже активну угасть, був промотором багатьох ідей і концепцій, тим якраз визнається його роля і місце в українському націоналістичному русі. Його перу належать сотні статей і праць, що були публіковані в різних націоналістичних виданнях. Інж. Д. Андрієвський відомий як різкий поборник "зміновізвєств" в 1920 - 30-их роках, як реформатор ідеології українського націоналізму, дбаючи про чистоту її від впливів модного тоді нацизму і фашизму, що так сильно порізило його з писаннями Д. Донцова. В новіших гасах інж. Д. Андрієвський відомий, як автор тези про державність УРСР, яку сприйняли та розпрацьовували численні українські політики та наші провідні діячі у вільному світі.

Після останньої війни, під гас якої він зазнав переслідування нацистів, він був одним з ініціаторів створення Української Національної Ради на гужині, на базі традицій Української Народньої Республіки та консолідації всіх українських політичних сил, навко-

ло одного Державного Центру.

Інж. Д. Андрієвський увійшов в історію українських визвольних змагань, українського націоналістичного руху і української політичної думки, як передова постать, як людина гідна подиву і захоплення молодой української генерації.

О. Зінкевич

* * *

Питання: Нам відомо, пане Інженере, що Ви живо цікавились і цікавитесь українським студентським життям. Які, на Вашу думку, можна сстановити паралелі між українським студентським життям колись і тепер?

Відповідь: Кидаючи оком на мої студентські роки і порівнюючи українське студентське життя тоді й тепер — можна знайти подібності, а також і відмінності. Річ ясна, що і ми замолоду різнились в поглядах і в поступуванні від наших батьків, від старшого покоління українців, але не в такій мірі, як тепер. І це зрозуміло. Адже ж під сучасну пору в цілм світі відбуваються величезні зміни і темпо життя страшенно прискорилося, а тому старшим людям тяжче потрапити за тими змінами, як молодшим.

Коли обмежитись в нашм порівнянні української еміграції — старшої з молодшою, то можна помітити, що перша з них виростала на ріднім ґрунті і її свідомість складалась під знаком революції, тоді як друга змалечку була відірвана від того ґрунту і оформлювалась духово серед чужинного світу. Війни світові, перша для старших і друга для молодших, були горнилом, в яким гартувались наші душі. Ми, старші, живемо досвідом минулого, тоді, як молодші — сучасною дійсністю, до якої багатьом з нас, старших, тяжко пристосуватись. З того факту виростає багато ріжниць між поколіннями української еміграції. А з другого боку різні наші покоління, що живуть і діють у вільному світі, взаємно доповнюються, а тому співпраця між ними конечна.

Питання: Чи могли б Ви нам сказати в кількох словах, як Ви задивляється на питання ідеології українського націоналізму? Молодша націоналістична генерація вважає Вас за одного з теоретиків та ідеологів українського націоналізму.

Відповідь: Думаю, що це не зовсім так. І то вже тому, що я ані своїм темпераментом, ані думанням не є теоретиком, а ще менше догматиком. Для мене вимоги життя завжди були рішальними, життя не лише в його матеріальній оболонці, але насамперед в його духовім змісті. А тому ідеологія і для мене має свою вартість, але ідеологія без пересади, без догматизму.

Питання: Як Ви тоді задивляється на Донцовський націоналізм?

Відповідь: Теоретично оформив український

націоналізм Донцов і в тім його велика заслуга. Ми, націоналісти старішого покоління, всі вийшли з Донцова. Та середовище, яке перше стало застосовувати науку Донцова на практиці, немало зревідувало ту науку. Коли почала виходити "Розбудова Нації", що була органом Проводу Українських Націоналістів, у видаванні якої я брав немалу участь, ми поставились до Донцова критично. Він бо надто взорувався на італійським фашизмі та німецьким нацизмі, з якими мав спільну філософічну базу, а які нас від нього відчужували. Це допомогло нам випередити історичні події, коли ті два націоналізми скрахували, і тим ми переросли Донцова.

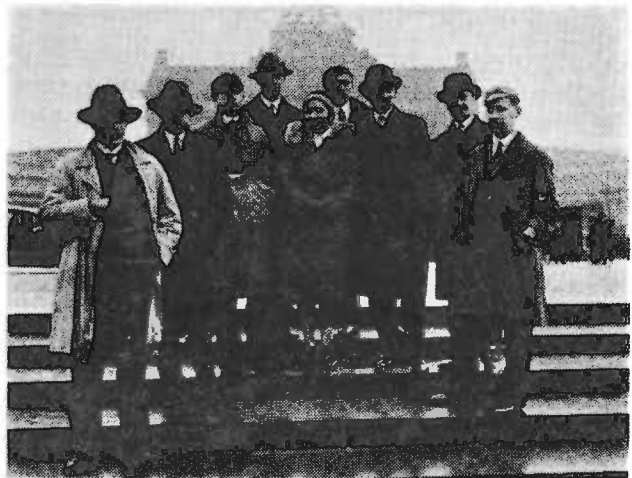
Ані до "Розбудови Нації", ані до I Конгресу Українських Націоналістів, ані до ОУН — Донцов не мав ніякого відношення. І то незважаючи, на заходи полк. Є. Коновальця притягнути його до наших починань. Тим не менше його впливи на націоналістів не перевелися й дотепер. Воин не завжди були позитивними. І так коли в 1940 р. мав місце розкол в ОУН, то одною з причин його був факт, що певний гурт крайової молоді став повертатись на позиції Донцова, які в тридцятих роках були заперечені провідними колами нашої організації.

Питання: Чи Ви вважаєте, що наша українська дійсність наставлена на донцівську ідеологію чи на ревізію її?

Відповідь: На мою думку життя щораз більше дає рацію протидонцівським тенденціям в українській спільноті, а зокрема в ОУН. Головними рисами наставлення Донцова були й далі є: доктринерство, нахил до скрайностей, відірваність від життя, нетерпимість до чужої думки, непримиренність супроти інакодумачих. Тим часом тепер, і то в силу певних органічних процесів в цілому людському суспільстві ті тенденції зазнають поразок і тому підпадають під ревізію. Під цим поглядом знаменним і повчаючим є Ватиканський Собор II. Ми є свідками, як Католицька Церква в порядку "усучаснення" не вагається вносити змін навіть в догми, що вона перебудовує свою організацію в напрямку лібералізації її, шукає контактів не лише з іншими християнськими Церквами, ба навіть з нехристиянськими віровизнаннями і заходять з ними в діалоги.

Питання: Як тоді представляється справа з марксистською доктриною, наприклад, в комуністичних країнах? Чи є помітні там якісь зрушення?

Відповідь: Власне знаменним є і цей приклад. Марксистська доктрина банкрутує, її ревідують соціалісти, а в комуністичних державах, в СССР насамперед, вона терпить невдачі на практиці. Тут бо доктринерство, засада централізму допроваджують до непоборних труднощів в соціальному, господарському і політичному житті. Вони вже розсадили комуністичний інтернаціонал, де пе-

Дмитро Андрієвський (третій з права) з групою українських студентів в 1921 р. в Бельгії.

реміг поліцентризм. Рівночасно з тим розпадаються колоніальні імперії і на їх ґрунті постають чисельні держави молодих народів, які щойно оформлюються національно. І все це діється під тиском вимог життя. В ньому діє закон, який каже, що процеси диференціації й інтеграції проходять рівнобіжно і рівночасно, взаємно себе доповнюючи. Ці процеси відбуваються і в українському суспільстві, а зокрема серед націоналістів всупереч донцівським тенденціям.

Питання: Зі сказаного Вами виходить, що багато старих доктрин, ідеологій, навіть догм, які мають за собою багаті традиції, підпадають ревізії. Чи вважаєте, що потрібна також і ревізія ідеологій українського націоналізму?

Відповідь: З огляду на вище сказане і вище наведені факти та беручи український націоналізм в цілому, а не окремі його відгалуження, ми вважаємо, зараз тут ревізіонізм не має рації. Зміни в ідеології і програмі ОУН відбуваються нормально і повільно на ВЗУН. Під цим оглядом є знаменні висліди II ВЗУН 1938 р. і III ВЗУН 1947 р. Натомість треба порівняти різні тенденції в українським націоналістичним русі, обмірковувати, які з них витримали пробу життя, а які перечать його вимогам. При тому треба ставити наголос не так на теорії, як на практиці. І то тим більше, що в поточну історичну хвилину для України йдеться насамперед про розв'язку численних проблем, що їх висувують біжучі події і органічні процеси.

Питання: Відходячи від питань ідеології і теорії, нам було б цікаво довідатись, як Ви ставитесь до справи Української Радянської Соціалістичної Республіки та знаєння її у визвольній та державній справі України. Чи багато на цю тему писали і дехто вважає Вас автором тези, що УРСР є українською державою, хоч з комуністичним режимом.

Відповідь: Це питання, власне, належить до тих,

над якими доводиться застановлятися українському політові, як також журналістові. В площині національно - державної проблематики, в наявних міжнародних обставинах, сам факт існування УРСР має свою вагу і його не можна оминути. Той факт звернув на себе мою увагу на переломі 50 - 60-их років і тоді почав я ним займатися та писати на цю тему. Це правда, що дехто приписує мені авторство тези, яка твердить, що УРСР є українською державою з комуністичним режимом, накиненим їй ззовні і що її можна і треба використати для визвольної та національно - державної справи України. Не буду заперечувати певної долі правди в приписуванні мені авторства наведеної тези.

Треба однак ствердити, що рівночасно зі мною проблемою УРСР займалися і займаються деякі українські науковці і публіцисти, як от проф. Б. Гайдайчук, а також деякі чужинці. Одні з них підтверджують тезу, що УРСР є українською державою, а інші її заперечують. У кожному разі на сьогодні щодо цього питання існує не одна фахова праця. Переглянувши деякі з них, я далекий від думки ревідувати моє становище в тім питанні.

Спробую при цій нагоді подати, бодай стисло, мої міркування в питанні УРСР, якому цілком недоречно додано драгливості. Відразу зазначу, що

ціла справа стосується скоріше політичної тактики у визвольній боротьбі України та відбудови її національної і суверенної держави.

Застановляючись над питанням УРСР доводиться розглядати його в різних площинах, як от формально - правовій, а також практично - політичній. При тому треба числитися з тим, що норми державного права міняються з бігом часу. І так навряд чи СССР вміщається в рамки класичних наукових теорій права. Щодо УРСР то вона безперечно не має всіх і в достатній мірі атрибутів суверенної держави і може видаватися фікцією держави. Однак нам здається, що сам факт конституції, державних кордонів, визнання чужинними чинниками, як держави, вистачає, щоб уважати її за таку. А українською вона є вже тому, що так називається і охоплює українську територію. Щодо атрибуту суверенності, то формально, коли не практично, він також прикметний УРСР. А зрештою поняття суверенності в наші часи зазнає великих змін. Не бракує прикладів, коли незаперечно суверенні держави опиняються в колоніальній залежності. А зрештою, чи держави — члени ООН посідають повну і абсолютну суверенність? Мабуть ні.

(Далі буде)

Молода Поезія у вільному світі

Юрій Коломиєць

Юрій Коломиєць

(М. Ц.) Юрій Коломиєць пише про себе:

"Народився, як звичайно родяться люди, від матері. Дещо спричинився до цього батько, і року Вожого 1930-го на хуторі в моїй дорогій Полтавщині, однієї гоголізської ночі, мене поклали в люльку. Як далі було, не пам'я-

таю, лише в снах бачу величезний сволок з написами і великими йорданськими хрестами та виверченою діркою, що означала число народжених на Коломиїцівському хуторі. Моє число було 49-те й останнє.

Далі це безпам'ятна відстань тих років, що знаменувалися холодом - голодом і лизання по дніпропетровських звалищах і вибирування картоплиного лушпиння.

Це між іншим; життя робило своє й писало свою біографію в Німеччині від 1943-го до 1947-го років. Параграфи в біографії були різні; найдошкульніші — з остівського періоду.

Від 1947-го року я жив в Бельгії та вчився в Інженерно - технічному інституті. В Америці я появився 1952-го року. Чесно відслуживши дядькові Семові, відвідував Іллінойський університет, а пізніше Іллінойський технологічний інститут. Тепер працюю інженером. Одружений і маю шестирічного сина".

Юрій (або Жорж, як його частіше називають) поет. Почавши останніми роками друкувати свої вірші в журналах ("Сучасність", "Нові Дні"), він видав цього року свою першу збірку — "Гранчає сонце", а тепер готує

другу, що має провізоричний заголовок "Білі теми".

Не зважаючи на нормальні в початківця недотягнення, Коломийцеві вірші визначаються своєрідним голосом і свіжістю. Подаємо вибір з "Гранчастого сонця" і три досі недруковані вірші. Бажаємо авторові дальших успіхів, і радимо читачам уважно поставитися до творчості багатообіцяючого поета.

ПЕРШІ ВІРШІ Ю. КОЛОМИЙЦЯ

ШЕСТИДЕСЯТНИКАМ

Ви зникли
в павзі весни,
(наче неможливо)
і знову появились
мечем
із піхви сонця
літом.

На гострих лезах
вився вихор;
на лезах час ішов
ходою світла.

Ви йшли красиво,
хода лишалась словом, —
гарячих ударів серць.
Ви йшли
на довге око сталі,
під оплески свинцевих сліз,
і мимохідь
загвали ніж
у сонце.

КІЛЬКА ПИТАНЬ

Ви бачили
зелений попіл,
розсипаний
на глинях
сосон;
розсипані
разки намиста,
де грає
в ліжмурки
із голодом
сонце?

Чи ви дивились
сонцю в очі,
коли на плечі
бере вечір
обережком
тиху мову —
коромислом несе
сугорби верб
у суголос акацій?

Ви не купалися
в порожнім оці

місяця,
і не збирали
алибастер,
коли розколюють
чавунну ніч
на зорі?

Це у ту пору,
коли
десь сходить сонце,
тоді
коли цвіркун
говорить з Богом.

Це у ту пору,
коли
десь за карнизами
погнугих луків ночі,
дзвонить бронза
повним сонцем
і нидіє
знайома вічність
понеділком.

Це у ту пору,
коли
лиш мудрі зорі
читають книги
щастя
при світлі місяця.

БЕЗ СОЛОВ'Я

Щоб надалі
не корчився мозок
у вестибюлі трупарні,
де легені дихають гримом,
вікном відкрив груді.
Нехай широко гляне нутро
на зарізане
іржавим тилієм
слово,
воно
непрочитане,
відверте,
чисте.

На небозводах бальзамують
вчорашній захід сонця.

Темними словами
ворочає рот парадокси,
бо сліпі
уночі,
бачать трикутне сонце.
Є й кругле,
і ті, що кругле цілюють,
на гранчасте дивляться янцем
розведеним водою.
Ось виїди з трупарні,
живим і без гриму
і поспробуй шукати
чистого срібла

у горні роздмуканих днів,
кингоїди
каліграфічно виведуть хрестик:
модник,
халтурщик,
стиляга!
Вибачайте!
Я обличчя,
усміхнене вами,
голо
електричним приладдям.

Нехай вас
нї знобить
ані гріє,
що я вибввся з строф
шеренованих
нівеліром Тараса.
Чи не ваша хода,
і моя,
в хмародерних терасах?
Мій світ
по цей бік окулярів,
під козирком піднятих
брів.
Сміло дивлюся в лице
коханкам абстракту,
бо часом
там
не чути солов'їв.
Любовно впиваюсь
колюванням
туго обтягнених стегон,
бо часом
там
найбільше чути життя.

НОВЕ МІСТО

На перехресті міст
Кутастих рұхом,
підносять кран
залізну руку
ущерть набиту
грунтом,
що вирвав з-під ребра
чніхсь діців.

Шкіряться черепи,
мов кулаки кістки,
залиті глеєм
на челюстях черпалки.

Колись,
на вічність,
їм клали дикий кремій,
розколений на гостре вістря.
Тепер
без ритуалів
розбився сірий череп
із чорними дїрками мислів.

Тут наша вічність
копає новий гріб
на вашім місці!

Тут стан
із скла і сталі
завмре у стінні міста,
яке на плечах
місяць понесе
і крастиме із неба
хмарн.

Тут предків
інших батьківщини
на щиколодках цегли
придавить наше
кладовище.

МИ ХОДИЛИ У ХРАМ

Б. Рубзаків

Ми ходили у небо
очима,
по самісінькім кінчику
дня;
Ми ходили землею
по травах
плечима;
по храмах,
по стінах
розведених рук —
може хтось бані
відчине...

Нехай зорі цілують
наш крик.

Розливалися очі
устами:
по білих болілих
світах.

Камінням серця
говорили
і шукали слова
на колінах.

Ми яблука їли
(не для дива)
із кленів, з осик.
У скроні збирали
нектар
із чужих і батьківських
каміннів,
а птиці, живі, нас учили
ходити, —
понад мишачих див.
Нас каштановим цвітом
вміли весни леліти
між лускою нелущених
зим.

* * *

Чого не вічно
дощ
пшоном співа
в обличчя?
хай вітер вимовля
слова,
ламає ніч
на тринці.
А нам лиш
походити,
подумати,
любити
і випити кужоль
нігтів
зажмурених петуній
сонним духом.

ІЗ ЗАДУМАНОГО ЦИКЛУ "БІЛІ ТЕМИ"

Ще сонце умирає
міт,
допіро сосни гострять
глищі.
Летить з осик пожевклий
міт,

а я молюсь зеленій
пісні:

ти нашімїла трав
мені,
нагойдала пісень
акацій.
Тепер мелодії сумні
з амвону осені
акафіст.

В пучках мій день
проголубів.
Вже літо налилося
в гостір
і жмені жовтих
голубів
до чорних зим летять
у гості.

Вже ліс наклав сіворий
грим —
розіграє на віттях
ранок;
вітри шукать голих
рим
чортоположим драмам.

ЮРІЙ КОЛОМНЕЦЬ

Наші інтерв'ю про молодь ІСНО (3)

Українська молодь в Бразилії

Про життя української молоді в Бразилії майже нічого не відомо в країнах Європи і Північної Америки. Не зважаючи на це, українська молодь в цій країні організована, має свої організації й інтенсивно працює для ширення правди про Україну серед бразильських кругів. Молодь організована в К.Л.Е.-М.-і має великі успіхи на відтинку міжнародної діяльності, нераз виступаючи на різних фольклорних фестивалях та спортивних змаганнях. Багато з цієї молоді закінчило високу освіту й займають визначні пости в бразильському культурному, науковому і політичному житті.

Щоб поінформувати наших читачів про цю молодь в далекій Бразилії ми звернулися до Управи К.Л.Е.-М.-у з проханням дати нам

інтерв'ю, інформуючи таким способом про їхню організацію та їхні проблеми.

Редакція "Смолоскипу" була дійсно приємно здивована одержавши з Бразилії, від Управи К.Л.Е.-М.-у за підписом Остапа Мойси — голови, Юрка Семзюка — заступника і Євгенії Боркаловської — культурно - освітнього референта обширного листа з відповідями на наші питання, численні знімки та вирізки з бразильської преси, які наочно свідчать про велику діяльність та живучість цієї організації. На жаль, з технічних причин не всі матеріали ми маємо змогу використати на сторінках "Смолоскипу". Але й ці, які публікуємо, дають прекрасну картину про життя української молоді в Бразилії, якій редакція "Смолоскипа" бажає багато успіхів в житті, навчанні та праці для української справи та Бразилії.

Голови К.Л.Е.М.-у, зліва на право: Юліян Юркевич (1951 р.), Стах Оріховський (1952-1953 р.), Олександр Самагальський (1954), Мирон Лапунька (1957), Олександр Равлик (1960), Євгенія Бовкаловська (1961-1962-1963), Мирослав Мазепа (1964), Остап Мойса (1965).

ПИТАННЯ: Чи можете розказати нам, як powstała Ваша організація К.Л.Е.М. та хто були її перші організатори?

ВІДПОВІДЬ: Організація молоді К.Л.Е.М. powstała при Хліборобсько - Освітньому Союзі (ХОС) 1 серпня 1946 р. в місті Курітібі. Її першими членами - організаторами були такі особи: Режіналдо Зінько, Іван Паробочий, Петро Кішка (перший голова), Ігор Гупало (тепер видатний інженер - металург), Йосип Бебик, Мирослав Слободян, Михайло Горіховський, Степан Пелех, Захар Ханейко. Нестор Любий (тепер визначний інженер, начальник II-го Дистрикту залізниці Парана - Санта - Катаріна. Він кермує залізничною сіткою більше 500 км. ліній), Мирон Лапунька (тепер один з видатних купців українського роду в Курітібі), Володимир Любий (нині адвокат в Курітібі і член Управління великого банку), Юліян Юркевич (видатний економіст, помер трагічно в минулому році) і Амбросіо Хома (інженер - хемік, депутат до Союму Парани, (сьогодні директор великодержавної економічної установи "КОПАЗА", на протязі кількох років заступник голови ХОС-у).

ПИТАННЯ: Скільки Ваша організація має осередків і скільки членства?

ВІДПОВІДЬ: К.Л.Е.М. має 8 відділів при Філіях

ХОС-у з централею в Курітібі, а крім того має відділи в Портоні (передмістя Курітібі), Понта Гросса, Апукарана, Марінга, Іраті, Уніон-да-Вікторія і Порто Алегре (головне місто Естада Ріо Гранде до Сул). Згідно зі сьогоднішніми даними К.Л.Е.М. має 1-037 членів.

ПИТАННЯ: Який пересічний вік членів К.Л.Е.М.-у? Які перспективи на майбутнє? Чи можна передбачати зріст членства?

ВІДПОВІДЬ: Вік членів К.Л.Е.М.-у — від 14 до 25 років. Пересічно від 18 до 22. Перспективи на майбутнє сприятливі. Передбачається чим раз то більший зріст членства, так в кількості, як і відділів.

ПИТАННЯ: Що означає по українськи К.Л.Е.М. та які його основні завдання?

ВІДПОВІДЬ: К.Л.Е.М. — означає по українському — "Культурно - Освітній та Спортивний Центр (Осередок) Молоді". Назва ця визначає в головному дії організації. Завдання К.Л.Е.М.-у: скупчувати в своїх рядах, при ХОС-і, молодь українського роду, витворювати серед неї гордість за її українське походження та землю наших предків — Україну — її минуле і сучасне, сприяти творенню почуття спільності та єдності, зберігати та розвивати українські культурні цінності, традиції,

Перший голова КЛЕМ-у Петро Кішка (1946 р.)

звичаї, побутові вняви, знання української мови та українознавства взагалі. Крім того нашою ціллю є взаїмна солідарність, взаємодопомога, практична діяльність та розвиток спорту.

Головними засобами в реалізуванні наших планів і дій є сходниці, товариські зустрічі, спільні прогулянки, доповіді, щорічний ювілейний тиждень з товариською програмою і культурним характером. Крім цього наша організація має кожного року два офіційні свята - вечірки КЛЕМ-у. Це — річниця бою під Крутами і День Матері.

ПИТАННЯ: Якою мовою говорять члени КЛЕМ-у? Чи всі знають українську мову?

ВІДПОВІДЬ: Наші члени говорять двома мовами. Українську мову, вони всі, в більшій чи меншій мірі, знають. Вивчають її на курсах українознавства, зокрема на ведених при ХОС-і чи точніше при Українсько - Бразильському Клубі. Цій діяльності присвячуємо, особливо в останньому часі, основну нашу увагу та заходи.

Жовтень 1964 р. Показ української ноші на "Вшываних Вечоринцях"

1965 р. Група українських дівчат з Парани

ПИТАННЯ: Чи члени КЛЕМ-у включаються в культурне і політичне життя Бразилії? Які маєте на тому відтинку успіхи?

ВІДПОВІДЬ: Члени КЛЕМ-у включаються в культурне, соціальне і політичне життя Бразилії. Деякі з наших членів пробрили собі шлях до наукових і мистецьких вершин. І тут годиться згадати хоч таких осіб: Оксана Борушенко — наукові дослідні по історії та етнографії (зокрема у приміненні до української еміграції) при Паранському університеті, Лариса Борушенко — небуденно талановита піаністка; д-р Лев Хома, лікар — наукові праці з ділянки медицини, Дарія Рибка — праці з ділянки біології, Олександр Оверченко — видатний діяч бразильських загальних студентських організацій, рівночасно видатний співорганізатор Курсу Української Мови на Філософічному Факультеті Паранського університету, проф. Іван Хорт, донедавна голова КЛЕМ-у при філії ХОС-у в Уніон да Віторія — нині професор та декан (директор) Філософічного Факультету в тому місті і там же голова філії ХОС-у (одної з найбільших в Парані), Галя Остряньська — має наукові праці з ділянки хемії та фармакології. Крім цих — ще багато інших колишніх чи навіть теперішніх членів нашої організації добились поважних досягнень в бразильському культурному, політичному і науковому житті.

ПИТАННЯ: Чи КЛЕМ має свої хори, танцювальні гуртки? Чи виступає перед бразильською публікою? Чи Ви мали якісь відгуки в бразильській пресі?

ВІДПОВІДЬ: Члени КЛЕМ-у являються основою і головною силою Репрезентативної Української Фолклорної Групи в Курітібі, яка має свій

Доріст КЛЕМ-у: виступ дитячого хору в часі Свята Матері

7 липня 1965 року. Молодечий бал з нагоди 19-ої річниці оснування КЛЕМ-у. Коронація королеви балю.

хор і танцювальний ансамбль в пересічному складі 80 осіб.

Українська Фолкльорна Група виступає постійно, крім щорічних, тепер уже офіційних Фолкльорних Фестивалів Естада Парана, теж на різних офіційних бразильських святкуваннях. Слід відмітити такі наші виступи на бразильському форумі: Всебразильський Конгрес Університетських Професорів Історії в Курітібі, Всебразильський Конгрес Інженерів - Хеміків, з нагоди відвідин Курітіби президентами республіки, тощо.

Виступи нашої Групи складаються завжди з відповідного до моменту слова про Україну та українські справи (політичні або культурні) і мистецьких точок.

В 1963 р. в новій столиці держави, в місті Бразілія — відбувся показ фолкльорних груп з усіх бразильських естадів (штатів). Естадо (штат) Парану, постановою відповідальних офіційних чинників представляла, як найкраща місцева — Українська Фолкльорна Група з Курітіби, досягаючи своїм виступом, українськими піснями і танцями виімкового успіху. Цей виступ було сфільмовано і згодом передавано в кінотеатрах цілої Бразилії. Бразильська публіка сприймає українські виступи з великими симпатіями, а преса дає їм постійно дуже високу оцінку. Для вашої інформації і для архіву "Смолоскипа" залучуємо врізки з деяких бразильських газет.

Група членів КЛЕМ-у в часі прогулянки на передмісті Курітіби

Футбольна команда КЛЕМ-у — чемпіон 1965 року.

ПИТАННЯ: Чи Ви мали, або маєте зараз свій пресовий орган?

ВІДПОВІДЬ: При часописі "Хлібороб", органі ХОС-у ми маємо свій особливий орган, "Новий Листок", який видаємо португальською мовою.

ПИТАННЯ: Скільки зараз в Бразилії українських студентів? Чи вони мають якусь свою організацію? Що переважно студіюють?

ВІДПОВІДЬ: Студентів Високих Шкіл українського походження бачимо в Бразилії головню в містах Курітіба, Порто-Алегре, Сан-Павло і Уніон-да-Віторія. В Курітібі є їх близько 50, з чого деяка кількість (15 - 20 осіб) мешкають постійно і безкоштовно у відповідній бурсі, в домівці ХОС-у. Студенти українського походження розподіляються сьогодні на різних факультетах в такому порядку: агрономія, ветеринарія, інженерія, філософія, медицина, одонтологія, право та інші. Особливої студентської організації тут немає, однак ми маємо намір створити окремий студентський гурток при К.Л.Е.М.-і де зрештою роля студентства і так є провідна.

ПИТАННЯ: Чи є в Бразилії ще якісь інші молодіжні організації?

ВІДПОВІДЬ: Існують молодіжні організації при обидвох українських церквах — католицькій і православній. Їхні члени однак, здебільшого належать теж і беруть активну участь в діяльності К.Л.Е.М.-у.

ПИТАННЯ: Чи бажав би хтось з членів К.Л.Е.М.-у приїхати до США на студії?

ВІДПОВІДЬ: Безсумнівно такі бажання, більше

22-23 червня 1963 р. Хореографічний гурток КЛЕМ-у в часі свого виступу в новій столиці Бразилії — Бразілія.

Липень 1965 р. Група учасників забави з нагоди 19-ої річниці КЛЕМ-у

чи менше ясно оформлені, існують студії в США притягають до себе увагу нашої молоді. Більше

про це можна б сказати у випадку наявності конкретних, позитивних можливостей.

На закінчення цього інтерв'ю ми дякуємо Вам, Пане Редакторе, за Вашу увагу до нашої організації, а Вам особисто і Редакції, за видання цінного журналу "Смолоскип", який ми з цікавістю читасмо. Ми певні, що й далі наші контакти з Вами будуть ширі й дружні.

Остап Мойса
Юрко Семчук
Євгенія Вовкаловська

(Хроніка)

● Індоктринують кубинських дітей. Напередодні нового навчального року прибуло до Одеси з Куби 900 дітей, які мають навчатись в середніх школах цілого Советського Союзу. Це мабуть вперше большевики починають свою індоктринацію кубинських підлітків. В попередніх роках приїжджали на Україну і до СРСР кубинські студенти, які вже мали свій сформований світогляд, але дітей ще мабуть не було. ("Л.У.", ч. 73).

● Студенти напочатку навчального року. В цьому році, згідно з новими правилами, щоб потрапити в вищі учбові заклади, кожний вступник мусів проходити два конкурси, цебто відбувалось дві елімінації серед тих, які нормально кінчали середні школи і серед тих, які відбули дворічний виробничий стаж на фабриках чи військову службу. Перевагу було дано цим останнім. Майже половина студентів всіх високих шкіл України навчається зараз або позаочно, або на вечірніх курсах. Шляхом експериментування України, як і в 1930-их роках, пішла далі Росії. Ніде в СРСР, крім України не існують т. зв. загальнонаукові факультети (всіх разом — 55) при різних підприємствах, на яких готуються спеціалісти з ділянок гуманітарних, математичних, агробіологічних і економічних наук. Щоб не допустити до

високої освіти найбільш національно здорової частини українського народу — сільської молоді, большевики кинули клич: "Всім класом — у рідний колгосп!", насильно заставляючи випусників середніх шкіл залишатись в колгоспах і не йти до ВУЗів. І так на Чернігівщині 38 класів середніх шкіл пішли в цілості працювати в колгоспи, в Івано-Франківській — 41, Полтавській — 21, Львівській — 31, в Криму — чотири тисячі випусників. Крім того тисячі і тисячі молоді було вислано на т. зв. новобудови Сибіру чи на цілині землі Казахстану ("Зміна", ч. 6).

● Професії на вищих учбових закладах. Вищі учбові заклади України підготовляють спеціалістів з близько трьох сот різних фахів. В цьому академічному році до цієї цифри додано ще 25 нових спеціальностей, з дуже вузьких ділянок, як напр. кібернетика електричних систем, автоматизація і обробка інформації і т. д. На перших курсах ВУЗів навчається 151 тис. студентів, на 6 тис. більше, як в минулому році. ("Р.О.", ч. 50).

● Статистичні дані про освіту в Україні. З "Постанови Верховної Ради УРСР" про поліпшення роботи шкіл, можна довідатись про такі статистичні дані: за останніх шість років на Україні збудовано 5400 нових шкіл на 1 мільйон 445

тис. учнівських місць, 100 учбових корпусів і майстерень професійно-технічних училищ, 75 учбових та учбово-лабораторних корпусів середньої спеціальної освіти. Зараз на Україні працює 35405 загальноосвітніх шкіл, в тому числі 545 шкіл - інтернатів, 824 школи і 9672 групи з продовженим днем, 734 професійно-технічних училищ, 682 середніх спеціальних навчальних закладів.

У професійно-технічних училищах підготовляються робітники з 320 професій і спеціальностей, а в середніх спеціальних навчальних закладах — з 350 спеціальностей.

В "Постанові" говориться, що з 1018 назв навчального приладдя, на Україні не виготовляється 351, а якість багатьох посібників і обладнання є дуже низька.

В третій точці "Постанови" говориться, що школи мають виховувати дітей в "непримиренності до буржуазної ідеології" і в "дусі безмежної відданості комуністичній партії і радянській Ватківщині" ("Р.О.", ч. 52).

● Молоді українські вчителі з Польщі — в Києві. 24 молоді українські вчителі з Польщі брали участь на спеціальних курсах при Центральному інституті вдосконалення вчителів Міністерства освіти УРСР в Києві. Ці вчителі, під керівництвом Ярослава Грицьков'яна, вдосконалювали свої квалі-

ліфікації з навчання української мови і літератури в українських школах Польщі. Хоч всі вони українці, кнівська "Радянська освіта" називає їх "польськими вчителями", а Польщу — їхньою "батьківщиною", не зважаючи навіть на те, що керівник групи виразно заявив, що "вони викладають рідну мову й літературу в українських школах Польської Народної Республіки". На курсах лекції читали Є. Кирилюк, Г. Верес, О. Засенко, П. Храпко, С. Крижанівський, Горбунцова, Ф. Лавров та інші. Серед курсантів були відомі учителі українських шкіл — Євген Наконечний, Стефанія Кантор, Ірина Снігур, Володимир Романчук, та інші. ("Р.О.", ч. 59).

● 10 тисяч книжок — на цілну.

Студенти Харкова зібрали 10 тисяч томів книжок для української молоді, яка живе в Урицькому районі, Кустанайської області в Казахстані ("Р.О.", ч. 63).

● **Новий університет в Україні.** В Донецьку відкрито в цьому році новий — восьмий в Україні, університет. Університет має за раз три навчальних корпуси, а студенти живуть також в трьох гуртожитках. Хоч університет відкрито в цьому році, то студенти місцевого педагогічного інституту вже від кількох років навчались за програмою інверситету. Так, що в цьому році навчання почалося на всіх курсах, від першого до четвертого. На перший курс університету прийнято 650 дівчат і юнаків, а на кожне місце

деяких спеціальностей було 6-8 кандидатів. Серед нових студентів є багато приїжджих з Москви й інших міст РСФСР (1). На вечірньому і заочному відділах університету навчається понад чотири тисячі чоловік. З перших днів відкриття університету на ньому викладали два члени-кореспонденти АН УРСР О.О. Галкін і І. Л. Повх, 15 професорів і 60 кандидатів наук. ("Р.О.", ч. 70).

● **Феноменально здібний юнак.** Борис Курочка, 15-річний юнак з Запоріжжя випередив своїми феноменальними здібностями, зокрема з математики, на три роки програму навчання середніх шкіл і його зразу забрали до Москви на студії в університеті ім. Ломоносова.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСЬКОГО ЖИТТЯ

● **Нью Йорк.** Нові керівні органи ОДУМ. На 15-ому Ювілейному З'їзді — ОДУМ-у, цієї молодіжної організації (Об'єднання Демократичної Української Молоді), яка стоїть на демократичних принципах і об'єднує зокрема середньошкільну і студентську молодь, обрано 5 вересня новий Центральний Комітет і Головну Управу ОДУМ-у в США.

До ЦК ОДУМ-у входять: Микола Француженко — голова, Юрій Охрим і Василь Пономаренко — заступники, Леонід Чудовський — секретар, д-р Юрій Криволап реф. зовнішніх зв'язків, Іван Павленко — реф. юнацтва, Вадим Вакуловський — фінансовий реф., Леонід Ліщина — реф. внутрішніх зв'язків, Антін Філімончук, Віктор Педенко — члени.

До ГУ ОДУМ в США входять: Антін Філімончук — голова, Іван Ємець, Іван Івахненко — заступники, Ліда Федоренко — секретар, Олексій Коновал — реф. преси, Євген Кальман — реф. юнацтва, Олексій Пошивання — культурно-освітній реф., Валентин Поливко — реф. зв'язків, Олена Лободенко — скарбник, Петро Сенько — реф. спорту, Володимир Григоренко — заст. реф. юнацтва.

Це мабуть вперше в історії українського молодіжного і студентського руху, що до Центрального Комітету молодіжної організації не входить ані одна дівчина.

ОДУМ видає свій орган "Молода Україна" і проводить живу діяльність в різних країнах українського поселення. Серед його членства переважає українська православна молодь і вихідці з Наддніпрянщини.

● **Ген. М. Капустянський про УВУ.** Ген. М. Капустянський визначний український військовик і політичний діяч опублікував в часописі "Новий Шлях" (11 вересня) дуже цікаву статтю "УВУ на новому шляху". В одному місці генерал пише: "Скільки є тепер молодих українців, що недавно закінчили студії з славістики, з історії Східної Європи, але не мали змоги на всю простудійовану проблематику глянути українськими очима! От для них одіорічний курс являє справжню нахідку. Тут вони пізнають методу наукового досліджу, познайомляться із взаєминами між Україною та сусідами на високому щаблі, дістануть духовий гарт. Всього цього не можна належно досягнути в рамках літнього курсу".

Ці цінні думки генерала повинні взяти під увагу українські студенти і їхні батьки.

● **Торонто.** Цікава праця про ЦЕСУС. В Торонтонській газеті "Томін України" в числах за серпень і вересень опублікував свою працю "З перспективи п'ятої декади" колишній активний учасник українського студентського життя д-р Зенон Р. Винницький. Праця цікава і навіглює багато мало-відомих або взагалі невідомих для молодшої студентської генерації фактів з діяльності української світової студентської централі від початків її існування аж до найновіших часів. Є в цій праці і ряд недотягнень (напр. твердження, що М. Песляк репрезентував студентство УРСР, що не відповідає дійсності. М. Песляк репрезентував студентство СРСР, а ніколи УРСР на зовнішньому відтинку). Шкода, що автор, коли дійшов до навіглювання справ АВ ЦЕСУС-у, постанови СУСТА і новішої історії студентського життя — відійшов геть від об'єктивності, а характер цієї частини праці є наскрізь тенденційний, а подекуди включає і фальшиві твердження, через що ціла праця тратить на вартості.

● **Медисон. Участь СУСТА на 18-ому конгресі американського студентства.** 21 серпня - 2 вересня відбувся в Медисон, Виск. 18-ий Конгрес централі американського студентства ЮСНСА, в якому взяло участь понад 700 делегатів і біля 400 обсерваторів з різних країн світу. Централю українського студентства в США — СУСТА репрезентував на цьому конгресі Богдан Сацюк з Чікаго, який брав участь в деяких комісіях конгресу, розповсюджував інформації про Україну та зав'язав дружні контакти з представниками американського і чужинського студентства. Завдяки представникам СУСТА Б. Сацюка і латиського студентства Р. Приєдкальнса, конгрес прийняв одну з резолюцій, в якій обзинувачується СССР у расовій дискримінації африканських студентів, у дискримінації національних меншостей, у ідеологічній дискримінації при допусканні на випуск студії і релігійній дискримінації (анти-семітизм).

● **Вінніпег. З'їзд "Обнови".** 4 - 6 вересня відбувся крайовий з'їзд об'єднання українських католицьких студентів "Обнова", яка має 250 членів в Канаді. В часі з'їзду митрополит Максим Геоманюк виголосив доповідь "Екуменічний рух в дії", що й було загальною

темою з'їзду. З рамені студентства доповіді виголосили Юрій Ісав (Філадельфія) — "Діяльність "Обнови" на міжнародному форумі" і Віктор Денека (Вінніпег) — "Роль студентської й академічної "Обнови" в житті спільноти". В програмі з'їзду відбувся також панель на тему екуменічного руху, в якому взяли участь представники різних християнських віровизнань. На з'їздовому бенкеті промовляли губернатор Манітоби Бовлс, проф. П. Добрянський і митрополит Максим Германюк.

До нової Управи "Обнови" були обрані: К. Алілуя — голова, Оксана Ярмо, Ноел Ребчук, Юрій Мельник, Василь Воробій, Віра Гумницька, Аделя Біленька, Юрій Котович — члени.

● **Нью Йорк. Українські студенти поборюють комунізм.** Невдавано створено в Нью Йорку Всеамериканську Конференцію для Поборювання Комунізму, в склад якої входять різні американські організації, а з української сторони — УККА, який репрезентує в Конференції ред. В. Душняк. Ця конференція планує влаштовувати по різних американських високих школах програму "вивчення комунізму при допомозі емігрантів" з висвітленням спеціального фільму про факти комуністичної доктрини, який коментує

ген. Д. Айзенгавер та з короткою доповіддю молодих студентів, які походять з країн окупованих кодачів з рядів українського студентства зголосились і були затверджені муніципальним режимом. На доповіді, як наскрізь кваліфіковані в цих справах — Юрій Волошин, Оксана Є. Драган, Володимир Анастас і Олег Булавка.

● **Нью Йорк. Українська радіо-програма в Колумбійському університеті.** 1 жовтня радіостанція Колумбійського університету WKRC — FM розпочала одногодинні українські радіопередачі між 9 - 10 год. вечора, які будуть відбуватися кожного другого четверга. Радіопрограмою керує студент Богдан Оришкевич.

● **Нью Йорк. Нова Управа клітин "Зарева".** В новому 1965 - 66 ак. році ньюйоркську клітинку "Зарева" очолюють такі особи: П. Калинич — голова, Дарка Лесько — заступник, Люся Світенко — секретар, Рая Кейс — скарбник, Віталій Кейс — культурно-освітній реф., Левко Халупа — організаційний, Маріяна Приходько і Оріся Андрейко — пресові реф. представники "Смолоскипу" — Володимир Процик. Контрольна Комісія: Марійка Годованець, Аня Процик, Юлько Винар. Товариський Суд: Володимир Бакун, Іванка Лазечко, Тая Кейс.

МОЛОДА ТВОРЧИСТЬ

В УКРАЇНІ Й НА ЧУЖИНІ

● **500 молодих письменників.** За останніх п'ять років (1960 - 1965) п'ятсот молодих письменників виступили в Україні вперше з своїми творами в ділянках поезії, прози і драматургії. Видавництва України випустили у світ 491 першу книгу в цьому часі. 93 молоді літератори були прийняті до Спілки Письменників України. Про молодих літераторів київська "Літературна Україна" (Ч. 72) пише: "Разом з тм... у важливій справі ще припускаються хиби. Насамперед — кількість не завжди переходить в якість. Творча

продукція літературного молодика подекуди не задовольняє читачів своїми ідейно - художніми якостями. Праці деяких авторів позначені поспішністю, не вимогливістю, мають місце й формалістичні захоплення (цебто абстракціонізм в літературі — Ред.), поверхові, односторонні судження в критичних статтях, хиби публічні виступи. Все це є свідченням того, що досі не все зроблено для піднесення відповідальності молодих, для глибокого розуміння ними ролі мистецтва в суспільстві; свого обов'язку перед народом"

(читай — перед комуністичною партією! — Ред.).

● **Нові твори молодих.** В минулих місяцях появилися такі твори молодих, вже відомих письменників: В. Лучук — "Обрій на крилах". Поезії, 107 стор.; І. Жиленко — "Соль на сольфі". Поезії. 76 стор.; М. Кіпоренко — "Наодинці з вогнем". Повість. 144 стор.; А. Борзняк — "Мелодія". Поезії.

● **Передплатувати "Літературну Україну" — майже героїзм!** Російські шовіністи і деякі чужонаціональні елементи в Україні докладають всіх зусиль, де тільки

можуть, щоб українська, навіть радянська, книжка чи газета не доходили до масового читача, до шкільних бібліотек і студентських гуртожитків. По лінії боротьби з гнобителями українського друкованого слова майже на героїзм здобулись українські студенти Вінниці. Студенти філологічного факультету Вінницького педагогічного інституту пренумерували майже 200 примірників "Літ. України" на 1966 рік. Члени літературного гуртка першої Вінницької середньої школи передплатують 55 примірників "Літ. України", а в наступному році буде її передплатувати ще біля 50 старшокласників. Огляд бібліотек різних Високих Шкіл України показує, що це лише незначний виняток на цілу Україну. В інших місцевостях шкільні бібліотеки засипаються російськими виданнями і газетами. ("Л.У.", ч. 74).

● **Молодь все більше захоплюється літературою.** Напередодні з'їзду письменників України всі літературні об'єднання звітують зі своєї діяльності та повідомляють про стан літературного доросту на місцях. З цих звітів виходить, що майже в усіх областях все більше молоді горнеться до літератури і рівночасно — майже всюди важко передплатувати українські літературні видання. Наприклад: в Донецьку зайняття в Клубі Молодого Літератора відвідує постійно близько 300 початкуючих авторів, а в Миколаєві пробує своїх сил в літературі — близько 200 чоловік. В різних містах України існують різні літературні клуби, у Львові — Студія Молодого Автора, в Миколаєві — Театр Поета і Читця, і т. д. Багато молодих авторів, не маючи змоги друкуватись, видають РУКОПИСНІ ЖУРНАЛИ, які ходять з рук - до - рук по цій Україні і навіть пробивають собі шлях на еміграцію.

● **Молоді літератори Вінниччини.** На Вінниччині живуть молоді початкуючі поети Анатоль Бортняк, Ніна Гнатюк, Ліда Говорецька, Володимир Рибаченко і прозаїки — Борис Янчук, Віктор Тимчук, Леонід Пастушенко, Володимир Сидоренко.

● **Літературна молодь Черні-**

гівщини. На Чернігівщині працюють молоді поети Петро Пулінець, Станіслав Реп'ях, Іван Любчик, Андрій Кириченко, Леонід Коваленко, прозаїки — Вілій Москалець, Василь Нефелін, Євген Товстуха (автор збірки оповідань "Томін сердець"), Володимир Кезля, Микола Романік.

● **Перші твори українського національного джазу.** Довго на Україні різні музикознавці підсоветського виховання, твердили, що український національний джаз немислимий. Але останньо сталося щось нечуване: молоді українські композитори дали українській музиці перші джазові твори. Це кияни — Борис Бувєвський і Леонід Грабовський і львів'яни — Мирослав Скорик та Ігор Хома. Їхні оригінальні композиції і кваліфіковані обробки українських мелодій дістали вже дуже прихильну оцінку українських і закордонних критиків. У Львові зараз надзвичайно популярний джаз - оркестр Ігора Хоми, який звичайно виконує українські мелодії в джазовій обробці ("Раїнок", ч. 7).

● **Чикаго.** Перша збірка поезій Юрія Коломийця "Гранчасте сонце". В Нью Йорку заходами видавництва місцевої Групи Поетів появилася перша збірка поезій Юрія Коломийця з Чикаго — "Гранчасте сонце".

Молодий поет народився в 1930 р. на Полтавщині, студіював в Бельгії, а згодом у США — технічні науки. Перша збірка поета має 80 сторінок і є мистецько оформлена його братом — митцем Анатолієм.

● **Торонто.** Віра Вовк про творчу молодь в Україні. В попередньому числі нашого журналу ми повідомляли про перебування поетеси Віри Вовк в Україні та про її виступ на зустрічі письменників в Києві. Після повернення в Канаду, Віра Вовк виступила в Торонто, Монреалі, Вінніпегу та інших містах з розповіддю про своє перебування в Україні. Тижневик "Новий Шлях" (з 2 жовтня) про зустрічі В. Вовк з українською творчою молоддю пише: "Київ і його літературна та мистецька молодь, з якою вона продовж свого 10-денного там перебуван-

ня, зустрічалася, (Іван Драч, Віталій Коротич, Ліна Костенко, Світлана Йовенко та інші), зробили на Віру Вовк особливо сильне і незабутнє враження. Вона відчувала, що в Україні, як щодо мови так і в літературі, в музиці, малярстві, скульптурі і навіть у фільмі та в архітектурі відбуваються великі переміни, що там серед молоді творчої інтелектуальної еліти відчувається новий сміливий дух українського патріотизму і новаторства, який знаходить свій наймаркантишній вираз в мелодій поезії України. Молодь в Україні робить враження невіддільно - ідеалістичної. Вона любить і цінить поезію і прикладає велику загу до культурних здобутків. Книжок! Книжок! — це було єдине прохання, з яким до мене зверталися — сказала Віра Вовк".

● **Нью Йорк.** "Стежки культури" — знаменита ініціатива. Від 14 до 28 серпня на пластовому таборі Іст Четам, Н. Й. відбувся вперше в історії Пласту табір "Стежки культури ч. 1", в якому взяли участь пластунки від 16 до 26 року життя зацікавлені літературою, мистецтвом, музикою і журналістикою, себто ділянками української духовної творчості. Команданткою табору була Любомира Крупа, бунчужною — Галина Сагата, а керівником програми — Лариса Онишкевич. В таборі взяло участь 40 пластунки з різних місцевостей США і Канади.

В програмі таборових занять виступили відомі культурні діячі молодшої і старшої генерації: Богдан Бойчук, Тит Геврик, Йосип Гіриак, Докія Гуменна, Любослав Гуцалюк, Христина Карпенюк, Теодор Крупа, Микола Кузьмович, Ольга Кузьмович, Юрій Лавріненко, Володимир Лисняк, Ліда Палій, Ігор Соневицький, Марта Хом'як і Ростислав Хом'як.

● **Іст Четам.** Одноднівка "Естафета". Група учасниць пластового табору "Стежки культури ч. 1" видала одноднівку "Естафета", на 39 сторінках і тиражем 100 примірників, в якій опубліковано дуже цікавий матеріал: інтерв'ю з доповідачами, твори початкуючих письменниць, рецензії та знімки з таборового життя.

